

INSTITUTUL SIMIONESCU

30 ani

... IMPOSIBILUL NU EXISTĂ...

memento

NICOLAE

SIMIONESCU

1979-2009

*Acest volum de amintiri este publicat cu ocazia celei de-a 30-a aniversări a
Institutului de Biologie și Patologie Celulară „Nicolae Simionescu”*

editare
ILEANA MÂNDUȚEANU
LOREDAN ȘTEFAN NICULESCU
MAYA SIMIONESCU

viziune grafică și coperta
OVIDIU CROITORU

arhiva foto
MARILENA DAJU

Tipărit în România la
EDITURA SEMNE

FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚE ȘI ARTĂ
ISBN 978-973-1744-75-9

IBPC „NICOLAE SIMIONESCU”
BUCUREȘTI, 2009

2009 © Maya Simionescu

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, arhivată sau transmisă, sub orice formă, electronică, mecanică, fotocopiată, înregistrată sau în alt mod, fără permisiunea scrisă a autorului.

memento
NICOLAE
SIMIONESCU

CUPRINS

II LA ÎNCEPUT A FOST IDEEA...VISUL

15 OMAGIU PROFESORULUI NICOLAE SIMIONESCU

- 15 **GEORGE E. PALADE:** NICOLAE SIMIONESCU - O VIZIUNE EXIGENTĂ, DAR LUMINOASĂ PENTRU VIITORUL ȘTIINȚELOR BIOMEDICALE ÎN ROMÂNIA
- 24 **GUIDO MAJNO:** ROMÂNIA A PIERDUT PE UNUL DINTRE CEI MAI DISTINȘI FII AI SĂI, DAR S-A ÎMBOGĂȚIT CU O PREȚIOASĂ MOȘTENIRE
- 27 **MAYA SIMIONESCU:** NICOLAE SIMIONESCU: PRIN PROPRIILE CUVINTE... PRIN CUVINTELE CONTEMPORANILOR ...
- 45 **NICOLAE CAJAL:** NICOLAE SIMIONESCU EXISTĂ ȘI VA EXISTA ÎNTOTDEAUNA PRIN GÂNDIREA LUI
- 48 **CONSTANTIN POPA:** ÎNTÂLNIREA MEA CU PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU
- 55 **CONSTANTIN NEACȘU:** PREGĂTIRI DE LANSARE
- 58 **DOINA VELICAN:** UN OM, O IDEE – SUSȚINEREA ADEVĂRATELOR VALORI
- 61 **ANCA SIMA:** PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU – CREATORUL ȘCOLII ROMÂNEȘTI DE BIOLOGIE CELULARĂ ȘI MOLECULARĂ
- 65 **CONSTANTINA HELTIANU:** 1980 - RECEPTORUL LA HISTAMINĂ, PRIMA VICTORIE, PRIMA CUPĂ DE ȘAMPANIE ÎN IBPC
- 67 **DOINA POPOV:** DE LA SITUSURI DE LEGARE A ALBUMINEI LA RECEPTORUL PENTRU ALBUMINĂ
- 70 **FELICIA ANTOHE:** TRANSCITOZA MACROMOLECULELOR PRIN ENDOTELIUL VASCULAR - UN CONCEPT PRELUAT DE COMUNITATEA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
- 73 **VICTOR V. JINGA:** PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU - SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ

78 ALBUM NICOLAE SIMIONESCU

99 PRELEGERI ALE PROFESORULUI NICOLAE SIMIONESCU**99 MIHAI EMINESCU – UN SECOL DE NEMURIRE****102 THE CELL, A WISDOM IN IDENTITY AND INTEGRATION****111 PROF. NICOLAE SIMIONESCU ÎN INTERVIU CU DOMNUL NICOLAE TZONE****130 POLITICA ȘTIINȚEI ÎN VIZIUNEA ACADEMICIANULUI NICOLAE SIMIONESCU****137 QUO VADIS, ACADEMIA?****PROMOVAREA UNEI POLITICI MODERNE ÎN ABORDAREA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ROMÂNEȘTI****151 PRINCIPII GENERALE ALE STRATEGIEI REFORMEI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI DEZVOLTĂRII TEHNOLOGICE ÎN ROMÂNIA****162 QUO VADIS, ACADEMIA?****FINANȚAREA COMPETITIVĂ A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE PRIN GRANTURILE ACADEMIEI ROMÂNE****171 ACTIVITĂȚILE PROFESORULUI NICOLAE SIMIONESCU ÎN ANUL ÎN CARE A FOST VICEPREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE****175 REVISTE INTERNAȚIONALE:****DESPRE PROF. NICOLAE SIMIONESCU****180 ETAPE ÎN REALIZAREA VISULUI****180 CONCEPȚIA****186 CONSTRUCȚIA****191 AMINTIRI****250 GÂNDURI SCRISE SAU SPUSE****250 DESPRE CELULĂ****250 DESPRE CERCETĂTORI****251 DESPRE CERCETARE****253 DESPRE MENTORI ȘI TINERI****254 DESPRE ȘTIINȚĂ****256 DESPRE ACADEMIE****257 IMPOSIBILUL NU EXISTĂ**

„Cercetarea științifică este mai mult decât o profesie, este un mod de a trăi, cu strădanii reușite alături de încercări nereușite, iar între ele marea agitată a îndoielilor care te invită la înțelepciune”.

„Nu se poate construi nimic durabil, dacă în materialul de construcție nu este adăugat «quantum satis» - suflet. Fără dăruire nu poți deveni niciodată ceea ce admiri”.

PROF. NICOLAE SIMIONESCU

LA ÎNCEPUT A FOST IDEEA...VISUL

Cu mult timp înainte de a deveni realitate, în 1971 Nicolae Simionescu și Maya Simionescu au visat la înființarea Institutului.

A început ca un vis -
Au trecut ani,

dar - cu trecerea anilor - visul a
fost prins încet, dar sigur, viață.

Și a deschis întâmplător
o fereastră spre viitor.

Prin sprijin de sus,
prin eforturile fiecăruia în
cottagele laboratorului lui - sau ei -

Visul tradus în viață o să se
transforme sigur în faptă, în
împliniri ce vor încălzi inima
futura,

Sept 8. 79

G. E. Balaceș

EVOCĂRI ALE CELOR CARE CARE AU VISAT: NICOLAE ȘI MAYA SIMIONESCU

„Idea (1970) s-a cristalizat într-o perioadă lungă în timpul căreia am avut o extraordinară colaborare de 10 ani cu Profesorul George Palade la Universitățile Rockefeller și Yale din SUA”.

„...încă de la bun început ideea noastră de bază a fost pur și simplu să ne formăm acolo și să ne întoarcem în țară și să facem o casă. Sentimentul acesta al instituției a fost foarte puternic la noi și e foarte puternic și acum. Credem, și eu și Maya, în puterea instituțiilor. Trebuie să faci o casă, trebuie să ai o grădină în care să pui un pom. Trebuie să ai o casă ... pe care să o înzestreză cu tot ce este necesar pentru a putea, în felul acesta, să crești niște oameni în jurul tău. Niste oameni deosebiți. Să faci, ceea ce se spune în termeni mai pedanți, o școală. O școală pe care s-o ridici la rangul de instituție”.

„Și, la un moment dat, în 1972, într-o suită de împrejurări care sunt foarte amuzante, m-am așezat, împreună cu Maya, în fața unei hârtii de împachetat și am spus, și unul și altul, în același timp: «Hai să facem un centru modern de biologie celulară, să adunăm niște tineri în jurul nostru, să-i formăm ca un fel de familie și să asigurăm, astfel, o oază de muncă și de liniște și de seriozitate»”.

„Doriința noastră a fost să creem un loc unde cercetătorii tineri din România să aibă șansa să își demonstreze talentul și la o scară mai largă, să dezvoltăm biologia celulară la noi în țară”.

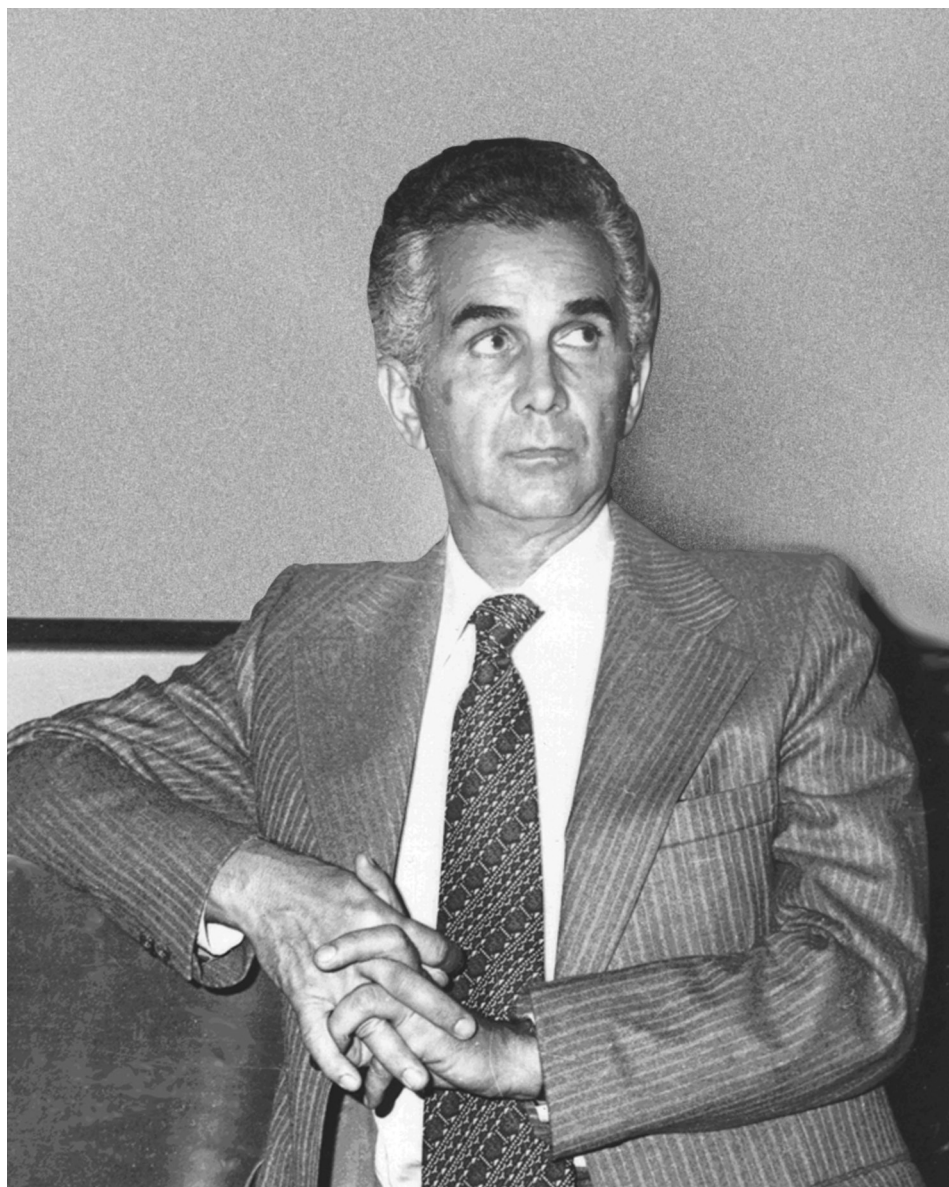

„Ne-am hotărât să ne concentrăm pe o temă care este științific și socio-economic semnificativă: să descifrăm la nivel celular și molecular funcționarea sistemului cardiovascular în condiții normale și patologice și prin rezultatele noastre să contribuim la combaterea principalei cauze de mortalitate în lume, bolile cardiovasculare”.

EVOCAREA CELUI CARE I-A SPRIJINIT PE „VISĂTORI”: PROFESORUL GEORGE E. PALADE

„Între experimente și găsirea unor noi trasori, între sortarea pozelor de microscopie și elaborarea unor lucrări, Nicolae și Maya Simionescu au început să lucreze la planurile unui nou laborator care urma să se construiască în București. Inițiativa a fost în întregime a lor. Rolul meu în această nouă aventură a fost să găsim împreună modalități care să asigure viabilitatea acestui Institut Român. Obiectivul principal era de a se preveni izolarea și de a asigura o colaborare continuă.”

**OMAGIU PROFESORULUI
NICOLAE SIMIONESCU**

La 6 februarie 1995,
Profesorul Nicolae Simionescu a trecut din plină activitate în legendă...

NICOLAE SIMIONESCU - OVIZIUNE EXIGENTĂ , DAR LUMINOASĂ PENTRU VIITORUL ȘTIINȚELOR BIOMEDICALE ÎN ROMÂNIA

PROFESOR GEORGE E. PALADE

Laureat al Premiului Nobel
pentru Medicină
University of California,
San Diego, USA

Evenimentul tragic al sfârșitului neașteptat și prematur al vieții unui om ajuns pe culmile cele mai înalte ale activității sale, crează condițiile ce dezvăluiesc adevărata măsură a valorii sale. Zgomotul de fond ce însoțea activitățile lui zilnice este înlocuit de tăcere, iar relațiile complexe de ambiții și interese comune sau opuse dau loc unui gol pe care se proiectează în lumină puternică și într-un contrast izbitor silueta celui dispărut.

Nicolae Simionescu a murit subit în somn, răpus cu blândețe de boala pentru studiul căreia și-a dedicat o mare parte din viață. El era într-adevăr ajuns pe vârful remarcabilei lui cariere în cercetarea biomedicală. Prin trecerea lui din viață, atât el, cât și comunitatea științifică românească au pierdut realizarea multor idei ce încă germinau în mintea lui. Nu putem măsura pierderile, dar putem evalua realizările avute înainte de plecarea sa bruscă și putem accepta cu respect și venerație moștenirea pe care a lăsat-o comunității românești.

EDUCAȚIA. Nicolae Simionescu a fost produsul sistemului de educație românesc din perioada interbelică. A absolvit Liceul „Sf. Andrei” în 1944 și, în același an, a intrat la Facultatea de Medicină „Carol Davila” a Universității din București, ale cărei cursuri le-a urmat într-o perioadă de rapide și drastice schimbări politice și sociale, cauzate de comunizarea și satelizarea treptată a țării de către politica oarbă și implacabilă a Sovietelor. Mulți români au fost captați de puterea roșie, dar mulți, precum el, au reușit să-și păstreze un „status intern” și o imagine a ceea ce trebuie să facă pentru a nu pierde respectul de sine.

ÎNCEPUTURILE ACTIVITĂȚII DE CERCETARE.

Încă de pe băncile facultății, Nicolae Simionescu a lucrat ca intern/rezident în chirurgie, iar, după absolvire, ca preparator la Clinica de Chirurgie a Prof. Dr. Ion Juvara. Judecând după viile lui amintiri legate de muncă, aventurile și poznele din această clinică, e cert, că a avut o perioadă de activitate minunată în acel serviciu. În aceeași perioadă lucra și la Catedra de Anatomie, ca preparator apoi ca asistent universitar și aici, animat de curiozitatea înăscută a omului de știință în devenire, a studiat și prezentat o serie de particularități în organizarea vasculaturii unor organe ca splina, rinichiul și pancreasul.

În 1957, s-a mutat de la chirurgie la Institutul de Endocrinologie - condus la vremea aceea de Ștefan Milcu - ca cercetător principal și conducător al Secției de Morfologie. În perioada aceea, curiozitatea lui înăscută, s-a concentrat pe câteva subiecte bine alese, iar rezultatul s-a concretizat într-o serie de lucrări importante asupra glandei suprarenale și o monografie publicată în Anglia asupra morfologiei normale și patologice a glandei tiroide. La Institutul de Endocrinologie, Nicolae Simionescu a întâlnit-o pe Maya, o remarcabilă tânără cercetătoare de sine stătătoare, care a devenit colaboratoarea lui constantă și, mai târziu, soția lui.

În 1966, după mai mult de 20 de ani de la plecarea mea din România, m-am întors în țara mea de origine, ca membru al unei delegații a Academiei Naționale de Științe a Statelor Unite pentru a negocia o înțelegere de schimburi științifice cu Academia Română. În acea perioadă, guvernul comunist al României încerca să obțină o margine de independență față de Uniunea Sovietică prin deschiderea unor ferestre către vest. Viața era încă grea în România, dar cel puțin era evident la orice nivel, de la oficialitățile guvernamentale la profesori universitari și până la cetățenii de rând, că românii erau hotărâți să-și afirme și să-și apere identitatea națională și erau pregătiți să recunoască existența unor gradiente economice și științifice și să încerce să stabilească contacte cu restul lumii dincolo de considerațiile doctrinelor politice.

PERIOADA ROCKEFELLER. Am socotit că laboratorul nostru la Universitatea Rockefeller ar putea încuraja această „deschidere către vest” și am hotărât să invit un cercetător român tânăr să lucreze în grupul nostru, la New York. Îl cunoșteam pe Nicolae Simionescu din perioada studenției și i-am cerut sfatul vechiului meu prieten și coleg de clasă, Ion (Cuti) Juvara și răspunsul lui fiind entuziast, l-am invitat pe Nicolae Simionescu să vină la Universitatea Rockefeller. El a acceptat fără întârziere, cu toate că postul pe care-l puteam oferi - asistent de cercetare - era cu câteva trepte sub poziția de conferențiar pe care o avea la București.

În perioada aceea, laboratorul de Biologie Celulară al Universității Rockefeller era la apogeul activității lui, care începuse spre sfârșitul decadei 1940 și a progresat în mod impresionant în decadele următoare. În acel laborator, care a fost recent descris ca „leagănul biologiei celulare moderne”, Nicolae Simionescu s-a alăturat generației lui Gunter Blobel, David Sabatini, Marilyn Farquhar și James Jamieson, actualii conducători ai biologiei celulare americane. El li s-a alăturat cu ușurință și grație, chiar dacă

majoritatea noilor săi colegi aveau dificultăți la pronunțarea numelui. Adeseori suna mai mult ca Simonoseki decât Simionescu.

STUDIUL ENDOTELIULUI CONTINUU. Împreună am decis să studiem organizarea și funcțiile endoteliului vascular, în mod deosebit a endoteliului continuu din musculatura corpului, din inimă și plămâni. Rezultatele anterioare ale laboratorului duseseră la descoperirea unor noi structuri denumite vezicule plasmalemale, iar studiile efectuate în anii 1960 sugeraseră implicarea lor în transportul macromoleculilor (ferritină) prin stratul endotelial al peretelui vascular. Dar multe rămăseseră de făcut pentru a defini în detaliu, structura capilarelor sanguine și a altor segmente ale microvasculaturii și pentru a cerceta mai departe, funcția veziculelor plasmalemale. Acest domeniu a devenit feuda științifică a lui Nicolae Simionescu. Lucrul a demarat prompt și a progresat repede, dar exista totuși un element care afecta dureros situația generală: Maya Simionescu era încă în București. O serie de cereri insistente au reușit, în final, să o aducă la Universitatea Rockefeller, fapt ce a însemnat încă un asistent de cercetare român și un progres mai rapid al proiectului nostru. De asemenea, a însemnat fericire.

Nicolae și Maya Simionescu s-au instalat în campusul Universității și munceau în mod febril zi și noapte (sau cel puțin până seara târziu) pentru a face față competiției formidabile din domeniul nostru de cercetare. Pe de-o parte, specialiștii în fiziologia capilarelor care dominau intelectual scena - pretindeau că toate schimburile transcapilare aveau loc prin pori situați de-a lungul joncțiunilor intercelulare și considerau alternativa transportului prin vezicule plasmalemale ca foarte puțin probabilă, dacă nu chiar imposibilă. Pe de-altă parte uneltele de lucru și procedurile experimentale existente la acea vreme, nu erau suficient de rafinate pentru a produce rezultate acceptate și convingătoare pentru biologii celulari. Nicolae Simionescu a utilizat o serie de trasori de diferite dimensiuni, toți fiind selectați pentru detecția porilor mici, postulați de specialiștii în fiziologia capilarelor; deoarece, acești pori erau în acea perioadă, principalul obiect de interes. Fundamentarea studiilor era clară și adeseori elegantă, dar competiția a rămas neconvinsă.

DESCOPERIREA CANALELOR TRANSENDOTELIALE. Studiile efectuate în acea perioadă au produs totuși un rezultat satisfăcător, important: descoperirea canalelor transendoteliale formate de vezicule plasmalemale fuzionate simultan cu ambele fețe (luminale și abluminale) ale plasmalemei endoteliale. Existența acestor canale a fost stabilită în mod convingător de Nicolae Simionescu. De asemenea, importante au fost studiile lui, în care a identificat segmentele diferențiate ale microvasculaturii din diafragm și a descoperit joncțiuni deschise focale în endoteliul venulelor postcapilare.

PERIOADA YALE. În 1973 grupul nostru, inclusiv Nicolae și Maya Simionescu, s-a mutat de la Rockefeller la Yale Medical School unde a pus bazele

unei noi Secții de Biologie Celulară. Studiile asupra vaselor sanguine au continuat fără întrerupere în aceste noi laboratoare. Lucrările lui Nicolae Simionescu s-au focalizat clar pe endoteliul vascular dar, așa cum era de așteptat din partea unui om de știință, cu adevărat plin de resurse, cercetările lui au acoperit un spectru larg de teme, începând de la tehnici noi de fixare a țesuturilor și mordansare (cu galoilglucoză) pentru obținerea unui contrast optim, la noi trasori (particule de dextran și glicogen), la încercări reușite de a izola microvasculatura din miocard și mergând până la noi tehnici de studiu a joncțiunilor intercelulare (replici de specimene obținute din înghețare-fracturare). Toate aceste studii experimentale au fost efectuate în colaborare cu Maya Simionescu care adeseori a fost prim-autor.

La acea vreme, Nicolae și Maya erau deja recunoscuți ca biologi celulari de frunte specializați în studiul endoteliului vascular și în această calitate reprezentau laboratorul nostru la diferite conferințe și întâlniri în Mexic și Japonia.

Ceea ce era remarcabil este faptul că de îndată ce schițam un domeniu de cercetare, studiile erau rapid și eficient realizate și extinse până la limita permisă de tehnologia zilei. Așa s-a întâmplat în cazul joncțiunilor endoteliale și al câmpurilor vasculare bipolare în diafragm. Și tot așa s-a întâmplat câțiva ani mai târziu când au fost descoperite microdomeniile diferențiate ale plasmalemei endoteliale.

UN NOU INSTITUT ÎN BUCUREȘTI. După mutarea la Yale, o altă preocupare majoră a intrat în viața lui Nicolae Simionescu fiindcă el socotea că un Institut de Biologie și Patologie Celulară trebuie realizat și poate fi realizat la București. Modelele lui au fost cele două laboratoare de biologie celulară în care a lucrat în Statele Unite (Universitățile Rockefeller și Yale) și Institutul Internațional de Biologie și Patologie Celulară fondat de Christian de Duve în Belgia. Astfel, printre experimente, descoperiri de noi trasori, selecționări de microfotografii și redactări de manuscrise, Nicolae Simionescu a început să lucreze la planurile unui nou laborator care urma să fie construit în București. Inițiativa i-a aparținut în întregime. Rolul meu în această nouă proiect a fost de a găsi, împreună cu el, căile și mecanismele care să asigure viabilitatea acestui institut în România. De la început a fost nevoie de o legătură oficială cu o universitate americană. Yale Medical School a devenit partenerul american, iar Universitatea din București cel român. Apoi a fost necesară realizarea și semnarea unei convenții oficiale între cei doi parteneri. Obiectivul principal era prevenirea izolării și asigurarea unei colaborări continue. Convenția prevedea ca Nicolae și Maya Simionescu să funcționeze anual câte trei luni la Yale, participând la activități didactice și de cercetare, și nouă luni la București la noul institut. Planurile au fost definitive, convenția a fost semnată și institutul a fost construit, bine echipat și inaugurat în 1979. Mai mult decât atât, folosindu-și bine noile relații științifice din Statele Unite și profitând de disponibilitatea Burselor Fullbright, Nicolae Simionescu trimisese deja un prim grup de tineri români, bărbați și femei, pentru a se perfecționa în laboratoare de frunte în străinătate în domenii alese cu multă atenție. Ei s-au întors la București gata pentru începerea activității în propriul lor Institut.

MICRODOMENII DIFERENȚIATE. În primii ani lucrurile păreau să meargă fără dificultăți. Nicolae și Maya au organizat o excelentă echipă de lucru în România, și au putut să sosească la timp la Yale pentru a-și îndeplini obligațiile ca profesori asociați (visiting professors). Amândoi s-au dovedit a fi excelenți dascăli, atât în laborator, cât și în sălile de curs. Mai mult decât atât, studiile experimentale la Yale s-au îndreptat în direcții noi, interesante și promițătoare. Au fost descoperite microdomenii diferențiate pe aspectul luminal și abluminal al plasmalemei endoteliului fenestrat și continuu, folosind ca probe, feritina cationizată și diferite lectine, și parte din moleculele implicate în aceste diferențieri au fost identificate în urma tratamentelor cu enzime specifice. Elementul cel mai important în aceste noi descoperiri a fost faptul că aceste microdomenii diferențiate chimic, corespundeau unor elemente structurale bine definite. Mai mult, rezultatele au sugerat clar că veziculele plasmalemale au compoziția chimică de suprafață necesară pentru a transporta proteine plasmatiche, cunoscute ca fiind în majoritatea lor specii de tip anionic.

Proiectul privind domeniile microdiferențiate a fost un alt exemplu de activitate dusă la bun sfârșit prompt și cu mare eficiență de către Nicolae și Maya Simionescu. La Universitatea Yale și la IBPC proiectul acesta a fost aprofundat și extins și la alte tipuri de endotelii. Același protocol de bază a fost aplicat pentru localizarea receptorilor pentru histamină pe suprafața endotelială, folosind conjugate de histamină-feritină.

NOI TRASORI. Ambele laboratoare au dezvoltat apoi o nouă direcție de cercetare, derivată în parte din studiul microdomeniilor diferențiate și bazată pe ipoteza că proteinele plasmatiche ar putea constitui trasori mai potriviți decât peroxidazele (folosite la acea vreme) pentru a demonstra în continuare rolul veziculelor plasmalemale în schimburile dintre plasmă și fluidele interstițiale. Erau necesare, însă, noi metode pentru a evidenția acești trasori mai puțin problematici și mai fiziologici. Primul pas important făcut la IBPC a fost localizarea preluării lipoproteinelor de joasă densitate de către veziculele plasmalemale ale endoteliului vaselor mari ca și de acela din vasa vasorum. Descoperirea a reprezentat o deschidere nouă spre vastul domeniu al aterosclerozei și bolilor cardiovasculare, domeniu care a devenit în anii următori scopul major al eforturilor de cercetare din Institutul de Biologie și Patologie Celulară.

Al doilea pas important a fost introducerea complexelor de aur coloidal-albumină ca trasori care puteau fi identificați individual în specimene microvasculare, bine prezervate morfologic. Activitatea aceasta s-a desfășurat în paralel la Yale și la IBPC, dar Nicolae și Maya Simionescu susținuți de colaboratori competenți, au avansat mai repede și au diversificat investigațiile incluzând, în afara albuminei simple, albumina glicată și complexe de albumină-acizi grași în repertoriul proteinelor folosite pentru conjugare cu particule de aur coloidal. De data aceasta, rezultatele erau deasupra oricăror dubii. Toți acești trasori erau preluați de către veziculele plasmalemale și descărcați de ele, pe partea opusă a endoteliului printr-un proces pentru care Nicolae Simionescu introdusese deja termenul de transcitoză.

Validitatea vechii ipoteze, a transportului prin vezicule plasmalemale a fost în mod convingător stabilită de noile rezultate, dar aspecte importante deși subsidiare rămăseseră fără răspuns. Toate complexe albumină-aur reprezentau probe exclusive pentru ipoteticul sistem al porilor mari: din punct de vedere fiziologic sistemul porilor mici era mai important. Mai mult, complexe reprezentau probe experimentale și interacția lor cu endoteliul nu era în mod necesar aplicabilă și albuminei monomerice. Acestei probleme i s-a dat în final un răspuns în laboratorul de la Yale, unde s-a demonstrat (imunocitochimic, folosind complexe aur-anticorpi pe secțiuni fine la gheață din inima de șoarece) că veziculele plasmalemale sunt clar implicate în transcitoza albuminei monomerice native.

Rezultatele obținute cu trasorii albumină-aur l-au îndemnat pe Nicolae Simionescu să postuleze existența unor proteine de legare a albuminei la nivelul plasmalemei endoteliale, posibil implicate în transcitoză. Cercetările ulterioare din IBPC au identificat de fapt patru proteine, dar deoarece ele au fost găsite de asemeni, în multe alte tipuri celulare, altele decât cele endoteliale, rolul lor funcțional urmează a fi elucidat, prin noi cercetări experimentale.

RECUNOAȘTEREA MONDIALĂ. În decada 1980, Nicolae și Maya Simionescu au ajuns să fie recunoscuți pe plan mondial, ca lideri în cercetarea endoteliului vascular și IBPC a ajuns să fie unanim considerat, ca un important centru de avangardă în acest domeniu. Ambele poziții au fost consolidate în continuare de cercetările modificărilor incipiente care afectează peretele vaselor mari, susceptibile de a dezvolta leziuni ateromatoase. Recunoașterea largă s-a materializat în invitații ca profesori asociați (visiting professors) la Universitățile McGill, Columbia și la Universitatea din California la Los Angeles, și de asemenea în invitații de a participa practic vorbind la toate conferințele asupra endoteliului organizate pe ambele maluri ale oceanelor Pacific sau Atlantic.

În termeni practici însă, cel mai important semn al recunoașterii mondiale, au fost cele trei granturi (timp total de 9 ani) acordate de NIH, pentru IBPC, la solicitarea lui Nicolae Simionescu. Au fost primele și singurele granturi acordate unui institut de cercetare din Europa de Est, într-o perioadă în care granturile acordate unor institute din afara SUA reprezentau doar un foarte mic procent din total. Aceste granturi au făcut posibilă achiziționarea de chimicale și echipamente de pe piața vestică și organizarea de simpozioane internaționale la IBPC pe teme de interes general în biologia endoteliului, inclusiv transcitoza proteinelor și lipoproteinelor și rolul lor în dezvoltarea leziunilor aterosclerotice. La aceste conferințe au participat cercetători americani de înalt prestigiu din fiecare domeniu menționat mai sus, în acele vremuri, conferințele acestea erau printre puținele ocazii în care tinerii cercetători români din IBPC și alte instituții au avut posibilitatea de a se întâlni cu „nume” de care aflaseră în revistele științifice și de a purta discuții cu ei.

La sfârșitul decadei 1980, dificultăți diferite au început să-și facă apariția la orizont. Întâi, autoritățile române au devenit din ce în ce mai reticente în acordarea

vizelor de ieșire din țară pentru Nicolae și Maya Simionescu. Noi nu mai puteam conta pe sosirea lor la timp pentru perioada celor trei luni la Yale. Apoi facilitățile și personalul nostru tehnic de la Yale nu mai erau pe măsura celor de care Nicolae și Maya dispuneau la IBPC. În fine, tinerii membri ai laboratoarelor începuseră să piardă din vedere rațiunile acordurilor inițiale. IBPC nu mai era considerat ca un institut în dezvoltare, ci ca un competitor matur și eficient. Ceea ce însemna, de fapt, că experimentul inițial și cel mai important, care fusese crearea IBPC-ului, reușise pe deplin. În final, guvernul român a refuzat prelungirea convenției de colaborare.

CONTRIBUȚII GENERALE LA LITERATURA ȘTIINȚIFICĂ.

Nicolae Simionescu iubea activitatea de dascăl și avea un dar deosebit de a organiza și sistematiza informația științifică. Acest talent l-a folosit cu succes la redactarea împreună cu Maya Simionescu a unor capitole din tratate americane de histologie, a unor lucrări de sinteză asupra organizării și funcționării endoteliului și de asemenea la editarea a două volume succesive, deosebit de utilizate, asupra funcțiilor normale și disfuncțiilor celulei endoteliale.

CERCETAREA ÎN ATEROSCLEROZĂ. În prima parte a anilor 80, Nicolae Simionescu a inițiat în IBPC, o direcție de cercetare cu totul nouă, ca răspuns la importante descoperiri rezultate în studiul particulelor lipoproteice și dezvoltării leziunilor aterosclerotice, făcute în alte laboratoare. Undeva în adâncurile spiritului lui, exista un profund și constant interes pentru patologia experimentală care acum ieșea la suprafață cu o forță suficient de puternică pentru a deveni una din liniile dominante de cercetare în IBPC.

Această nouă direcție de cercetare a produs un nou model experimental, hamsterul cu leziuni ateromatoase induse printr-o dietă bogată în lipide și colesterol. S-a concentrat asupra modificărilor incipiente care preced leziunile ateromatoase observabile: a demonstrat că hipercolesterolemia determină modificări în chimia suprafeței endoteliului și a intimei arterelor susceptibile la ateroscleroză și de asemenea a evidențiat că lipoproteinele, apolipoproteinele și liposomii (descoperite la IBPC) se acumulează în matricea extracelulară a intimei. Acești liposomi (lipoproteine modificate) au fost izolați și parțial caracterizați. Prezența lor a fost inițial o surpriză în patologia vasculară, dar mai târziu liposomii extracelulari au fost detectați și de alte grupuri implicate în cercetarea aterosclerozei experimentale.

LA COLUMBIA COLLEGE OF PHYSICIANS AND SURGEONS.

La începutul anilor '90, Nicolae și Maya Simionescu, menținând legătura lor cu Universitatea Yale, au inițiat o colaborare susținută cu cercetători (S. Silverstein și D. Stern) din Departamentul de Fiziologie al Universității Columbia. Parte din activitate s-a concentrat în continuare asupra modificărilor endoteliale din ateroscleroza incipientă și asupra localizării receptorilor endoteliali pentru produșii de glicare avansată a proteinelor sanguine, un aspect deosebit de important în complicațiile

cardiovasculare ale diabetului. O altă parte a acestei activități a fost realizarea unei proceduri reușite, ingenioase și interesante de radioiodinare a proteinelor veziculelor plasmalemale folosind complexe aur-albumină suplimentate cu lactoperoxidază urmată de substanțele cerute pentru radioiodinare. Metoda este de mare actualitate, dată fiind intensitatea interesului actual în biochimia caveolelor (o altă denumire dată veziculele plasmalemale).

IBPC DUPĂ 1989. Căderea regimului comunist la sfârșitul anului 1989 a permis ca numeroase idei, dorințe și inițiative îndelung supresate, să răbufnească la suprafață ca parte a unui sindrom general de decompresie. La IBPC rezultatul a fost că mulți dintre tinerii cercetători au plecat în căutarea unor noi posibilități de afirmare în străinătate, în Franța, Germania, Anglia și Statele Unite. Majoritatea prestează o activitate de înaltă calitate și găsesc poziții bune în cercetarea științifică, mulțumită experienței dobândite în IBPC alături de Nicolae și Maya Simionescu. În același timp IBPC a reușit deja, să recruteze și să pregătească o nouă generație care promite să fie la fel de bună, dacă nu chiar mai bună decât prima.

ACADEMIA ROMÂNĂ. În 1990 Nicolae și Maya Simionescu au fost aleși membri corespondenți ai Academiei Române. În 1991 au devenit membri plini și în 1994, Nicolae Simionescu a fost ales Vice-Președinte al Academiei Române. A acceptat aceste noi responsabilități cu sentimentul că are misiunea de a îmbunătăți condițiile și nivelul de suport al cercetării fundamentale și aplicate în științele biomedicale din România. A considerat că ceea ce este valabil și reușit în organizarea sistemului de cercetare științifică din țările vestice, trebuie avut în vedere și, dacă este posibil, adaptat necesităților comunității științifice românești și de asemeni, realităților economice din România. Anul trecut Academia a inițiat primul sistem de granturi competitive pentru cercetare. A fost primul pas pe care Nicolae Simionescu și noua conducere a Academiei Române l-au făcut în direcția unui viitor mai luminos.

ÎN LOC DE CONCLUZII. Nicolae Simionescu a avut o carieră meteorică. În zece ani, pornind cu o inteligență sclipitoare și o educație generală valoroasă a devenit o autoritate deplină și unanim recunoscută în biologia celulară a endoteliului vascular. În decada următoare și în continuare, în condiții sociale și politice nesigure și dificile, a organizat un institut de cercetare și a pregătit o întreaga echipă de cercetători capabili, iar în următorii cinci ani și-a asumat o poziție de conducere în Academia Română, cea mai înaltă instituție care ghidează activitatea de creație a țării. În fiecare etapă în această rapidă evoluție, a lăsat în urmă o moștenire durabilă: realizările cercetărilor lui științifice, Institutul de Biologie și Patologie Celulară - două generații de cercetători bine pregătiți - și o exigentă dar luminoasă viziune asupra viitorului științelor biologice și biomedicale în România.

ROMÂNIA A PIERDUT PE UNUL DINTRE CEI MAI DISTINȘI FII AI SĂI, DAR S-A ÎMBOGĂȚIT CU O PREȚIOASĂ MOȘTENIRE

PROFESOR GUIDO MAJNO

University of Massachusetts, Worcester, USA

Îmi vine greu să cred că mă aflu în situația de a-mi așterne în scris gândurile pentru comemorarea lui Nicolae Simionescu. Ce pierdere teribilă pentru România, pentru știință, pentru nedespărțita sa Maya, și pentru acei nenumărați dintre noi care l-au iubit și admirat! Nu mi-aș fi putut închipui vreodată că poate exista o lume fără el, în așa mare măsură a făcut parte din viețile noastre, fiind atât de necesar pentru mulți dintre noi. A fost o personalitate unică în multe privințe. Pentru soția și colaboratoarea mea Dr. Isabelle Joris

și pentru mine, întâlnirile noastre anuale cu familia Simionescu, de obicei în Statele Unite, deveniseră un ritual pe care-l anticipam cu mare bucurie și nerăbdare, ca pe o transfuzie de idei și o posibilitate de a face o incursiune imaginară în știința viitorului. Nimic nu va putea înlocui aceste ocazii.

Încercând să-mi transpun durerea în vorbe, un cuvânt îmi izvorăște în minte: Eroism. Nicolae Simionescu ne-a lăsat un minunat exemplu de eroism în viața publică și particulară. Nicolae și Maya ar fi putut beneficia de oricare dintre confortabilele poziții academice din Statele Unite, dar ei au ales calea cea mai dificilă, cea de a-și ajuta propria țară (și iată că din nou mă surprind vorbind de Nicolae și Maya împreună, căci într-adevăr ei formau o unitate).

Nicolae a fost un cetățean al planetei, dar el a fost în primul rând Român prin toată ființa sa, până la ultima sa celulă. Și-a consacrat întreaga energie edificării în România a unei insule de excelență - la nivel mondial - și a realizat aceasta în ciuda unor enorme dificultăți, suferințe și chiar pericole personale. Protejat de extraordinara sa prestanță, de statura lui științifică și de inspirata sa imaginație, s-a luptat pentru viitorul tinerilor români zi de zi, asumându-și personal riscuri.

Din punct de vedere științific formația sa a fost unică, combinând medicina

experimentală, endocrinologia, chirurgia cu anatomopatologia de diagnostic, discipline pe care le-a practicat la Institutul de Endocrinologie din București, timp de 18 ani, urmați apoi de alți zece ani de pregătire în laboratorul unuia dintre fondatorii biologiei celulare, laureatul Premiului Nobel, George E. Palade. S-a îndrăgostit - ca de altfel atâția alții înainte și după el -, de celulele care captușesc vasele sanguine și ne separă de „oceanul nostru interior”, celulele endoteliale.

Apoi, în 1979, s-a întors la București, pentru a conduce un nou institut pe care l-a plănuțit cu grijă și l-a desemnat a fi un nou „paradis” al biologiei celulare. Credincios dublei sale formații de Doctor în Medicină și de Doctor în Științe, l-a denumit Institutul de Biologie și Patologie Celulară, singurul institut cu această titlatură existent, după câte știu, în lumea întreagă. Trebuie să fi fost o experiență inspirată, cea de a da o orientare unei echipe formate din 86 oameni, dintre care 19 foarte tineri și însetați de cunoaștere, dar relativ ne-experimentați cercetători. Acesta a fost doar începutul.

Foarte curând grupul s-a extins la 130 membri, selecționați în urma discuțiilor purtate cu peste 1300 de candidați. Cu 30 de ani în urmă, un alt mare cercetător, Peter Medawar, a denumit știința ca „artă a soluțiilor”, înțelegând prin aceasta faptul că etapa esențială în practicarea științei este talentul de a aborda doar acea problemă care este rezolvabilă cu mijloacele accesibile. Nicolae Simionescu a procedat întocmai și a ales să concentreze activitatea întregului institut asupra unei singure probleme: biopatologia celulară și moleculară a sistemului cardiovascular, și în particular a endoteliului și a rolului lui esențial în patologie, anume ateroscleroza. A fost o alegere inspirată; nicăieri în lume nu mai există un grup atât de puternic capabil să abordeze ateroscleroza din atâtea puncte de vedere ale biologiei celulare, incluzând biochimia, biofizica, fiziologia, patologia, culturile de țesuturi și microscopia electronică.

Timpul a dovedit că Nicolae Simionescu a ales soluția cea bună (chiar dacă a trebuit să se lupte cu foarte mari dificultăți, cum ar fi instabilitatea tensiunii electrice, fapt care a făcut ca microscopia electronică să fie impracticabilă o perioadă destul de lungă). Curând institutul a produs rezultate științifice care au avut rezonanță în întreaga comunitate științifică și în orice discuție despre ateroscleroză, vase sanguine și endoteliu, nimeni nu se putea considera informat la zi, fără a fi la curent cu ultimele descoperiri ale lui Nicolae și Maya Simionescu și a colectivului lor.

Printre realizările științifice ale lui Nicolae Simionescu și ale perseverenței sale echipe, voi menționa doar câteva pe care le găsesc deosebit de importante:

(a) demonstrarea definitivă, împreună cu G.E. Palade, a faptului că permeabilitatea endotelială variază atât de-a lungul întregului arbore vascular precum și la nivelul unei singure celule endoteliale;

- (b) evidențierea faptului că celula endotelială prezintă receptori pentru albumină pe care aceasta îi folosește în transportul transendotelial al acestei proteine, o descoperire care a fost considerată ca cea mai importantă contribuție adusă fiziologiei endoteliului de la descoperirea legii lui Starling, sau mai bine spus de când George Palade a demonstrat existența transportului vezicular;
- (c) demonstrarea faptului că receptorii pentru histamină sunt concentrați în special în venule - spre deosebire de arteriole și capilare - explicând topografia predominant venulară a creșterii permeabilității vasculare în inflamație, un fenomen care i-a intrigat pe patologi aproape un secol;
- (d) descoperirea faptului că primul fenomen demonstrabil în ateroscleroză este „pomparea” lipidelor de către endoteliu în spațiul subendotelial, observație care a fost publicată în revista *American Journal of Pathology* și a oferit o perspectivă cu totul nouă în modul nostru de a privi ateroscleroza;
- (e) introducerea denumirii de transcitoză, a fost o idee genială. Conceptul de transport transendotelial prin vezicule plasmalemale a fost propus de către George Palade cu 30 de ani urmă, dar din motive greu de înțeles a întâmpinat o rezistență considerabilă. Nicolae Simionescu i-a atribuit o denumire care, relevând semnificația generală, a determinat ca aproape imediat fenomenul să fie acceptat ca o realitate. Legat de acesta, conceptul de transcitoză mediată de receptori a fost introdus de către Nicolae Simionescu;
- (f) monografiile asupra endoteliului normal și patologic editate de Maya și Nicolae Simionescu au devenit referințe bibliografice de bază în literatura de specialitate internațională.

Contemplând asupra dimensiunii acestei pierderi pentru noi, singurul gând, singura consolare la care mă pot gândi - și este una puternică, rămâne faptul că Nicolae a îmbogățit în permanență viețile noastre. Cei ce au avut privilegiul de a-l cunoaște personal, vor păstra printre amintirile lor cele mai dragi, sclipirile imbatabilului său simț al umorului, care nu l-a părăsit nici chiar în cele mai dificile momente. Deși pentru comunitatea științifică internațională, el a reprezentat chintesența cercetătorului autentic, în viața sa particulară a găsit timpul necesar să compună muzică la pian, să picteze și să scrie poezii, fiind și în aceste domenii un admirabil model pentru mai tinerii săi colaboratori.

Printre darurile concrete, Nicolae Simionescu ne-a lăsat un monument viu, Institutul de Biologie și Patologie Celulară, un institut cu o denumire și o misiune științifică frumoasă. Și mai presus de toate, pentru români și pentru cercetătorii din întreaga lume exemplul său de curaj lipsit de compromisuri va continua să dăinuie, căci avem nevoie de eroi mai mult ca oricând în aceste timpuri dificile în care trăim.

Prin dispariția sa, România a pierdut pe unul dintre cei mai distinși fii ai săi, dar în același timp s-a îmbogățit cu o valoroasă moștenire.

NICOLAE SIMIONESCU: PRIN PROPRIILE CUVINTE... PRIN CUVINTELE CONTEMPORANILOR ...

ACADEMICIAN MAYA SIMIONESCU

Institutul de Biologie și Patologie Celulară
“Nicolae Simionescu”

Încercând să creionez un portret al Profesorului Nicolae Simionescu m-am uitat, firește, în ultimul său Curriculum Vitae și mi-am dat seama cât de puțin spune acesta despre profilul moral și intelectual al unui om atât de complex. Dar ce stă scris, de fapt, în acest Curriculum Vitae? O prodigioasă carieră științifică, cu peste 600 de lucrări publicate (despre care el însuși spunea, cu modestie, „numeric valoric nesemnificativ”), zeci de cărți, tratate, monografii, descoperiri, premii și distincții – numeroase citări în literatura de specialitate. Dar ce nu scrie în acest C.V.? Nu scrie cine era de fapt Omul – Nicolae Simionescu, cel ce era făptuitorul a tot ceea

ce era scris. Mie îmi este greu să cuprind în vorbe ce a însemnat Profesorul Nicolae Simionescu. Dar, m-am gândit să îl prezint chiar prin vorbele lui, deși, nici asta nu este ușor, căci, despre el, nu vorbea aproape deloc, nu a apărut niciodată la televizor sau în ziare. La insistențele Domnilor Ioan Longin Popescu și Nicolae Țone, a dat două interviuri, pentru a-l evoca pe Prof. Palade. Ne împărtășea însă, o parte din gândurile lui, la Sesiunile Anuale ale Institutului nostru și ale Societății Naționale de Biologie Celulară, în timpurile grele dinainte de 1989 și după.

Din ceea ce am spicuit din cuvintele sale așternute pe hârtie în diverse ocazii, din luările de cuvânt, precum și din unele date personale la care m-am oprit și pe care vi le voi mărturisi, am să încerc să creionez profilul moral al Profesorului nostru, astfel:

1. Nicolae Simionescu - Omul;
2. Ctitorul Institutului de Biologie și Patologie Celulară;
3. Creator al școlii naționale de biologie celulară;
4. Cercetătorul și profesorul;
5. Membru și Vicepresedinte al Academiei Române;
6. Nicolae Simionescu: romanticul... gânditor...

I. NICOLAE SIMIONESCU - OMUL

Între 1937-1944 Nicolae Simionescu este elev la Liceul „Dimitrie Cantemir”; bacalaureatul îl ia la Liceul „Sf.Andrei”. Este un elev sânguincios, anual premiant.

În 1945 intră la Facultatea de Medicină. După primul an, în urma examenului de anatomie, susținut cu marele anatomist, Profesorul Gr.T.Popa, acesta (cu anticipația caracteristică spiritelor de excepție) îl remarcă și îl reține la catedră. Nicolae Simionescu a avut impresia că nu a știut foarte bine la examen, iar la sfârșit Prof. Gr.T. Popa i-ar fi spus: „dumneata rămâi”. I-a fost teamă că asta însemna „dumneata pierzi examenul”. Din contră, a însemnat, „dumneata rămâi la catedră”. Este student, dar în același timp preparator benevol, apoi preparator la catedra de anatomie, catedră pe care nu o mai părăsește, în fapt, timp de 20 de ani. Când, în 1950, termină facultatea cu diplomă de merit, devine asistent, apoi șef de lucrări și în 1962 conferențiar onorific – tot la anatomie.

La terminarea facultății, prestigiosul chirurg Profesorul Ion Juvara îl invită să lucreze la el, în Clinica de Chirurgie. Acceptă, dar nu renunță la munca didactică. Lucrează simultan, la catedra de anatomie și la Profesorul Juvara, pe care tânărul doctor Simionescu îl admira în mod deosebit, profesional și uman. S-au legat printr-o relație profundă, pe toate planurile, s-au admirat reciproc și au rămas prieteni pe viață.

Dar Nicolae Simionescu dorea, mai mult decât orice, să facă cercetare. Spre uimirea tuturor, după 5 ani, renunță la chirurgie și cere să lucreze în cercetare la Institutul de Endocrinologie. Profesorul Milcu evocă momentul întâlnirii astfel:

„Un tânăr, cu o prezență de o evidentă maturitate, îmi cere să lucreze în cercetare, renunțând la o situație cu posibilități mult mai mari, pentru a se lansa în aventura cercetării științifice, amenințată de numeroase incertitudini”.

Devine cercetător și anatomo-patolog la Institutul de Endocrinologie unde începe o colaborare de lungă durată și deosebit de fructuoasă cu Prof. Milcu. Acesta îl propune anual la specializări în străinătate. Anual este tăiat de pe toate listele.

În 1969, o invitație total neașteptată sosește de la Prof. George Palade din SUA. Cu dificultate, i se dă aprobarea să plece; se alătură echipei Prof. Palade – 4 ani la Universitatea Rockefeller, New York, urmați de alți 6 ani la Universitatea Yale, New Haven. În acest timp visează, speră și face tot ceea ce este posibil pentru a creia condițiile introducerii biologiei celulare în țară. Dar, asupra acestei perioade, vom reveni mai târziu, prin cuvintele Prof. Nicolae Simionescu.

După 10 ani, în 1979, se reîntoarce în țară, la institutul pe care împreună l-am visat, creionat, creat și al cărui director va fi timp de 16 de ani. În această perioadă, lucrează anual 9 luni în România și 3 luni în SUA, ca „visiting professor” la

Universitățile Yale și Columbia. Muncește enorm în cercetare, organizare, formare de tineri, îmbogățește Institutul și cercetarea noastră... În februarie 1995, trecea pentru ultima oară prin fața Institutului pe care l-a iubit atât de mult dar..., de data asta, însoțit de preoți și de o mulțime care-l plângea....

Dar revin la întrebarea: cine este omul din acest complicat Curriculum Vitae? Cine se ascunde în fapt în spatele atâtor pagini „seci” de realizări științifice, profesionale, sociale și organizatorice? Băiatul lui Dumitra și Vasile Simionescu era un copil frumos și normal de năzdrăvan. Din puținele mărturii adunate de la prieteni aflăm că la 7-8 ani, când se juca cu prietenii lui, el era „doctorul” (spune Cornelia Constantinescu, prietenă din copilărie) :

„Ne consulta păpușile când erau bolnave și îi permiteam să le facă injecții cu acul de siguranță. Era cel mai fericit când o auzea pe una tușind. Avea spirt, vată și vorbea cu ele asigurându-se că nu le doare...”

Merge la școală, unde este premiant cu coroaniță în fiecare an, apoi la liceu, la fel. Un coleg de liceu, Paul Georgescu, azi profesor în Venezuela, isi aminteste:

„În prima clasă de liceu eu eram “chestorul” sau “monitorul” clasei, stăteam în banca întâi și prezentam “condica”. Nu mă putea interesa un coleg cu “S”- coada catalogului, stătea în ultima bancă - și, în plus, împărțea pupitrul cu... repetentul clasei. Mi-am schimbat curând aceste păreri, căci Simionescu era inteligent, ordonat, desena și scria foarte frumos și talentat la voley, basket, fotbal. Când în corul liceului, spunea poezii patriotice la serbări, la sfârșitul anului a luat după mine și Dan Fîrțescu premiul trei. Noi ne străduiserăm mult, “care pe care”, dar el nu făcuse vreun efort pentru a dobândi “acel detaliu”, cum zicea el. Din clasa a doua, Nicolae Simionescu s-a maturizat și mai mult: era în toate echipele “de minge” ale clasei, recita din Eminescu la toate serbările, ca nimeni altul, se evidenția la română și latină și, în continuare, nu-i prea păsa de matematică. De fapt, el decisese că se va face medic. În 1940 fuseserăm cu toții “străjeri” și unii băieți chiar își exprimau simpatiile pentru un partid sau altul, dar astea pe amicul nostru nu l-au afectat în nici o formă. Citea mai mult ca noi și, fiind mai liberal crescut de către părinții săi, a început să meargă regulat, până și noaptea, la teatru, la piese pentru “cei mari” și la concerte. Nicușor a “trecut” la italiană, pe când aproape toți ceilalți aleseserăm germana. A fructificat șansa de a-l avea profesor de italiană pe fiul lui Perpessicius, ce l-a prezentat marelui literat. Acesta i-a intuit “stofa” și l-a stimulat și el pentru a-și dezvolta cultura”.

“Tatăl său i-a fost un exemplu permanent și l-a ajutat să-și clădească meritata încredere în propriile forțe, fapt pe care savantul de mai târziu l-a recunoscut cu un amor filial inegalabil”.

În facultate este fascinat de Prof. Gr. T. Popa; își petrece concediile citind și lucrând, fuge pe munte când poate, se reintoarce repede și apoi uită să mai plece din laborator. Perioada petrecută la Endocrinologie până la data plecării în “aventura americană” – a însemnat 300 lucrări publicate, multe în colaborare cu Prof. Milcu și cu mine. Monografia “Cancerul Tiroidian” publicată în Editura Academiei este cerută pentru publicare de către editurile Heineman din Londra și Academic Press din SUA. Simultan este și conferențiar la catedra de Anatomie.

Întâi cum îl descrie Profesorul Ștefan Milcu:

“Tânărul Simionescu s-a impus printr-o impresionantă devoțiune în activitatea de investigare și, surprinzător!, prin capacitățile organizatorice a unui laborator de specialitate. Am fost impresionat de modul deosebit în care își desfășura activitatea. Ca un adevărat cercetător, “n-avea program”. Rămânea în laborator până târziu în noapte. Vedea în microscop ce alții nu vedeau!”

Prof. Milcu s-a străduit să deschidă poarta cercetătorilor către lumea occidentală. El întocmea anual liste pentru plecări la congrese și specializări: primul pe listă era Nicolae Simionescu. Sistematic, anumite nume dispăreau de pe acele liste. Printre respinși figura, de fiecare dată, Nicolae Simionescu. “Dragă, i-a spus cu amărăciune Prof. Milcu, nu te vrea partidul, te-au scos de pe listă. Cică nu ai origine sănătoasă...” Aceste absurde refuzuri erau suportate cu stoicism de tânărul cercetător, spune Longin Popescu. Mai grav a fost faptul că an de an era pe lista celor disponibilizați de la Catedra de Anatomie a Facultății de Medicină. Era considerat un “element nedemn” pentru educația tinerilor. Nu avea origine sanatoasă. Din fericire, în fiecare an salvarea venea de la vestitul chirurg, Prof. Dorel Burghel, care era ministru și care anual pune rezoluția de neacceptare a concedierii sau “transferului”, motivând “calitățile profesionale excepționale ale conferențiarului Simionescu”.

În afară de profesiune, Nicolae Simionescu are un spațiu interior generos, plin de vise și de afecțiuni pe care simte nevoia să o dăruiască. Și-a iubit enorm mama și și-a adorat tatăl, pentru care a avut un cult deosebit. Tatăl l-a dus pentru prima oară pe munte (la 5-6 ani) și a rămas toată viața cu o mare iubire pentru munte. A fost alpinist, schior iar visul lui era să ajungă în Himalaia. Are în bibliotecă tot ce s-a scris despre expedițiile în Himalaia, care îl fascinau... un vis neîmplinit.

Marea lui mândrie sunt băieții săi, Vlad și Dan. Le prevedea un viitor mare, era foarte exigent cu ei, dar o exigență plină de dragoste, tandră. Le lăsa toată libertatea de a se desfășura independent, dar îi veghea cu grijă din umbră. Crede profund în Vlad și Dan, nu încercă să-i influențeze decât prin exemplul personal. În lungul timpului îi tratează totdeauna ca pe niște “băieți mari” care trebuie să-și ia singuri deciziile majore de viață. Și nu a greșit cu nimic...

Își adora mica lui nepoată, Adriana, libelula așa cum îi spunea. Iubea prietenii și prietenia; îi alegea cu mare grijă, dar odată aleși, le rămânea credincios toată viața. Își adula maestrul. Întâi ce spunea despre ei:

„Am avut deosebitul privilegiu de a lucra cu unii din cei mai remarcabili profesioniști și oameni de știință care mi-au influențat în mod hotărâtor întreaga mea activitate. Aceștia au fost: Prof. Gr. T. Popa (anatomie), Prof. Ion Juvara (chirurgie), Prof. Șt. M. Milcu (endocrinologie), cu care am lucrat împreună 18 ani și Prof. George Palade (biologie celulară), lucrând împreună 10 ani la Universitatea Rockefeller și la Universitatea Yale, SUA, urmași de 13 ani de colaborare, încă în curs. Rolul lor în formarea mea este inestimabil”.

lubește copiii cu o tandrețe specială – între cele peste 15.000 de diapozitive din colecția lui, o bună parte, sunt figuri de copii din toată lumea. lubește florile – florile de munte în general și, pe cele din Piatra Craiului, în special.

Cu aparența lui puțin austeră – era un model de grație și poezie interioară.

Cultura prodigioasă și memoria sa îi uluiau pe mulți: după 30-40 de ani de la terminarea școlii, recita versuri întregi în latină. Cunoaște toți fotbalistii români, italieni sau francezi. Are o trăsătură romantică – ascunsă cu grijă - și un entuziasm fără limite, dar nu știe să se cruțe!

Deci, cine este Nicolae Simionescu?

Longin Popescu îl descrie cu har:

“Viața lui a fost de o intensitate puțin obișnuită, ca o flacără de magneziu. A fost un savant al inimii, dar niciodată al propriei sale inimi. Romantic prin destin, clasic prin rigoare și caracter. Medic, chirurg, endocrinolog, biolog, profesor universitar, manager, academician. Așa cum poetul, privind intens iarba, a devenit “doctor în iarbă”, Nicolae Simionescu, privind zeci de ani celulele corpului uman, a devenit doctor în biologia celulară. Prin crearea unui institut care să nu aibă alt scop decât să studieze celula inimii, a vaselor de sânge, acest savant “al subtilității extreme” a introdus, practic, înăuntrul cortinei de fier și chiar dincolo de cortina ceașistă de plumb, calul troian al gândirii libere”.

2. NICOLAE SIMIONESCU - CTITORUL

GENEZA ȘI DEZVOLTAREA INSTITUTULUI DE BIOLOGIE ȘI PATOLOGIE CELULARĂ

Ideea unui institut de biologie celulară în România a germinat în mintea Prof. Nicolae Simionescu imediat după sosirea lui în SUA. La doar 13 zile după ce a ajuns la Universitatea Rokefeller, Nicolae Simionescu notează în jurnalul său:

“Vineri, 13 Februarie 1970.

Cât de mult mi-au lipsit, și mai ales la timpul respectiv, o atmosferă adevărată de viață științifică, de cercetare. Ce simplă e, ce firească și de un singur fel; nu poate fi altfel, decât într-un sistem fals, artificial. O, dacă aș putea crea un astfel de crâmpei de viață adevărat, măcar pentru generația următoare de cercetători...”

Iată cum descrie Prof. Nicolae Simionescu (NS) crearea Institutului în interviul realizat de Dl. Nicolae Țzone (NȚ) (interviul integral într-un capitol separat).

NȚ: Cum s-a născut ideea unui Institut de Biologie și Patologie Celulară la București?

NS: „Nașterea acestuia a avut la bază un proces mai lung, în preajma căruia am putea glosa îndeajuns. Vedeți dv., că vrei să te întorci sau nu vrei să te întorci în țara ta de origine, că vrei să faci ceva acolo sau nu vrei, eu am considerat și consider că este ceva foarte personal. Nu găsesc că am făcut ceva nemaipomenit prin faptul că ne-am întors în România. N-am făcut niciodată caz toți anii trecuți în privința aceasta, deși, cum puteți bănui, facilitățile și propunerile de posturi de Chairman și Profesor pe care le-am avut în America le depășeau de nu știu câte ori pe cele ce urma să le primim în România. Dar, încă de la bun început, ideea noastră de bază a fost pur și simplu să ne formăm acolo și, cu ce învățăm acolo, să ne întoarcem în țară și să facem un centru de cercetare.

Sentimentul acesta al instituției a fost foarte puternic la noi și e foarte puternic și acuma. Credem, și eu și Maya, în puterea instituțiilor. Trebuie să faci o casă, trebuie să ai o grădină în care să pui un pom. Trebuie să ai o casă, pe care să o înzestrez cu tot ce este necesar pentru a putea, în felul acesta, să crești niște oameni în jurul tău. Niște oameni deosebiți. Să faci, ceea ce se spune, în termeni mai pedanți, o școală. O școală pe care să o ridici la rangul de instituție. Si cum în anii în care noi am început activitatea în America, virtual biologia celulară nu exista în România, gândul de a fi întemeietorii acesteia aici l-am avut în permanență. Profesorul Palade ne-a spus: “Mai stați un an de zile. Unde să vă întoarceți acolo?” El era foarte realist: “N-aveți unde să lucrați. Nu vă mai puteți întoarce”. Avea dreptate, pentru că la București ședeam propriu zis într-un laborator în care exista un singur microscop cu lumină. Deși lucram și dormeam în laborator săptămâni după săptămâni, totuși absența aparaturii era esențială. De fapt, Palade ne-a și explicat, la un moment dat, de ce ne-a invitat pe noi, la prima sa vizită în țară, dintre toți cei cu care a interacționat: “Mi-ați făcut impresia că sunteți niște sisifi amândoi și mi s-a părut că-i păcat de voi să nu vi se creeze niște condiții de lucru rezonabile...”

Pentru mine probabil că era la mijloc și un anumit sentiment care ținea de biografia personală, legat în special, de frustrațiile pe care le-am îndurat în tinerețe. Pentru că am fost un chinuit în tinerețile mele, din punct de vedere a ceea ce am vrut să fac și a modului dureros în care am fost marginalizat în permanență. Nu vreau să mă lamentez, și nu vreau să discut despre greutățile, inechitățile crase de atunci, dar nu pot să uit că mi s-au mâncat foarte prețioși ani din viață. Astfel, că la un moment dat, în 1972, într-o suită de împrejurări care sunt foarte amuzante, m-am așezat împreună cu Maya în fața unei hârtii de împachetat și am spus și unul și altul în același timp: „Hai să facem un Centru modern de biologie celulară, să adunăm niște tineri în jurul nostru, sa-i formăm, ca un fel de familie și să asigurăm, astfel, o oază de muncă, și de liniște, și de seriozitate.”

Mai departe Prof. Nicolae Simionescu spune:

„Am făcut, Maya și cu mine - și acele schițe inițiale ne-au fost de mare folos - un plan detaliat și am selectat din tot ce văzusem la Rockefeller, în occident, cele mai viabile soluții. Așadar, pe scurt, din '73 până în '79 am revenit în țară în fiecare an și practic, am petrecut vacanțele noastre lucrând cu constructorii, cu arhitecții, cu instalatorii. În '77 a fost și cutremurul deosebit de violent, care a întârziat și el lucrările. Câteodată am stat în țară o lună, altă dată 2 luni de zile. Profesorul Palade a fost foarte înțelegător, deși ne spunea că suntem „patrioți superstițioși”, iar unii americani nu înțelegeau de ce ne trebuiau nouă asemenea complicații. Mulți însă ne admirau pentru ceea ce încercam să facem.

După o perioadă intensă din toate punctele de vedere, la 3 septembrie 1979 Institutul a fost deschis oficial printr-un Simpozion inaugural de prestigiu.” Printre invitați se numărau Profesorii George Emil Palade, Christian de Duve și Gunter Blobel, toți laureați ai Premiului Nobel.

Clipele de sărbătoare adevărată n-au ținut însă prea mult pentru că ministerul ne-a adus la cunoștință că nu mai poate să ne asigure nici un fel de fonduri. Înțelegeți, după ce am făcut tot ceea ce am făcut pentru înființarea institutului, ni s-a spus: „Regretăm, dar din momentul acesta sunteți fără nici un ban”. Și atunci soluția a fost una singură: să apelăm la niște subvenții din afară. Am intrat, astfel, în sistemul de competiție al Institutului Național de Sănătate din S.U.A., singura instituție care la acel timp oferea grant-uri în afara țării (The US National Institutes of Health, prescurtat NIH). Și, spre șansa noastră, înregistrând scoruri suficient de bune, am primit timp de 12 ani subvențiile solicitate în SUA. Am fost singurul institut din Estul Europei care a obținut astfel de grant-uri din SUA și unul din cele 7 granturi acordate în afara Statelor Unite (în afară de Argentina, Israel, Elveția etc).

Pe lângă fondurile pe care le-am primit prin grant-urile amintite, obținute de la NIH, fonduri care s-au ridicat în total la peste 400.000 dolari, din 1979 și până în anul acesta, noi ne-am făcut un obicei - nu foarte confortabil, nu foarte simplu - din a aduna materiale pentru institut. În acest mod, colectam de la prietenii noștri, de la colegi, de la cunoscuți, chimicale, cărți, reviste, chiar unele piese de echipament și aparate costisitoare. Le împachetam, le încărcam într-un camion la Univ. Yale (la 120 Km de New York) și le duceam la aeroport. În medie am transportat o tonă de materiale și echipament în fiecare an. Cu totul am adus în Institut până acum 14 tone. În acei ani, o doamnă ("tovarășă") ministru a învățământului ne-a trimis în institut o comisie de anchetă aflând că ne-a venit de la aeroport un transport din coletele pregătite de noi în S.U.A pentru ca să așteptăm și de ce transportam materiale pentru Institut din SUA? Greu să priceapă de ce o facem!

La ideea Profesorului Palade, s-a stabilit o convenție formală între Ministerul Învățământului din România și cel din SUA (în 1979) de a rămâne "visiting professors" la Yale. Ideea Prof. G. Palade a mers binișor 4-5 ani. Apoi a fost din ce în ce mai greu să plecăm din țară iar în 1989 am obținut aprobarea cu foarte mari dificultăți."

Profesorul Palade întrebat, la un moment dat, dacă a fost urmărit de Securitate, a spus:

"Am fost, probabil, urmărit de câte ori am venit să-mi văd surorile, să-i întâlnesc pe profesorii Nicolae și Maya Simionescu, să particip la diferite simpozioane. Câtă vreme regimul nu-și putea exercita în întregime influența asupra Institutului de Patologie și Biologie Celulară (Institut care beneficia și de o importantă finanțare americană), era firesc să fiu urmărit, deoarece eu veneam la întâlniri de lucru cu cercetătorii români. Ori, I.B.P.C. era, în mintea dictatorilor, o agentură de spionaj a CIA" (Curierul Românesc, iunie, 1992).

La Prima Sesiune Științifică a IBPC, în 1980, Prof. Nicolae Simionescu spunea:

„În viitorul apropiat, știm înspre ce ne îndreptăm, dar nu știm ce vom găsi... Am elaborat planuri, dar nu și predicții, pentru că, în realitate, dacă lucrurile ce vor fi găsite vor fi într-adevăr noi, ele sunt prin definiție necunoscute azi. Suntem tonificați de fiecare observație nouă și, în același timp fericiți că suntem atât de ignorați încât să facem din fiecare zi, când reintrăm în laborator, o confruntare cu propriul nostru intelect."

În descrierile sobre ale lui Nicolae Simionescu despre realizarea IBPC nu se dezvăluie greutatea enormă pe care le-am întâmpinat, lupta cu autoritățile, îndeosebi după 1979, eforturile și reușita în trimiterea a 14 tineri cercetători români în SUA pe

burse Fullbright pentru un an și apoi anual pe termene mai scurte sau mai lungi alți 15 – 18 cercetători, tot în SUA. Pentru fiecare trebuiau cam doi ani de lupte cu forțe oculte, circa 20 de semnături și tuturor li se găseau probleme (fie este prea tânăr, or neînșurat, or are rude în străinătate).

În 1984 Prof. Simionescu îl destituie (fără preaviz), în 24 de ore, pe șeful de Cadre al Institutului, pentru că făcea mizerii tinerilor noștri colaboratori; începând cu a doua zi, nu i-a mai dat voie să intre în Institut. Faptul nu a rămas fără urmări pentru noi, sunt sigură. Șeful de Cadre nu a mai intrat în Institut, dar l-a dat în judecată pentru că, după cum scrie: “măsura o consider abuzivă amintindu-mi de patronii capitaliști cu care nu putem avea țeluri comune, aflându-ne într-o permanentă contradicție antagonistă... ați încălcat legislația muncii socialiste... servesc cu devotament și profundă claritate cauza revoluției noastre socialiste.”

Presiunile exercitate asupra noastră au fost din ce în ce mai consistente, mai dese. Organizat cu suport financiar de la NIH, la fiecare trei ani a avut loc un simpozion româno- american. După cel din 1989, am fost chemați imediat la minister și trași la răspundere:

“Trebuie să vă apărați, ni s-a spus, că aveți trei capete de acuzație. Primul că sunteți spioni, pentru că ați vândut secrete științifice românești americanilor. Al doilea, tot ce ați lucrat, toate temele pe care le-ați avut n-au fost niciodată aprobate de statul român și în al treilea rând că nu publicați decât în reviste străine.”

Ni s-au cerut o serie de documente în apărarea noastră. În fine, o perioadă tristă! Am avut mare noroc cu schimbarea din 1989... Important rămâne că Institutul există și și-a câpătat un binemeritat prestigiu și în acest prestigiu se afla bucuros implicat chiar viața noastră și a întregii echipe de cercetători de aici.

3. NICOLAE SIMIONESCU – CREATORUL SOCIETĂȚII ROMÂNE DE BIOLOGIE CELULARĂ

Profesorului nu i-a fost îndeajuns crearea Institutului - deschis tuturor cercetătorilor din țară. El dorea o școală națională de biologie celulară. De aceea, în 1981, începe să gândească o Societate Națională de Biologie Celulară. O perioadă grea – nu se mai făceau Societăți. El reușește. În viziunea lui aceasta **“trebuia să fie o societate interdisciplinară și multidisciplinară – să fie prima de această complexitate și unitate”**. Reușește!

În iulie 1982, are loc Ședința de înființare a Societății Naționale de Biologie Celulară (SNBC), la București. Cu acest prilej, Profesorul ne spunea:

„Nu e nevoie de “încă o Societate” ci, de una care să vrea și să poată efectiv reprezenta un mijloc eficace de a ajuta dezvoltarea la parametrii deceniilor moderne a cercetării biomedicale, a învățământului biologic și medical. SNBC să fie o Societate a unor oameni curajoși, demni și neabătuți în dorința de a face ceva bun pentru țara noastră.

De ce facem o nouă societate? (1) Ca să ne aducem aminte de minunații cărturari și oameni de știință ai țării noastre care, în vremuri grele, au știut să găsească resursele spirituale și fizice pentru a crea asociații și societăți științifice și culturale ce au modulată hotărâtor istoria social-politică și culturală a țării; și (2) Să înțelegem obligația ce ne revine de a lăsa generațiilor viitoare un început de drum”.

Societatea și-a creat imediat 7 filiale în marile centre universitare din țară. Astăzi are 13 filiale. Sesiunile anuale au devenit în timp mai fructuoase pe plan științific, au creat colaborări între centre și au stabilit trainice legături profesionale și umane.

Profesorul folosea fiecare sesiune anuală a SNBC pentru a ne împărtăși gândurile sale profunde și curajoase, a ne da speranță (în vremurile acelea nemiloase), a ne menține entuziasmul. Iată doar câteva exemple din cuvintele lui: Atenție! Suntem înainte de 1989!

În 1985, la Sesiunea SNBC de la Tg Mureș:

„Acum mai puțin de 200 de ani (1794), LAVOISIER a fost condamnat la moarte prin ghilotină de un judecător care i-a scris în actul de condamnare: “La Republique n’a pas besoin de savants”. Existența și activitatea SNBC arată nu numai că țara noastră are nevoie, dar și că a și produs oameni de știință capabili să contribuie în continuare la patrimoniul inestimabil al cunoașterii. Asta nu înseamnă că nu mai există și astăzi judecători deghizați care neînțelegând nimic din măreția revoluției științifice continuă să condamne ceea ce nu înțeleg. În condiții care nu sunt deloc ușoare, Societatea noastră trebuie în continuare să pună la baza dezvoltării ei alături de ȘTIINȚĂ, SUFLET, PATRIOTISM. Astfel vom putea privi cu optimism spre anii ce vin, în care noile generații să facă să nu mai apară niciodată un alt judecător al lui LAVOISIER”.

În 1986, la Sesiunea SNBC din Craiova:

„Să folosim și această sesiune pentru o mai bună cunoaștere reciprocă,

mai adânc respect al muncii fiecăruia (în special a celor care o fac în condiții mai grele) și ca un corolar să închegăm și mai mult comunitatea noastră profesională, formată din oameni cărora le pasă, care n-au fost atinși de ceea ce unii numesc “forma cea mai inferioară a libertății, anume NEPĂSAREA”.

Sesiunea SNBC, Iași, 1987:

„Aflați aici în Iași, minunat lăcaș de cultură, în intimitatea minții și sufletului nostru, să închinăm această sesiune nesecatei inteligențe românești... cea care a creat valorile care de-a lungul anilor, buni sau mai puțin buni, au asigurat regenerarea spirituală care a stat și stă la baza permanenței acestui popor. Să privim cu optimism viitorul și posibilitatea de a contribui semnificativ la progresul științific”.

Sesiunea SNBC, Constanța, iunie 1989:

„În epoca în care trăim, activitatea SNBC este o briză de cultură, un act de patriotism, dar patriotism înseamnă, în cazul nostru, știință mai multă și mai bună. Nu sunt vremuri simple, dar sa avem un optimism activ. Și să fim animați de sentimentul că prin această societate, împreună am făcut să încolțească o mică floare, asemenea Micului Prinț care își uda zilnic floricea pe care o sădise pe mica lui Planetă. Și noi să îngrijim floarea noastră în năzuința că va deveni perenă și nu numai să o îngrijim, ci și s-o protejăm pentru că, așa cum spunea anticul Dumneavoastră concetățean OVIDIU: “FELIX QUI, QUOD AMAT, DEFENDERE FORTITER AUDET” (Fericit cel ce cutează să apere cu putere ceea ce iubește). Vă doresc cutezanță, putere și mult succes”.

După 1989, Societatea este la fel de tonică și activă iar Profesorul își continuă pledoariile pentru apararea cercetării, a științei. Astfel, revenind la Tg. Mureș în 1994 în cadrul sesiunii anuale ne spune:

„Acum 9 ani, în 1985, la cea de-a III-a Sesiune Anuală a Societății Naționale de Biologie Celulară, ne-am adunat în același auditorium. Eram în plină perioadă de brutal anti-intelectualism pe care am avut curajul - și nu fără urmări - de a-l demasca evocând soarta lui LAVOISIER care - exact acum 200 de ani (1794) - era condamnat la moarte prin ghilotină fiindu-i scris în actul de condamnare: “La Republique n’a pas besoin de savants!” În acești ultimi 9 ani, țara noastră a trecut prin zbuciume și jertfe dintre care unele au dus și la unele transformări în mai bine: - ca oameni de știință suntem liberi să ne ducem unde vrem, să spunem ce vrem, să colaborăm cu cine vrem. Și totuși aceste evidente câștiguri nu ne sunt de ajuns. Și fără a însemna că ne lamentăm trebuie să spunem

pe nume condițiilor de viață foarte grele și facilităților de lucru nesatisfăcătoare. Desigur nu mai trăim în vremuri ca acelea ale lui Lavoisier dar, din păcate, știința în România nu a ajuns la statutul pe care-l merită deoarece sunt unii care din incompetență ignoră știința și pe cei care o slujesc. Mai mult, alții contestă rolul cercetării, și îndeosebi a celei fundamentale în progresul socio-economic, în felul acesta condamnând ceea ce nu înțeleg. De aceea, în aceste vremuri, comunitatea științifică trebuie să iasă din pasivitate și să-și impună punctele de vedere pentru a schimba mentalitatea organelor de decizie. Democrația nu înseamnă populism și politicianism declarativ. Democrația implică competență, responsabilitate și intelocrație”.

4. NICOLAE SIMIONESCU - CERCETĂTORUL - PROFESORUL

Cercetătorul. Nicolae Simionescu privea cu cucernicie cercetarea științifică. O socotea, după cum scria în 1984:

„Efortul intelectual cel mai creator de care omul este capabil. În istoria omenirii, nevoia de cunoaștere a apărut ca o trăsătură definitorie a ființei umane. În lupta cu natura, omul a trebuit să caute sau să creeze mijloace de adaptare, apărare sau atac. Astfel, cunoașterea din curiozitate a fost ulterior arbitrar definită “cercetare fundamentală”, iar cunoașterea generată de nevoia de soluții a fost, într-un sens foarte larg, numită cercetare aplicativă. Această taxonomie este larg criticabilă, iar folosirea acestor termeni operaționali în politica științei a creat și creează încă dificultăți și uneori erori în soluții.”

„...Cercetarea fundamentală în biomedicină are prin obiectul ei - omul - cea mai aplicativă dintre cercetări deoarece se adresează omului ca fiind nu numai pateticul nostru capital dar neîndoielnic unicul producător al oricărei alte cercetări.”

Iată cum îl privește Prof. Milcu pe cercetătorul Nicolae Simionescu:

„În acest tânăr, care a apărut în fața mea, am simțit imediat patosul, acea forță interioară căreia nu-i rezistă nimic. Ce tensiune interioară, ce aspirație spre cunoaștere că în fond știința la asta ne aduce: la cunoaștere și la o reflectare mai reală a tot ceea ce vedem căutând, dacă ai insomnie, explicația a tot ce ai văzut în ziua aceea. Și el într-adevăr a demonstrat-o din plin. Nicolae Simionescu știa că atunci când începe o cercetare dacă trebuie să stea noaptea, rămâne noaptea până termină și i-am spus: “Vezi că acolo au trecut mulți și nu au văzut, poate vezi tu.” Și într-adevăr, în cancerul glandei tiroide, în care trecuseră alții, el a reușit să vadă cancerul medular. Acei ochi pătrunzători și mintea care se ascundea îndărătul lor, cât au pătruns în ceea ce alții nu au văzut. A fost un descoperitor.”

Dușmanul său cel mai aprig era timpul. În 1970 la Universitatea Rockefeller, scria în jurnalul său:

„Îmi place atât de mult ce fac și cât învăț, încât simt o cronică lipsă de timp. Mă simt ca Pigafetta, (cronicarul și biograful lui Magelan): caut drumul prin endoteliu (continentul american cu porțiunile lui turtite) spre spațiul extracapilar (Oceanul Pacific)...”

Ideile și descoperirile profesorului Nicolae Simionescu sunt ample, originale și preluate rapid de comunitatea științifică internațională. Colaborarea excelentă cu profesorul S. Milcu a îmbogățit substanțial literatura de specialitate în studiul glandelor endocrine, îndeosebi a tiroidei și suprarenalei. Cartea lui despre tiroidă i-a adus recunoaștere internațională și premiul Academiei Române. Noile date aduse în colaborare cu prof. George Palade și cu mine în studiul transportului macromoleculilor prin endoteliu au avut darul ca, în 10 ani, disputa dintre biologii celulari și fiziologi să se apropie de un punct de vedere comun. Descoperirile și ipotezele noastre asupra rolului veziculelor în transport au fost validate în decursul timpului prin tehnici moderne de biologie moleculară și azi, sunt total acceptate în literatura științifică. Termenul și conceptul de “transcitoza” și mecanismele sale au devenit atât de clasice, încât nici nu mai este citat autorul, Nicolae Simionescu. Nu cred că l-ar supăra.

Profesorul. Prin anii 1960, lucrând la Institutul de Endocrinologie am fost de mai multe ori la cursurile de Anatomie ale Profesorului. Erau fenomenale. Studenții îl primeau cu aplauze, iar la sfârșitul cursului pleca tot în aplauzele studenților; el se simtea evident stânjenit. Interasant, după 20 de ani, la Universitatea Yale, alte cursuri, alți studenți, aceleași aplauze. Studenții l-au propus ca “Teacher of the Year” pentru Premiul Borum. Îi plăcea să predea, să explice, să comunice, să transmită. Avea vocație pentru catedră, după cum avea vocație pentru laborator: era răbdător, jovial și exigent. Una din maximele sale era:

*“Accept pedeapsa exigenței
Detest iertarea indolenței”.*

David Castle, un fost student american al Profesorului spunea:

„Nicolae Simionescu a fost un maestru al predării prin metoda socratică și a fost întotdeauna principalul meu model de urmat. Mă simțeam fericit, când știam că este mândru de mine”.

5. NICOLAE SIMIONESCU – MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE (1990); VICE-PREȘEDINTE (1994-1995)

Prof. George E. Palade a sesizat cel mai bine rolul pe care Nicolae Simionescu și-l asuma în Academia Română. El spune:

„Nicolae Simionescu a acceptat aceste noi responsabilități cu sentimentul misiunii de a îmbunătăți condițiile și nivelul de finanțare al cercetării în România. Ceea ce el a simțit că este valid și are succes în țările vestice a încercat să le adapteze la nevoile comunității științifice din țară”.

În 1994, ales Vicepreședinte al Academiei Române lansează un „Plan de acțiuni pentru îmbunătățirea cercetării științifice în Academia Română” – un plan larg, sistemic și temerar pentru reforma activității de cercetare în Institutele Academiei. În cadrul multiplelor acțiuni anvizajate, a inițiat primul sistem de Grant-uri competitive de cercetare în România. A fost primul pas făcut de Prof. Simionescu și conducerea de atunci pentru un viitor mai bun al cercetării.

Iată ce spune Nicolae Simionescu în mai 1994 inaugurând în revista “Academica” rubrica inspirat intitulată “Quo Vadis Academia?”:

„(1). Este notoriu că Știința contemporană avansează într-un ritm extrem de alert la care toate comunitățile științifice fac un deosebit efort de a se racorda.

Chiar dacă cercetarea științifică (CS) în Academia Română (AR) ar merge excelent, totuși prin natura și scopurile ei în permanentă adaptare, activitatea de cercetare se cere în continuare ameliorată. Din păcate însă, datorită unui complex de motive, cercetarea în Academia Română nu atinge decât în puține domenii performanțele la care o îndreptățește potențialul intelectual al acestei institutii. Îmbunătățirea CS reclamă unele reconsiderări în mentalitate, management, structură instituțională, mecanisme de finanțare etc.

(2) Dacă nu facem un efort să modernizăm și să revitalizăm CS în Academia Română, fără voia noastră vom fi părtași la pericolul grav al perpetuării și adâncirii decalajelor tehnologice și de competitivitate ale României și prin asta la pierderea identității patrimoniului intelectual românesc în cadrul comunității științifice internaționale.

(3) Modernizarea condițiilor de lucru și asigurarea nivelului de trai corespunzător misiunii sociale a omului de știință, este cel mai bun remediu al “brain-drain-ului” pentru prevenirea căruia, din păcate, nu se întreprinde nimic. De aceea, este esențială luarea urgentă de decizii politice care să ateste concret că,

chiar și într-o perioadă de declin economic, sprijinirea cercetării fundamentale este o datorie morală a Statului. Investiția constantă în științele de bază și în formarea noii generații de științisti este cea mai lucidă și mai sigură investiție în viitor.

Pe firul continuității valoroaselor noastre tradiții, avem datoria morală să încercăm să asigurăm apariția spiralelor ascendente ilustrate de Salieri, dar și de cât mai mulți Mozart.

În cadrul acestor măsuri, Academia Română va institui începând cu anul 1995 o finanțare competitivă a cercetării științifice prin Grant-urile Academiei Române (GAR). Sistemul GAR introduce principiile stimulative ale liberei competiții în știință care a constituit și reprezintă și în prezent una dintre cheile remarcabilelor progrese științifice și tehnologice obținute în țările avansate; el va funcționa concomitent cu finanțarea pe programe și proiecte în cadrul instituțional actual al Academiei Române.”

Din păcate, timpul nu i-a dat răgazul să facă tot ceea ce și-ar fi dorit pentru cercetarea din Academia Română și din România.

Considera Academia locul unde trebuie să coexiste: maxima scientia et maxima moralia (Maya Simionescu și Nicolae Simionescu, Academia 2001).

Ideile Profesorului despre Academie au fost sintetizate de el în următoarele puncte:

- „1. Academia este o parte și o emanație a cercetării științifice;*
- 2. Academia are nevoie de un sistem de criterii obiective pentru evaluarea unei candidaturi;*
- 3. Academia are nevoie să primească tineri științisti;*
- 4. Generația „calendaristică” vs. generația „științifică”. Aici se impune o precizare. Spiritul nou și concepția modernă asupra cercetării și organizării ei nu sunt un atribut exclusiv al generațiilor mai tinere. Prin pregătire, experiență, condiții de lucru, calitate personale, potențial biologic și performanța profesională, fiecare dintre noi poate fi definit și prin doi parametri care reflectă apartenența la o anumită “generație”: “biologică” sau “științifică”. Academia este o emanație și o parte a cercetării științifice*

Generația „biologică” (calendaristică) se dovedește, în unele cazuri, a fi neesențială, cum este exemplul unor eminenți oameni de știință, ca Prof. Ștefan Milcu sau Prof. G. E. Palade (și exemplele sunt numeroase). Beneficiari ai unei structuri biologice și intelectuale de excepție, prin felul în care gândesc și acționează ei au aparținut și aparțin în continuare generației științifice tinere, de avangardă. Cât de relativ este impactul generației biologice asupra performanțelor profesionale se poate vedea și în strălucitele exemple din alte domenii, ca cele ale artei și culturii (P. Picasso, P. Cassals, A. Rubinstein, A. Horowitz etc.).”

6. NICOLAE SIMIONESCU - ROMANTICUL GÂNDITOR

Poate aceasta este partea cea mai ferită de lume a profilului uman al lui Nicolae Simionescu. Iată câteva din gândurile sale pasionate și pasionante despre cercetarea științifică:

„Cercetarea științifică este mai mult decât o profesie, este un mod de a trăi, cu strădanii reușite alături de încercări nereușite, iar între ele marea agitație a îndoielilor care te invită la înțelepciune. Iar în lupta dintre bucuria succeselor și amăreala eșecurilor, principalul instrument de conservare rămâne pasiunea.”

„Nu se poate construi nimic durabil, dacă în materialul de construcție nu este adăugat “quatum satis” - suflet. Fără dăruire nu poți deveni niciodată ceea ce admiri”.

„Cercetările de Biologie Celulară și Moleculară din țara noastră trebuie să se adreseze din ce în ce mai mult marilor probleme ale materiei vii... Știința mare este generată de întrebări mari și de setea de răspunsuri la marile întrebări ale cunoașterii, răspunsuri care odată obținute vor genera noi întrebări și mai profunde... Năzuința biologilor celulari spre adevărul științific este o izbândă a adevărului în general de care societatea noastră are atâta nevoie... Orice minte lucidă, poate înțelege că România intră mai repede în Europa și Lumea civilizată în primul rând prin cultură și știință și mai puțin prin autoturisme Dacia sau Lăstun... De pe o astfel de poziție, finanțarea corespunzătoare a Cercetării Fundamentale nu apare ca un lux ci ca cea mai potențial productivă investiție în inteligența românească. Cu atât mai mult cu cât avem în țară laboratoare de Biologie Celulară care sunt de mult și bine intrate în Europa și în Lume... Nesusținându-le riscăm să distrugem și puținele capete de pod construite atât de greu... Orice minte informată, știe că nu se poate sconta pe un progres economic fără sprijinirea cercetării fundamentale...”

„Desigur, ignorarea cercetării, are ca efect negativ și HOMORAGIA alarmanță la care asistăm: internă, spre alte profesii mai productive și externă, care duce la un vid de valori și absorbția de demagogi și nonvalori. Speranța rămâne în cercetătorii tineri - infuzie de “fresh blood”. În condițiile lipsurilor actuale, știi că e greu să vorbești despre PATRIOTISM.. Și totuși...

Dacă Dăruire nu e, nimic nu e...”

În puținele ore de răgaz, sculpta în lemn, compunea muzică, și scria poezii. Dragostea pentru poezie, pentru cultura și pentru marile noastre valori culturale s-a tradus prin ideia Profesorului de a organiza în institutul nostru “Comemorarea lui

EMINESCU” – la 25 Iulie 1989, când cei 100 de ani trecuți de la dispariția marelui poet nu au fost aproape nicăieri amintiți în țară.

Iată secvențe din gândurile Profesorului exprimate la deschiderea Sesiunii de comemorare a lui Mihail Eminescu:

„A comemora (a ne aminti împreună) pe Eminescu nu este numai un act de pietate și un câștig în înțelegerea valorilor culturale care definesc poporul român, ci și un prilej să reînvățăm a stima și a iubi.”

„....De la conceperea lui, institutul nostru a fost gândit ca o instituție de cultură în care se lucrează știință. Această concepție avea la bază două idei general acceptate. Prima: Știința este parte a culturii, iar a doua: Cultura înseamnă deopotrivă trei lucruri: creație, asimilare și transmitere de valori. În fond, acest mod de a concepe un Institut, pune, la o scară foarte restrânsă, problema generală a rolului culturii în formarea unui om de știință.

Istoria Științei arată că un cercetător poate ajunge la o exprimare deplină a personalității lui creatoare, atunci când este sensibilizat prin cultură. Pe plan individual este problema relației între creatorul de artă și receptorul (nu receptorul celular) om de știință. Orice receptor este un potențial creator, deoarece însăși asimilarea unei valori literare sau artistice poate conține componente ale unui act autonom de creație. Această fațetă a relației cultură-știință, dă un sens mai complex cunoscutului Homo Cogitans - Homo Significans.

„....De la început (în Institut, n.r.), noi cei doi “seniori”, am avut sentimentul responsabilității de a le asigura aici nu numai aparate, chimicale și cărți, ci și condiții pentru o formare complexă, în care să se îmbine armonios un înalt profesionalism cu o largă și nesăturată deschidere spre mesajele perene ale culturii.”

„....Și atunci, ca și acum, am fost profund convinși că, mai mult ca oricând, țara noastră are nevoie nu numai de buni tehnologi, ci și de creatori de știință sensibilizați și fertilizați prin cultură. Din astfel de oameni ies marii patrioți.”

„....Ca biologi, am înțeles foarte bine că așa cum unele viețuitoare trăiesc în apă sau aer, omul trăiește în cultură, acel “ceva” dincolo de binele sau răul cotidian. Dar, tot ca biologi, ne-am dat seama că în lumea contemporană (deseori “o lume ca nelumea”), așa cum toate mediile naturale sunt poluate și cultura poate fi poluată. De aceea cred că este oportun să vorbim azi de o ecologie a culturii la care avem datoria de a participa activ pentru identificarea și combaterea surselor de poluare și a gravelor efecte pe care le pot avea asupra purității și viabilității moștenirii spirituale pe care o transmitem viitoarelor generații.”

„...Pentru orice societate, inclusiv a noastră, progresul depinde de capacitatea de a forma “masa critică” de oameni demni, capabili și fermi să orânduiască natural scara valorilor, împotriva poluantei non-valori”.

„...Mihai Eminescu,... care, în numai 15 ani de creație, ne-a dăruit alături de o inegalabilă poezie, peste 14 000 de file de manuscris adunate în 44 de caiete. ...De ce sunt atât de importante pentru noi caietele lui Eminescu? Pentru că ele reflectă o imensă sete de cunoaștere pentru tot: filozofie, filologie, economie, istorie, etc. Și, deși Eminescu nu și-a luat Doctoratul, caietele lui conțin zeci de pagini de adnotări de biologie, chimie, fizică, matematică. Comemorându-l pe Eminescu, reiterăm îndemnul, adresat îndeosebi tineretului nostru, pentru încredere în geniul creator al poporului român și năzuința activă spre o formare complexă”.

Cât de adevărată gândire... și curajoasă... repet, eram în 25 iulie 1989.

Profesorul compunea muzică, sculpta și scria poezii. Multe, frumoase și ținute ascuns de ochii lumii. Nu știu ce este firesc să fac cu ele...Acum, aici am să destăinui o poezie scrisă de el cu mulți ani în urmă, dar care azi, are o încărcătură emoțională specială:

„OGLINZI

*„Eu însumi am crescut în mine.
Și cel mai acru rău și cel mai zdravăn bine
Nimeni nu mi le-a dat
în măsura în care le-am adunat.
Și am să fug singur cu ele-n gol
în ziua în care am să uit să mă scol.*

*Privind lumea din colț
întind mâna spre mijloc, iar uneori
privind-o din mijloc implor
pentru încă-un miune.*

*De fapt, oglinzi
pretutindeni oglinzi
aproape numai oglinzi.*

New York, 29 mai 1970”

Duminică, 5 februarie 1995, în seara în care s-a culcat și “a uitat să se scoale”, scria un articol despre “Rolurile Academiei Române”.....

NICOLAE SIMIONESCU EXISTĂ ȘI VA EXISTA ÎNTOTDEAUNA PRIN GÂNDIREA LUI

ACADEMICIAN NICOLAE CAJAL

Președinte al Secției de Științe
Medicale a Academiei Române
Președinte al Academiei de Științe
Medicale

Este foarte dificil să evocăm în câteva cuvinte marea personalitate pe care a reprezentat-o, o reprezintă și o va reprezenta în continuare pentru cultura românească, Nicolae

Simionescu. Am avut privilegiul să-i cunosc evoluția, să-l văd în curtea Facultății de Medicină când ieșea în pauze de la anatomie, să-l văd în apropierea Prof. Gr.T. Popa, de care era foarte legat, să-l cunosc apoi mai bine la Institutul de Endocrinologie, pe care îl vizitam câteodată și de câte ori eram la institut, urcam și în laboratorul unde Nicolae Simionescu lucra de un timp împreună cu Maya Simionescu.

S-au amintit aici contribuțiile lui științifice, contribuțiile lui ca profesor și creator de școală, ca întemeietor de institut. Voi încerca să vă expun câte ceva despre colegul Nicolae Simionescu, la un moment dat chiar colaborator (după 1990) în cadrul Academiei Române, dar mai ales ca prieten. Trebuie să vă dau câteva exemple din care să vedeți că ceea ce spun nu sunt aspecte conjuncturale. În general, Nicolae Simionescu a fost un om cu totul deosebit, un om cu o serie de calități rare, cu o activitate pe care, nu orice om putea să o desfășoare, cu o deosebită înțelegere și o memorie cu totul neobișnuită. Am amintit aici calitățile lui de om și de coleg.

Vreau să adaug la asta, evocând o anumită întâmplare, pe care poate nici Maya nu o cunoaște. Îmi aduc aminte de momentul în care prof. Burghel și Paul Niculescu Mizil încercau să găsească un loc pentru crearea, construirea unui nou institut sau poate, după ideile prof. Burghel, nu de a construi, ci de a plasa într-un alt institut, institutul lui Nicolae Simionescu. Am avut initial spaima și apoi - grație lui Nicolae Simionescu - bucuria de a-mi da la o parte aceasta spaimă, pentru că se insista foarte mult pe ideea de a se lua clădirea Institutului de Virusologie și de a se realiza acolo ceea ce trebuia să fie opera lui Nicolae și Maya Simionescu, Institutul de Biologie Celulară. De aici, reiese ideea pe care o susțineam mai sus, caracterul său de prieten, coleg și

om: refuzul total a lui Nicolae Simionescu de a se realiza această idee năstrușnică, de a plasa noul său institut în clădirea Institutului de Virusologie. Mai mult, Nicolae Simionescu a fost un om care a apărat Institutul de Virusologie și ideea de a nu se strica munca altora. Am avut ocazia să discut foarte des cu el, mai ales după alegerea lui la Academia Română, unde am avut chiar bucuria sa fiu printre cei care au propus alegerea lui ca membru corespondent. Prof. Drăgănescu, pe atunci Președinte al Academiei, a ținut foarte mult la personalitățile lui Nicolae și Maya Simionescu, fiind susținut și de ceilalți colegi, care știa și recunoșteau valoarea deosebită a soților Simionescu.

Academicianul Simionescu s-a luptat pentru tenacitate și seriozitate în cercetare; spunea în permanență că este speriat adesea de ideea incompetenței și că trebuie făcut totul pentru ca în cercetare, amatorismul să fie înlocuit de seriozitate și competență. Într-adevăr, el a fost nu numai un susținător al acestor idei, dar și un luptător pentru ele. Am participat cu el, împreună cu Academicianul Ștefan Milcu, Prof. Mihai Zamfirescu și alți colegi la elaborarea Statutului Academiei de Medicină pe care el dorea a-l face un statut viabil și să transforme Academia de Medicina dintr-un for, oarecum sindical, într-o societate științifică reală. Seriozitatea cu care în întâlnirile noastre din fiecare după-amiază, Nicolae Simionescu se lupta pentru fiecare cuvânt din statut și fiecare noțiune este absolut remarcabilă. Nu accepta nici un fel de superficialitate, nici măcar într-o virgulă sau nici măcar într-un adjectiv pus nepotrivit. Era absolut deosebit, lucru pe care l-au confirmat și relatările unui coleg al meu din institut, Radu Iftimovici, care a scris o carte după o serie de interviuri despre Palade. El îmi povestea impresiile Prof. Palade despre Nicolae Simionescu. Acestea coincid în totalitate cu ceea ce a spus Maya și cu ce știm noi, și toate se bazează pe aceeași temă, credința în puterea științei și necesitatea dezvoltării și sprijinirii științei. Avea credința că, așa cum pe vremuri, se spunea despre o catedrală că era imaginea unui regim, a unei țări, a unui teritoriu, cercetarea științifică, institutele de cercetare sunt cele care au misiunea și menirea în acest moment, să aducă stălucirea țării noastre.

După alegerea la Academie, Nicolae Simionescu a fost personalitatea care a sprijinit această instituție prin poziții oficiale sau mai puțin oficiale. Eram vicepreședinte în acea perioadă și m-am sfătuit foarte mult cu el. Trebuie să vă spun că era încăpățânat în dorința de a susține un lucru bun, important și avea dreptate întotdeauna. A fost o personalitate care într-adevăr a sprijinit Academia Română, a sprijinit Academia de Medicină și a dorit ca aceste instituții să fie la nivelul la care le gândea și el; și le gândea și după ce văzuse și după propria lui imaginație, în condițiile în care el credea total în știință. Este de remarcat lupta lui pentru crearea Comisiei de Biotehnologie, la care am lucrat împreună. Am văzut în permanență gândirea lui; începuturile lui "Quo Vadis Academia", erau cu adevărat credințele lui și cred că ar fi fost și trebuie să fie în continuare gândite și preluate, pentru că reprezintă momente cruciale în evoluția cercetării științifice în țara românească.

Știu eforturile pe care le-a facut împreună cu Maya pentru crearea acestui institut, care astăzi a ajuns un institut de mândrie pentru România, institut european de excelență. Eforturile lor gândite și pregătite, cum spunea domnia sa, pe o coala de hârtie, planurile centrului de biologie celulară, trebuie să știți că ele erau susținute permanent de Nicolae Simionescu la toate întâlnirile la nivelul ministerului Învățământului, la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, apoi în Academia Română și Academia de Medicină.

Alegerea lui și a Mayei Simionescu ca membri corespondenți ai Academiei Române, apoi ca membri titulari nu sunt conjuncturale, au fost absolut necesare, au fost o necesitate pentru evoluția cercetării în țara noastră, pentru evoluția gândirii în biologia celulară și nu numai. Pentru că, eu consider că activitatea lui, lupta lui pentru nou, erau necesare în relația dintre cercetare fundamentală și cercetarea aplicativă. Există două cercetări sau există numai o cercetare în care se aduce lucrul nou; toate acestea sunt de reținut, sunt memorabile pentru noi toți. Și cei care am avut norocul să trăim pe lângă el, să-i cunoaștem activitatea lui și a altora din grupul lui sunt benefice nu numai pentru memoria față de activitatea lor dar și pentru activitatea noastră și a colegilor noștri în general.

Cred că nu trebuie să vorbim de Nicolae Simionescu la trecut, trebuie să vorbim de Nicolae Simionescu care există prin gândirea lui și va exista în continuare prin tot ce a făcut pentru crearea școlii de biologie celulară și știința românească.

ÎNTÂLNIREA MEA CU PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU

ACADEMICIAN CONSTANTIN POPA

Director al Institutului de Boli Cerebrovasculare
„Prof. Vlad Voiculescu”

Prima mea întâlnire cu Profesorul Nicolae Simionescu a avut loc în perioada studenției mele, întâlnindu-l ulterior în nenumărate alte situații. Am să-mi permit să evoc acum, câteva din aceste întâlniri. În ansamblul cunoașterii acestei mari personalități umane, aceste evocări ar putea să fie neobișnuite pentru o parte din colegii care au fost în aceeași perioadă cu mine, studenții Facultății de Medicină Generală din Universitatea “Carol

Davila”, fostul Institut de Medicină și Farmacie din București.

Înainte de toate, aș vrea să spun că, încă nu este momentul să se facă o evaluare a profesorului N. Simionescu; este însă momentul în care să ne aducem aminte, în fiecare an despre acest mare om de știință și mare dascăl. De o mare complexitate umană, așa cum a definit-o atât de bine d-na Acad. Maya Simionescu, personalitatea Profesorului, nu cred că este posibil să fie încadrată cu exactitate, el depășind de departe tiparele vremii sale... Și mai cred că întâlnirile anuale, în care vedem ce-am făcut și cum ne plasăm vis-a-vis de cel care ne privește acum de la distanță, în orice domeniu al cunoașterii științifice, sunt necesare și utile atât pentru cei aflați la o anumită vârstă, cât și, mai ales, pentru cei tineri.

Eu consider că istoricește mai este timp să așteptăm și pentru faptul că Prof. Nicolae Simionescu ne demonstrează o continuitate. Este vorba astăzi de o continuitate și nicidecum o întrerupere. Prof. Nicolae Simionescu nu a dispărut. Uitați-vă în reviste! Dar pe de altă parte, dacă ne uităm la evoluția sa în timp, eu cred că cercetarea științifică universală și-a permis un mare lux și anume acela de a folosi un om pentru cunoașterea umană, un om care a parcurs pe riscul său personal de efort, de imaginație, de inteligență, dar mai ales riscul de sănătate, niște etape absolut surprinzătoare de la morfolog - anatomist riguros, la anatomo-patolog, la exploracionist, la genetician ș.a.m.d. până la cercetarea ultrastructurală într-o variantă unică.

Aș zice un parcurs ideal; ce este mai potrivit pentru un om care a parcurs întreaga

biologie umană în structura sa macroscopică și microscopică, ani de zile, zeci de ani de zile, de la normal, cu Prof. Gr.T. Popa și ulterior singur și cu alți colaboratori? Ce este mai extraordinar să fi parcurs apoi morfo-patologia în variantele sale, cu predilecție în endocrinologie, pentru ca, în final, să realizeze o dezvoltare în aria mirifică ultrastructurală în care, îmi închipui, cu câtă dezinvoltură a pătruns, eliberat de “chinga” aceea, “coerciția” aceea pe care o dădea anatomia clasică pe care noi o învățam atunci de la alții, iar de la dânsul o învățam cu totul și cu totul altfel.

M-am uitat într-o carte excelent scrisă de prof. Costin Cernescu cu laureații premiului Nobel ai secolului al XX-lea. O carte interesantă. Am vrut să văd și eu dacă printre acești importanți laureați ai sec. XX, în spatele cărora, știm că au existat totdeauna un număr de oameni de știință care meritau în egală măsură să primească premiul Nobel, cu cine se poate compara prof. Simionescu? Am putut observa că nu se poate compara cu nimeni. Nu e nici o exagerare în aceasta afirmație. Este afirmația mea, că el este deasupra tuturor, prin modul în care s-a format, prin modul în care a fost dăruit biologic și prin modul în care a gândit cercetarea științifică, nu numai în România, ci în lumea întreagă. Încât, în această perspectivă, intervenția mea pare minoră deoarece se știe foarte bine pe mapamond, cine este prof. Nicolae Simionescu.

Și mă gândesc că ceea ce trebuie să reținem noi este spiritul în care el a lucrat, calitatea spiritului așa cum o concepea Goethe care spunea că “o calitate a spiritului este tocmai aceea de a stimula veșnic spiritul”. El este unul dintre pușinii oameni de la noi și din lume, care cred că se poate plasa aici. El nu ne va lăsa niciodată să fim liberi; nu ne va lăsa niciodată să lucrăm independent, referindu-mă la rigoarea științifică, la calitatea umană și la responsabilitatea umană. Aflat, adesea, într-un loc sau altul de pe Terra (acest lucru nu cred că a avut prea mare importanță), Prof. Simionescu s-a simțit întotdeauna bine, pe teritoriul românesc.

Și acum, câteva din întâlnirile mele cu prof. Nae Simionescu (îmi permit să nu spun Nicolae Simionescu, pentru că acest nume a devenit atât de obișnuit, încât sensul lui nu este deloc peiorativ). Poate că și aceasta a făcut parte din elementele, care ne-au apropiat, până acolo încât, n-o să credeți, chiar și în perioada studenției, aproape că ne provoca să-i spunem așa, fiind evident că n-o puteam face...

Însă întâlnirea cu adevărat importantă cu prof. Simionescu s-a produs, pentru mine, în cercetarea științifică. Am urmărit de-a lungul timpului ce a făcut în domeniul vascular, domeniu de care mă ocup și eu. Eram așa de încântat de ceea ce observam în articolele apărute sub semnătura Prof. Nicolae Simionescu și Maya Simionescu. Era, dacă vreți, parte din noi și o parte din mine și, mă făcea să citesc articolul până la capăt, interesându-mă nu numai conținutul, ci și cel care-l scrisese, întrucât știam foarte bine despre cine este vorba.

Prima întâlnire cu prof. Simionescu a avut loc în perioada studenției (în anii 1958-1964), perioada în care prof. Simionescu era șef de lucrări la Anatomie; am avut șansa ca seria în care eram eu, să-l aibă responsabil de lucrări practice și, respectiv, de un curs de anatomie. O parte din cei de față își pot imagina această perioadă, altă parte nu și-o pot imagina, nefiind familiarizati cu atmosfera din acea vreme. După cele ce vă voi spune, veți observa că a fost pentru noi, tinerii studenți, necunosători în multe, o perioadă relevantă din punct de vedere al condiției umane.

În primul rând, în sala de disecții, în timp ce noi lucram cu asistenții, era un permanent zumzet, erau 10 grupe care lucrau simultan. Noi lucram cu un valoros chirurg Dr. Oghină, care era mult mai în vârstă decât prof. Simionescu. În momentul când intra în sală prof. Simionescu, toată lumea înceta să mai vorbească, era o liniște totală; parcă-l văd și acuma, înalt, brunet, cu halat alb, șorț alb în față, căci așa se purta atunci. Un bărbat frumos! Îl apreciam, în egală măsură, cu toții, pentru că impunea prestanță, dar nu în sensul în care s-ar putea presupune - în relația profesor-student - ci în sensul distanței față de un om, la care, credeam noi, că niciodată nu vom putea să accesăm, nici măcar cu un cuvânt. A trecut pe la fiecare grupă. A venit și la grupa noastră. Dr. Oghină s-a ridicat în picioare și l-a întrebat ceva. Noi disecam un trunchi cerebral. „Spuneți-mi și mie ce observăm dacă facem secțiunea aceasta oblică?” Avea obiceiul, ca în grupele bune, să nu ne întrebe de secțiuni frontale, sagitale și orizontale, ci de secțiuni oblice - mult mai complicate, ca să ne surprindă dacă știm bine anatomie topografică. Ei bine, am ezitat toți. Am dat eu un răspuns; mi-a răspuns cu un zâmbet care însemna că e bine. Dr. Oghină mi-a spus că a fost foarte bine.

Dr. Oghină ne povestea că era, după părerea lui, cel mai important anatomist pe care l-a cunoscut de la Prof. Rainer și Gr.T. Popa. Cursurile pe care le-am auzit au fost fascinante. El venea la cursuri fără hârtii, fără notițe și rareori folosea niște planșe. Se excela pe vremea aceea prin planșe. Avea niște cursuri de o claritate de cristal. Era o transmitere de noțiuni care nu aduceau nici un cuvânt în plus.

Dar, ceea ce ne impresiona pe noi, era plasticitatea exprimării și mai ales plasticitatea exprimării în grafică, în desen, a ceea ce voia să spună despre niște structuri foarte complicate. El o făcea în 2-3 scheme, toate într-un concept bine cunoscut al morfologiei funcționale așa cum o concepea Prof. Rainer și căruia, din acest punct de vedere și din altele, i-a fost în continuare credincios. Morfologia și anatomia este știința formei vii. El explica totul fără emfază, cu distanțare, cu o siguranță, cu o precizie și cu o convingere, față de care, noi nu aveam replică evident, dar mai erau și alții care puteau să aibă eventual o replică (mai erau desigur și alți profesori în Facultatea de Medicină). Acest element făcea ca la sfârșitul cursului noi să fim entuziaști, într-adevăr, uneori aplaudam, alteori nu, pentru că, adesea, după terminarea cursului, noi ieșeam afară în pauză și ne apropiam de dânsul și stătea de vorbă cu noi ori de câte ori era posibil.

Cursul pe care-l predă nu se observa că era pregătit dinainte. Bineînțeles că era pregătit, dar noi nu vedeam acea pregătire. Venea parcă la o discuție între colegi. De altfel distanța dintre catedră și noi, deși ni se părea așa de mare, din punctul nostru de vedere, el cred că nu o vedea, el era printre noi, încerca să ne transmită toate convingerile sale. Calitatea aceasta a cursului era extraordinară.

Tot în această perioadă din facultate am participat, fără să vreau, la un eveniment trist și semnificativ în același timp, din viața prof. Simionescu. Eram în biroul organizației de tineret (responsabil profesional), ceilalți erau membri de partid, eu nu eram încă. Am fost chemați la partid într-o zi, ni s-a pus un text în față, de către secretarul nostru de organizație, Savelciuc, spunându-ne că trebuie să semnăm acest material pentru că așa a zis tovarășul secretar de partid. Tovarășul secretar de partid era tot anatomist, unul din concurenții Prof. N. Simionescu la postul de conferențiar. Nu-i dau numele, el are un nume, dar de fapt este fără nume, chiar dacă acum se află în Germania... Acest text trebuia să-l semnăm și noi studenții, ca un argument de susținere a secretarului de partid, împotriva prof. Simionescu.

Ceilalți din birou au semnat în mod automat, eram niște copii, vă puteți imagina. Să nu credeți că eu am fost mai isteț, dar ceva mi se părea că este în neregulă. Cer permisiunea să citesc materialul înainte de a-l semna, evident că voiam și eu să-l semnez, nu puteam să ies din "front". Când am citit textul, pot să spun că m-am îngrozit, erau nedreptăți crase, din care rezulta, că prof. Simionescu este "cosmopolit". Cei mai tineri de astăzi nu-și pot da seama ce rezonanță avea termenul acesta în anii aceia. Însemna a fi vândut occidentului. Și argumentele pentru aceasta erau în principal două. Două erau lucrurile acuzatoare: unul mai puțin important, că vine la cursuri cu pantalonii strâmți (era o modă atunci și dânsul, așa era, venea impecabil îmbrăcat, cu o ținută superbă și asta impunea de la început), iar a doua observație, care îl încadra pe dânsul, în ceea ce se chema "opозиție", că în toate cursurile pe care le prezenta în fața noastră se menționau numai autori occidentali. Lucru absolut inexact. Eu observasem ceva, dar nu mi-am dat seama până atunci. Prezenta cursul din ziua respectivă, dar întotdeauna pe tablă, în dreapta puneau autorii occidentali, iar în stânga scria conștiincios, autori sovietici. O dată, mi-aduc aminte, cred că nu greșesc, l-a scris chiar cu litere chirilice pe unul dintre ei. De ce a făcut-o așa, nu știu. Faptul acesta l-am mai verificat controlând cursurile mele ulterior, era un fapt real, deci dădea totdeauna și autori ruși și autori occidentali, aproape la fiecare curs.

Mărturisesc că l-am bănuțit că o face cu ostentație (să nu mă credeți că eram un vizionar), era prea evident că în dreapta erau unii și în stânga erau ceilalți... Dar acum, când am văzut acest material, m-a revoltat chestia aceasta, și i-am spus secretarului de partid, că nu este adevărat, "vă arăt cursurile mele". „Dacă dumneata nu vrei să semnezi, nu semna și poți să pleci”. Nu vreau să vă mai rețin atenția și să mai spun ce a urmat după aceasta pentru mine. N-am semnat și chiar după aceea, concursul

a avut loc, nu știu exact cum s-a desfășurat. Secretarul de partid a ajuns undeva pe la stomatologie, conferențiar, fapt este că la examenul pe care l-a dat seria noastră, a fost o tensiune extraordinară, din cei 7 care eram în birou, 5 au „picat”, cum se spune (examenul se dădea cu prof. Riga, prof. Repciug și cu dânsul proba practică, erau probe de dimineață până seara). Unul a luat 5, iar eu nu știu cum s-a întâmplat, eram mai la urmă, am leșinat, pur și simplu. Și m-am trezit în fața dânsului. “Ce-i cu tine, Popa? Ce s-a întâmplat? Ai scris ceva acolo?” A citit cu atenție 2 minute, cred că nu mai mult, și după aceea mi-a dat drumul și mi-a spus să mă odihnesc. Mi-a dat nota 10. Nici acum nu știu dacă această notă de 10 mi-a dat-o pentru ca leșinasem, sau mi-a dat această notă pentru că probabil auzise ceea ce făcusem eu, într-o notă discordantă (fară a mă lăuda pentru că nu eram conștient de ce fac la momentul acela; eram totuși singurul din acel birou care am îndrăznit să nu semnez un document care era împotriva lui pentru niște lucruri neadevărate). După ce s-a întors din America, i-am povestit acest episod, s-a amuzat puțin, “cred că l-am și uitat”, mi-a zis dânsul.

O altă întâlnire din vremea aceea, a avut loc pe bulevard. Eram pe la Casa Armatei. M-a invitat să bem un suc (pe vremea aceea se servea suc cu sifon pe bulevard) și de acolo pâna la facultate am parcurs drumul împreună. Așa de fascinantă a fost discuția cu dânsul, aveam senzația că discutam cu un frate mai mare, care are grijă de mine și care se preocupa de mine fără să fie neapărat deasupra mea sau înaintea mea în demersurile sale. La facultate mi-a spus un singur lucru: “Ai grijă, tu te comporti cam riscant...”. Poate era o aluzie la ceea ce se întâmplase anterior.

După ce s-a întors din America, m-a rugat să-l văd (eu ocupându-mă de neurologie) pe Prof. Tașcă, un cunoscut al lui, apropiat al lui, care a făcut un accident vascular. Și l-am vizitat. După ce am discutat împreună, într-o fracțiune de secundă, amândoi am ajuns în același loc, la aceeași concluzie. Și la sfârșit, în birou la mine, i-am spus părerea mea și mi-a spus că înțelege, știe ce va urma. Și într-adevăr așa a fost, cum a presupus dânsul. Este mare diferență spunea, între ceea ce putem obține pe animale și ceea ce se întâmplă la om. Totuși pentru o parte din procesele care se întâmplă la om, studiul experimental pe animale, o dată și o dată va putea să rezolve și aceste probleme. Era vorba de o ocluzie de carotidă, era vorba de procesul de aterogeneză, de toată discuția cu privire la endoteliu ș.a.m.d. pe care am purtat-o o oră și ceva la mine în cabinet. Într-un colț aveam o carte a dânsului de anatomie. “Ce mai ziceți, domnule Profesor de cartea aceasta?” “Ei, asta nu mă mai interesează acum”, era o carte de anatomie pentru disecție.

Încă un moment, care spune câte ceva despre această imensă personalitate umană a prof. N. Simionescu. Făceam atunci un fel de învățământ “teribil” de partid, pentru cei care erau cadre de conducere. Cum bine știți mai toți de aici, veneau pentru această formă de învățământ, o categorie de oameni cu pregătire superioară: filozofi, unii membrii ai Academiei. Dânsul participa ca director de institut, eu eram tânăr prorector

științific pentru o perioadă scurtă de timp. Eu am intrat în discuție cu freudismul și neofreudismul și cu asta am încurcat lucrurile pentru că doar un singur profesor din sală știa câte ceva despre asta, ceilalți habar nu aveau. Dânsul venise cu diapozitive și a cerut permisiunea să-și expună punctul de vedere. Toată prezentarea dânsului se referea la Institut, la ce s-a realizat în Țara Românească și mai ales la lucrările făcute cu Palade, într-o prezentare pe înțelesul tuturor acelor care nu aveau de-a face cu medicina. Niciodată nu l-am auzit vorbind într-un mod echivoc, într-un cadru în care, de multe ori, erai obligat să vorbești într-un anumit fel. Acesta era profesorul Nicolae Simionescu, cel care a reușit să depășească vremurile, a reușit să se ridice deasupra existențelor și să facă ceea ce avea în lăuntru lui de făcut, cu ambiția, cu tenacitatea și mai ales cu un creier extraordinar, pe care îl consider unic.

Rugându-mă să-i examinez niște rude din familie, din București, din zona Tei, am văzut atâta comprehensiune și atâta camaraderie, aș putea spune, în mulțumirile sale pentru ceea ce am putut și eu să fac la momentul respectiv. Nu s-a îndoit nici o clipă că ar mai fi nevoie de cineva care să-i vadă, deși erau niște probleme de mare dificultate; din partea rudelor am văzut un fel de sublimare sentimentală extraordinară, în adorație și mulțumiri pentru că cel care de acolo de sus (așa îl vedeau dânsii pe Prof. Simionescu, și așa îl vedeam și eu), s-a gândit să le vină în ajutor. Toate aceste lucruri le facea cu o delicatețe, și cu o apropiere încât devenea aproape dezarmantă orice intervenție.

Am asistat împreună aici la o întâlnire cu profesorul Poenaru; impresionantă această întâlnire la care am participat cu foarte multă plăcere și atunci credeam că acele momente nu se vor sfârși niciodată. Încercând să contribuie la o destindere în timpul unei prezentări cu rigori științifice, la un moment dat, Prof. Poenaru trece rapid din limba română, în engleză, franceză, germană și rusă, revenind apoi în limba română. Răspunzându-i colegial, parcă pentru a împrăștia un eventual „echivoc”, Prof. Simionescu i-a răspuns în limba japoneză...

Nu credeam că vor veni evenimente care să facă să regretăm că asemenea lucruri nu mai sunt posibile. În acea prezentare, de care o parte va amintiți, am văzut un fel de gingășie spirituală implantată într-o sobrietate unică a profesorului Simionescu, unică zic, și specială pentru că această sobrietate specială apropie totul de valoare și depărtează (fără cuvinte) non-valoarea. Așa era el, avea un tactism pentru cei care au valoare și era limpede că cei care n-au valoare n-au ce căuta pe lângă dânsul - fără prea multe cuvinte.

Am fost în București când s-a spus că profesorul Nicolae Simionescu a fugit în America și era în Universitate o discuție pe tema aceasta. Am fost martorul unor discuții. Niciodată, chiar și cei care nu aveau habar de medicina din Universitate, nu l-au contestat pe acest om ca valoare profesională. Desigur că au făcut comentarii că rămâne în America și nu se mai întoarce. Au regretat foarte mulți din colegii care l-au

cunoscut și mai ales cei de la Institutul Parhon și nu numai, iar noi studenții, care nu mai eram de mult studenți, eu unul dintre ei, ne-am bucurat, sincer vă spun, pentru că am presupus și așa a și fost, că numai acolo se putea realiza un om de asemenea valoare.

Surpriza mare a fost, că și atunci când s-a întors, o parte l-au aplaudat, iar o parte l-au invidiat. Noi îi simțeam pe acești oameni periferici și simțeam cine este profesorul Nicolae Simionescu. Nu este adevărat că el era concentrat numai aici în institut, toată lumea știa cine este profesorul Nicolae Simionescu. E adevărat că, dacă cineva l-ar fi lăsat să se desfășoare, în timpul perioadei cât a fost profesor la Universitate, în domeniul umanistic-cultural, ar fi fost și mai frumos pentru noi, tinerii de-atunci, să vedem și celelalte fațete pe care dânsul le-a avut și le-a exprimat într-un mod sau altul.

I.T. Niculescu, spunea odată că “a trăi în sufletul și idealurile elevilor este o formă de nemurire, care înalță pe om mai mult decât propria sa operă științifică”. Nu știu dacă e chiar a lui I.T.Niculescu această formulare, dar mi-a plăcut totdeauna, i se potrivește profesorului Nicolae Simionescu. Eu nu pot pretinde a fi elevul său. Am fost un elev al său în școala “primară” și probabil că acest model m-a ajutat să fac ceva, dacă am făcut ceva. William James spune că “mai ușor se reușește prin exemple, decât prin îndemnuri”. Prof. Simionescu este tipul de om de știință, tipul de creator, ființa umană aproape enciclopedică, sigur enciclopedică, dar dacă ne referim la realizările sale științifice, ele se concentrează foarte mult, cum era normal, pe domeniul biologiei și patologiei celulare; dar un om, un alt om de știință de o asemenea complexitate, eu nu cunosc.

Închei cu ceea ce spunea la un moment dat Gabriel Liiceanu într-o lucrare a sa; vorbea de faptul că fiecare om își construiește de-a lungul vieții un “edificiu afectiv”. “Fiecare om sănătos cu o pregătire mentală normală și cu o pregătire culturală normală, fiecare om există, continuă să existe, supraviețuiește, apărându-se prin acest “edificiu afectiv” din care fac parte cei apropiați, prietenii, oamenii de știință, profesorii care sunt în viață, care nu sunt în viață, oricine altcineva care te sprijină, te ajută să continui să exiști și să faci ceva. Fără acest edificiu afectiv, nu poți continua, nu poți exista, nu poți să faci nimic”.

Sunt fericit să vă spun că profesorul Nicolae Simionescu face parte din edificiul meu afectiv chiar dacă dânsul nu o știe.

PREGĂTIRI DE LANSARE

DR. CONSTANTIN NEACȘU

Primul Director Adjunct al
Institutului de Biologie și Patologie Celulară

Sigur, începuturile acestui institut sălășluiesc în inima celui care a rămas pentru noi: Profesorul. Și chiar dacă astăzi, fizic, nu este aici, spiritul lui veghează asupra acestui sălaș al științei așa cum și l-a imaginat și pe care sper că urmașii să nu-și precupețească eforturile pentru a-l menține la valoarea pe care dânsul i-a conferit-o. Așadar la început a fost un Om care

avea carisma cercetării și dăruirii totale în această viață. El a avut firesc două mâini: una dreaptă - Maya și una stângă care, la un moment dat, am fost eu.

Profesorul s-a zbatut ca această clădire să se nască așa cum o concepute. Am preluat acest deziderat creator încă de la începuturi, adică în anul 1976, când m-am alăturat gândurilor sale privind această frumoasă și unică realizare pe tărâmul românesc. Inițial, acceptat de conducătorii vremii ca Centru de Cercetare, pe măsura consolidării perspectivei sale științifice, ca formator de cercetători în ale biologiei celulare, s-a impus firesc ca primul Institut de Biologie și Patologie Celulară. Planurile au fost desenate de Nicolae Simionescu până la detaliul scaunului de lucru și locul fiecărui aparat din laborator pentru asigurarea unui anume flux al cercetării. Când mi le-a arătat, am fost pur și simplu captat de ideile sale, de condițiile deosebite pentru cercetare de metodologia formatoare a cercetătorului tânăr în domeniul atât de evident interdisciplinar al biologiei celulare.

Din 1976 am supravegheat permanent lucrările de construcție. Legătura cu Profesorul se făcea printr-o permanență telefonică cu SUA, unde soții Simionescu lucrau la transplantul științific al cercetării celulei endoteliale în țara noastră. Proiectul a fost realizat după schițele Profesorului la Institutul de Proiectare al Ministerului Educației de către remarcabilul arhitect Antonescu și de către inginerul constructor Constantin Buzdugan. Lucrările au demarat cu Grupul de construcții 8, dar ca urmare a nemulțumirilor raportate împreună cu ing. Petruc, din partea noastră, a beneficiarului, am terminat cu Grupul de construcții 5. Am urmărit zi de zi desfășurarea lucrărilor (luându-mi un concediu din activitatea științifică) împreună cu

ing. Teodor Petruc, astăzi și el plecat dintre noi, ca și arhitectul Antonescu.

În 1977, când cutremurul din 4 martie a zguduit orașul, clădirea ajunsese la primul etaj. Prin hotărârea guvernamentală, se opresc lucrările la noile construcții, pentru a se trece la consolidări. Prin demersurile făcute pe plan local, prin eforturi de culise, am stabilit ca această clădire să fie considerată de „amplouare medie” pentru a putea fi continuată. S-au ridicat ziduri, s-au dărâmat ziduri până s-a înțeles că această construcție trebuie să iasă perfect.

Îmi revin în minte unele trăiri ale momentului, acum când în ceața timpului scurs, aproape un sfert de secol, s-a consolidat doar nostalgia. Într-o zi, maestrul șef, care simțea că nu-l pierd din ochi, îmi spune “Tovarășe doctor, mă întreb dacă ați făcut instructajul de protecția muncii?” La răspunsul meu negativ, mă avertizează că mai poate cădea câte o cărămidă, se mai poate dezmembra câte un element de la o scelă sau mai știi ce alte accidente. Replica a sosit la ședința obișnuită de sâmbătă, ce avea loc în prima cameră terminată de la parter, actualul sediu al serviciului economic, așa zisul comandament de analiză a lucrărilor împreună cu beneficiarul. Atunci l-am îndemnat pe șeful șantierului care stătea alături de mine să arunce o privire zidului în care era montată ușa. Observând evidenta diferență de verticalitate de aproximativ 20 cm, ing. Ștefănescu i-a cerut tocmai acelui maestru șugubăț să mai dărâme un zid. Trec peste acoperirea a șase perforații din dreptul culoarelor de trecere, ce nu fuseseră șterse din planurile proiectanților după unele modificări, ca să mă opresc la un aspect mai pitoresc care probabil a trebuit să rămână ca un stigmat al constructorului într-o clădire. L-am botezat “cuiul lui Pepelea” și se află la etajul trei, la sala de operații animale, pe peretele din stânga și constă într-o bucată de fier beton care iese din zid, fără să acopere nici o utilitate și care a fost ocolit cu grijă de faianțar și vopsit în culoarea camerei. Tot în acel an, 1977, se ajunsese la etapa plăcii laboratoarelor cu faianță de culori diferite pentru fiecare nivel. Acest deziderat important era pe cale de a nu se mai efectua, după ce constructorul ne anunțase că producția de faianță colorată fusese periclitată de cutremur. Prin profilul meu de medic endocrinolog cu activitate în domeniul oncologic, am obținut redistribuirea unei cote de faianță colorată, atât cât aveam nevoie și care mai este și astăzi în clădire.

În 1978, profesorul Zarnea, directorul general al Institutului Central de Biologie, s-a pomenit cu o adresă de la Ministerul Educației prin care era pus în situația de a “înflia” pe schema sa, temporar, încă un director adjunct, în persoana celui care vă vorbește. Era momentul în care se desfășura activitatea de constituire a decretului de înființare a Institutului de Biologie și Patologie Celulară. În cursul aceluiași an, 1978, odată cu etapele de finisare a construcției, a preluării spațiului de lucru cameră cu cameră, a primirii aparaturii de cercetare: microscopie Philips de ultimă generație, ultracentrifugi de înaltă performanță, camere frigorifice și ele ultimul tip și a sticlăriei a început forfota amenajării spațiilor de lucru. Microscopiele electronice au venit

Într-o geroasă lună de iarnă, și deși ambalate de fabricant, pentru că o perioadă au trebuit să rămână în curte, am simțit la unison nevoia să le protejăm în plus: ne-am scos toții hainele de iarnă și le-am pus peste cutiile cu microscopae. Era grija adevăraților oameni de laborator pentru prețioasele lor jucării. A fost o trăire sinceră, iar pasiunea profesorilor Simionescu a fost repede captată de primul grup de cercetători și tehnicieni la acel moment de început.

În septembrie 1979, Profesorul și Maya erau în țară și trebuiau să prezinte noul institut atât în lumea științifică românească, cât și internațională. Invitați de peste hotare, personalități marcante și laureați ai premiului Nobel: Palade, de Duve, Sabatini, Farquar, Franke, Blobel trebuiau să sosească pentru inaugurării. Un mesaj telefonic ne anunță că nu se poate ține simpozionul inaugural deoarece nu avem nici o aprobare (ceea ce era adevărat, dar Profesorul nici nu a crezut firesc că ar trebui să cerem). Două acțiuni de urgență au pornit în paralel: Profesorul la Minister explica imposibilitatea de a amâna Simpozionul, noi în Institut am început să ne donăm salariile pentru 6 luni - un an, pentru a acoperi biletele de avion ale invitaților. Profesorul a învins inerția și opacitatea guvernărilor vremii și în final am reușit să-i avem pe invitați la inaugurare. A fost primul nostru mare succes. Deschiderea oficială a Institutului a marcat împlinirea visului unui temerar în propășirea științei românești. Acum Profesorul se putea apleca liniștit asupra misterelor celulei endoteliale spre a-i descoperi tainele și spre a defini fenomenul de transcitoză.

UN OM, O IDEE - SUSȚINEREA ADEVĂRATELOR VALORI

DR. DOINA VELICAN

Membru al Academiei de Științe Medicale

A vorbi despre Academicianul Nicolae Simionescu după emoționantele cuvinte rostite de distinsese personalități care l-au omagiat în această sesiune comemorativă nu poate decât să impună potrivirea mersului după urmele pașilor anteriori. Este greu să găsec alte fraze elocvente pentru a-l evoca în această clădire unde plutește și domnește umbra sa vie. Aș putea spune că oamenii de statura sa sunt făclii care, la răscruce de drumuri, luminează toate căile care se îndreaptă spre direcții diferite.

Profesorul Nicolae Simionescu a fost deopotrivă cercetător pasionat, creator de școală, organizator de instituții. Încercând să găsec un numitor comun tuturor acestor activități, eu l-am perceput pe Prof. Simionescu drept omul dedicat ideii de a susține și promova valorile autentice. Valorile au totdeauna timpul lor, care nu trece nici azi, nici mâine, niciodată. Profesorul N. Simionescu era din spița rară a celor care caută valorile și descoperindu-le, le deschid drumul printr-un generos efort propriu. Acest impuls și-a pus amprenta pe tot ce și-a propus și a reușit să realizeze în prea scurta sa viață. În slujba acestei idei și-a angajat puterea de gândire, o bogăție de mijloace și o mare încordare a voinței.

S-a spus despre Prof. Simionescu că a avut curaj și noroc, dar nu există vânt prielnic decât pentru cel care știe în ce direcție se îndreaptă. Prof. Simionescu a avut vocație de constructor. Se pare că acest morb l-a împărțit nu numai cu Maya Simionescu ci a fost transmis și genetic în generația mai tânără a familiei sale. O construcție durează numai dacă este solidă înglobând "structuri" de valoare autentică. În acest spirit, Prof. Nicolae Simionescu, împreună cu Maya Simionescu și ajutați de micul grup de fondatori, au creat Institutul de Biologie și Patologie Celulară care astăzi îl poartă numele.

Conduc de ideea că nu există bun, ci numai cel mai bun, Profesorul Simionescu a gândit acest Institut nu ca o instituție obișnuită, normală, ci ca una de nivel comparabil cu cele mai bine cotate institute din lumea științelor biologice. Existența și evoluția dinamică a institutului probează că această creație a reușit să se lanseze în competiția mondială

generată de rapida dezvoltare a cercetărilor de biologie și medicină din ultimele decenii.

Alte două “construcții” subsumate proiectului de bază, respectiv “echipa” și “tematica de cercetare” au fost realizate tot în virtutea ideii de promovare a valorilor. Este proverbial efortul Profesorilor Simionescu de a căuta și a atrage tinerii absolvenți cei mai bine dotați și pregătiți, de la Facultățile de diverse specialități necesare pentru echipa institutului. Conștient că în viață nu ai decat atât cât dai, Profesorul Simionescu nu a ezitat să dea girul său celor care făceau dovada de inteligență și cunoștințe solide, uitând să citească fila cu antecedente personale și familiale. Chiar în împrejurări neprielnice a depus eforturi susținute de a deschide drum celor care într-adevăr meritau să fie susținuți și cărora le-a stimulat creativitatea, spunând unor înalte exigențe.

Alegerea proiectelor de cercetare s-a situat pe aceeași orbită de căutare a valorii autentice. Institutul a propus totdeauna proiecte de amplă respirație și mare actualitate, competitive cu cele lucrate în importante centre de cercetare din comunitatea științifică internațională. Au fost astfel obținute rezultate remarcabile prin continuarea studiilor asupra endoteliului și altor structuri vasculare, asupra interacțiunilor celulare și moleculare în bolile cardiovasculare, în farmacologia celulară ș.a. Înzestrat cu o gândire efervescentă, alimentată prin studiu neîncetat, Profesorul avea talentul de a coborî cu ușurință din sfera gândirii către lumea realității, pentru a închea în idei noi bogata varietate a faptelor.

O altă construcție a Profesorului Simionescu este Societatea Națională de Biologie Celulară, creuzet în care s-au contopit energiile adunate din toată țara și din toate disciplinele asociate, pentru a da o structură solidă, încorporând aceleași principii de exigență și stimulare a valorilor. În acest context nu pot să nu amintesc memorabilele ședințe de Consiliu în care, Profesorul Simionescu, cu discreție și tact, veghea ca aceste principii să fie strict respectate. Și în sfârșit, last but not least, trebuie subliniat rolul Prof. Nicolae Simionescu în organizarea secției de Științe Biomedicale a Academiei de Științe Medicale. Am amintiri de neuitat din anii imediat după 1990, când întrunirile de organizare, ținute sub conducerea sa, se prelungeau ore în șir, căutând să se stipuleze noi și noi criterii de evaluare a contractelor propuse sau de primire de noi membri, criterii care să ridice ștacheta exigențelor și impunerea valorilor reale.

Se consideră că o carte este bună dacă a spus tot ce trebuie despre subiect, dacă a spus numai ce trebuie și dacă a spus cum trebuie. În fața acestor dure exigențe, greu de îndeplinit când se vorbește despre o personalitate atât de complexă cum a fost Profesorul Nicolae Simionescu simt că este momentul să închei.

Dacă îl credem pe Seneca (și de ce nu l-am crede) viața este ca o poveste: ceea ce contează nu este lungimea, ci valoarea ei. Academicianul Nicolae Simionescu a dispărut, căci a trebuit să plătească birul neînduplecat al naturii: a lăsat însă în urmă o mare dungă

de lumină. Zilele trec greu, anii trec repede. Și toate generațiile viitoare de cercetători din acest institut sau din alte locuri vor întâlni mereu numele Prof. Simionescu atașat de tot ce a gândit și a făcut, de toate valorile pe care le-a susținut cu generozitate.

Cu speranța că amintindu-ne de cei care au fost, pot fi încurajați cei care vin, vă rog să-mi permiteți să aduc Profesorului prinos de recunoștință pentru că, în lungul drum spre eternitate, s-a oprit o clipă, acum și aici, alături de noi.

Requiescat in pace.

PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU – CREATORUL ȘCOLII ROMÂNEȘTI DE BIOLOGIE CELULARĂ ȘI MOLECULARĂ

DR. ANCA SIMA

Institutul de Biologie și Patologie Celulară
“Nicolae Simionescu”

Membru Corespondent al Academiei Române

Invincibil, primul în tot ce făcea, interesat în toate, cu un umor scilpitor, unic... și totuși atât de apropiatul nostru “domn” Profesor”. Calitățile lui de om complet impuneau sentimente de respect, de devotament, precum și de firească admirație. O parte din fiecare dintre noi parcă s-a destrămat odată cu trecerea lui în veșnicie. Marile lui calități de om de știință, de pedagog devotat, de inegalabil spirit organizatoric i-au permis să se impună cu prestanță în literatura biomedicală mondială, și să creeze Institutul de Biologie și Patologie Celulară (IBPC), model de probitate științifică, de școală românească de prestigiu și de promovare a unei științe impregnate de umanism.

Anul 1981 - a doua sesiune științifică anuală a IBPC - domnul Profesor deschide lucrările:

„Această sesiune științifică, în care prezentăm cu sfială unele din rezultatele noastre, o dedicăm ideii că cercetarea fundamentală în biomedicină este, prin obiectul ei OMUL, cea mai aplicativă dintre cercetări, deoarece se adresează OMULUI, nu numai ca fiind pateticul nostru CAPITAL, dar neîndoielnic UNICUL PRODUCĂTOR AL ORICĂREI ALTE CERCETĂRI”.

Observați cum omul de știință român însumând cele mai multe citări în lucrări internaționale de specialitate prezintă „cu sfială” rezultatele cercetărilor.

Domnul Profesor ne-a cucerit pe toți prin modestie și onestitate, prin franchețe și căldură, maniera elegantă de a-și trata colegii de toate vârstele, spiritul deschis și elevat, distincția cu totul deosebită. În anii cei mai sumbri ai dictaturii, sub vremi caracterizate de o scară de valori răsturnată și de o criză fundamentală de modele, domnul Profesor a fost pentru noi toți, elevii lui, un model și un adevărat “antrenor”

care ne-a ținut activi, ne-a stimulat inteligența și ambiția, ne-a susținut realizările; a fost și va rămâne atât pentru noi, cât și pentru multe alte generații de tineri un simbol al tenacității și puterii de a crea prin muncă valori universale. Ne-a lăsat o amintire care ne însoțește, ne luminează, ne încălzește și susține în clipele când ne căutăm rațiunea de a fi.

Profesorul George E. Palade, laureat al Premiului Nobel pentru medicină spunea: *“În decada 1980, Nicolae și Maya Simionescu au ajuns să fie recunoscuți pe plan mondial ca lideri în cercetarea endoteliului vascular și IBPC a ajuns să fie unanim considerat ca un important centru de avangardă în acest domeniu. Ambele poziții au fost consolidate în continuare de cercetările modificărilor incipiente care afectează peretele vaselor mari, susceptibile de a dezvolta leziuni ateromatoase.*

Cel mai important semn al recunoașterii mondiale au fost cele trei granturi (de-a lungul a 9 ani) acordate de National Institute of Health pentru IBPC, la solicitarea lui Nicolae Simionescu. Au fost primele și singurele granturi acordate unui institut de cercetare din Europa de Est, într-o perioadă în care granturile acordate unor institute din afara SUA reprezentau doar un foarte mic procent din total. Aceste granturi au făcut posibilă achiziționarea de reactivi și echipamente de pe piața vestică și organizarea de simpozioane internaționale în IBPC pe teme de interes general în biologia endoteliului, inclusiv transcitoza proteinelor și lipoproteinelor și rolul lor în dezvoltarea leziunilor aterosclerotice. La aceste conferințe au participat cercetători americani de înalt prestigiu din fiecare domeniu menționat mai sus. Americanii au fost plăcut surprinși să constate că în realitate ei au învățat mai mult de la cercetătorii români decât cercetătorii locali de la ei. Asta nu se întâmplă deseori în lume; rezultatele se datoresc felului în care a fost organizat acest institut și principiilor lui de funcționare.”

Evaluarea statistică a rezultatelor între anii 1980-1995 arată că echipa de la IBPC, inspirată și condusă de profesorii Maya și Nicolae Simionescu, a publicat 30 de capitole de carte și peste 100 de articole la prestigioase edituri și reviste din străinătate (SUA, Canada, Anglia și Germania) și a participat cu comunicări la peste 35 congrese și simpozioane internaționale.

Calitativ (ceea ce este adevărata măsură a cercetării), în IBPC s-a demonstrat pentru prima oară: (a) conceptul de transcitoză, termen dat de Prof. Nicolae Simionescu (asociat transportului transendotelial prin vezicule plasmalemale) și transcitoză mediată de receptori; (b) permeabilitatea endotelială variază de-a lungul întregului arbore vascular, precum și la nivelul unei singure celule endoteliale; (c) celula endotelială prezintă receptori pentru albumină pe care îi folosește în transportul transendotelial al acestei proteine; (d) receptorii pentru histamină sunt concentrați în special în venule - spre deosebire de arteriole și capilare - explicând topografia predominant venulară a creșterii permeabilității vasculare în inflamație (un fenomen

care i-a intrigat pe patologi aproape un secol); (e) primul moment detectabil în ateroscleroză este acumularea lipoproteinelor modificate în subendoteliu.

Directorul Institutului Pasteur din Paris, Maxime Schwartz, afirma despre Profesorul Nicolae Simionescu:

“A fost un strălucit om de știință, de reputație internațională, care a adus o importantă contribuție la cunoașterea modernă a celulei. Domnul Simionescu, pe care am avut ocazia să-l cunosc personal, a fost un remarcabil organizator și un animator entuziast al cercetării științifice”. Pentru România, aceasta s-a tradus în organizarea și conducerea între anii 1982-1995 a Societății Naționale de Biologie Celulară (SNBC), care a devenit extensia micuțului nucleu de cercetare din IBPC, transformându-se în școala românească de biologie celulară și moleculară.

Anul 1989, anul culminant al prigoanei ceaușiste îndreptate mai ales împotriva culturii și științei; în IBPC se organizează, la inițiativa și sub organizarea Profesorului Nicolae Simionescu, comemorarea Eminescu. Au luat atunci cuvântul profesorii Zoe Dumitrescu Bușulenga, Mihai Dragănescu și sculptorul Ovidiu Maitec, creatorul bustului lui Eminescu; au participat numeroși oameni de cultură care au umplut până la refuz auditoriul Institutului.

În deschidere, domnul Profesor a explicat de ce se comemorează Eminescu într-un institut de cercetare:

„De la crearea lui, Institutul nostru a fost o instituție de cultură în care se lucrează știință. Această concepție are la bază două idei general acceptate: 1) știința este parte a culturii; 2) cultura înseamnă trei lucruri: creație, asimilare și transmitere de valori. Cu acestea în minte, iată-ne acum zece ani, la începutul activității Institutului, înconjurați de un grup de tineri - foarte tineri colaboratori - deosebit de înzestrați și entuziaști. De la început noi, cei doi seniori, am avut sentimentul responsabilității de a le asigura nu numai aparate, chimicale și cărți, ci și condiții pentru o formare complexă, în care să se îmbine armonios un înalt profesionalism cu o largă și nesaturată deschidere spre mesajele perene ale culturii”.

A continuat apoi, lansând un mesaj care și azi este foarte actual:

“Să vorbim azi de o ECOLOGIE A CULTURII la care avem datoria de a participa activ pentru identificarea și combaterea surselor de poluare și a gravelor efecte pe care le pot avea asupra purității și viabilității moștenirii spirituale pe care o transmitem viitoarelor generații. Pentru orice societate, inclusiv a noastră, progresul depinde de capacitatea de a crea “masa critică” de oameni demni, fermi și capabili să orânduiască natural scara valorilor, împotriva poluantei non-valori. O comunitate științifică care privește spre viitor, inclusiv acest mic și modest

instituit, este vital interesată nu atât în a redefini “lumea ca ne-lumea” și nici de a-i separa (așa cum spune Eminescu) pe “smintiți și pe mișei”, ci în primul rând în a identifica, promova și ocroti aceste realități care poartă în ele permanența spiritului și geniului creator al poporului nostru. Asta implică să urâm apatia și această comemorare este o luptă împotriva apatiei, pentru că așa cum spunea un celebru gânditor “nepăsarea este treapta cea mai de jos a libertății”.

Ce alt model mai frumos și mai viu puteam noi, tinerii din IBPC, căuta și găsi? Ce șansă extraordinară pentru cei care l-au cunoscut și pentru cei pe care el i-a iubit și îndrumat în aventuri ale minții și spiritului, în realizări ale științei, dar și autoevaluării și autodepășirii. Domnul nostru Profesor nu a avut timpul să ne lase un mesaj de adio. Dar cred că cele spuse la sesiunea SNBC 1989 pot fi și acum un îndemn pentru noi toți:

„În epoca în care trăim, activitatea SNBC este o briză de cultură, un act de patriotism. Iar patriotism înseamnă în cazul nostru știință mai multă și mai bună. Nu sunt vremuri simple, dar să avem un optimism activ. Și să fim animați de sentimentul că prin această societate, împreună, am făcut să încolțească o mică floare. Și asemenea Micului Prinț care își uda zilnic floricea pe care o sădise pe Mica lui Planetă, și noi să îngrijim floarea noastră în năzuința că va deveni perenă. Și nu numai să o îngrijim, ci și s-o protejăm, pentru că așa cum spunea anticul Ovidiu: fericit cel ce cutează să apere cu putere ceea ce iubește. Vă doresc cutezanță, putere și mult succes”.

La 6 februarie 1995, Profesorul Nicolae Simionescu a trecut din plină activitate, în legendă.

1980 - RECEPTORUL LA HISTAMINĂ, PRIMA VICTORIE, PRIMA CUPĂ DE ȘAMPANIE ÎN IBPC

DR. CONSTANTINA HELTIANU

Institutul de Biologie și Patologie Celulară
“Nicolae Simionescu”

Membru al Academiei de Științe Medicale

Viața este ca o poveste... Povestea receptorului la histamina a început în anul 1980. Un grup de tineri cercetători, proaspăt angajați în Institut, împreună cu Profesorii Maya și Nicolae Smionescu au început cercetările în IBPC. Printre aceste cercetări a fost și studiul receptorilor la histamină pe endoteliul vascular. Într-una din zile, Dl. Profesor Simionescu mi-a arătat o imagine

dintr-o lucrare de a dânsului, care fusese recent publicată. Aceasta reprezenta un diafragm de șoarece. Animalul a fost injectat intra venos cu cărbune. După aplicarea topică de histamină pe diafragmul animalului, cărbunele din lumenul vaselor de sange a pătruns în spațiul subendotelial. Fenomenul care s-a observat prin microscopie optică, a apărut preferențial la nivelul venulelor și s-a realizat probabil datorită contracției celulelor endoteliale, care și-au deschis joncțiunile și au lăsat cărbunele să pătrundă în țesut, printre ele. Astfel, s-a observat o marcare specifică a venulelor, în comparație cu celelalte microvase, ca de exemplu arteriolele. Oare efectul histaminei, de contracție a celulelor endoteliale, se produce printr-un mecanism de receptori? Și Dl. Profesor mi-a zis: Ce-ar fi să prepari un conjugat care sa fie și electrono-opac și să conțină și histamină. Folosirea lui poate ne va da o indicație că există pe membrana endoteliului vascular receptori la histamină. Oare cum sunt ei distribuiți? Imaginează-ți că un astfel de conjugat ar putea să producă o marcare a venulelor ca și în cazul experimentului cu cărbune.

Profesorul avea un dar teribil să te facă să-ți imaginezi experimentele. Și ceea ce și-a imaginat s-a confirmat. Conjugatul histamină-feritină preparat a fost purificat, verificată puritatea și testată capacitatea de a-și păstra activitatea biologică a histaminei. Prin perfuzarea conjugatului în vasele de sange și analiza electrono-microscopică a preparatelor am obținut răspunsurile la întrebări. Da. Sunt receptori la histamină pe membrana endoteliului vascular. Aceștia sunt preferențial distribuiți pe endoteliul venular, mai puțin în capilare și aproape deloc în arteriole. Conjugatele histamină-feritină sub formă de mici agregate au produs o marcare a venulelor

asemănătoare cu cea pe care Dl. Profesor o observase anterior în experimentele cu cărbune administrat la șoarece. Ce s-a mai bucurat! A fost prima realizare din Institut, în cinstea căreia cu toții am ridicat o cupă de sampanie.

Cercetători din comunitatea științifică internațională au apreciat aceste realizări. Astfel, Profesorul Guido Majno spunea:

„Cum sunt selectate venulele? Este ușor de răspuns, folosind complexe de histamină cu feritină (care este vizibilă prin microscopie electronică), Heltianu et al. au arătat că endoteliul venular are mai mulți receptori la histamină decât endoteliul din alte părți ale arborelui microvascular (Cell, Tissue and Disease, 1994, 375)”.

Aceste rezultate au fost prezentate în toamna aceluiași an, 1980, la congresul internațional de biologie celulară de la Berlin (pe atunci, de Vest). Împreună cu Dl. Profesor un grup de tineri cercetători a mers la acel congres, pentru mulți din noi fiind prima ieșire din țară și prima participare la un congres științific. Și povestea continuă... și astăzi... cu alt subiect... cu alți cercetători... dar din păcate fără Profesorul nostru...

DE LA SITUSURI DE LEGARE A ALBUMINEI LA RECEPTORUL PENTRU ALBUMINĂ

DR. DOINA POPOV

Institutul de Biologie și Patologie Celulară
“Nicolae Simionescu”

Membru Corespondent al Academiei Române

Membru al Academiei de Științe Medicale

Într-o scrisoare din 1978, referindu-se la conținutul științific al Congresului Anual al Societății Americane de Biologie Celulară, Dl. Profesor făcea următoarea remarcă perfect valabilă și azi :

„Este impresionant cât de mult și bine se lucrează. Fiecare se restrânge din ce în ce mai mult pe o sub-problemă, și asta e valabil și pentru întregi departamente sau institute. Altfel, tematica majoră rămâne aceeași, deoarece ignoranța noastră e încă atât de largă”.

O astfel de sub-problemă este transportul proteinelor din plasma, prin endoteliu, spre fluidul interstițial. Pentru identificarea căilor de transport se foloseau în acea vreme trasori, substanțe chimice. Ideea Profesorilor Nicolae și Maya Simionescu a fost de a utiliza în loc de substanțe chimice, trasori fiziologici, LDL sau albumină. Perfuzând albumină adsorbită pe Au coloidal în patul vascular pulmonar s-a constatat că acest complex este preluat din lumen de veziculele plasmalemale (caveole) endoteliale și de domeniile fără înveliș ale plasmalemei luminală. În timp, veziculele ce transportă Alb-Au traversează endoteliul și, în final, complexul este descărcat către spațiul subendotelial. Procesul este specific, deoarece alte proteine (fibrinogen, fibronectină) adsorbite de Au nu decorează caveolele, iar un exces de Alb perfuzată alături de Alb-Au reduc legarea. În acest moment s-au ridicat două întrebări: 1. Acest transport preferențial are loc și în alte paturi vasculare decât plămânul? și 2. Există cumva proteine responsabile de această legare specifică, și dacă da, care sunt acelea?

Răspunsurile au venit relativ repede: 1. Capilarele din miocard, din țesut adipos și din microvasculatura periepididimală prezintă o legare selectivă a Alb-Au de veziculele plasmalemale. 2. Deoarece studiile de perfuzie in situ au fost realizate cu un ligand polivalent, Alb-Au, au fost imaginate experimente în care să se interacționeze un ligand monovalent, monomeri ai radioiodinați ai Alb cu o singură specie celulară, celulele

endoteliale aortice bovine. Rezultatele au arătat că legarea albuminei radioiodinate de celulele endoteliale are loc după o curbă de saturare, diagrama Scatchard aratand o valoare K_D de ordinul 10^{-12} moli, deci o afinitate mare, ce corespunde la 10^5 situsuri de legare/celulă. Datele cinetice indică o interacție puternică între Alb și celule mediată de receptori specifici.

Prof. Guido Majno aprecia că descoperirea receptorilor pentru Alb ai CE este cea mai importantă contribuție la fiziologia endoteliului de la legea lui Starling (elaborată în urmă cu 100 de ani, această "lege" arată că peretele capilarelor se comportă ca o membrană semipermeabilă, capabilă să rețină proteinele), sau mai exact de la demonstrarea transportului vezicular de către Profesorul Palade.

A început astfel un nou proiect: identificarea și caracterizarea proteinelor responsabile de legarea albuminei ("albumin binding proteins" - ABP). Identificarea ABP a fost realizată prin două tipuri de metode: ligand-blotting și immunoblotting. S-au examinat celule endoteliale din microvasculatură în care se evidențiaseră situsuri de legare a Alb, celule endoteliale aortice – pe care se realizaseră studiile cinetice -, fibroblaste implicate în catabolismul Alb, celule musculare netede care folosesc acizii grași transportați de Alb și adipocite care depozitează acizii grași. Cu excepția celulelor sanguine anucleate, toate celulele examinate exprimă prin ligand-blotting cu Alb-Au sau Alb radioiodinat două seturi majore de polipeptide ale ABP de Mr 18 și 31 kDa. Aceleași polipeptide au fost identificate și în extracte de inimă și în cardiomiocite interacționate cu albumina serică monomeră anionizată sau tratată cu formaldehidă. La nivelul patului vascular pulmonar experimentele de ligand-blotting au arătat faptul că legarea Alb radioiodinate de ABP decurge după un proces saturabil și competiționabil de un exces de Alb nemarcată. Experimentele de immunoblotting au constatat din următoarele: proteine din celule endoteliale aortice, celule microvasculare și plămân au fost transferate pe nitroceluloză și reacționate cu un anticorp antiidiotipic anti-albumină și, în continuare, cu proteina A radioiodinată. Controalele au constatat din reacție cu un IgG preimun și din competiționarea specifică a legării anticorpului în prezenta albuminei în exces. Rezultatul este identic celui obținut prin ligand blotting: seturile ABP de masă moleculară 18 și 31 kDa.

Proprietățile biochimice ale ABP: rezistența la acțiunea agenților reducători, pI 8,05 pentru 31 kDa și 8,55 pentru 18 kDa. A fost descifrată parțial secvența de aminoacizi ai ABP de 18 kDa: 12 aminoacizi corespund ciclofilinei, iar primii 8 au un caracter hidrofob.

Localizarea celulară a ABP. Pentru a cerceta dacă ABP este expus de membrana apicală a celulelor endoteliale, albumina a fost reacționată cu suprafața celulară cu ajutorul unui ligand bifuncțional (SASD, sulfosuccinimidil- azido salicil amido- ditio propionat), iar după fotoactivare și autoradiografie a fost evidențiată prezența

benzilor ABP, alături de două peptide oligomere. O abordare suplimentară a format-o imunoprecipitarea BAEC rodioiodinate la suprafața apicală cu un anticorp antiidiotipic antialbumină. Autoradiografia arată că anticorpul a precipitat numai proteinele ABP de masă moleculară 18 și 31 kDa. La nivel subcelular, ABP de 18 kDa a fost localizat la nivelul membranei caveolelor. La nivelul cardiomiocitelor a fost evidențiată, de asemenea, prezența ABP. Curba Scatchard indică o afinitate mare a legării albuminei de sarcolema cardiomiocitelor.

Rolul ABP. După traversarea endoteliului cu participarea ABP din veziculele plasmalemale complexe albumină acizi grași ajung în vecinătatea sarcolemei cardiomiocitelor. La acest nivel ABP funcționează ca o moleculă de ancorare complexe albumină acizi grași se disociază iar acizii grași (sursă energetică a inimii) pătrund în cardiomiocit prin difuzie simplă prin membrană sau transportati de FABP membranar. Rămâne de stabilit rolul fiziologic al ABP expus de plasmalema abluminală a endoteliului. Cercetările asupra ABP au fost continuate și în alte laboratoare din lume, din Belgia - grupul profesorului Uriel, din SUA - grupul profesorului Palade. Existența ABP a fost demonstrată și în viruși și bacterii. ABP reprezintă astfel, un exemplu de receptor conservat pe parcursul evoluției cu funcția unică de recunoaștere a albuminei ne-alterată.

TRANSCITOZA MACROMOLECULELOR PRIN ENDOTELIUL VASCULAR - UN CONCEPT PRELUAT DE COMUNITATEA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ

DR. FELICIA ANTOHE

Institutul de Biologie și Patologie Celulară
"Nicolae Simionescu"

A trecut aproape un deceniu de când Domnul Profesor Nicolae Simionescu nu mai este printre noi, însă spiritul său inovator, dăruirea sa pentru descifrarea tainelor biologiei celulare și moleculare sunt încă aici, în institutul nostru, le-a sădit în fiecare dintre noi cei care l-am cunoscut, și prin noi, în noile generații de tineri cercetători care au trecut sau vor mai trece prin aceste laboratoare. Prezența sa se face simțită la tot pasul, îl

regăsim în lucrările și cărțile din bibliotecă, în protocoalele de lucru din laboratoare, în amintirile noastre reflectate în numeroasele fotografii din albumul institutului, în întreaga concepție de organizare a lucrului în institut și nu în ultimul rând, în privirea pătrunzătoare și plină de forță cu care ne privește din portret.

S-a străduit să nu ne lipsească nimic ca să ne dezvoltăm și să câștigăm un loc de prestigiu în cercetarea biomedicală, așa cum părinții nu precupețesc nici un effort în educarea și creșterea copiilor. Pentru că IBPC este "copilul", creația materială și spirituală a Domnului Profesor Nicolae Simionescu și a Doamnei Academician Maya Simionescu. Ne-au obișnuit cu punctualitatea, cu corectitudinea, cu munca perseverentă și exigentă, cu spiritul de echipă și colegialitate, cu disciplina dar și cu entuziasmul, optimismul, creativitatea și curiozitatea în munca de cercetare, una dintre cele mai nobile preocupări ale omenirii.

Ne-au protejat în vremurile grele, în această oază a cercetării științifice, ne-au adus cu eforturi proprii hrana zilnică necesară unei astfel de activități, chimicalele, cărțile și revistele de specialitate necesare, prin grant-uri cu NIH USA, dar și prin donații personale deloc de neglijat, ne-au pus în mână pipeta și ne-au dezvăluit lumea minunată a celulelor, ne-au dojenit aspru când am făcut greșeli și ne-au arătat hotărât drumul care trebuie urmat, ne-au încurajat în momentele grele de disperare când rezultatele se lăsau cu greu dezvăluite și, nu în ultimul rând, ne-au învățat să ne păstrăm sufle-

tele tinere astfel încât toate obstacolele să fie mai ușor de trecut iar rezultatele și bucuriile noastre să le sărbătorim aici, împreună. Nu întâmplător la sărbătorirea a 10 ani de existență a IBPC Domnul Profesor și Doamna Maya Simionescu au primit din partea tânărului institut “Diploma pentru cea mai GRANT-ioasă activitate”, reflexie a neobositei strădanii umane și științifice desfășurate în institut.

În aceste momente să ne aducem aminte cu pioasă recunoștință de Domnul Profesor, să nu-i trădăm așteptările, să ne ridicăm la înalta exigență cu care ne-a învățat și să ne bucurăm împreună de succesele noastre alături de “părinții noștri”, să rămânem mereu alături, mereu împreună.... Și cum cea mai bună metodă de educație este exemplul personal, așa a făcut și Domnul Profesor, a fost primul care ne-a oferit exemplul de urmat. Unul dintre posterele prezentate la prima sesiune științifică a IBPC în 1980 era: “Transcitoza macromoleculilor prin endoteliul vascular” autor: Nicolae Simionescu. Colectivul de lucru s-a lărgit treptat și tema de cercetare propusă s-a dezvoltat generând un nou concept referitor la mecanismele de transport vezicular prin endoteliu, concept preluat ulterior de comunitatea internațională. Prin acest subiect de mare interes în cercetarea biomedicală se propunea studiul detaliat al mecanismelor de transport al macromoleculilor plasmatică prin endoteliul vascular către țesuturile subendoteliale. Endoteliul vascular, reprezentat de monostratul celular care captează toate vasele de sânge este un epiteliu înalt specializat în schimburile de substanțe și gaze dintre cele două compartimente lichide majore: sângele și fluidul interstițial. Experimentele efectuate sub îndrumarea Domnului Profesor și a Doamnei Maya Simionescu au evidențiat faptul că membrana plasmatică a endoteliului vascular prezintă o sarcină negativă heterogen distribuită generând o suprafață netrombogenă, dar și microdomenii lipsite de situsuri anionice. S-a observat că aceste microdomenii diferențiate din punct de vedere biochimic sunt asociate cu structuri membranare implicate fie în endocitoză (domeniile și veziculele cu înveliș), fie în transcitoză (veziculele plasmalemale, canalele și diafragmele asociate). Veziculele plasmalemale sau caveolele, fiind domenii membranare lipsite de situsuri anionice reprezintă căruși favorabili pentru proteinele plasmatică care sunt în marea lor majoritate anionice și sunt respinse de sarcina negativă a membranei plasmatică. Implicarea veziculelor plasmalemale în transportul macromoleculilor prin endoteliul vascular a fost postulat inițial de Profesorul George E. Palade în 1960.

În următorii ani s-au acumulat noi date și în 1979 Profesorul Nicolae Simionescu a atribuit fenomenelor de transport vezicular transendotelial denumirea de “transcitoză”. Transcitoza utilizează aceleași mecanisme de bază ca și endocitoza, macromoleculile fiind transportate fie nespecific în fază fluidă sau prin adsorbție fie prin mecanisme specifice mediate de receptori prezenti pe membrana veziculelor plasmalemale. Spre deosebire de endocitoză în transcitoză purtătorii veziculari (caveolele) ocolesc compartimentele intracelulare (endozomi, lizozomi) transferând macromoleculile nedegradate în compartimentul opus în concordanță cu necesitățile țesuturilor suben-

doteliale. Numeroasele experimente in vivo, in situ sau pe culturi de celule au condus la concluzia ca veziculele plasmalemale sunt microdomenii membranare specializate. Ele au o compozitie lipidică unică și sunt lipsite de situsuri anionice puternice fiind implicate în procese majore de endocitoză și/sau transcitoză în celulele endoteliale. Acest lucru este susținut și de identificarea a numeroși receptori pentru macromolecule plasmatiche, cum sunt: LDL, HDL, albumina, albumina glicată, insulina,.. și care au un rol foarte important în menținerea homeostaziei țesuturilor și a compartimentelor fluide din organism.

Conceptul de transcitoză ca și rezultatele obținute în IBPC au fost apreciate și de cercetători de pe alte meleaguri. Iată ce spunea Profesorul George Emil Palade, exprimând opinia delegației americane la sesiunea științifică "Workshop on the Cell Biology of the Vessel Wall" din august 1983:

„...În momentul de față, volumul cercetărilor pe endoteliul vascular este mai important la IBPC decât în laboratoarele de la Yale University, Medical School, USA... Transportul macromoleculelor mari sau mici e un domeniu de cercetare vast... În prezent, acesta este un domeniu foarte activ de cercetare...”

La numai doi ani, când a avut loc "The Fourth US- Romanian Workshop on Biomedical Research" în mai 1985, Profesorul Palade sublinia:

„...Americani au fost plăcut surprinși să constate că în realitate ei au învățat mai mult de la cercetătorii români decât cercetătorii români de la ei. Asta nu se întâmplă deseori în lume. Se întâmplă rareori.”

Un alt prieten al institutului, Profesorul Guido Majno, spunea atunci:

„The endothelium used to be a barrier... Let it now be ...a link! Transcytosis ICBP-USA”, sau altfel spus cercetarea nu are frontiere și transferul de informație și cunoștințe trebuie să reprezinte un bun al întregii omeniri.

PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU - SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ

DR. VICTOR V. JINGA

Director Adjunct Științific al
Institutului de Biologie și Patologie Celulară
“Nicolae Simionescu”

Nicolae Simionescu s-a născut în București, la 27 iunie 1926. A frecventat cursurile liceelor “Dimitrie Cantemir”, apoi “Sf. Andrei”, susținând examenul de bacalaureat în 1944. Au urmat studiile de specialitate la Facultatea de Medicină din București, al cărei licențiat cu Diplomă de Merit devine în 1950. La aceeași instituție obține titlul de Doctor în Științe Medicale în 1966.

Câteva trăsături fundamentale ale personalității profesorului și savantului Nicolae Simionescu se manifestă cu pregnanță încă din tinerețe și îi marchează constant evoluția profesională: imaginația, spiritul de inițiativă, perseverența potențate de o capacitate de muncă ieșită din comun, de ordine și metodă, pasiune pentru activitatea de dascăl și de cercetător științific pentru care, potrivit spuselor profesorului G.E. Palade, “se născuse cu darurile necesare”.

Între anii 1946-1970 funcționează la Catedra de Anatomie a Facultății de Medicină din București mai întâi ca preparator, asistent și, mai apoi, conferențiar și șef de departament. Concomitent își desăvârșește specializarea medicală ca extern, intern și secundar în chirurgie, până în 1957, după care, la Institutul de Endocrinologie București, desfășoară o activitate intensă de cercetare experimentală și clinică, fiind cercetător principal și șef al departamentului de morfologie (1957-1970). Din această perioadă de împliniri didactice și științifice în domeniile morfologiei, patologiei experimentale, chirurgiei și endocrinologiei datează și specializări în străinătate ca bursier al Uniunii Internaționale contra Cancerului la Institutul “Jules Bordet” din Bruxelles, Institutul “Gustave Roussy” din Paris și “National Institutes of Health”, Bethesda, SUA (1968).

O mare și importantă cotitură în viața și evoluția științifică a profesorului Nicolae Simionescu este marcată de anul 1970, an în care se asociază la cercetările și activitatea didactică a Departamentelor de Biologie Celulară conduse de profesorul G.E. Palade, mai întâi la Rockefeller University, New York (1970-1973), apoi la Yale University, School of Medicine, New Haven, SUA (1973-1974).

Perioada americană și a doua perioadă românească reprezintă anii realizărilor și satisfacțiilor majore, alături de soția și colaboratoarea sa apropiată, Maya Simionescu, în domeniul biopatologiei celulare și moleculare a aparatului cardiovascular, cu o orientare specială asupra endoteliului și aterogenezei. Sunt anii afirmărilor științifice internaționale, a conceperii, realizării și conducerii Institutului de Biologie și Patologie Celulară din București, care îi poartă numele (1973-1979-1995), instituție esențială pentru dezvoltarea și afirmarea internațională a biologiei moderne din România.

Sunt anii înființării și coordonării catedrelor de biologie celulară în învățământul superior românesc, ai înființării Societății Naționale de Biologie Celulară, în 1982, al cărei președinte a fost. Sunt anii unei activități neîntrerupte și eficiente desfășurată în țară și în străinătate, cu rezultate științifice, didactice și organizatorice excepționale. Sunt descoperite și omologate apoi de către comunitatea științifică internațională (1) conceptele și termenii de “transcitoză” și “transcitoză mediată de receptor”; (2) liposomii extracelulari și lipoproteinele modificate și reasamblate, cea mai precoce modificare biochimică cu care începe ateroscleroza; (3) receptorul celular la albumină (albumin binding proteins) - în colaborare; (4) microdomenii diferențiate biochimic ale celulei endoteliale (în colaborare); (5) metode noi în biologia celulară - mordansarea cu galoilglucoza, izolarea celulelor endoteliale din inimă, noi trasori ultrastructurali de permeabilitate ș.a.

Activitatea științifică a profesorului Nicolae Simionescu a fost concretizată în peste 600 de articole originale, monografii, capitole de tratate, lucrări prezentate la congrese internaționale, apărute în străinătate, între care 15 monografii, capitole de tratate, manuale și peste 300 articole și alte lucrări apărute în țară. Premii ale Academiei Române, ale Universității McGill din Montreal, Canada, Medalii ale unor Societăți Savante din Japonia, Canada, Franța, Italia, Austria, Grecia, precum și alegerea ca membru al Academiei Române (1990) încununează opera științifică a savantului.

A participat ca “Invited Speaker” la 24 congrese și simpozioane internaționale (SUA, Germania, Japonia, Franța, Mexic, Italia, Austria etc.) și a avut responsabilități organizatorice la 17 congrese internaționale. A fost consultant la 9 instituții științifice de mare prestigiu, printre care celebrele National Institutes of Health (NIH), National Science Foundation, Cardiology Institute of Texas din Statele Unite, Medical Research Council din Anglia, Australia și Noua Zeelandă ș.a. A fost membru a 13 Societăți Științifice internaționale, între care American Society for Cell Biology, American Thyroid Association, American Association for the Advancement of Science, International Society for Endocrinology, European Vascular Biology Association etc. și membru în mai multe colegii editoriale ale unor importante periodice străine (Thrombosis Research, Cell Differentiation, Endothelium, Journal of Submicroscopic Cytology and Pathology ș.a.).

Ilustrativ pentru aspectele menționate este faptul că în “International Citation Index” - Washington, DC, SUA Acad. Maya și Nicolae Simionescu sunt autorii români cu citările cele mai frecvente în literatura internațională.

La activitatea cu caracter didactic, arătată anterior, trebuie menționate înființarea doctoratului de biologie celulară și conducerea unor remarcabile lucrări de doctorat. A susținut prelegeri de biologie celulară la peste 15 universități străine, printre care Columbia, New York; Harvard, Boston; University of California, Los Angeles; Mount Sinai, School of Medicine - New York, toate din SUA, precum și la alte universități din Japonia, Franța, Portugalia etc. A fost “Visiting Professor” și “Invited Lecturer” la peste 30 de instituții renumite de cercetare și învățământ din occident.

Perioada celor mai importante împliniri, de după 1970, a fost întreruptă brutal, neașteptat, extrem de dureros și ireparabil în dimineața zilei de 6 februarie 1995. Își asumase, în afara preocupărilor științifice și de conducere a Institutului de Biologie și Patologie Celulară, și responsabilități de mare semnificație pentru știința românească: era vicepreședinte al Academiei Române și al Academiei de Științe Medicale, președinte la Fundația Română pentru Știință, la Comitetul Național pentru Biologie Moleculară, la Societatea Națională de Biologie Celulară ș.a. Inițiase, concepute și începuse derularea unui sistem de subvenționare prin grant-uri, menit să valorifice competența și competitivitatea în finanțarea cercetării științifice românești. Desfășura un volum enorm de muncă inteligentă, adeseori tensionată de rezistențele și inerțiile pe care le întâmpina. Conștiința faptului că avea priceperea și perseverența pentru importante îmbunătățiri ale desfășurării și conducerii cercetării științifice în România a fost suportul sufletesc pentru necrușătorul efort. Până când ...

Faptele, realizările, înșiruite incomplet și fără conotațiile emotive care să le dea căldură omenească, pot să contureze totuși, prin expresivitatea lor obiectivă, destinul și împlinirile celui care a fost profesorul Nicolae Simionescu.

La acestea se impune menționarea unor detalii semnificative. Profesorul Nicolae Simionescu a păstrat în suflet o caldă afecțiune și a afirmat public recunoștința sa pentru maestrii care i-au stimulat și îndrumat pasiunile și eforturile carierei științifice: profesorii Fr. Rainer, Gr.T. Popa, Șt. Milcu, G.E. Palade. Pilda maestrilor și propriile resurse sufletești l-au determinat să fie generos ca dascăl, om de știință și întemeietor de instituții științifice.

A detestat ingratitudea și afirmarea zgomotoasă a unui patriotism verbal; om al faptelor pozitive și al prețuirii valorilor reale umane și-a făcut cunoscută țara prin superioare performanțe științifice, înscriindu-se, în vremuri grele, în comunitatea aleasă a adevăraților patrioți și buni români.

Cei care l-au cunoscut îndeaproape și i-au stat alături, păstrează în suflet amintirile despre un om inteligent, generos, curajos, răspândind în jur înțelegere omenească, grație sufletească, un farmec personal inimitabil și un superior simț al umorului. Toate la un loc au constituit o șansă, dar și obligația de a onora o prețioasă moștenire.

**ALBUM
NICOLAE SIMIONESCU**

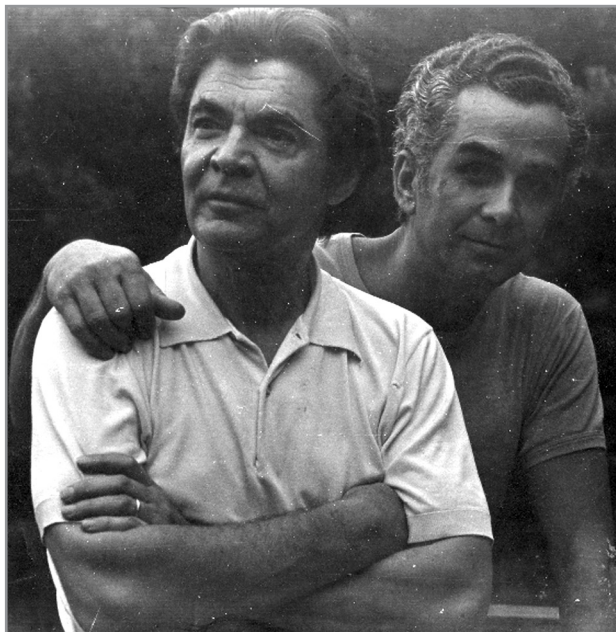

La catedra de Anatomie 1949

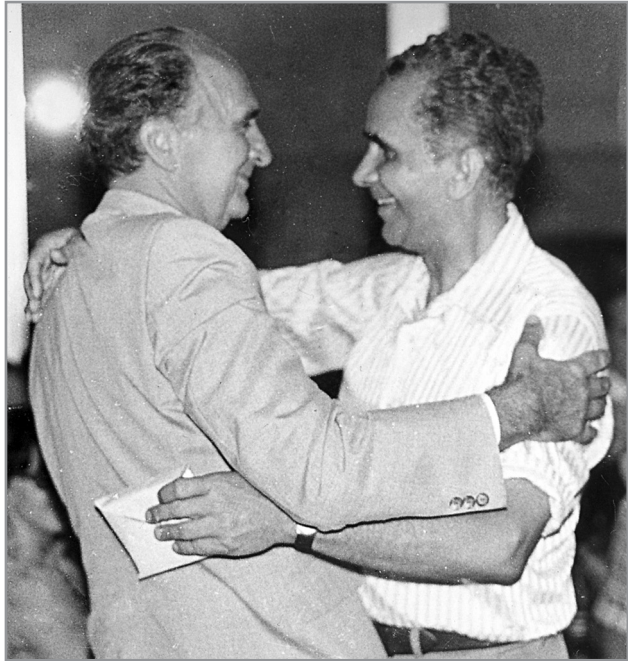
Chirurg la Clinica de Chirurgie a profesorului Ion Juvara 1950
... cu George Palade (New Haven) 1974

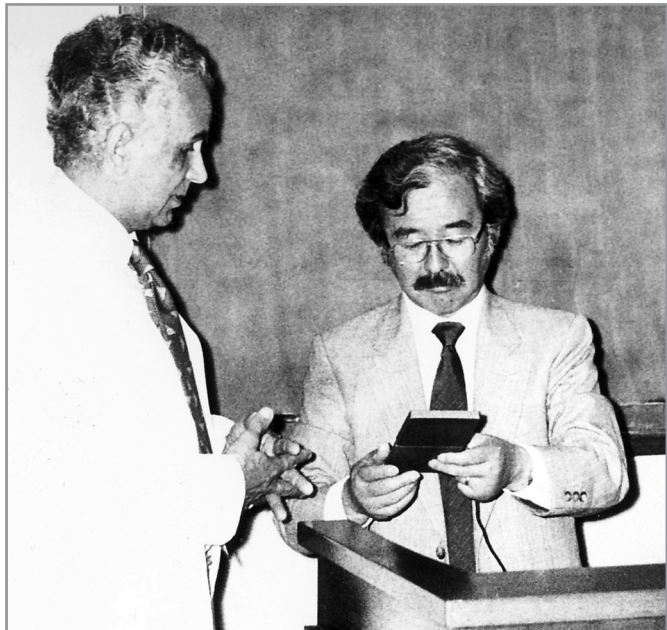

Acordarea premiului internațional "Louis and Arthur Lucian Award" de către Universitatea McGill, Montreal, Canada 1978

...cu profesorul Guido Majno
...cu profesorul Nakane

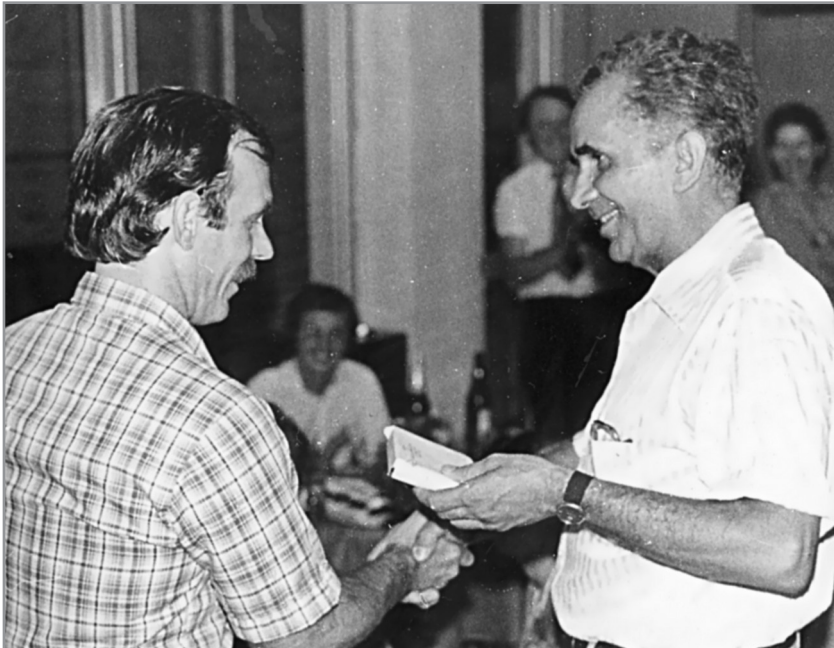

...cu profesorul Guido Majno
... cu profesorul Morris Karnovsky

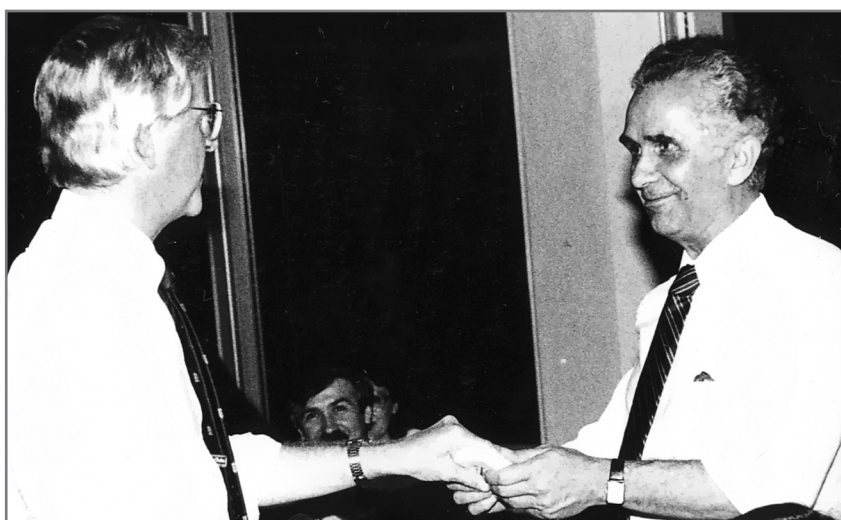

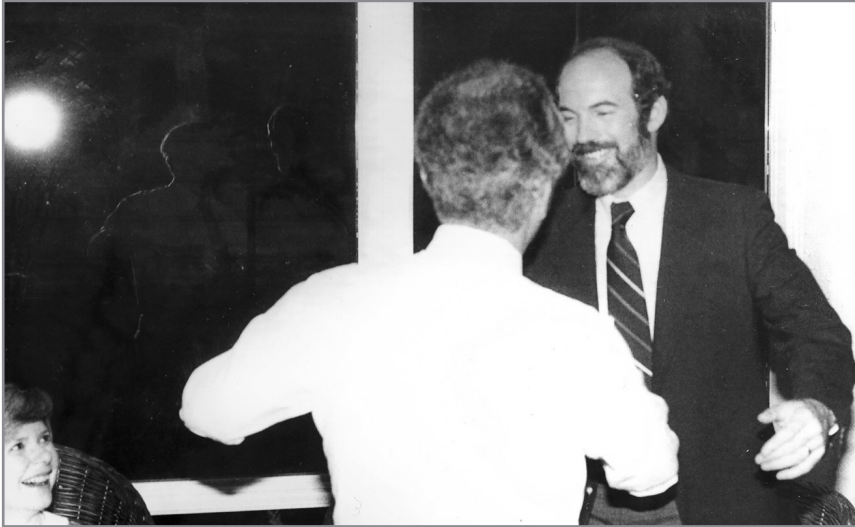
...cu profesorul Judah Folkman
...cu profesorul Gary Grotendorst

...cu profesorul Dan Steinberg
...cu profesorul James Jamieson

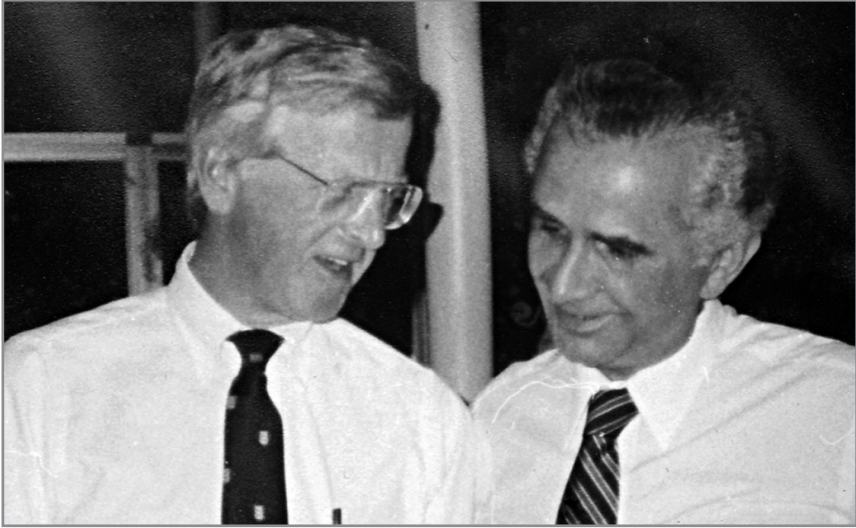
...cu profesorul Dick Anderson
...cu profesorii Ion Juvara, Gică Mănescu, Titel Vereanu

...cu profesorul Bob Wissler
...cu profesorul Sam Silverstein

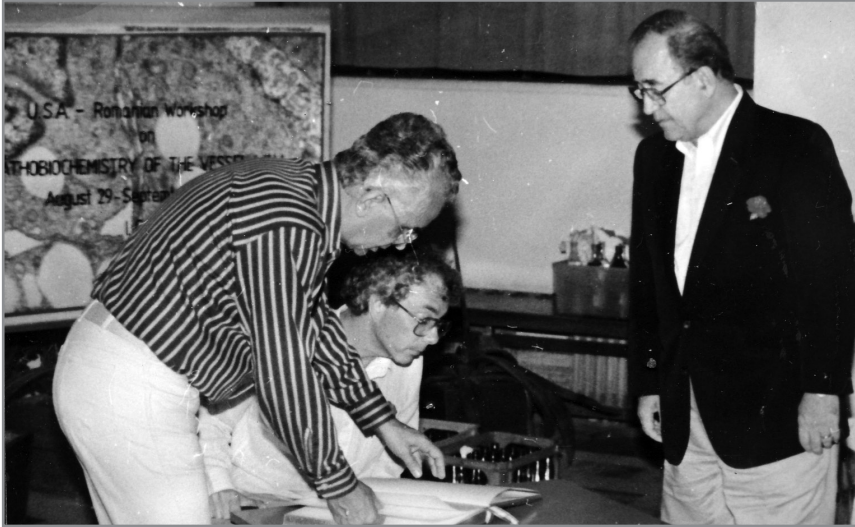
...cu profesorul Jim Jamierson
...cu profesorul Ramzi Cotran

...cu profesorul Alan Fogelman
...cu profesorul Joe Witzum

...cu profesorul Nick Kefalides

...cu noi

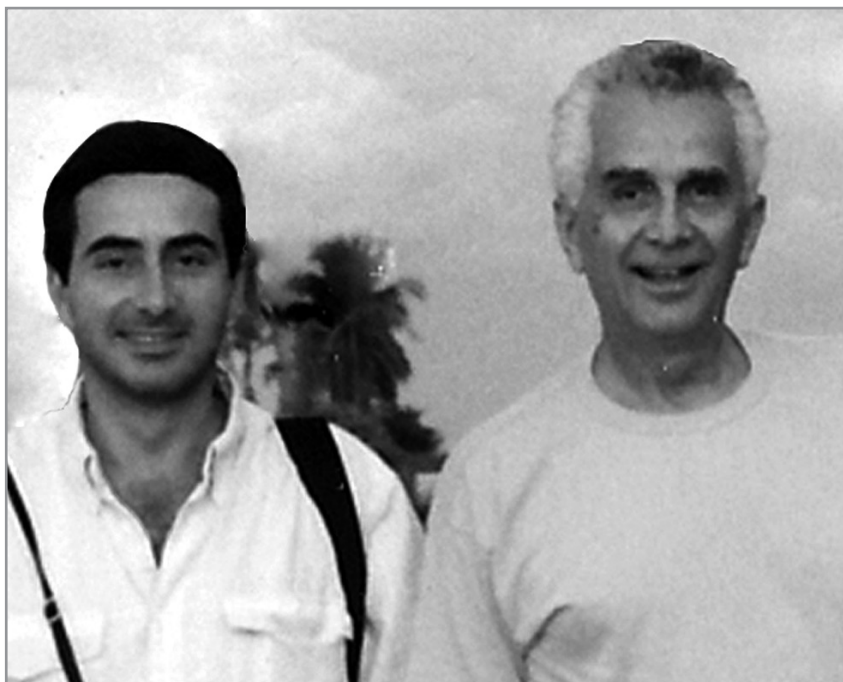
Albany 1978

...cu Vlad și Dan Simionescu la New York 1977
...Crăciun în familie

... cu Vlad
... cu Dan

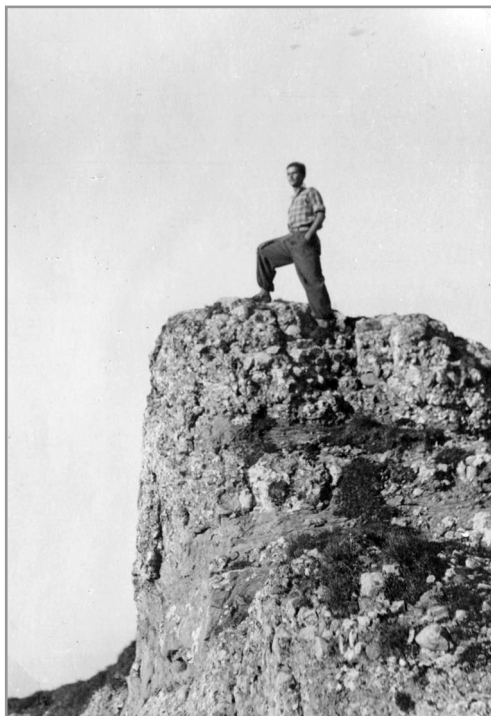

...cu nepoata Adriana
...în familie 1992

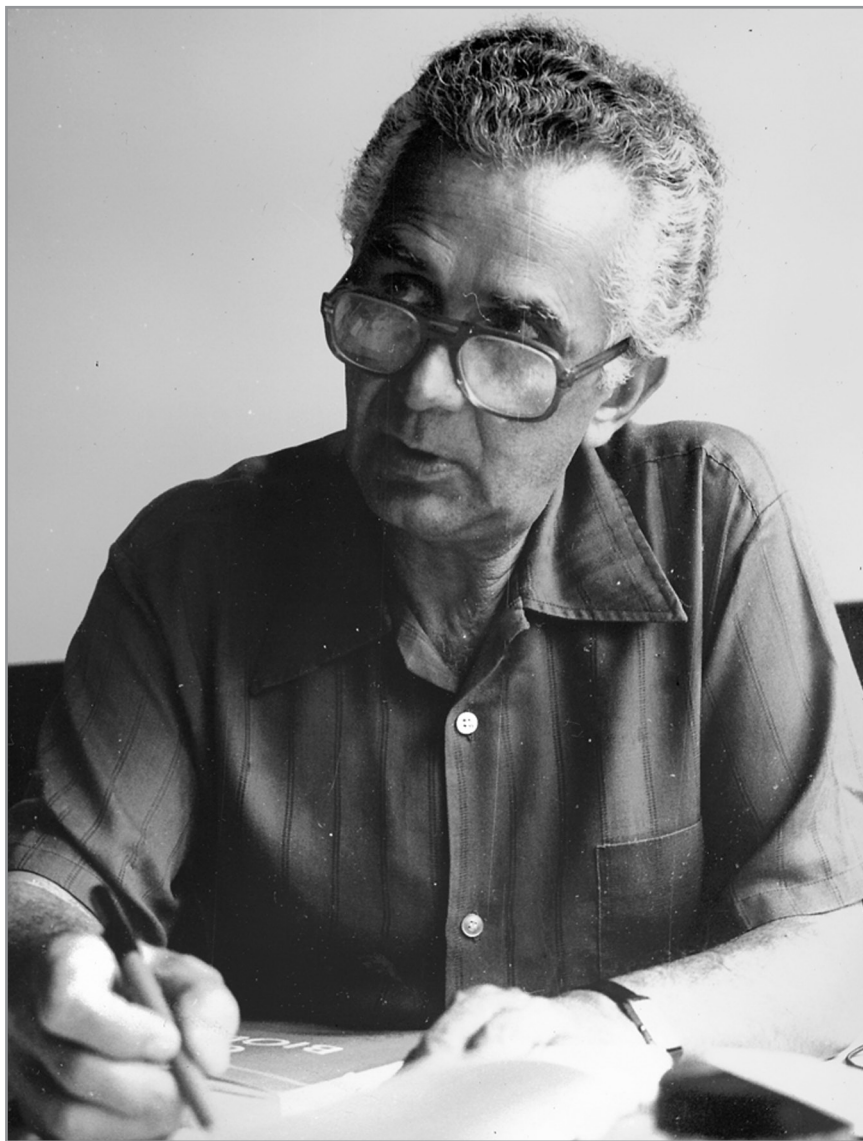

...cu băieții la școală
...la munte

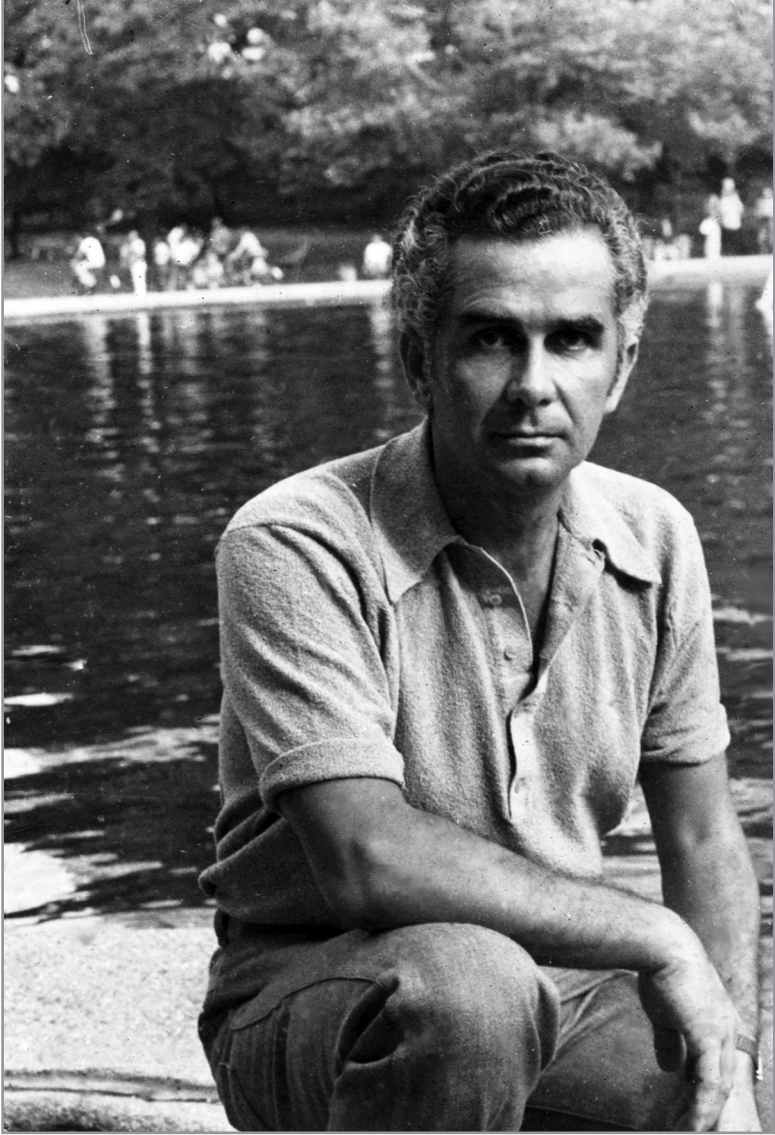

Elevul Nicolae Simionescu 1940

București 1985

New York 1975

**PRELEGERIALE PROFESORULUI
NICOLAE SIMIONESCU**

MIHAI EMINESCU – UN SECOL DE NEMURIRE

ALOCUȚIUNE PREZENTATĂ CU OCAZIA COMEMORĂRII A 100 DE ANI DE LA DISPARIȚIA POETULUI IBPC, BUCUREȘTI, 25 IULIE 1989

Stimați Oaspeți, Stimați Colegi,

În primul rând, vreau să vă exprim întreaga grațitudine pentru prezența Dumneavoastră aici.

V-am invitat pentru ca împreună să creem și să împărțim momentele de încântare și meditație pe care le poate genera comemorarea unui unicat cultural de profunzimea și complexitatea “fenomenului Eminescu”.

A comemora (a ne aminti împreună) pe Eminescu nu este numai un act de pietate și un câștig în înțelegerea valorilor culturale care definesc poporul român, ci și un prilej să reînvățăm a stima și a iubi valoarea. Când ne-am propus să-l comemorăm pe Mihai Eminescu, cineva m-a întrebat cu oarecare nedumerire, cam așa “*Ce are Eminescu cu un institut de cercetare ?!*” Dânsului nu am avut răgazul să-i explic, dar astăzi simt nevoia, și vă cer îngăduința să exprim unele gânduri despre ce rost are comemorarea lui Eminescu în Institutul nostru, gânduri care, de fapt, ating o problemă mai generală despre locul și rolul culturii în viața unui institut de cercetare. Un cunoscut profesor de biologie celulară și erudit istoric al cercetării experimentale, Frederick Grinnell definește astfel știința: “*Știința reprezintă multe lucruri: este un mod de a gândi și o activitate a unor indivizi în laborator, o instituție elaborat structurată care își recrutează și educă membrii, în esență este un segment sensibil, interactiv și integrat al culturii și societății moderne*”.

De la conceperea lui, institutul nostru a fost gândit ca o instituție de cultură în care se lucrează știință. Această concepție avea la bază două idei general acceptate. Prima: știința este parte a culturii, iar a doua: cultura înseamnă deopotrivă trei lucruri: creație, asimilare și transmitere de valori. În fond, acest mod de a concepe un Institut, pune, la o scară foarte restrânsă, problema generală a rolului culturii în formarea unui om de știință.

Istoria Științei arată că un cercetător poate ajunge la o exprimare deplină a personalității lui creatoare, atunci când este sensibilizat prin cultură. Pe plan individual

este problema relației între creatorul de artă și receptorul (nu receptorul celular) om de știință. Orice receptor este un potențial creator, deoarece însăși asimilarea unei valori literare sau artistice poate conține componente ale unui act autonom de creație. Această fațetă a relației **cultură-știință**, dă un sens mai complex cunoscutului **Homo Cogitans - Homo Significans**.

Cu aceste idei în minte, iată-ne acum 10 ani, la începutul activității institutului, înconjurați de un grup de tineri - foarte tineri - deosebit de înzestrați și entuziaști. De la început, noi cei doi "seniori", am avut sentimentul responsabilității de a le asigura aici nu numai aparate, chimicale și cărți, ci și condiții pentru o formare complexă, în care să se îmbine armonios un înalt profesionalism cu o largă și nesaturată deschidere spre mesajele perene ale culturii. Această deschidere este însăși un element definitoriu al tinereții, pe care o formulează admirabil George Enescu în eseul intitulat *"A fi tânăr"*: *"Rămâi tânăr atâta vreme cât rămâi receptiv la tot ce este frumos, bun și mare, la mesajele Naturii, Omului și Infinitului"*.

Și atunci, ca și acum, am fost profund convingși că, mai mult ca oricând, țara noastră are nevoie nu numai de buni tehnologi, ci și de creatori de știință sensibilizați și fertilizați prin cultură. Din astfel de oameni ies marii **patrioți**. În acei ani de început ai Institutului, fascinați și preocupați de aparate sofisticate și proiecte de cercetare, de rezultate noi sau eșecuri amărui, ne-a rămas relativ puțin timp pentru cultură. Totuși aproape zilnic, în orele de răgaz, se ascultă muzică clasică, se poate examina elaborata cartă a Istoriei Civilizației Universale (probabil unica în țară) în fața aforismelor lui Pasteur, Babeș, Einstein, alături de cele ale lui Brâncuși, Enescu sau Montaigne.

Ca biologi, am înțeles foarte bine că așa cum unele viețuitoare trăiesc în apă sau aer, omul trăiește în cultură, acel "ceva" dincolo de binele sau răul cotidian. Dar, tot ca biologi, ne-am dat seama că în lumea contemporană (deseori "o lume ca nelumea"), așa cum toate mediile naturale sunt poluate și cultura poate fi poluată. De aceea cred că este oportun să vorbim azi de o **ecologie a culturii** la care avem datoria de a participa activ pentru identificarea și combaterea surselor de poluare și a gravelor efecte pe care le pot avea asupra purității și viabilității moștenirii spirituale pe care o transmitem viitoarelor generații.

Acum, după un deceniu de activitate, Institutul și-a propus să treacă la o nouă etapă aceea a organizării și asimilării directe a unor acte de cultură. Prin asta nădăjduim să cultivăm în rândul titnretului nostru și cel de-al 3-lea parametru al culturii, anume responsabilitatea pentru transmiterea de valori, emanată din stima pentru valoare.

Pentru orice societate, inclusiv a noastră, progresul depinde de capacitatea de a forma "masa critică" de oameni demni, capabili și fermi să orânduiască natural scara valorilor, împotriva poluantei non-valori. O comunitate științifică care privește spre

viitor, inclusiv acest mic și modest institut, este vital interesată, nu atât în a redefini “lumea ca nelumea”, și nici de a-i separa (așa cum spune Eminescu) pe “smintiți și pe mișei”, ci în primul rând în a identifica, promova și ocroti acele realități care poartă în ele permanența spiritului și geniului creator al poporului nostru. Asta implică să urâm apatia și această comemorare este o luptă împotriva apatiei, pentru că - așa cum spunea un celebru gânditor: *“Nepăsarea este treapta cea mai de jos a libertății”*.

lată ce rost are în Institutul nostru comemorarea lui Mihai Eminescu, acest “om deplin al culturii românești”, cum îl numea Constantin Noica. Omul care, în numai 15 ani de creație, ne-a dăruit alături de o inegalabilă poezie, peste 14 000 de file de manuscris adunate în 44 de caiete. După opinia specialiștilor, acestea sunt comparabile poate doar cu caietele lui Leonardo da Vinci și Paul Valery, fiecare dintre ei beneficiind de aproape o jumătate de secol de creație. De ce sunt atât de importante pentru noi caietele lui Eminescu? Pentru că ele reflectă o imensă sete de cunoaștere pentru tot: filozofie, filologie, economie, istorie, etc. Și deși Eminescu nu și-a luat Doctoratul - caietele lui conțin zeci de pagini de adnotări de biologie, chimie, fizică, matematică. Comemorându-l pe Eminescu, reiterăm îndemnul, adresat îndeosebi tineretului nostru, pentru încredere în geniul creator al poporului român și năzuința activă spre o formare complexă.

Nevoia țării noastre de așa ceva este admirabil exprimată de Nicolae Iorga care definea astfel pe Eminescu și societatea din vremea lui: citez, și cu aceasta închei: *“Un om complet, într-o vreme în care ceea ce este cel mai necesar pentru noi este această refacere a omului complet, pe care timpurile noastre l-au sfărâmat în fragmente, distrugând omenirea în însăși esența ei inițială și definitivă”*.

“THE CELL, A WISDOM IN IDENTITY AND INTEGRATION” NICOLAE SIMIONESCU AND MAYA SIMIONESCU

**ALOCUȚIUNE ȚINUTĂ LA SIMPOZIONUL INAUGURAL DE
DESCHIDERE
„BIBLIOTECA UNIVERSALIS”, SZENTES – UNGARIA, APRILIE 1994**

CONFERENȚIARI INVITAȚI:

Dr. Arpad Goncz, President of Hungary,
Mr. Ronald M. Blinken, Ambassador of USA in Budapest,
Dr. Lajos Koncz, Founder and director of Harvard Circle,
Dr. Jozsef Sz.-Rebeli, Mayor of Szentes,
Prof. Dr. K.D. Rainsford, Sheffield, England,
Dr. Maya Simionescu, ICBP, Romania,
Dr. Nicolae Simionescu, ICBP, Romania,
Dr. Sandor Szabo, President of Bibliotheca Universalis Foundation.

Mr. President,
Mr. Chairman,
Ladies and Gentleman,

Professor Maya Simionescu and I want to thank you for the privilege to participate in this outstanding symposium held with the occasion of the inauguration of this impressive achievement which is going to be Bibliotheca Universalis.

I am a cell biologist. As a perpetual student, I am humbly trying to understand a little bit about the marvelous organization of human body. During these attempts, I found that we know very little about human body cells. This is why, I am not going to tell you something on this topic. What I am going to speak about is something that I learned while watching the cells of living organisms, including humans, something very precious for my way of thinking as a citizen of this Continent.

I learned that during their billion years of evolution, by very simple means, the cells succeeded to accomplish what human population is striving to achieve: to survive, to propagate and to evolve.

It seems that, these fundamental units of life, the cells, facing the growing harassment of the environment, became wiser and wiser in finding ways to accommodate apparently opposite entities (encountered in any living community, including Europe) namely,

the harmony between unity and diversity
between identity and cooperation
between identity and integration.

With your permission, let me try to reveal some examples that might tell Homo Sapiens and Homo Europaeus, including Homo of this still unsettle part of Europe, that while the humans are seeking for intellectual mastery over Nature, they should listen and learn from the Nature's lessons. Allow me to give you some examples on which I build up this way of thinking.

The unity of life. The hierarchy of organization of the matter in nature, it's spanning on an unbroken line that begins in the world of elementary particles and ascends progressively through more elaborated structures which contains the previous level. At each level new properties emerge: the whole is more than the sum of its parts (Fig. 1).

THE HIERARCHY OF ORGANIZATION IN NATURE
- Emerging new properties at the sum of parts -

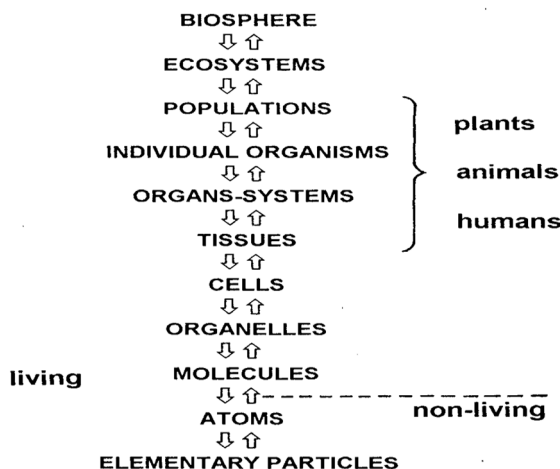

Fig. 1

The line starts with the elementary particles that form atoms, molecules, organelles, cells, the cells get organized in tissues, tissues in organs, organs in individual organisms that are organized in populations, which interact with the ecosystems that belong to the biosphere.

While the non-living matter stops at the level of the molecules, the living organisms contain all these common components and as the first lesson we should be reminded that we are build up on common components and we inherit the same heritage which is transmitted from one level to another of the organized matter. Starting with cells assembled in tissues, organs and organisms, and populations, we entered the realm of plants, animals and humans.

Because of the common components and of the universal heritage, there is a striking unity and simplicity in the molecular and cellular organization of the living matter.

The cellular basis of life. The cell is the fundamental unit of life, the smallest self-contained and self-reproducing structure. This cellular basis of life is believed to descend from an "archeotype" cell that, during the evolution and selection, was able to preserve its replication system. Upon interaction with the external medium, the cell continues to exchange matter and energy across a semi-permeable barrier: the cell membrane. This enables the cell to grow continuously from one generation to another by duplication and adaptation to the surrounding medium; that was the key of the continuity of living matter. That is why we define the cell as the fundamental unit of life, as being the smallest self-contained and self-reproducing unit (Fig. 2).

THE CELLULAR BASIS OF LIFE

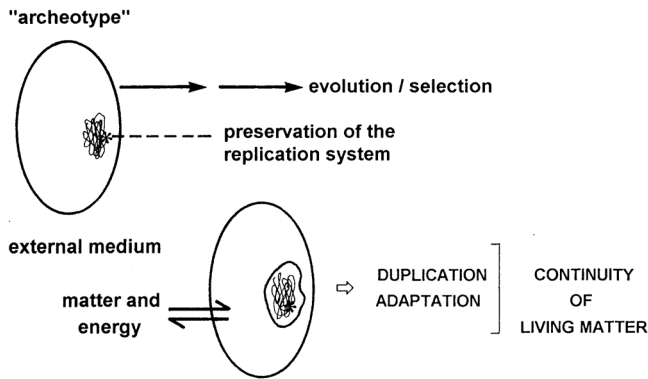

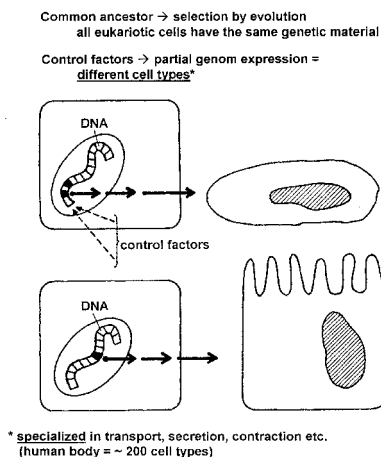
Fig. 2

When we look at the cell evolution and we take again the pathway from the common ancestor and the selection by evolution results that all eukaryotic cells, including the cells of the human body, have the same genetic material. But, what is very special is that this genetic material is only partially expressed in one cell or another, and this generates different cell type.

What we learn from this is that we all have the same genetic material, but under the influence of different intracellular or extracellular regulating factors, only some of this inherited material is expressed and this generates different type of cells. Just to give you an idea: when this genetic material, which is deoxyribonucleic acid, is expressing a certain gene, a special type of cell will be formed. When another gene is expressed, another type of cell will differentiate. Thus, quantitative and qualitative differences in the gene expression will generate cells specialized in transport, or in secretion or in contraction (Fig. 3).

I want to give you a figure which is just a coincidence. In the human body there are about 200 types of specialized cells. The number of the countries which belong directly

CELL EVOLUTION, DIFFERENTIATION AND SPECIALIZATION

IDENTITY AND UNITY IN DIVERSITY

Fig. 3

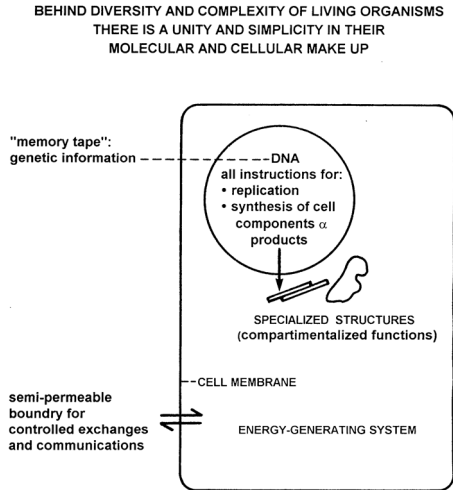
or indirectly to the United Nations is again, about 200. It is just a coincidence... What we can learn from these data is that, in the staggering diversity of cells, the identity and the unity of cells is maintained, and the cells manage to harmonize the identity, with unity and diversity.

Going further during the evolution, we learned that behind this diversity and complexity of the living organisms, there is a unity and simplicity in their molecular and cellular makeup, because all cells are buildup from the same material and all of them have inherited the same genetic material. Then, to be a cell one needs a memory tape which is the genetic information represented by the special molecule, DNA, and this molecule contains all the instructions for the replication of the cell and for the synthesis of cell components and products. To be a cell there is a need for a surrounding semi-permeable boundary which controls the exchanges and communication of the cell with other cell and the external medium, and there is a need for an energy generating system (Fig. 4).

We can look at the cell like being half way between the elementary particles (as shown in the first slide) and the biosphere. Also the cell can be considered as representing the whole universe reduced to its essence.

Specialized cells cooperate and build up tissues and organs. There are cells specialized in transport like for instance cells that line the intestine that have close cell to cell contacts securing the attachment of these cells between themselves; this is the epithelium. But in addition to that, in the intestine for the contraction, there are muscle cells (that form muscle tissue), connective tissue in which all these cells are embedded, extracellular matrix, and other types of cells like macrophages which are specialized in ingesting bacteria or things like that. They all form the organ. But in an organ, which it's made up by several tissues, each of them is maintaining its identity

as structure, its identity as function, but they cooperate, and what is crucial, because of this cooperation, the whole organ has richer capabilities than any of its parts (Fig. 5).

Halfway between elementary particles and biosphere,
cell is the whole universe reduced to its essence

Fig. 4

SPECIALIZED CELLS COOPERATE TO BUILD UP TISSUES AND
ORGANS
with richer capabilities than any of their parts

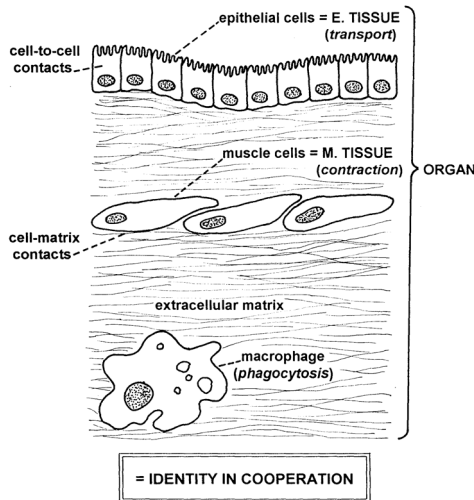

Fig. 5

Than if we want to be richer, and if we want to be more effective we have to cooperate, and while cooperating we should not be afraid about loosing identity. There is a continuous two ways flow of matter and energy through the cell. Cells don't function isolated; through their plasma membrane some molecules (small molecules) are transported passively or actively, some other molecules are taken up and ingested, by endocytosis, some are transported across the cell by transcytosis, while some products of the cells are exported. Thus, cells and especially their plasma membrane are actively involved in import, transport and export; there is a continuous exchange of materials between the surrounding medium and the cells (Fig. 6).

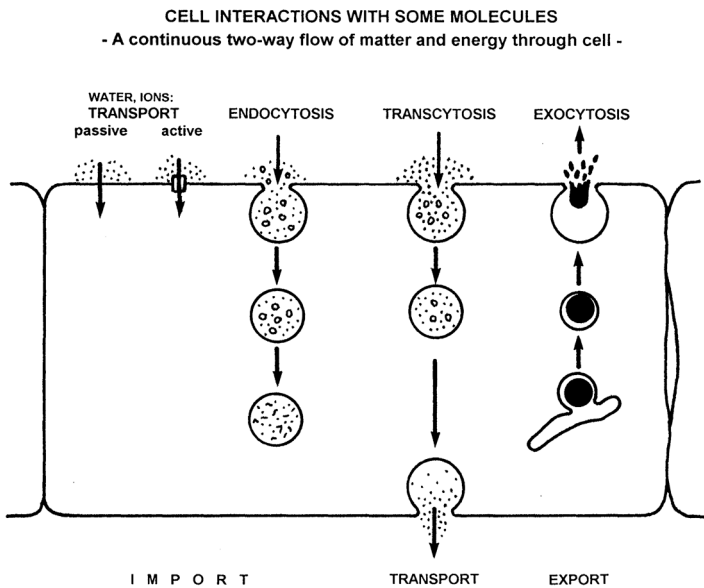
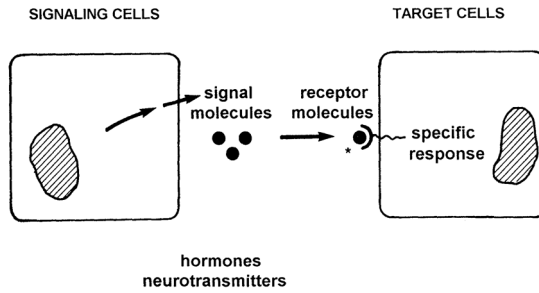

Fig. 6

Probably one of the most important ways to reach cooperation and integration is to establish communications. The general pattern of cellular integration by communication is a simple one. Usually one cell, which is the signaling cell, is secreting a signal molecule that is recognized by a receptor molecule of another cell, the target cell; this is the case of hormones and neurotransmitters (Fig. 7).

But, what is very important during this type of communication, is that the molecules never invade the cell privacy; the interaction takes place at the cell surface and triggers the interaction with host cells. Therefore, during communication there is plenty of room for keeping the cell's identity.

GENERAL PATTERN OF
TISSUES AND ORGANS INTEGRATION BY CELL COMMUNICATION

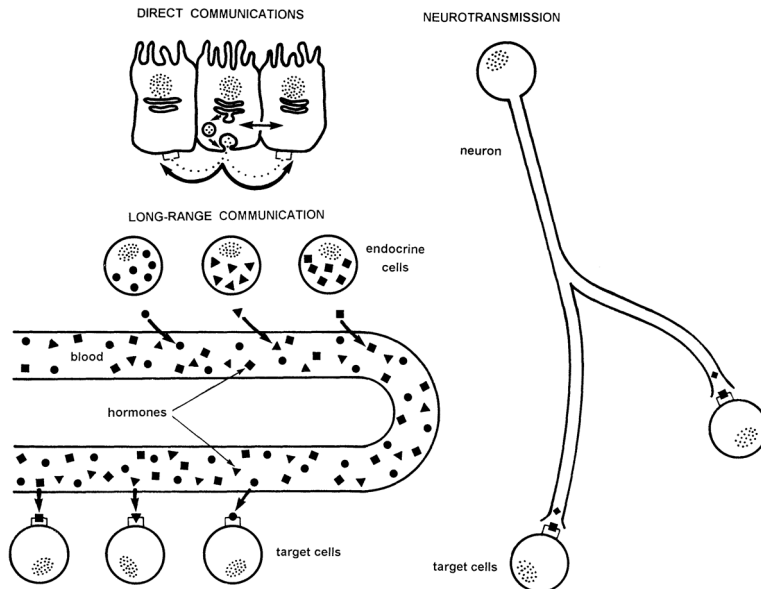

* never invade cell privacy

IDENTITY IN COMMUNICATION

Fig. 7

Fig. 8

Above (Fig. 8) there are some examples of cell communication: direct communication between cells or long range communication by hormones secreted by the endocrine cells in the blood, and from the blood they reach the target cells, or the transmission of the nervous impulse from the neurons to the target cells. On the whole there are long range and short range communication.

On a larger scale, cell and organs can be compared with modern cities and countries, in which there is a division of labor fulfilled by specialized compartments and services. By communication one achieves integration which is a prerequisite for building and maintaining an organism.

Sometimes organs and cells are assaulted by foreign invaders. To escape from an invader you need strong cells which can communicate and integrate to reach the same goals. Sometimes, the invaders last a little longer, sometimes the invasion is shorter. The overall idea is that to get off or prevent invaders, we should bear in mind that there are some others organisms that can help us, because we belong to the same environment, we belong to the common house we live in, which is made of the biotic communities and the ecosystems. Because actually, literarily speaking, ecology means the “study of the house”.

Looking behind while thinking forward allow me to conclude by saying that the human being is a Society of cells, and that the human being is not only a maker and a builder, but also a learner (Fig.9).

INSTEAD OF CONCLUSION

a look behind thinking onward

Human being = a Society of Cells

**a maker, a builder,
but also a learner:**

**Homo Europeus should learn from the wisdom
of its own cells**

**which, along millions of years, have proved
that they could not only survive but
also evolve, by harmonizing**

<p>IDENTITY WITH DIVERSITY</p> <p>IDENTITY WITH COOPERATION</p> <p>IDENTITY WITH INTEGRATION</p>

Fig. 9

Homo Europeus, especially during this period when our continent is still not very well settled, should learn from the wisdom of its own cells, which along million of years have proved that they could not only survive but also evolve, by harmonizing: identity with diversity, identity with cooperation, and identity with integration.

Thank you for your attention.

**PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU
ÎN INTERVIU CU DOMNUL
NICOLAE TZONE**

**PROF. NICOLAE SIMIONESCU
ÎN INTERVIU CU DOMNUL NICOLAE TZONE
- APRILIE 1993 -**

**AMINTIRI DIN PERIOADA SUA ,
DESPRE GEORGE E. PALADE,
DESPRE CUM S-A NĂSCUT IDEEA INSTITUTULUI**

Nicolae Tzone (NT) - D-le profesor, am ales pentru debutul dialogului nostru, cu speranta ca vă va face plăcere, un scurt fragment dintr-un amplu articol ce v-a fost dedicat, dv. și d-nei Maya Simionescu, foarte de curând, în revista Curierul Românesc. Autorul acestuia, dl. Ion Longin Popescu, își încheia pledoaria cu propozițiile care urmează și pe care am ținut neapărat să vi le reamintesc: "...dacă George Emil Palade nu ar fi primit Premiul Nobel pentru descoperirea granulelor care sintetizează proteinele, baza vieții, atunci marele savant, fără exagerare, ar fi trebuit să-l primească pentru descoperirea profesorilor Nicolae și Maya Simionescu".

Nicolae Simionescu (NS) - Bine, dar aici este vorba de o metaforă ziaristică... Am, desigur, toată stima pentru dl. Longin Popescu, care e un foarte bun ziarist, dar cuvintele pe care abia le-ați reprodus reprezintă, evident, o exagerare.

NT - Cum l-ați cunoscut pe profesorul Palade ?

NS - Cred că aceasta se întâmpla prin 1968. Dacă îmi aduc bine aminte, profesorul Palade făcea parte dintr-o delegație a Academiei de Științe a SUA și se întorcea în țară, pentru prima oară, după foarte mulți ani. Da, erau 20 și ceva de ani de când plecase din România. În esență, profesorul a vizitat atunci mai multe institute de cercetare, a mers în câteva universități, a purtat, alături de membrii echipei cu care sosise, discuții cu persoane din conducerea Academiei Române. Între aceste vizite s-a situat și venirea sa la Institutul de Endocrinologie, unde lucram împreună cu Maya Simionescu. A stat cu noi în laborator aproximativ trei sferturi de oră, i-am arătat ceea ce lucram. Asa cum îl știm, profesorul Palade nu e un om care vorbește foarte multe, în special la primele lui reacții. Pot, deci, spune, ca întâlnirea de la acea dată n-a avut nimic extraordinar în desfășurarea sa. Noi i-am arătat ceea ce realizasem în studiul patologiei endocrine într-o prima fază de cercetare, în care introdusesem și metode de o performanță mai bună, cum era microscopia electronică ori citochimia, dar, repet, discuțiile, câte au fost, nu au depășit stadiul unei vizite protocolare.

NT - Putem fixa acum apariția ideii viitoarei colaborări cu dv.? Putem vorbi deja de prefigurarea realizării viitorului Institut de Biologie și Patologie Celulară în România ?

NS - Sunt convins și eu că profesorul Palade a înțeles, în mod sincer, să stabilească o legătură între laboratorul lui și laboratoare din România, dar încă nu putem vorbi, la aceasta dată, de ceva concret în acest sens. Nici nu se putea, de altfel, discuta serios despre o colaborare între un laborator care era în vârful piramidei științifice mondiale și oricare alt laborator din România, unde, practic, nu exista ceea ce constituia domeniul de predilecție al activității sale, biologia celulară. Nu poți face colaborare între unități disimilare din toate punctele de vedere.

Eu vă spun faptele, fără a le greva de romantism. Pe tot parcursul acelei prime întâlniri, a mea și a Mayei, cu profesorul Palade, n-a fost vorba nici măcar o singură secundă de o viitoare colaborare.

“A, VĂ DUCEȚI SĂ LUCRAȚI PENTRU ARMATA AMERICANĂ...”

NT - Ce s-a întâmplat mai departe ?

NS - Nu mică ne-a fost surpriza, anul următor, în 1969, când am primit invitația de a lucra cu dânsul la Universitatea Rockefeller, pe o perioadă de doi ani. Era, deci, vorba nu de o cooperare cu România, ci de dorința de a avea între oamenii din laboratorul său și doi români.

Numai că în paralel cu această invitație primisem și o alta, de la profesorul Gunter Barr, de la Institutul de Patologie al Spitalului Walter Read din Washington. În 1968 fusesem trimis de Uniunea Internațională contra Cancerului în trei mari centre care studiau cancerul tiroidian. Eu făceam parte dintr-un grup care examina anual la Bruxelles, la Institutul Jules Bordet, cazurile mai speciale de cancer tiroidian, ceea ce mi-a oferit prilejul câțiva ani de zile să interacționez cu experți în această problemă a cancerului tiroidian, din Europa. A fost o activitate extraordinar de interesantă și de instructivă pentru mine. În 1968 grupul european m-a trimis în SUA pentru a discuta cu experții de acolo, cu scopul de a ajunge la câteva puncte de vedere comune privind felul în care trebuiau diagnosticate cazurile grele, cazurile limită de cancer. Șederea, atunci, la Institutul de Patologie din Washington, a adus prin urmare, invitația pe care am amintit-o deja. Eram, practic, chemat să lucrez ca specialist în cancerul tiroidian câțiva ani de zile la Spitalul Walter Read, unde funcționa respectivul institut. Era vorba de un spital de elită, unde fuseseră operați președinții SUA, cu cadre medicale de primul rang.

Deci, în 1969, am avut aceste două invitații. Și nu ezit să vă mărturisesc că prima mea tendință, dincolo de ideea fascinantă de a putea fi alături de profesorul Palade, a fost să merg la Walter Read. Toată activitatea mea din ultimii ani fusese orientată spre patologie, aveam deja o oarecare poziție între specialiștii în domeniu și credeam că trebuie se continue în această direcție. Voiam să folosesc această cale pentru că timp de 20 de ani studiasem cancerul tiroidian la Institutul de Endocrinologie. Aveam în urmă o mulțime de lucrări, între care și o carte care chiar atunci, în 1969, a fost

tradusă în limba engleză și cerută pentru publicare de către editurile Haineman din Londra și Academic Press din SUA.

NT - Totuși, ați dat curs, până la urma invitației venite din partea profesorului Palade.

NS - Când am făcut cererea respectivă la Ministerul Sănătății, deoarece pe antetul invitației sosite de la Walter Read, care era un fel de echivalent al Spitalului Militar de la noi, figurau și cuvintele “US ARMY”, au început întrebările. „A, vă duceti să lucrați pentru Armata americană...”, mi s-a zis. În fine, nu mi s-a aprobat plecarea. Atunci am venit și cu invitația de la profesor, spunând ca aș putea se stau un an la Institutul de Patologie și un an la Rockefeller. “Negocierile”, dacă le pot numi astfel, cu Ministerul Sănătății, au durat mai bine de o jumătate de an. Mi s-a dat voie, în cele din urmă să merg la profesorul Palade, acordându-mi-se viză numai pe o perioadă limitată de timp, prelungirea acesteia constituind, în fiecare an, o veritabilă bătălie cu autoritățile.

NT - Mai păstrați invitația pe care v-a trimis-o profesorul ?

NS - Da. Cred că da. În orice caz, obținerea vizei a fost un pas foarte greu de făcut. A contat atunci enorm ajutorul dat de profesorul Burghel, care, pe de o parte, îl cunoștea și-l prețuia mult pe profesorul Palade, și, pe de altă parte, mă cunoștea și pe mine.

NT - Dl. George Emil Palade, de altminteri, în niste crâmpie de amintiri, vorbește foarte frumos despre profesorul Burghel.

NS - Pe bună dreptate. A fost un om remarcabil. Știu că există păreri împărțite în privința sa. Știu că multi nu i-au putut ierta anumite particularități, dar, în totalitate, a fost unul dintre oamenii deosebiți pe care i-am întâlnit în deceniile trecute. Pot să vă spun că profesorul Burghel a avut un rol pozitiv, hotărâtor chiar, în câștigarea interesului autorităților române pentru înființarea Institutului de Biologie și Patologie Celulară.

“INSTITUTUL ROCKEFELLER ESTE UN LOC UNIC IN LUME, DIN TOATE PUNCTELE DEVEDERE”

NT - Ați plecat, așadar, la profesorul Palade, în 1970...

NS - Da, în 1970 am plecat în SUA. Mai întâi doar eu, pentru că nu au vrut să ne lase să plecăm împreună. Așa că abia peste câteva luni, după intervenții repetate ale profesorului, a putut să mă urmeze și Maya, care lucra în același domeniu. Ea a primit aprobarea pentru a sta în SUA numai un număr foarte mic de luni, urmând ca

la sfârșitul anului să revină în țară. Și, într-adevăr, la termenul respectiv, a sosit hârtie de la București ca Maya Simionescu să plece acasă. Abia acum îmi dau seama cât de cumiți și de inconștienți am fost amândoi. Adică, înțelegeți, eram somați să ne întoarcem și noi am fi putut pur și simplu să ne vedem de destinul nostru științific, adică să ignorăm adresele sosite. Dar noi, nu, ca niste copii foarte cumiți, foarte ascultători, am spus “Gata. Ne despărțim din nou” și am pregătit bagajele Mayei pentru plecare. Era, într-adevăr, o dementă să pleci din condițiile de acolo și să revii la București, pentru că așa a spus nu știu cine de la serviciul de cadre al ministerului. Abia în ultima clipă, iarăși datorită intervențiilor profesorului, Mayei i s-a permis să rămână să lucrăm mai departe împreună.

NT - Să zăbovim asupra sosirii efective în SUA...

NS - Am ajuns aici în februarie 1970 și am intrat în departamentul pe care-l conducea profesorul la Rockefeller. Așa cum se știe, Universitatea Rockefeller este un loc unic în lume din toate punctele de vedere și nu puteai să nu fii mindru, ca român, văzând cât de prețuit era George Emil Palade. În câteva luni, cum am afirmat deja, s-a adăugat și Maya echipei noastre, începând o colaborare care a fost deosebit de fructuoasă pe plan științific și foarte reconfortantă pe plan uman. Interrelația cu un om ca Palade a fost, din toate punctele de vedere, hotărâtoare pentru evoluția noastră ulterioară. Am lucrat la Rockefeller, în departamentul său, 4 ani, din 1970 până în 1973, inclusiv.

NT - “Echipa Palade” era mare ?

NS - Departamentul condus de profesor avea o echipă formată din mai multe grupuri, unele dintre ele având chiar o oarecare independență. În orice caz, el era incontestabilul șef al nucleului. Era, repet, foarte apreciat, foarte respectat. De altminteri, din grupul respectiv au făcut parte oameni care ulterior au fost inserați printre vârfurile mișcării internaționale în biologia celulară, cum sunt : Sabatini, Blobel, Tashiro, Luck s.a. Au fost, personalități care ulterior au devenit ele însele staruri, valori de necontestat. De altfel, aceasta este una dintre particularitățile extrem de evidente ale influenței benefice pe care profesorul Palade a avut-o asupra colaboratorilor lui. Chiar neștiind foarte mult la început în domeniu, după doi sau trei ani maximum, petrecuți în departamentul lui, acumulările deveneau perspective enorme.

Nu aș putea să vă spun foarte exact din ce motive anume colaborarea noastră, a mea și a Mayei, cu el a durat neobișnuit de mult, mai mult decât cu oricare dintre ceilalți “elevi” și, deopotrivă, colaboratori ai săi. Ne-am acomodat foarte repede, ne-am simțit foarte bine aflându-ne în permanență în preajma sa, sentimentul care ne anima fiind reciproc. Când profesorul s-a mutat de la Rockefeller la Yale, am mers împreună cu el, rămânându-i alături încă 6 ani de zile.

Așadar, colaborarea noastră, extrem de strânsă, a durat, din variate motive, subiective și obiective, neobișnuit de mult. Zece ani în totalitate. Ne-am acomodat excelent în

permanență. Ne-am simțt foarte bine împreună și am certitudinea că sentimentele care ne-au unit au fost reciproce. Ne-au legat o cantitate și o adâncime de investigație și de lucru deosebit de puternice.

Deși ne-am reîntors în țară am rămas în cele mai bune relații de colaborare. Am revenit, practic, cu regularitate în SUA, atât eu, cât și Maya, ca Visiting Profesor la Yale. Păstrându-ne poziția aici, în ultimii trei ani am funcționat și la Universitatea Columbia, unde am primit o numire mai specială, de Distinguished Visiting Profesor.

**“LUCRAM NU NUMAI ALĂTURI DE PALADE, CARE ERA
MAGISTRAL ÎN TOT CEEA CE FĂCEA, DAR ȘI ALĂTURI DE ALȚI
CERCETĂTORI, DEASEMENA DEOSEBIȚI”.**

NT - D-le profesor Simionescu, să revenim și să insistăm asupra amintirilor pe care le aveți din perioada Rockefeller ...

NS - Da, perioada Rockefeller... A fost absolut unică. Locuiam în una din casele de oaspeți ale universității. Eram, în fine, atât de uimiți de ideea de a fi parte dintr-un anumit mediu intelectual și parte dintr-un anumit anturaj tehnologic încât, acum, când citim sau ne aducem aminte de epoca respectivă, aproape că ne pare un vis că vreme de doi ani de zile am ieșit numai patru duminici din laborator. Dar campusul Rockefeller era cu total special. Acolo aveai de toate: o sală de spectacole superbă, unde se dădeau săptămânal concerte; o bibliotecă imensă de circa două milioane de volume, care aproape că îți porunca să te cufunzi în lecturi nesfârșite. Aveau loc în permanență conferințe pe cele mai variate teme, extraordinar de interesante. Partea alimentară nu era, de asemenea, o problemă: cofetărie, restaurant de bună calitate. Tot ceea ce înseamnă bunăstare, liniște, civilizație era cu prisosință asigurat. Și, bineînțeles, deasupra la toate, un laborator cum numai cu gândul, numai cu închipuirea îl puteai visa. Un laborator excepțional în care se lucra fără normă, fără nici un fel de constrângeri în sfera de cercetare. Lucram, apoi, nu numai alături de Palade, care era magistrat în tot ceea ce făcea, dar și alături de niște oameni deosebiți, cu care și astăzi suntem strâns legați, numărându-se printre prietenii noștrii cei mai apropiați. Fiecare dintre ei a devenit fie șeful unui departament, fie șeful unei școli de biologie celulară în țara sa: în Italia, în Japonia etc. Toți ne-am nutrit de acolo. Toți am fost sprijiniți și îndrumați de profesorul Palade. Toți ne putem considera privilegiați, având șansa de a fi, în ultima instanță, un produs al școlii respective, dominată de personalități ca Palade. Totodată, alături de influența profesorului, am simțit foarte mult influența ambianței generale.

Exemplul pe care vi-l dau în acest sens este, cred, deosebit de concludent: în blocul de laboratoare în care lucram noi, la momentul acela erau cinci laureați ai Premiului Nobel. Da, într-un loc cât jumătate din institutul nostru de aici, din București, lucrau cinci laureați Nobel. Vă dați seama?

NT - Profesorul Palade avea, înțelegem, un anume fel de a fi, de a prețui, de a pune bazele unei colaborări și de a o continua...

NS - Desigur. Impunea prin prezența sa și, în genere, prin tot ceea ce făcea. Era un om exigent cu sine, în primul rând, dar era exigent și cu ceilalți. Și totuși, dincolo de această exigență, impusă, de altminteri, de o activitate științifică de amploare, simțeau, în permanență, că trăiești lângă un om care te respectă. Care-ți respectă punctul de vedere. Care ți-l acceptă dacă-l probezi. Era deschis totdeauna la interacții. Pe măsură ce ne-am cunoscut mai bine, lucrurile s-au relaxat din toate punctele de vedere. Iar faptul că am reușit să producem, în anii aceia, să spunem, lucruri rezonabile, importante în plan științific, se datorează și împrejurării că ne-am regăsit trei personalități care ne-am completat foarte armonios - sigur, fiecare la dimensiunile și la nivelul său. Palade venea cu o mare experiență de lucru, cu o mare autoritate, iar noi aveam de partea noastră fantezia vârstei, dorința extraordinară de a participa la nașterea unor descoperiri științifice impresionante. Deci am introdus împreună o serie de metode, o serie de date și descoperiri care au rămas în literatura de specialitate.

NT - Cum a decurs activitatea la Yale?

NS - Aici, atât Palade, cât și soția sa, Marilyn Farquart, au capătat funcțiile de Full Professor. În ce mă privește pe mine și pe Maya, mutarea în această universitate a constituit prilejul - pe care nu l-am căutat, dar așa s-a întâmplat să fie - de a ne adăuga la activitatea științifică, care constituia singura noastră preocupare la Rockefeller, și pe aceea de învățământ. Spre deosebire de Rockefeller, unde departamentul în care lucram nu era implicat într-un proces elaborat de învățământ, la facultatea de medicină a Universității Yale a trebuit să se țină un curs de biologie celulară pe care l-a organizat și l-a condus exemplar, sprijinită în permanență de profesor, Marilyn Farquart. Ținând seama de experiența didactică pe care o aveam din țară - făcusem învățământ universitar la București, practic, 20 de ani - am devenit, dintr-o dată, unele din cadrele vechi, cu experiență, ca să zic așa, în învățământ. Și imediat am fost înglobați, și eu și Maya, în corpul didactic. Așa am ajuns să ținem, rămânând în continuare alături de profesor, cursuri de biologie celulară la Yale.

Aici structura cursurilor respective era în așa fel făcută, încât un curs ca acesta, de pildă, de biologie celulară, care se desfășoară trei luni în fiecare an, nu este susținut de un singur om, cum se obișnuiește la noi. Acolo cursul respectiv era, și este, predat de 15 - 17 oameni, de regula cei mai buni în disciplina respectivă, aduși de la diferite universități, unii dintre ei chiar dinafara SUA, cum suntem noi doi.

În ceea ce ne privește, după ce ne-am întors în București - ceea ce s-a întâmplat în 1979 - anual cei de la Yale ne-au reînnoit funcția de Visiting Profesor și ne-au chemat să ținem cursuri aproape 20 de ani, fără întrerupere, cursuri la această universitate americană, unde predăm și în prezent.

Reîntorcându-ne la profesorul Palade, trebuie să vă spun, în primul rând, ca și la Yale, ca și mai înainte la Rockefeller, s-a bucurat de o mare reputație, adăugând alte și alte galoane prestigiului său. De altfel, în anul imediat următor mutării noastre la Yale, în 1974, i s-a atribuit, după cum știți, Premiul Nobel.

“E O ÎNTREAGĂ POVESTE FERICITĂ ACEASTA, A NOBELULUI PRIMIT DE PALADE”.

NT - Cum a primit vestea atribuirii Nobelului ?

NS - Eu nu am fost de față atunci. Vestea, previzibilă, de altfel, am recepționat-o în avionul de New York, unde mă reîntorceam după o scurtă revenire în țară. Profesorul mi-a mărturisit recent, la ultima sa vizită în România, din primăvara lui 1992, că păstrează încă biletul pe care i l-am scris eu în avion când am aflat ca i s-a acordat Premiul Nobel. El a primit înștiințarea în Canada, la Halifax, în Noua Scoție, unde fusese invitat să țină un șir de conferințe. În fine, e o întreagă poveste fericită aceasta, a Nobelului primit de Palade, pe care nu doresc s-o rezum.

NT - Totuși...

NS - Sigur, a fost un entuziasm teribil în depar-tamentul nostru. El s-a bucurat enorm. Merita deplin acest premiu. Dar, repet, n-a fost deloc o surpriză, nici pentru profesor și nici pentru noi, colaboratorii și apropiații săi, care știam că mai fusese de câteva ori propus în acest sens. Poate este important să amintesc că anterior primirii Premiului Nobel, în 1973, în perioada în care eu am venit în țară cu planurile pentru viitorul institut din București, am purtat discuții cu conducerea de atunci a Academiei Române, spunând că Palade trebuie neapărat făcut membru de onoare, pentru că, mai devreme sau mai tarziu, va lua Premiul Nobel. Am încercat să-i conving cu argumente obiective, că este bizar ca un om de calibrul său să nu fie recunoscut de propria țară. Am vorbit, îmi amintesc, cu Miron Niculescu, președintele Academiei, ca, de altfel, și cu alții de aici, dar totul a fost zadarnic. Nu s-a realizat propunerea pe care am sugerat-o Academiei Române. Am și făcut, de altfel, mai multe adrese în direcția aceasta. Palade nu știa de demersurile noastre, ale mele și ale Mayei, dar am considerat că era de datoria noastră să atragem atenția în acest sens. “E timpul să vă purtați ca niște oameni înțelepți. Profesorul George Emil Palade ne onora țara etc., etc.” Cert este că n-a fost făcut membru de onoare al Academiei decât după ce i s-a atribuit Premiul Nobel. Cred că adresele noastre de atunci se mai află pe undeva prin arhivele de la Academie.

NT - Cum privea în perioada aceea profesorul Palade relațiile sale cu România ? Ce discuții aveți în această privință ?

NS - Mi-e greu să vă răspund concret la întrebarea aceasta. Palade este un om care e foarte mult axat pe fapte de viață, pe fapte științifice și nu pe fapte politice. Pe el l-a interesat foarte mult să meargă bine colaborarea cu noi și atâta vreme cât colaborarea aceasta a funcționat și apaream împreună prin tot felul de cărți: “the famous squad”, “the famous trio”, “the Romanian trio”, ș.a.m.d., cred că a fost mulțumit. Era o confirmare că într-adevăr, alături de el, se formează niște oameni care, la rândul lor, pot să dezvolte biologie celulară în România. Prin urmare, pe Palade îl interesau - și aceasta constituie una din particularitățile sale esențiale - lucruri de substanță, nu lucruri politice, nu jonglerii din acestea temporare, exterioare preocupărilor sale. Palade, deși iubea și iubește România, nu a fost și nu este genul de om care să spună: “Nu mai pot de dragul țării” și alte bombasticisme asemănătoare. Acestea sunt jurnalisme, care, după câte știu, l-au și deranjat în câteva rânduri. Știu foarte bine, fiind alături de el, că, de pildă, în primele interviuri care i s-au luat când a început să revină în România, i-au fost puse în seamă lucruri pe care nu le afirmase niciodată.

“ÎN S.U.A. NU AM PRIETENI DE CALITATEA LUI JUVARA, A LUI TITEL VEREANU, A LUI POMPILIU POPESCU, A LUI PANAIT SÂRBU”

NT - Să trecem discuția spre un teritoriu despre care, știu sigur, profesorul n-a făcut niciodată economie de cuvinte, atunci când i s-a oferit prilejul să vorbească. Am în vedere maestrul său: Rainer, Grigore T. Popa, Boivin.

NS - Într-adevăr, despre astfel de oameni Palade a avut întotdeauna o memorie foarte vie și caldă. A nutrit sentimente de respect față de Grigore Popa. Întâmplarea a făcut ca Grigore Popa să fie și primul meu mentor de aici, din țară, ceea ce a făcut ca discuțiile noastre cu privire la el să fie deosebit de frecvente. Pentru Rainer avea, de asemenea, o prețuire extraordinară. Fusese foarte apropiat de profesorul său mulți ani. Și așa vrea să vă semnalez, în aceeași ordine de idei, o alta temă, dacă pot spune astfel, a numeroaselor noastre conversații: oamenii de cultură din România anilor interbelici. Pentru câteva dintre marile personalități de atunci Palade avea o afecțiune deosebită. Îmi aduc aminte de caldă lui apreciere pentru Vasile Pârvan. L-a cunoscut pe Enescu destul de bine și știu de la el o serie de lucruri legate de marele nostru muzician.

Deseori discuțiile mergeau către prietenii studenției și ai tinereții petrecute la București. “În realitate - mi-a mărturisit nu o dată - eu, în S.U.A., nu am prieteni de calitate a lui Juvara, a lui Titel Vereanu, a lui Pompiliu Popescu, a lui Panait Sârbu”. Toți aceștia sunt puși deoparte în inima sa. Ca și Radu Ghiulamila, la care ținea mult. Ei, bine, ori de câte ori ne aduceam aminte de ei, de acești vechi prieteni, erau momente de mare plăcere. Țin să subliniez acest lucru, mai ales că, la rândul meu - deși era o diferență relativ mare de vârstă la mijloc - devenisem, înainte de a

ajunge în America, bun prieten și cu Ion (Cutii) Juvara, și cu Titel Vereanu. Pe urmă, după sosirea în America, am interacționat în mod constant și sunt în foarte strânse relații amicale și sufletești cu Radu Ghiulamila, cu Florica Parhon, oameni cu totul remarcabili. Norocul acesta, prin urmare, de a avea prieteni comuni, de a ne uni și o rețea de senti-mente, de amintiri comune, a făcut ca legăturile între noi trei, între profesorul Palade, George sau Gigi, cum îi ziceam noi, Maya și mine, să fie extrem de des-tinse, să aibă o adâncime și relevanță dincolo de relațiile care se nasc de obicei între un maestru și colaboratorii săi. Legăturile noastre cu profesorul Palade au fost, mult mai mult decât obișnuitele, riguroasele relații profesionale cerute de munca de cercetare.

“TREBUIE SĂ FACI O CASĂ, TREBUIE SĂ AI O GRĂDINĂ ÎN CARE SĂ PUI UN POM”

NT - Cum s-a născut ideea Institutului de Biologie și Patologie Celulară de la București ?

NS - Nașterea acestuia a avut la bază un proces mai lung, pe care îl găsesc absolut firesc și în preajma căruia am putea glosa îndeajuns. Vedeti dv., că vrei să te întorci sau nu vrei să te întorci în țara ta de origine, că vrei să faci ceva acolo sau nu vrei, eu am considerat și consider că este ceva foarte personal. Nu găsesc că am făcut ceva nemaipomenit prin faptul că ne-am întors în România. N-am făcut niciodată caz toți anii trecuți în privința aceasta, deși, cum puteți bănui, facilitățile pe care le-am avut în America le depășeau de nu știu câte ori pe cele ce urma să le primim în România. Dar, încă de la bun început ideea noastră de bază a fost pur și simplu să ne formăm acolo și, cu ce învățăm acolo, să ne întoarcem în țară și să facem o casă. Sentimentul acesta al instituției a fost foarte puternic la noi și e foarte puternic și acum. Credem, și eu și Maya, în puterea instituțiilor. Trebuie să faci o casă, trebuie să ai o grădină în care să pui un pom. Trebuie să ai o casă în care să pui un robinet, pe care s-o înzestrez cu tot ce este necesar pentru a putea, în felul acesta, să creăți niște oameni în jurul tău. Niște oameni deosebiți. Să faci, ceea ce se spune în termeni mai pedanți, o școală. O școală pe care s-o ridici la rangul de instituție. Și cum în anii în care noi am început activitatea în America, virtual biologia celulară nu exista în România, gândul de a fi întemeietorii acesteia aici l-am avut în permanență.

Erau, desigur, o serie întregă de încercări merituoase ale unor oameni, dar virtual biologia celulară nu exista la noi. Când, după primul an la Rockefeller ne-am pus problema “ce facem?”, profesorul Palade ne-a spus: “Mai stați un an de zile. Unde să vă întoarceți acolo?” El era foarte realist. “N-aveți unde să lucrați. Nu vă mai puteți întoarce. Avea dreptate, pentru că la București ședeam propriu-zis într-un laborator în care exista un singur microscop cu lumină. Deși lucram și dormeam în laborator săptămâni după săptămâni, totuși absența aparatului era esențială. De fapt, Palade ne-a

și explicat, la un moment dat, de ce ne-a invitat pe noi, la prima sa vizită în țară, dintre toți cei cu care a interacționat: “Mi-ați facut impresia că sunteți niste sisifi amândoi și mi s-a părut că-i păcat de voi să nu vi se creeze niște condiții de lucru rezonabile”. Dar să revin la întrebarea pe care mi-ați pus-o: “Cum s-a născut ideea institutului?”. Un prim sentiment a fost următorul - noi trebuie să ne întoarcem. Vom învăța o meserie, având privilegiul să fim lângă un om ca Palade și beneficiind de niște condiții excepționale, oferite de Institutul Rockefeller, dar e de datoria noastră să revenim. Pe de o parte pentru a ne asigura un loc unde să putem să continuăm ceea ce am învățat acolo, iar pe de altă parte, dincolo de interesele noastre imediate, să putem să ajutăm, la rândul nostru, tinerii care vor să urmeze această cale, a cercetării în sfera biologiei celulare. Probabil că era la mijloc și un anumit sentiment care ținea de biografia personală, legat, în special, de frustrațiile pe care le-am îndurat în tinerețe. Pentru că am fost un chinuit în tinerețile mele, din punct de vedere a ceea ce am vrut să fac și a modului dureros în care am fost marginalizat în permanență. Nu vreau să mă lamentez și nu vreau să discut despre greutățile, inechitățile crase de atunci, dar nu pot să uit că mi s-au mâncat ani foarte prețioși din viață: nu mi se dădea voie să ies nici măcar până la Sofia, la un congres științific. Cu toate că publicasem deja destul de mult în străinătate. Și tot așa: nu și nu, și nu, și nu. Poate cu un alt prilej, o să vă povestesc o serie din nedreptățile din acea perioadă.

Ideea de reținut este, în esență, aceasta: voința mea și a Mayei, ca atunci când vom putea să-i ajutăm pe tineri să nu mai sufere ce-am suferit noi, să nu ezitam. Simplu de spus așa ceva, dar, cum bine știți, foarte greu de realizat. Eram, prin urmare, conștienți că întorcându-ne în România o să avem mari bătaii de cap. Dar am făcut-o, fără nici o ezitare. N-am avut, nici un fel de gânduri vreodată să facem altceva decât să ne întoarcem aici. Și, la un moment dat, în 1972, într-o suită de împrejurări care sunt foarte amuzante, dar nu e timp să discutăm despre ele, m-am așezat, împreună cu Maya, în fața unei hârtii de împachetat și am spus și unul și altul în același timp: “Hai să facem un centru modern de biologie celulară, să adunăm niște tineri în jurul nostru, să-i formăm ca un fel de familie și să asigurăm, astfel, o oază de muncă și de liniste, și de seriozitate”. Planurile inițiale, devenite spre sfârșit din ce în ce mai consistente, le-am arătat și profesorului Palade. El, sincer vorbind, s-a arătat destul de sceptic că vom reuși să facem așa ceva. L-am înțeles foarte bine, pentru că a încerca să aplicăm planul nostru, însemna, practic, a intra într-o aventură al cărei sfârșit era greu de prevăzut din punctul lui de vedere.

NT - Deci profesorul s-a arătat mai degrabă neîncredător...

NS - Scepticismul lui era îndreptățit. Entuziamul nostru, desigur, își avea justificarea sa, dar el, mai realist decât noi, anticipa că vor fi foarte mari greutăți și că va dura foarte mult până la materializarea unui asemenea proiect. Riscurile, apoi, pe care le presupunea o asemenea inițiativă, erau extrem de mari. În fine, în același an, 1972, am transmis o propunere la autoritățile române. Dacă îmi aduc bine aminte, am

transmis-o prin profesorul Burghel, care era la Ministerul Sănătății. În 1973 - aproape că nu ne venea să credem - am primit răspunsul că propunerea noastră pentru înființarea unui centru de biologie celulară este aprobată, dar cu condiția ca noi să ne ocupăm de el. Să asigurăm planurile arhitecturale de dotare, pentru că modele, în privința aceasta, în țară nu existau. Vedeți, dacă voiai în România, la momentul acela, să faci, să zicem, o clinică de chirurgie, aveai excelente exemple, existând numeroase clinici conduse de chirurghi de prima mână. Nu era nevoie să te inspire din altă parte, nici din punct de vedere organizatoric, și nici profesional. Dar ca să realizezi un institut de biologie celulară pornind de la zero, nu era deloc ușor. Și atunci, din tot ce am văzut la Rockefeller și în alte țări din Occident – și, desigur, am avut prilejul în anii respectivi să vedem foarte mult - am căutat să selectăm cele mai viabile soluții. Am făcut, Maya și cu mine - și acele schițe inițiale ne-au fost de mare folos - un plan pe care l-am trimis la București. Încă o dată vă spun: profesorul Palade era destul de sceptic în privința reușitei. Planul a fost aprobat de principiu, cerându-ni-se să venim să purtăm discuții la București. Aici am stat de vorbă cu o serie de oameni, în special cu profesorul Burghel și cu Paul Niclescu Mizil, care era ministrul Învățământului. Burghel a fost cucerit de idee și acest lucru a fost deosebit de important, deoarece el avea influență, avea trecere la autorități.

Așadar, pe scurt: din '73 și până în '79 am revenit în țară în fiecare an. Practic, am petrecut vacanțele noastre lucrând cu constructorii, cu arhitecții, cu instalatorii. În '77 a fost și cutremurul deosebit de violent, care a întârziat și el lucrările. Câteodată am stat în țară o lună, altădată două luni, altădată trei luni de zile. Profesorul a fost, însă, alături de noi. A fost foarte înțelegător, deși americanii spuneau că suntem niște "patrioți superstițioși" și nu înțelegeau de ce ne trebuiau nouă asemenea complicații. Aceasta, mai ales că atmosfera de destindere de prin anii '68, când România a refuzat să intre în Cehoslovacia, devenise, în anii '75 -78, o amintire.

Au fost și alte semnale care pentru niște oameni nu prea bine orientați politic, cum eram noi, erau departe de a fi anunțatoare de o oarecare îmbunătățire a situației. Așa că atunci când noi ne-am întors în România, situația generală a țării era deja profund alterată. Îmi amintesc vorbele din acea vreme ale profesorului Palade: "Mai gândiți-vă încă o dată înainte de a face acest pas". Deci el, încă o dată, și-a exprimat rezerva că totul va merge foarte bine. Aceasta chiar în ciuda faptului că, de pildă, la venirea sa în București, în 1975, după ce a primit Premiul Nobel - atunci a fost făcut membru de onoare al Academiei Române -, a pledat răspicat pentru realizarea institutului nostru pe lângă autorități. "E bine să faceți așa ceva" a susținut în întâlnirile oficiale. Mai mult chiar, a adăugat: "Acest exemplu trebuie repetat și în alte domenii". Când, anul trecut (n.r. - 1992), a venit la Conferința Rectorilor de la Sinaia, a exprimat aceeași poziție: "Modelul Simionescu trebuie repetat și în alte domenii..."

“IBPC ERA, IN MINTEA DICTATORILOR, O AGENTURĂ DE SPIONAJ A CIA”

NT - Din câte știm, profesorul Palade a vorbit, nu o dată, cu diferite prilejuri, despre “Experimentul Simionescu”.

NS - Da, “Experimentul Simionescu”. Palade a rămas constant pe ideea aceasta. Este cert că fără contribuția sa la sensibilizarea autorităților române, fără prestigiul său, lucrurile ar fi fost mult îngreunate. Din nefericire, paranoia instalată la conducere, în special după 1980, a făcut ca Palade să nu mai fie primit în țară cu considerația dinainte, să nu mai fie consultat. Acum, când mergea în țară, el venea la noi la institut, ținea aici o conferință, mai interacționa cu niște oameni. Doar atât. Nu-l invita nimeni la Universitate, nu-l invita nimeni la Facultatea de Medicină. Când îi văd azi pe totii “eroii” aceștia care fac atâta show în jurul lui, nu pot să-mi opresc zâmbetul. Mă întreb de ce niciodată Facultatea de Medicină din București nu l-a chemat pe marele Palade să țină cursuri la studenți. Acum, cand s-au schimbat lucrurile, toți au devenit curajoși. Toti îl revendică pe Palade. Spun asemenea lucruri cu toată responsabilitatea. Cu toată tristețea.

Deci Palade a avut drumul totdeauna spre acest institut, în care, atât cât a putut să se reîntoarcă în țară, la doi ani sau și mai rar, venea și stătea câteva zile. Aveam, de fiecare dată discuții foarte interesante cu el. Aceasta este realitatea. În afara de institut, unde era întotdeauna primit ca un mentor, celelalte instituții, practic, îl ignorau. Iar dintre cei care reprezentau autoritățile, nu mai îndrăzneau să-l primească nimeni. Vă aduceți aminte, nu, că Madam Cutare de pe vremea aceea, considera că prestigiul unui laureat al Premiului Nobel este o nimica toată față de “prestigiul” ei mondial. Și starea aceasta de lucruri a mers mână în mână și cu înrăutățirea situației noastre, a mea și a Mayei, care am fost supuși unor tot mai aspre îngrădiri. Dar intrăm deja într-o altă poveste, intrăm în domeniul lamentărilor și nu vreau să insistăm.

Ne-a fost, așadar, din ce în ce mai greu să plecăm din țară, depășindu-se, în 1989, acuzațiile de tip formal. Astfel, acum am fost chemați la minister, unde ni s-a spus: “Șeful Securității, tovarășul Postelnicu, vă acuză că sunteți spioni americani, care vindeți Statelor Unite secretele științifice ale României”. Ni s-au cerut o serie de documente prin care să arătăm că nu am vândut secrete. În fine, a fost o perioadă foarte tristă...

NT - Întrebat, la un moment dat, dacă a fost urmărit de Securitate (Curierul Românesc, iunie, 1992), profesorul Palade a dat următorul răspuns: “Am fost, probabil, urmărit de câte ori am venit să-mi vad surorile, să-i întâlnesc pe profesorii Nicolae și Maya Simionescu, să particip la diferite simpozioane. Câtă vreme regimul nu-și putea exercita în întregime influența asupra Institutului de Biologie și Patologie Celulară, (institut care beneficia și de o importantă finanțare americană), era firesc să fiu urmărit, deoarece eu aici veneam la întâlniri de lucru cu cercetătorii români. Or,

IBPC era, în mințtea dictatorilor, o agentură de spionaj a C.I.A.”

NS - Da, așa au stat lucrurile. Presiunile exercitate asupra noastră au fost din ce în ce mai consistente, mai dese. Organizat cu suport din partea S.U.A., în septembrie 1989 am avut un workshop român - american. Am fost chemați la minister și trași la răspundere: “Trebuie să vă apărați, ni s-a spus, că aveți trei capete de acuzație. Primul că sunteți spioni, pentru că ați vândut secrete științifice românești americanilor. Al doilea, tot ce ați lucrat, toate temele pe care le-ați avut n-au fost niciodată aprobate de statul român...” Se susținea, deci, că am lucrat în particular, sau cam așa ceva, că am făcut doar ce am vrut noi. Și dacă prima acuzație era o aberație, în chestiunea că noi am făcut în institut doar ceva ce am socotit că trebuie să facem, era chiar adevărul. Nu eram, să zicem, prea bine acoperiți din punctul acesta de vedere, deși ne-am îngrijit să fim, an de an, prinși, totuși, în planurile de cercetare ale ministerului.

NT - Și a treia acuzație ?

NS - Era de-a dreptul pueril și relativ ușor de contracarat. În esență, eram învinuiți că nu publicam decât în America și ca n-am publicat nimic în România. Or realitatea era că publicasem foarte mult și în România. La argumentele aduse de noi, ni s-a precizat că trebuia să publicăm mai întâi în România și abia apoi în străinătate. Ca și cum cineva poate să publice o lucrare științifică de două ori...

“CLIPLE DE SĂRBĂTOARE ADEVĂRATĂ N-AU ȚINUT PREA MULT”

NT - Să insistăm asupra momentului inaugurării activității institutului, moment care, dincolo de greutatea în fond inerente, a constituit un moment de răscruce în viața dv.

NS - Am avut atunci, în 1979, un simpozion inaugural, la care a fost prezentă o serie întreagă de somități, între care capetele de afiș le-au constituit Palade și de Duve, cu care profesorul a împărțit, în 1974, Premiul Nobel. Clipele de sărbătoare adevărată n-au ținut însă prea mult. Pentru că ministerul ne-a adus la cunoștință că nu poate să ne asigure nici un fel de fonduri. Înțelegeți, după ce am făcut tot ceea ce am făcut pentru înființarea institutului, după ce am revenit în țară, ni s-a spus: “Regretăm, dar din momentul acesta sunteți fără nici un ban”. Și atunci soluția a fost una singură: să apelăm la niste subvenții din afară. Am intrat, astfel, în sistemul de competiție pe care-l folosesc Institutele Naționale de Sănătate din S.U.A. (The U.S. National Institutes of Health, prescurtat NIH). Și, spre șansa noastră, înregistrând scoruri suficient de bune, am primit timp de nouă ani subvențiile solicitate. Am fost singurul institut din Est care a beneficiat de sprijin.

Pe deasupra, americanii care ne cunoșteau foarte bine din ceea ce am publicat, și eu și Maya fiind profesori ai Universității Yale, ne-au trimis anual, o bună bucată de timp, studenți pentru a-și face lucrările de diplomă la noi la institut. Ei veneau pe perioada

de vară, trei luni de zile, și făceau aceste lucrări în special sub conducerea Mayei Simionescu. Am avut în institut 7 studenți subvenționați de Universitatea Yale. Semnificativ este că în aceeași perioadă nici unui student de la Facultatea de Medicină nu i s-a permis să-și facă lucrarea de diplomă la noi. Justificându-se totul în fel și chip. E o chestiune, nu-i așa ?

Pe lângă fondurile pe care le-am primit prin grant-urile amintite, puse la dispoziție de Institutul Național de Sănătate (NIH), fonduri care s-au ridicat în total la peste 400.000 dolari, din 1979 și până în anul acesta noi ne-am făcut un obicei - nu foarte confortabil, nu foarte simplu - din a aduna materiale pentru institut. În acest mod, colectam de la prietenii noștri, de la colegi, de la cunoscuți, chimicale, cărți, reviste, chiar unele piese de echipament, chiar unele aparate mai costisitoare. Le împachetam, le încărcam într-un camion pe care-l închiriam și-l conduceam de la New Haven la aeroportul Kennedy din New York (cca 120 km). Aveam o combinație cu TAROM-ul din București, care ne permitea să plătim transportul în lei. În medie transportam cam o tonă de materiale și echipament în fiecare an. Cu totul am transportat până acum peste 14 tone. N-am făcut niciodată caz de lucrurile acestea, dar cred că trei pătrimi din ceea ce există în institut sunt lucruri aduse de noi. Dacă puneți la socoteală și faptul că n-am primit aproape deloc sprijin valutar de la statul român, se poate spune, pe bună dreptate, că, într-un fel, cum ni s-a și reproșat, ca institutul e făcut „la particular”. Însumate, valorile lucrurilor aduse de noi s-au ridicat la cca 800.000 de dolari. Cum investiția pentru institut, cu aparatură cu tot, a fost de peste 700.000 de dolari, aș putea zice că am amortizat investiția respectivă prin ceea ce am adus în țară. Să vă mai spun că o doamnă ministru a învățământului ne-a trimis în institut o comisie de anchetă să vadă ce fel de publicații suspecte am strecurat în țară, aflând că ne-au venit de la aeroport un transport din coletele pregătite de noi în S.U.A.

Fără aceste materiale aduse, institutul nu ar fi putut funcționa. Vă spun sincer că nu era deloc amuzant să împachetezi între 50 și 100 sau mai bine de 100 de colete, să le încarci (numai Maya și cu mine), pe urmă să șofezi camionul, care avea două tone, să-l duci pe drumul ăla, pe drumul ălălalt, apoi să descarci aceleași colete la aeroport. La Otopeni, câte un coleg de-al nostru, venit să ne ajute la descărcat, se plângea, mai în gluma, mai în serios: “Domn’ profesor, nu mai faceți așa grele coletele! Faceți-le mai ușoare...”

NT - Cum privea profesorul Palade toate aceste “aventuri” ?

NS - Înțelegea deplin ce efort făceam. Înțelegea sacrificiul nostru și, atât cât i-a stat în putință, deși inițial ne avertizase ce ne aștepta, ne-a ajutat, ne-a susținut moralmente. Bineînțeles că s-au găsit unii și alții din țară care să spună: “Păi de ce Palade nu susține bănește institutul? De ce nu dă bani?” Or Palade era un cercetător, un salariat în definitiv. Ca să nu mai vorbesc de enormitățile proferate de propaganda comunistă, ca Palade și-a dat Premiul Nobel României și pe baza banilor respectivi s-a făcut institutul acesta. Și tot așa, alte și alte invenții. Omul Palade, cu cele mai bune intenții

pe care le-ar fi avut, nu putea să dea institutului decât prestigiul lui. Și, cu adevărat, în permanență prestigiul său imens s-a răsfrânt benefic asupra acestei instituții.

“NICOLAE, ȘTII CARE ESTE IMPRESIA MEA DESPRE INSTITUTUL VOSTRU ? CĂ SUNTEȚI AL 52-LEA STAT AL SUA”

NT - Vă rog să comentați următoarea afirmație a profesorului Palade, flatantă într-adevăr, făcută la adresa dv. și a doamnei Maya: “Americani au fost plăcut surprinși să constate ca în realitate ei au învățat mai mult de la cercetătorii români decât cercetătorii români de la ei. Asta nu se întâmplă deseori în lume Se întâmplă rareori. Totul se datorează felului în care a fost organizat acest institut de către profesorii Nicolae și Maya Simionescu, biologi celulari de notorietate internațională, care au lucrat în laboratorul meu din SUA, fiecare câte zece ani”.

NS - Mai mult decât a spus profesorul, ce-aș mai putea spune? Este, cu siguranță, o apreciere deosebit de amabilă la adresa noastră, o apreciere deosebit de generoasă. Realitatea e – și profesorul Palade, care a format în laboratorul său cercetători de elită, știe mai bine decât oricine lucrul acesta – că institutul din București, prin rezultatele cercetărilor sale, materializate în atatea cărți, comunicări, articole care au intrat în circuitul științific major, este undeva pe hartă și meritul e nu numai al nostru, al meu și al Mayei, ci al întregului colectiv de aici, al tuturor oamenilor care au lucrat alături de noi atâția ani. În mod deosebit, aș vrea să menționez pe unii dintre cei cu stagii mai vechi și realizări științifice deosebite: Doina Popov și Ina Heltianu (recent primite ca membrii corespondenți ai Academiei de Științe Medicale), Anca Sima, Felicia Antohe, Nona Constantinescu, Ileana Mânduțeanu, Cristina Lupu, Dorin Alexandru, Monica Raicu, Florin Lupu ș.a, iar dintre cei mai tineri Ludy Dobrilă, Anca Dobrian și alții în curs de formare. Pentru contribuții importante și organizatorice, i-aș menționa pe C. Neacșu, Maria Calb, V. Jinga, A. Hillebrand. Proiectele de cercetare beneficiază și de un excelent grup de tehnicieni și laboranți. Este foarte important că emblema institutului este pe toate aceste tratate pe care le vedeți așezate în rafturile pline din biroul meu.

Institutul are un binemeritat prestigiu și-n acest prestigiu este chiar viața noastră, a întregii familii de cercetători de aici. Pe Simionești putem să-i ignorăm, dacă asta dorește nu știu cine, dar de Institutul de Biologie și Patologie Celulară nimeni nu poate face abstracție. El și-a câștigat o poziție fermă în elita disciplinei. Iată, am la îndemână o analiză făcută de o revista americană, Genetic Engineering News, unde se consideră că în anii regimului Ceausescu, practic, în România a existat un singur institut de prestigiu. Scrie pe larg aici, între alte afirmații pozitive: “The U.S. National Institutes of Health (NIH) and NSF have been supporting Romania’s Institute for Cellular Biology and Pathology (ICBP) since 1980 with the only U.S. grant given to a Eastern European country. The ICBP was founded by Dr. Nicolae Simionescu and his wife, Dr. Maya Simionescu, who are cell biologists with world-class reputations

in cardiovascular research. Both were faculty members of the Rockefeller University and Yale before organizing the Institute. The Simionescus' current publications report work on the cell biology of atherogenesis, the role of endothelial cells in hypercholesterolemia and platelet structure - function relationships. The ICPB stands as an exception to the rest of Romanian science which, during the Ceaucescu regime, was ruled by the dictators' wife, Elena..."

Un lucru interesant, în anii respectivi, a fost acela că, deși noi înșine aveam tot mai mari dificultăți cu ieșirea din țară, în urma a tot soiul de lupte, care durau câteodată un an sau chiar doi ani de zile, am reușit să trimitem foarte mulți oameni din institut în străinătate. Și, ceea ce e remarcabil, este că în acei ani nu a rămas nimeni afară. Ajunsesem, într-un anume fel, să fim, poate, singura instituție din România din care nu "dezertase" nimeni. Acest fapt a constituit pentru mine un atu foarte important când mă luptam pentru oamenii mei. Toate piedicile, ba că nu-i membru de partid, ba că e soră-sa sau frate-său sau nu știu ce unchi sau mătușa pe nu știu unde, în nu știu ce țară ș.a.m.d., le înlăturam pe rând cu acest argument infailibil: nici unul din cercetatorii noștrii trimiși peste graniță nu a rămas acolo, ci a revenit, la termenele respective, la cuib, la institutul mamă. Formula găsită de Maya și folosită într-un interviu, pentru a exprima aceasta situație, a fost una foarte potrivită: "to beat the system" - "să batem sistemul". Și prin activitatea, și prin rezultatele noastre tocmai acest lucru l-am realizat.

Curios este că după Revoluție, o parte din cei care au luptat alături de noi, au preferat, de data aceasta, să rămână în străinătate. S-a întâmplat, în orice caz, un fenomen psihologic foarte curios. Oamenii considerau că am batut sistemul și nu mai vor să lupte, în condițiile actuale, cu dificultățile. Și fiecare vrea să se relaxeze mai mult, să plece, și încă definitiv, în străinătate. Înțelegeți dv., aceeași oameni care au rezistat ani în șir alături de noi în epoca lui Ceaușescu, acum spun: "M-am săturat. Am ajuns la 40 de ani, am luptat alături de dv., credeam într-o idee. Dv. ați fost totdeauna un poet, ne-ați fascinat zece ani de zile și am trăit în aceeași casă, dar acum a rămâne în țară, în brambureala asta, e un sacrificiu inutil. Plec să câștig niște bani, să-mi fac o viață mai bună. Lipsesc câțiva ani de zile poate și mă întorc după aceea." O să vedem dacă se vor mai întoarce. Să sperăm că o vor face.

NT - Institutul de Biologie și Patologie Celulară din București merge însă înainte...

NS - Meritul enorm este că el a supraviețuit, că există aici.

NT - A fost, și a rămas și azi, un punct de atracție pentru o serie de personalități din străinătate când sosesc în România.

NS - La noi a venit foarte multă lume. Sosiți chiar pentru cu totul alte probleme la București, numeroși oameni au ținut să vadă institutul, să ne cunoaștem. Îmi aduc aminte, de pildă, că unul din directorii generali de la National Science Foundation,

Glenn Schwaitzer, când a ieșit din clădire, mi-a mărturisit: “Nicolae, știi care este feeling-ul meu despre institutul vostru? Că sunteți al 52-lea stat al S.U.A.” Era surprins că am reușit, în ambianța generală din trecut, să menținem Institutul nostru ca o oază.

NT - Mirarea domniei sale era absolut întemeiată...

NS - Vedeți dv., d-le Țone, în toată această vreme n-am dat nimănui nici un interviu. N-am vrut să apărem niciodată la televiziune. N-am vrut să scriem nici un articol despre institut, solicitat de propaganda oficială. N-am facilitat, n-am cerut nici un fel de vizită la noi când toata lumea ne spunea: “Chemați-o pe Doamna Cutare” ori: “Invitați-l pe Președinte”. N-a călcat nici un nepoftit cu piciorul aici. Poate că, în acest fel, nici nu prea s-a știut exact cu ce ne ocupăm noi. Și anii au trecut și noi ne-am văzut de ale noastre.

“SENTIMENTELE PENTRU UN OM DE CALIBRUL LUI PALADE TREBUIE SĂ RĂMÂNĂ DE O ÎNALTĂ PURITATE”

NT - Am ajuns, iată, din aproape în aproape, și la ultima întrebare a dialogului nostru. Cum îl vedeți dv., ca personalitate științifică în secolul acesta, pe George Emil Palade?

NS - Profesorul Palade este, în felul lui, un unicat, fără doar și poate - și percepția mea în ceea ce-l privește are parametri multipli, pentru că, practic, interacționez cu el foarte strâns de 23 de ani, și pot spune că-l cunosc mai bine decât mulți alții. Și concluzia aceasta capătă tot mai multă consistență pe măsură ce trece timpul. Ne-am revăzut ultima dată cu el de curând, în decembrie 1992, când a venit să-și petreacă o seara la noi, la New York. Și anul acesta ne-a invitat să-l vizităm, să stăm mai mult timp împreună. Mai avem încă de lucru la niște proiecte comune. El este, deci, un exemplar unic, o veritabilă “rara avis”. Luat în totalitate, Palade reprezintă unul dintre marii oameni de știință ai secolului. Personalitatea sa este una a profunzimilor, omul de știință completându-se armonios cu omul de cultură, cu omul dăruit cu o mulțime de alte talente. Este, dacă pot spune așa, un campion al decenței și dacă-l respecti, dacă-l iubești pe Palade, trebuie să-l lasi pur și simplu în lumea lui și nu să-l expui în tot felul de show-uri, cum fac în prezent la noi unii care, vorba poetului, pentru a se preamări pe ei, și-au adus aminte peste noapte, că Palade există pentru România. Avem datoria să-l protejăm, dacă chiar îl iubim, de asemenea show-uri propagandistice. Orice exagerare de felul acesta, al spectacolului gratuit, sunt sigur că nu-i este nici lui agreabilă. Și, repet, dacă într-adevăr îl simți ca grandoare umană pe Palade, se cuvine să nu ieși, în nici un chip, din decența, din civilitatea care-i sunt atât de proprii. Sentimentele pentru un om de calibrul lui Palade trebuie să rămână de o înaltă puritate. Palade nu are nevoie de titluri de complezență din partea unor așa-zise persoane de vază care abia dacă-i pronunță bine numele. Palade nu are nevoie de

astfel de titluri. Palade are nevoie de un respect profund și genuin. Lăsați-l în pace pe Palade cu titlurile propagandistice. Ele nu fac decât să-i adauge o pojghiță care nu i se potrivește. Palade nu are nevoie de decorații cotidiene din partea celor care până mai ieri - alaltăieri se prefăceau că n-au auzit de reputația sa universală. Așa gândesc eu. Nu știu dacă și Maya are aceleași convingeri cu privire la festivismul sec care se practică de la o vreme în privința profesorului. Ne considerăm, însă, amândoi, niște privilegiați pentru faptul că am avut norocul să ne formăm alături de el. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, îl considerăm unul dintre oamenii cei mai apropiați de inima noastră. Îl cunoaștem de aproape două decenii și ne-am înțeles și ne înțelegem foarte bine și, de aceea, aprecierile noastre în privința sa au mers totdeauna cu mult dincolo de Palade-care-a-luat-Premiul-Nobel. Pentru noi, el nu este numai un simbol, ci este și trebuie să devină pentru tot mai mulți oameni de aici, de acasă, un argument major al emancipării științifice și, deopotrivă, morale. Este cel puțin bizar că influența sa asupra dezvoltării științei, asupra dezvoltării cercetării fundamentale în România nu are cursul scontat.

A venit, l-au decorat, l-au facut cetățean de onoare, a plecat și cu asta gata. Lucrurile au rămas tot cum au fost inițial.

Nu credeți că este, în sfârșit, timpul să-l descoperim cu adevărat pe Palade? Și, mai ales, să-l prețuim cu adevărat ?

București, aprilie 1993

**POLITICA ȘTIINȚEI ÎN VIZIUNEA
PROFESORULUI
NICOLAE SIMIONESCU**

ACADEMIA – MAXIMA SCIENTIA ET MAXIMA MORALIA MAYA SIMIONESCU, NICOLAE SIMIONESCU

ARTICOL APĂRUT ÎN REVISTA „ACADEMICA” NR. 6, 1991

În primul său an de eforturi de reorganizare, Academia Română și-a concentrat majoritatea activității – în mare măsură inerent – în acțiuni de reparare a unor injusteți, comemorări și primiri de noi membri. Acum a venit timpul ca Academia să se ocupe de viitorul ei cu tot ceea ce și-a asumat să facă pentru ea, pentru cele 54 unități de cercetare pe care le-a preluat și pentru Comunitatea Științifică pe care o reprezintă. De mai multe decenii aceasta din urma a fost privată de sentimentul reconfortant de a se uita de jos în sus la forul suprem al culturii și științei românești. Conturarea precisă a felului în care Academia Română înțelege să-și proiecteze și substanțieze viitorul ei și al domeniilor pe care le patronează, ar trebui să fie însăși sensul și mesajul Comemorării a 125 de ani de activitate. Impactul deosebit pe care această unică instituție îl poate avea pentru România de mâine, reclamă deopotrivă aduceri aminte cât și marcată proiectare în viitor.

Dintre multiplele și variatele probleme pe care considerăm că Academia (înțelegând prin aceasta toți membrii ei) este datoare și are capacitatea de a le rezolva în viitorul imediat dorim să subliniem câteva. Ne vom referi în mod special la domeniul științelor.

A.ACADEMIA ESTE EMANAȚIE ȘI PARTE A COMUNITĂȚII ȘTIINȚIFICE

În activitatea ei curentă, Academia Română trebuie să reflecte în mod convingător că se conduce după ideea că nu este un izolat autoprodus, ci o parte, o emanație a Comunității Științifice (care își merită în egală măsură început numele cu litere mari). De opinia acestei comunități trebuie să se țină seama în orice acțiune, începând cu primirea de noi membri și mergând până la elaborarea noilor reglementări privind cercetarea științifică și statutul cercetătorului. Când o semnificativă fracțiune a Comunității Științifice extramurale își exprimă îndoieli sau dezacordul față de unele acțiuni ale Academiei, se așteaptă ca aceasta să reacționeze corespunzător, pentru a nu-și altera sau pierde suportul moral al intelectualității pe care o reprezintă.

Cu cât o țară a atins un nivel mai ridicat de performanță științifică, cu atât este mai largă, mai vie și mai productivă osmoza bidirecțională dintre Comunitatea Științifică și organisme de promovare a efortului de cunoaștere și de consacrare a făuritorilor de cultură. Sunt numeroase exemple (Statele Unite ale Americii, Japonia, Suedia, Germania, Finlanda și altele), care reflectă ideea de bază fiind că activitatea unei academii nu este o treabă exclusivă a membrilor ei, ci a întregii Comunități Științifice.

B. NECESITATEA UNUI SISTEM DE CRITERII OBIECTIVE PENTRU EVALUAREA UNEI CANDIDATURI

Este cunoscut modul abuziv și regretabil prin care, în ultimele decenii, unele primiri în Academia Română s-au făcut pe merite predominant sau exclusiv politice. În prezent, asemenea academiilor de științe din țările avansate, Academia Română trebuie de urgență să emită un Sistem de Criterii Obiective care să permită analiza și evaluarea corectă a activității științifice a unui candidat. Este singurul mod prin care se poate evita subiectivismul și evaluări făcute sub impulsul simpatiilor sau al antipațiilor personale.

Desigur, criteriile urmează să fie particularizate conform cu specificul fiecărui domeniu.

După un astfel de sistem ar urma să se conducă atât instituțiile care propun, cât și secțiile Academiei Române care evaluează oportunitatea unei candidaturi.

În mișcarea științifică internațională s-au conturat clar o serie de criterii unanim admise și consecvent aplicate. Ele operează atât la primirea într-o academie de știință, cât și la promovări în gradul de profesor, profesor asociat sau șef de departament (chairman). În universitățile de renume în care activitatea științifică este o prestație esențială pentru promovarea la gradul de chairman ori profesor, doar activitatea didactică – oricât de apreciată ar fi – este insuficientă dacă nu este dublată de cea de scientist.

Desigur, revine conducerii Academiei rolul de a organiza urgenta elaborare și folosire a unui astfel de sistem; noi vrem doar să subliniem unele din criteriile cheie intrate în mecanismele de lucru uzuale ale academiilor de prestigiu.

1. Evaluarea activității științifice a unui candidat trebuie făcută de specialiști din Academie sau/și din afara ei.

Acest “peer review” (asupra caruia insista și Profesorul Michael Sela de la Institutul Weizmann din Rehovot, în recentul său discurs ținut în aula Academiei Române) incumbă o mare responsabilitate din partea celor ce-l efectuează. De regulă, acestia sunt 2-3 experți, în cazuri mai deosebite apelându-se și la specialiști din străinătate. Fără o astfel de evaluare de specialitate, supunerea unei candidaturi votului Adunării Generale a fost și este principial invalidă.

2. Propunerea și invalidarea candidaturilor.

Odată evaluările formulate în scris, propunerile sunt examinate în secția de profil. Aici apare o altă imperfecțiune organizatorică, deoarece potrivit actualului Statut al Academiei Române (Art.11, paragraful al doilea), “lista candidaților propuși de o secție, se stabilește prin vot secret cu majoritatea de 2/3 din numărul total al membrilor titulari ai secției respective”. Cu alte cuvinte, în mod arbitrar, membrii corespondenți nu au dreptul de a vota propunerea unui nou candidat. Situația devine și mai serioasă în unele situații, ca de pildă cea de Științe istorice, în care exista 3 membri titulari și 10 membri corespondenți; probabil că mai sunt și alte exemple similare.

În etapa următoare a acestui mecanism, anume cea a Adunării Generale, membrii corespondenți (unii nou intrați, alții în această poziție de unul-două decenii) sunt din nou privați de a-si exprima opțiunile prin vot. Datorita inerenței heterogeneității a Adunării Generale rezultată din stricta specializare a membrilor titulari, aceștia sunt puși în cele mai multe cazuri în situația de a vota formal candidați despre care cunosc foarte puțin sau nimic, în timp ce cei care îi cunosc nu au dreptul să voteze pentru simplul motiv că sunt “doar”: membri corespondenți. Aceștia din urma, primiți în Academie pentru merite științifice, dar și în scopul infuziei unui spirit modern, sunt în mare măsură reduși, fără nici o bază reală, la un rol de spectatori. Ei pot fi consultați, solicitați să participe la unele acțiuni, dar ținuteți în afara mecanismului de luare a deciziilor. Curioasă treabă și greu de imaginat cum se va putea astfel reprimeni activitatea Academiei noastre.

Ca să întregească șirul contradicțiilor, articolul 59 din Statut dă și membrilor corespondenți dreptul de a vota o eventuală modificare a Statutului.

Considerăm că o analiză obiectivă și responsabilă a unor prevederi din actualul Statut va convinge Prezidiul Academiei Române (cât și pe membrii ei), că o astfel de modificare cât și a altor prevederi preluate din vechiul statut se impune în mod presant în cursul acestui an.

3. „Generația calendaristică” vs. „generația științifică”.

Aici se impune o precizare. Spiritul nou și concepția modernă asupra cercetării și organizării ei nu sunt un atribut exclusiv al „generațiilor mai tinere”. Prin pregătire, experiență, condiții de lucru, calități personale, potențial biologic și performanță profesională, fiecare dintre noi poate fi definit și prin doi parametri care reflectă apartenența la o anumită „generație”: generația biologică și generația științifică. Generația biologică (calendaristică) se dovedește, în unele cazuri, a fi neesențială, cum este exemplul unor eminente oameni de știință ca Profesorul Stefan Milcu sau Profesorul George Palade (și exemplele sunt numeroase). Beneficiari ai unei structuri biologice și intelectuale de excepție, prin felul în care gândesc și acționează ei au aparținut și aparțin în continuare generației științifice tinere, de avangardă. Cât de relativ este impactul generației biologice asupra performanței profesionale se poate vedea și în strălucitele exemple din alte domenii ca cele ale artei și culturii (P. Picasso, P. Cassals, A. Rubinstein, A. Horowitz ș.a.).

4. Unele criterii obiective de evaluare a activității științifice.

Conform precizării din articolul 7 al Statutului Academiei, membrii ei sunt aleși dintre oamenii de știință și cultură de înaltă ținută morală și cetățenească care s-au distins prin lucrări originale de mare valoare (sublinierile ne aparțin).

Cu excepția unor cazuri notorii, în general, parametrii morali și cetățenești sunt dificil de evaluat pe criterii inatacabile. Pentru activitatea științifică însă există o serie de criterii acceptate unanim, dintre care ne vom referi doar la câteva.

(a) Lucrări originale publicate și omologate internațional. O valoare convingătoare o au lucrările publicate în reviste internaționale de prestigiu care folosesc sistemul referenților. În prezent, este imposibil ca o descoperire științifică

publicată în limba română să aibă impactul pe care îl merită în domeniul respectiv. (Problema revistelor românești care publica articole în limbi străine a ajuns, pentru majoritatea publicațiilor, într-un impas care necesită o analiză separată). Știința are un pronunțat caracter integrativ internațional. Dinamica și ritmul informației științifice contemporane nu numai că se deosebesc fundamental de cele ale secolului trecut, dar se schimbă de la un deceniu la altul.

(b) Citarea în literatura de specialitate. Atestarea valorii unei lucrări publicate în străinătate se face printr-un lanț de reacții: acceptarea de către recenzori, numărul de cereri de extrase și, mai ales citarea în literatura domeniului respectiv sau în cele colaterale. Dacă o lucrare a trecut neobservată de colegii din domeniu, valoarea ei științifică rămâne, cel puțin pentru un timp, îndoielnică. Cazuri de redescoperire în literatură a unei lucrări importante vreme îndelungată ignorată, sunt astăzi potențial extrem de rare. În multe domenii există în prezent publicații speciale care redau detaliat fiecare citare a unei lucrări publicate. Pentru biomedicina apare la Washington D.C. (SUA) cunoscutul "Citation Index", în care nu numai forurile de consacrare, dar și fiecare cercetător își poate vedea răsunetul avut de un anumit articol. Unele institute din străinătate (Japonia, SUA, Canada, Germania, Israel, Ungaria ș.a.) practică salarizarea diferențiată a cercetătorilor după numărul de citări semnalate în Citation Index. Este imperios ca astfel de publicații să fie constant asigurate de Biblioteca Academiei Române sau de alte biblioteci centrale sau de profil. Ideea de bază este că sunt mai semnificative 100 de citări ale unei singure lucrări decât 100 de lucrări necitate. Aceasta simplifică hotărâtor lungile liste de lucrări care nu au avut un impact în literatura domeniului respectiv.

(c) Tratatele, manualele și monografiile. Cu excepția cazurilor în care sunt reflectate semnificativ propriile contribuții originale, tratatele și monografiile bazate exclusiv pe compilații, au o valoare exclusiv informativă sau didactică; ele nu sunt considerate contribuții științifice. Există numeroși renumiți autori de tratate ajunse "clasice", dar care nu au cerut și nu aparțin nici unei academii de științe. În aceeași categorie intră și cărțile editate, din care o valoare științifică evaluabilă pot avea numai capitolele scrise de editor(i), bineînțeles, dacă sunt bazate pe contribuții originale deja atestate. Nici acest gen de publicații nu sunt considerate opera științifică, indiferent pe câte volume se întind.

(d) Alte forme ale recunoașterii internaționale. Odată ce producția științifică a unui cercetător este inserată în mișcarea națională și internațională, se declanșează etape succesive de includere a lui progresivă în familia din ce în ce mai restrânsă a experților mondiali ai aceluși domeniu ("recognized world expert in..."). Pe acest lanț de atestări se inseră invitarea ca raportor, chairman sau organizator al unor congrese internaționale, sau ca "Invited Lecturer" sau "Visiting Professor" chemat să-și comunice experiența studenților și corpului didactic și de cercetare de la diverse universități. O etapă și mai avansată este solicitarea drept consultant pentru acordarea de grant-uri străine sau promovări ale unor profesori ori șefi de unități. Evident, recunoașterea atinge etape și mai înalte atunci când propria comunitate

științifică internațională onorează pe cercetătorul respectiv cu distincții și premii științifice de prestigiu. La baza acestei elaborate desfășurări a unei recunoașteri internaționale, nu rareori lipsite de meandre, dar, de regulă, netarată de improvizații, stă inconfundabil valoarea descoperirilor și a conceptelor științifice originale pe care cercetătorul le-a adăugat patrimoniului cunoașterii și culturii universale.

C. PRIMIREA DE TINERI ȘTIINȚISTI

În principiu, toată lumea este de acord sau chiar pledează pentru necesitatea “întineririi” Academiei Române, înțelegând prin tinerețea științivilor nu atât vârsta lor, ci apartenența lor activă la domeniile de vârf actuale ale științei. Apare ca reconfortantă și generatoare de optimism perspectiva unei îmbinări fertile între științisti cu responsabilă experiență și contribuții științifice și mai tinerii – dar deseori la fel de calificați – cercetători, făuritorii de azi ai științei. Din păcate (căci nu e vorba de nefericire), până acum includerea în Academia Română a unor tineri cercetători activi a fost modestă, nesemnificativ practică. Mai mult, datorită prevederilor actualului Statut, cei noi primiți ca “membri corespondenți” (ce semnificație are azi un astfel de termen?) sunt excluși din mecanismul decizional, tocmai ei de la care se așteaptă idei și hotărâri menite să asigure modernizarea și pe plan național și internațional a acestei instituții, față de care mulți au încă serioase rezerve.

În primirea de noi membri, Academia Română ar trebui să fie ca Janus, zeul roman patron al tuturor începuturilor, dar și al tuturor sfârșiturilor – cu o față să privească înapoi spre creatorii de știință și cultură de ieri, pe care să-i consacre – cu cealaltă față să scruteze înainte pentru a identifica mințile tinere creatoare, capabile să ducă mai departe pe o orbită superioară viitorul acestei Academii.

O grijă deosebită trebuie pusă în aflarea și interesarea în activitatea Academiei a acelor tinere talente infestate de pasiune și putere de creație, dar care prin natura lor sunt modeste, retrase sau poate chiar neîncrezătoare. Ele sunt elita științifică de mâine, care trebuie emulată și protejată. Să nu ne lăsăm intimidăți de cei agresivi, de cei care încearcă să forțeze cu zgomot porțile Academiei.

Inclusiv în Academia Română, tinerii științisti trebuie să fie folosiți cu depline drepturi în impulsivitatea de care este atâtă nevoie. De altfel, academiile de știință din țările avansate nu au membri corespondenți, o rigidă preluare, din mai vechi și indoielnice surse de inspirație pentru instituțiile din țara noastră. Grădina lui Academus are nevoie de seva proaspătă. Acesta este singurul mod prin care rigidizanta homeostazie poate lăsa loc unei reale RHEOSTAZII, care implică mișcare și reînnoire.

D. PROIECTUL NOII LEGI A CERCETĂRII TREBUIE PREZENTAT SPRE DEZBATERE COMUNITĂȚII ȘTIINȚIFICE

Conducerea Academiei Române a participat în mod hotărâtor la elaborarea Proiectului acestei noi reglementări atât de mult și atâtă timp așteptat de Comunitatea Științifică.

Ajuns în faza prefinală, acest proiect trebuie în mod obligatoriu să fie supus dezbaterii prin publicarea lui în presă și trimiterea pentru examinare și sugestii la toate unitățile de cercetare, proiectare și învățământ universitar.

Un material de o astfel de importanță nu trebuie elaborat fără larga consultare a cercetătorilor; dat la aprobare forurilor legislative și apoi Comunitatea Științifică pusă în fața unui fapt împlinit, eventual spunându-i-se pur și simplu: “Acta est fabula!”. În mod special este imperios necesar input-ul cercetătorilor tineri pentru că, în fond, ei vor trăi în condițiile stipulate – fără consultarea lor – în acest Regulament.

Păstrăm nădejdea și optimismul că Academia Română își va comemora cei 125 de ani de existență privind înaintea printr-un nou mod de a gândi și lucra conform coordonatelor actuale ale vieții științifice, prin îmbunătățirea Statutului și prin îmbogățirea patrimoniului său uman cu cercetători și creatori de valoare.

**QUO VADIS, ACADEMIA?
O NOUĂ RUBRICĂ
ÎN REVISTA “ACADEMICA”
INIȚIATĂ DE PROF. NICOLAE SIMIONESCU**

**QUO VADIS, ACADEMIA?
ACAD. NICOLAE SIMIONESCU,
VICEPREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE
ARTICOL AAPĂRUT ÎN REVISTA “ACADEMICA” NR. 8, 1994**

**PROMOVAREA UNEI POLITICI MODERNE ÎN ABORDAREA
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ROMÂNEȘTI**

**ACȚIUNI VIZÂND ÎMBUNĂTĂȚIREA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ÎN
ACADEMIA ROMÂNĂ**

De ce este necesară îmbunătățirea Cercetării Științifice în Academia Română? Este de notorietate faptul că știința contemporană avansează într-un ritm extrem de alert la care toate comunitățile științifice fac un deosebit efort de a se racorda. Chiar dacă cercetarea științifică (CS) în Academia Română (AR) ar merge excelent, totuși prin natura și scopurile ei în permanentă adaptare, activitatea de cercetare se cere în continuare ameliorată. Din păcate însă, datorită unui complex de motive, Cercetarea în AR nu atinge decât în puține domenii performanțele la care o îndreptățește potențialul intelectual al acestei instituții. Îmbunătățirea CS reclamă unele reconsiderări în mentalitate, management, structura instituțională, mecanisme de finanțare etc. Dacă nu facem un efort să modernizăm și să revitalizăm CS în AR, fără voia noastră, vom fi părtași la pericolul grav al perpetuării și adâncirii decalajelor tehnologice și de competitivitate ale României și prin asta la pierderea identității patrimoniului intelectual românesc în cadrul comunității științifice internaționale.

Modernizarea condițiilor de lucru și asigurarea nivelului de trai corespunzător misiunii sociale a omului de știință, este cel mai bun remediu al “brain-drain-ului”, pentru prevenirea căruia, din păcate, nu se întreprinde nimic. Așa cum recent ne-a precizat Banca Mondială, orice potential sprijin financiar extern este condiționat de o reforma semnificativă a CS în care - după părerea experților externi - dealtfel împărtășită și de mulți dintre noi - elementele cheie sunt: coerența intelectuală a rețelei de cercetare proprii; formarea adecvată a noii generații de cercetători; redimensionarea sistemului instituțional; finanțarea cercetării științifice prin sisteme competitive.

Desigur, suntem conștienți că România trece printr-o profundă criză economico-socială, dar în cadrul ei, cea mai gravă este criza științei și culturii, incertitudinea supraviețuirii școlilor și a centrelor de excelență. De aceea, este esențială luarea urgentă de Decizii Politice care să ateste concret că, chiar și într-o perioadă de declin economic, sprijinirea cercetării fundamentale este o datorie morală a Statului.

Investiția constantă în Științele de Bază și în formarea noii generații de științisti este cea mai lucidă și mai sigură investiție în viitor. În această strategie națională, Academiei Române îi revine responsabilul rol de custode și promotor. Dar, pentru a-și îndeplini convingător această funcție, Academia Română însăși trebuie să-și îmbunătățească și să-și modernizeze propria activitate de cercetare. Realizăm deosebită importanță și responsabilitate a unor astfel de acțiuni, faptul că este vorba de un proces complex, care trebuie să meargă gradat, care va cere timp, imaginație și înțelepciune, cu inerente dificultăți (din afara Academiei, și sperăm, ceva mai puține din interiorul ei) și că toate măsurile trebuie judicios adaptate specificului diferitelor domenii ale științei. Dar, pe firul continuității valoroaselor noastre tradiții, avem datoria morală să încercăm să asigurăm ascensiunea în spirală ilustrată metaforic de Salieri, dar și să stimulam apariția a cât mai mulți Mozart.

Materialul de față reprezintă o primă formă a unui set de propuneri în acest sens; el a fost aprobat în unanimitate atât de Prezidiu cât și de Adunarea Generală a Academiei Române (10-11 mai 1994). Propunerile rămân însă în continuare deschise sugestiilor tuturor celor interesați în progresul Academiei Române și care doresc să participe activ la realizarea lui. Înscrierea în Grupele de Lucru a unui impresionant număr de colegi relevă o promițătoare angajare în aceste acțiuni a căror finalizare nu se poate face decât printr-un susținut și constructiv efort comun.

MANAGEMENTUL GENERAL

Adăugarea de funcții noi

Alături de funcțiile sale actuale (for suprem de consacrare cultural-științifică, efectuarea de cercetări fundamentale și avansate și rolul social-științific legat de problemele societății românești), este necesar ca Academia Română să-și adauge trei noi importante activități:

(1) Participarea la învățământul superior, educația în știință a tineretului și formarea cercetătorilor:

(a) Numărul mare de cercetători cu deosebită competență de specialitate din institutele AR, trebuie folosiți în învățământul universitar spre beneficiul studenților. Aceasta se poate realiza prin cumul pe funcții de profesori asociați.

(b) Prin perceperea corectă a rolului covârșitor pe care știința îl va juca în mileniul trei, marile academii (SUA, Japonia, Anglia, etc.) și-au inclus ca obiectiv major educația în știință a populației și îndeosebi a tinerilor începând cu cei din liceu (vezi repetatele pledoarii ale lui Bruce Alberts, noul Președinte al National Academy of Science - USA). Academia Română își poate alcătui relativ curând un program concret în acest sens fiind una dintre acele puține inițiative care nu "costă bani".

(c) Participarea la formarea tinerilor cercetători.

(2) Finanțarea extramurală prin sisteme competitive deschise: Academia Română trebuie să devină una din sursele principale de stimulare a cercetărilor fundamentale de mare relevanță științifică indiferent unde s-ar desfășura acestea. Pentru asta AR urmează să-și includă în bugetul anual o fracțiune destinată finanțării pe baza competiției a unor valoroase propuneri de cercetare venite din universități, institute extra-academice etc. AR are în prezent și în continuare își poate perfecționa mecanismele de evaluare de înaltă obiectivitate și responsabilitate, reclamate de un astfel de sistem de orizont național. Acest mecanism urmează să fie coordonat (selectare de domenii) cu cel folosit de Fondul Român pentru Cercetare proiectat pentru Fundația Română pentru Știință. Numeroase academii folosesc extensiv și cu deosebit succes finanțarea extramurală.

(3) Consultant al organismelor de Stat în Știință și Cultură: După cum se întâmplă în unele țări avansate, AR trebuie să atingă un astfel de prestigiu, încât forurile de Stat să o consulte în orice acțiune ce privește direct sau indirect cultură și știință românească. Consultanța ar trebui să se întindă de la elaborarea actelor normative aferente și până la numirea miniștrilor de resort, atașajilor culturali-științifici ai ambasadelor și ai centrelor culturale din străinătate.

Principii manageriale majore:

- (i) Asigurarea competenței manageriale la diferite niveluri de organizare a CS în AR;
- (ii) Descentralizarea instituțională și operațională;
- (iii) Selectarea domeniilor și direcțiilor prioritare;
- (iv) Evaluarea periodică a institutelor și cercetătorilor;
- (v) Finanțarea predominant prin sisteme competitive = cel mai eficient mod de evaluare;
- (vi) Protejarea valorilor individuale și a centrelor de excelență;
- (vii) Simbioza funcțională cu universitățile și alte unități de cercetare;
- (viii) Internaționalizare prin cooperare.

Scopul final: Cunoaștere, Competență, Excelență.

SISTEMUL INSTITUȚIONAL

SITUAȚIA ACTUALĂ

Prin felul în care a fost tratată de regimul comunist, Academia Română are o istorie unică. În 1948 a fost desființată și înlocuită cu Academia Republicii Socialiste România, organizată după modelul sovietic, în care peste 100 de foști membri au fost excluși și înlocuiți cu unii conducători comuniști de îndoielnică valoare. Demolarea s-a definitivat în anii '60 prin desființarea institutelor de cercetare sau înglobarea lor în sectoarele economico-industriale.

Ca urmare a acestor aberații, anul 1989 găsește în celelalte țări Centrale și Est-Europene, inclusiv în Rusia, Academii relativ puternice. În schimb, Academia Română a trebuit refăcută fizic și moral printr-un prelungit și deloc simplu proces, al cărui succes este meritul conducerii ei din perioada 1990-1993 și îndeosebi al președintelui Acad. Mihai Drăgănescu. Revine noii conduceri a AR datoria de a duce pe o orbită superioară, modernă, prestațiile acestei instituții de mare responsabilitate în prezervarea și perpetuarea spiritualității românești. Prezentul plan de acțiuni încearcă să raspună acestei obligații morale.

Un alt fapt de remarcat este acela că în țările amintite, nici înainte și nici în prezent, nici o Academie nu și-a transferat instituturile în alte rețele. În prezent, organizarea instituțională a diverselor Academii este deosebit de heterogenă, niciuna dintre ele neconstituind un model demn de imitat ca atare. Prin organizarea și functionarea ei, probabil structura cea mai apropiată de ceea ce se potrivește Academiei Române, ar fi cea a Societății Max-Planck din Germania. Înființată în 1948, ca succesoare directă a Societății Kaiser-Wilhelm-Gesellschaft, Societatea Max-Planck (MPG) a avut de la început rolul de a aborda domeniile de cercetare ce nu pot fi în mod adecvat abordate în cadrul universităților. Astfel, cele 57 de institute (plus 5 în curs de organizare) nu rivalizează cu universitățile, ci completează activitatea acestora. Mai mult, MPG a organizat recent 28 de grupuri de cercetare pe perioade limitate implantate în universități și institute aparținând altor sectoare. MPG, cu o autonomie totală, este aproape în totalitate finanțată de la buget, doar o unică fracție provenind din venituri proprii.

PLAN DE ACȚIUNI (1994-1995)

(a) Definitivarea auditării unităților de cercetare ale AR: proiecte, conducerea, cercetătorii, tehnologii, performanțe; propuneri pentru reorganizarea eficientă a rețelei instituționale a AR. Aceasta acțiune este hotărâtoare pentru viitorul AR. Începu-tă în 1992, evaluarea unităților de cercetare (UC) ale AR a fost imediat continuată încă din februarie 1994 prin difuzarea unui formular complex prin care aproape toate UC au furnizat date necesare procesului de evaluare. Acesta va intra într-o etapă nouă, astfel încât la sfârșitul anului 1994 să poată fi avansate propuneri pentru eventuale reorganizări. Mecanismele de evaluare sunt în concordanță cu normele internaționale, auditarea instituțională fiind un punct central al reformei cercetării științifice din numeroase țări ale lumii. În țările foste comuniste, auditarea instituturilor academice a dus la închiderea a 30% din institute în Cehia și la reducerea cu 50% a personalului în alte 59 de institute. Academia Poloneză de Științe și-a reorganizat 23 din cele 83 de UC proprii. De remarcat că dintre cele 585 UC din universități, numai 20 au obținut un grad de evaluare la nivelul celor din Academia Poloneză. Academia de Științe a Ungariei a folosit și experți străini în comisiile de evaluare. În general, instituturile acesteia sunt conduse și finanțate ca cele ale MPG.

Expertii străini s-au oferit să participe și în comisiile de evaluare ale AR.

(b) Ocuparea prin concurs a posturilor de director. Întrucât actualii conducători ai UC ai AR au fost “numiți” în funcție după 1992, s-a cerut de către un mare număr de academicieni, cât și de Federația Sindicatelor din AR ca toate funcțiile de directori să fie scoase la concurs. Această acțiune, al cărui cadru legal este încă în dezbateră, ar avea potențial darul de a asigura UC expertiza managerială și competența profesională cea mai calificată, atribute esențiale pentru succesul reorganizării și modernizării CS în AR. În cadrul legislației actuale, AR pe baza autonomiei sale, urmează să-și definească organizarea acestor concursuri. Odată normalizate unele situații, conform practicii internaționale, toate UC inclusiv conducerea lor (directori, consilii științifice) urmează a fi reevaluate periodic (4 ani).

(c) Dezvoltarea rețelei de informare și a băncii de date. Un obiectiv convingător care nu necesită pledoarie sau explicații.

(d) Crearea de Grupuri de Cercetare extramurale.

PROIECTE DE CERCETARE: REZULTATE, VALORIFICARE

SITUAȚIA ACTUALĂ

Reflectând lărga ei heterogeneitate instituțională, tematica de cercetare a AR are o mare diversitate. Această particularitate plus actualul sistem neconcludent de raportare a rezultatelor, face ca evaluarea performanțelor să fie deosebit de dificilă, iar finanțarea proiectelor “în continuare” să se facă de cele mai multe ori automat, fără nici o relație cu rezultatele obținute (sau nu) în anul precedent. Prin natura lor, proiectele de cercetare sunt generate aproape exclusiv “bottom-up”. Din analiza indicilor bibliometrici internaționali reiese că cercetarea științifică românească, în ansamblul ei, nu ocupă o poziție onorabilă (așa cum ar îndreptăți-o capacitățile intelectuale ale oamenilor de știință români).

PLAN DE ACȚIUNI (1994-1995)

Într-o ordine mai mult calendaristică decât a importanței, sunt necesare un număr de măsuri concrete, ferm și din timp aplicate în 1994, pentru a pregăti trecerea, din 1995, la un sistem mai eficient de organizare a planului de cercetare al AR.

(a) Elaborarea unui sistem eficient de raportare a rezultatelor și a utilizării fondurilor alocate

(b) Evaluarea “ex-post” a rezultatelor de către Grupuri de Specialiști special alcătuite în acest scop. Aceasta va orienta dacă finanțarea proiectului respectiv se va extinde și în anul următor.

(c) Selectarea unor domenii prioritare în care AR este și poate fi și în continuare performantă la nivel internațional. Este așteptat ca această acțiune, de mare

responsabilitate, să aibă un impact însemnat asupra structurii instituționale și a sistemelor de finanțare a CS din AR în 1995 și după aceea.

Începând cu anul 1995 Planul de Cercetare al AR ar urma să fie constituit din mai multe tipuri de proiecte:

- (i) Proiecte Individuale sau Colective finanțate prin granturi competitive;
- (ii) Programe Instituționale sau Sectoriale (de interes național sau de domeniu) = finanțare globală de la buget (după evaluare de către grupuri de specialiști);
- (iii) Participare la Programele Naționale Prioritare = finanțate de Ministerul Cercetării și Tehnologiei;
- (iv) Contracte extramurale = finanțate de beneficiari;
- (v) Participare la granturile competitive ale Fondului Român pentru Cercetare.

AR trebuie să găsească formulele practice de stimulare a cercetărilor multi- sau interdisciplinare și a proiectelor din ce în ce mai mult susținute în țările avansate, denumite "Cercetări Fundamentale Direcționate" (Basic Targeted Research), un interesant hibrid între cercetarea fundamentală pură și cea aplicativă. Specialiștii din diverse domenii cunosc deja cadrul ideativ și metodologic al unor astfel de studii.

SISTEME DE FINANȚARE

SITUAȚIA ACTUALĂ

În perioada 1993-1994 s-au făcut deja primii pași de trecere de la finanțarea instituțională globală, la finanțarea de programe. Din numeroase motive, deopotrivă obiective și subiective, această aparentă schimbare are un caracter formal, nestimulativ și ineficient fiind în continuare grevat de nivelul extrem de scăzut al fondurilor alocate AR și cercetării fundamentale în general. Teza după care marea performanță financiară atinsă a fost aceea de asigurare a salariilor (și acela la un nivel vecin sărăciei) nu onorează nici pe oamenii de știință români și nici pe cei cărora le revine obligația morală de a sprijini corespunzător cercetarea științifică a acestei țări. În această situație agravată continuu și de dotarea tehnico-materială nesatisfăcătoare, trebuie să căutăm justificarea multor emigrări și poziția comparativ joasă pe care o ocupă azi majoritatea ramurilor științei românești. Un alt factor profund dăunător a fost nejustificata blocare a accesului institutelor AR la fondul special de 1%. La valorile la care a fost aprobat, bugetul AR pe 1994, coboară pe o și mai joasă treaptă. Ca exemplu, cele 400 milioane lei acordate pentru cheltuieli de capital (investiții) abia vor putea acoperi cumpărarea unui singur flow cytometer pentru toate cele 65 UC ale AR.

În același timp, în țări vecine precum Cehia, pentru 1994 bugetul pentru știință a fost virtual dublat, iar în Bulgaria, în urma unei greve de tip japonez de două săptămâni, bugetul pentru știință a fost ridicat la 2% din PIB.

Comunitatea științifică din România privește cu consternare la faptul că în structura Bugetului de Stat încă nu există o fracțiune clar definită “Știință” (destinată în special cercetării fundamentale și avansate).

În perioada 1994-1995 se va urmări crearea cadrului legislativ-normativ pentru:

- (a) Îmbunătățirea substanțială a salarizării cercetătorilor. Aș începe cu această acțiune datorită caracterului ei urgent și hotărâtor pentru realizarea întregului plan de reformă a CS. Nimic, sau aproape nimic, din acest plan nu se va putea împlini, dacă făuritorii lui vor fi în continuare frustrați material și adeseori și profesional. Asa cum s-a procedat și cu alte categorii sociale, față de care științtii au rămas un paria, trebuie urgent efectuate creșterea categoriei, asigurarea surplusului de venituri din contracte, granturi, cursuri și, în paralel, introdusă salarizarea diferențiată în raport cu performanțele științifice. În străinătate, sunt notorii exemplele de institute unde cercetătorii primesc salariile în raport cu numărul de citări în literatura internațională.
- (b) Restituirea patrimoniului Academiei Române. De curând, a fost reînnoită solicitarea înaintată Senatului și una similară va fi depusă la Camera Deputaților. Ambele camere manifestă un încurajator interes și sprijin pentru rezolvarea corespunzătoare a acestei ilegalități a regimului comunist. Deși se pun mari speranțe în recuperarea acestor importante bunuri, nu este exclus ca în primii ani după obținerea lor, din motive de administrare, recondiționare etc. beneficiile financiare reale să fie mult sub nivelul celor sperate.
- (c) Introducerea sistemului de granturi competitive cu “peer review” cu implicarea în unele domenii și a unor specialiști străini. În aceasta acțiune AR trebuie să joace rolul forului metodologic. Sistemul menționat este folosit de câțiva ani în țările din jur, experiență cu acest mecanism având țările cu știință avansată o vechime de cca. trei decenii.
- (d) Participarea AR la înființarea Fondului Român pentru Cercetare (FRC). Propus deja în diferite studii de politica științei în România, FRC este văzut ca un sistem autonom de granturi competitive individuale pe plan național deschis oricărei persoane cu neliniștea creativității, indiferent în ce domeniu. Singurul criteriu decisiv pentru finanțarea unor proiecte este potențiala lor valoare științifică. Se discută încă dacă cea mai adecvată administrare a FRS ar fi AR sau un organ total autonom de restul rețelelor de cercetare cum este Fundația Română pentru Știință (FRS). Aceasta fundație, înființată deja din 1992 sub președenția de onoare a lui George E. Palade, având și sediu, din motive neclare este încă total ignorată și nebugetată de autoritățile de Stat.
- (e) Introducerea sistemului de finanțare complexă. În acest sistem, bugetul AR ar urma să fie alcatuit din câteva componente corelate, dar cu valori și destinații specifice:
 - (i) bugetul de bază (“core budget”) care să asigure salariile, întreținerea infrastructurilor și a echipamentelor în dotare, administrarea bunurilor existente;

- (ii) fonduri pentru cercetarea propriu-zisă:
 - pentru investiții și tehnica nouă,
 - pentru materiale consumabile,
 - pentru granturi competitive intramurale și extramurale;
- (iii) fonduri pentru cooperări interacademice și internaționale;
- (iv) finanțare indirectă (scutiri de taxe, TVA, etc);
- (f) Accesul cercetătorilor AR la fondul special de 1% și la orice sistem de finanțare pe bază competitivă.
- (g) Asigurarea dreptului AR de a primi donații și sponsorizări din țară și străinătate.

RESURSELE UMANE

SITUAȚIA ACTUALĂ

O problema de mare complexitate, din care identific doar câteva aspecte ce se cer urgent analizate și rezolvate:

- Lipsa unui Statut al Cercetătorului care să așeze în cadrul adecvat parametrii sociali, materiali și profesionali ai celor ce-și dedică viața științei.
- Deteriorarea condițiilor tehnice de lucru plus salariile insuficiente au efecte negative atât asupra atracției tinerilor spre cariera științifică, cât și a formării viitorilor cercetători.
- Brain-drain-ul a crescut de la 4% în 1990 la 15% în 1993 afectând în special tinerii între 30 și 40 de ani.
- Dintre bursierii plecați pe variate durate de timp mulți nu s-au întors preferând deseori să lucreze pe posturi de tehnicieni.

Comparativ cu salariul mediu al unui cercetător echivalat cu cca 100\$, în Ungaria salariul mediu este de 300-400\$, iar indemnizația academicienilor de cca 850\$. În Bulgaria, după greva cercetătorilor, salariile au crescut cu 15-30%.

PLAN DE ACȚIUNI (1994-1995)

- (a) Elaborarea unui program complex de formare a noii generații de cercetători. În cadrul acestuia, este necesar să fie introduse și:
- (b) Un nou sistem de burse alcătuite dintr-un fond necesar specializării în străinătate, plus un fond pentru dotarea laboratorului la care urmează să revină în țară. Fără această ultimă componentă, bursierii își vor prelungi indefinit lucrul în străinătate, în mod justificat neacceptând să revină la niște condiții ce nu le permit să performe în cariera aleasă.
- (c) Salarizare diferențiată, premii și premieri conform cu realizările științifice.
- (d) Legiferarea realizării de venituri adiționale (doctorat, contracte, granturi, cursuri, etc.)
- (e) Contracte de angajare pe timp limitat, reînnoite anual. Este o practică extensiv

folosită în alte țări și de curând introdusă și în țările vecine (Cehia, Polonia, Ungaria). Se aplică categoriilor de cercetători inclusiv până la funcția de cercetător principal I angajat nepermanent. Este măsura prin care se asigură continuitatea fluxului și ritmului productivității științifice și disipează starea de spirit a “angajării pe viață”.

PARTICIPARE LA ÎNVĂȚĂMANT, EDUCAȚIA ÎN ȘTIINȚĂ ȘI FORMAREA CERCETĂTORILOR

PLAN DE ACȚIUNI (1994-1995)

(a) Ideea de bază este stabilirea unei simbioze multifuncționale cu universitățile. Aceasta ar implica: (i) participarea unor cercetători la învățământul superior sub forma de profesori asociați, remunerați prin cumul; (ii) efectuarea de către unele cadre didactice a unor norme de cercetare în institutele AR; (iii) organizarea și finanțarea (extramurală) de către AR a unor Grupe de Cercetare pe perioade de timp limitate, implantate în universități; (iv) elaborarea și efectuarea de proiecte de cercetare în comun.

(b) Organizarea de cursuri post-doctorale în domenii de vârf și inter-disciplinare, cu participarea și a unor specialiști din străinătate.

(c) Doctoratul în institutele AR. Instituția noastră trebuie să se implice mai hotărât în legiferarea doctoratului în știința care și în prezent nu are încă un cadru legislativ clar, acceptat de toate părțile interesate. Țara noastră este dator să ofere tinerilor absolvenți cele mai bune condiții existente în prezent pentru desăvârșirea pregătirii lor profesional-științifice, indiferent de apartenența instituțională a locurilor de desfășurare a doctoranturii (universități sau institute de cercetare). În unele domenii, condițiile de mediu științific și dotarea tehnico-materială oferite de unele UC ale AR, sunt mult superioare celor existente în catedrele omoloage. Absolvenții solicită dreptul de a-și efectua doctoratul în astfel de institute: pentru astfel de unități, doctoratul cu frecvență ar fi formula cea mai bună. Întreaga și complexa problemă a organizării doctoratului, a conducătorilor științifici etc. reclamă o elaborată abordare în cadrul grupului de lucru instituit pentru aceasta acțiune.

(d) Echivalarea funcțiilor, gradelor și nivelurilor de salarizare a cercetătorilor cu cele corespunzătoare din învățământul universitar, necesită inițiativa legislativă adecvată.

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

SITUAȚIA ACTUALĂ

În general, participarea cercetătorilor români, inclusiv cei din AR la variatele programe de cooperare științifică cu Uniunea Europeană (UE), este încă sub nivelul posibilităților. Diversele materiale publicate asupra cooperării în știință și tehnologie dintre Uniunea Europeană și țările Central și Est-Europene relevă poziția minoră pe

care o ocupă România în cadrul acestor relații. Din datele furnizate de programul PECO 92 se poate constata ca finanțarea prin aceste programe atinge pentru țări ca Ungaria, Cehoslovacia și Polonia valori între 2-3 milioane ECU, în timp ce România nu depășește 0,5 mil. ECU. Numărul de proiecte COST este între 30 și 50 pentru cele trei țări menționate mai sus, România fiind prezentă doar cu 4 (jumătate din numărul de proiecte aprobate Bulgariei sau Sloveniei). În schimb, România are un mare număr de deplasări în vest (361) față de numai 244 ale cercetătorilor maghiari. Acordurile inter-academice sunt absolut necesare și ele trebuie amplificate și diversificate. Dar ca și la cooperările în cadrul programelor UE, rămâne de gândit problema eficienței acestor participări reflectate final în producția științifică. Înțelegerile de colaborare între persoane s-au dovedit deseori formule mai eficiente decât cele într-un cadru instituțional mai larg organizat.

PLAN DE ACȚIUNI (1994-1995)

- (a) Măsuri pentru ameliorarea situațiilor semnalate la "Situația actuală".
- (b) Crearea în cadrul Bugetului AR a unui fond special pentru finanțarea colaborărilor internaționale. Un astfel de fond ar urma să fie alocat pe baza competiției și nu acordat automat oricărei cooperări internaționale; multe dintre acestea sunt finanțate de UE.
- (c) Crearea în cadrul AR a unui Oficiu pentru Integrare în Programele de Cooperare Europene și Internaționale.
- (d) Organizarea în UC ale AR de doctorate și stagii de specializare pentru cercetători străini.
- (e) Explorarea posibilităților de creare la Casa Academiei a unui Centru de Congrese.

CADRUL LEGISLATIV

PLAN DE ACȚIUNI (1994-1995)

- (a) Participare la elaborarea Legislației privind Cercetarea și Statutul Cercetătorului;
- (b) Inițierea Legii pentru restituirea patrimoniului AR;
- (c) Cadrul legislativ-normativ pentru constituirea Fondului Român pentru Cercetare;
- (d) Elaborarea Regulamentului de Funcționare a unităților de cercetare ale AR;
- (e) Îmbunătățirea Statutului Academiei Române și completarea cu un set de Instrucțiuni;
- (f) Modificarea instrucțiunilor AR la Legea Nr. 70/16 iulie 1992 pentru acordarea dreptului unităților de cercetare de a folosi veniturile suplimentare obținute prin contracte, precum și a instrucțiunilor care limitează veniturile din contracte ale cercetătorilor.

Evident, activitatea de cercetare în general va beneficia semnificativ de emiterea

mai rapidă a Legii Fundațiilor, Legii Sponsorizării, Legislația Fundațiilor mixte (ex. Româno-Americane) “Incorporated”, normative explicite privind scutirea unităților de cercetare de taxe vamale, TVA, etc.

CALENDARUL ACȚIUNILOR QUO VADIS ACADEMIA?

ORGANIZARE

Colective de lucru: feed-back al secțiilor, filialelor, institutelor și cercetătorilor AR; interacții cu universitățile, academiile de ramură, alte institute; consultări cu comisiile pentru Știință și Învățământ ale Parlamentului.

TERMENE DE REALIZARE

SEMESTRUL II 1994

1. Auditarea unităților de cercetare, a conducerii lor și a cercetătorilor: analiza și propuneri;
2. Ocuparea prin concurs a posturilor de director;
3. Dezvoltarea rețelei de informare + banca de date;
4. Selectarea direcțiilor și domeniilor prioritare;
5. Participarea la înființarea Fondului Român pentru Cercetare;
6. Evaluarea Programelor Sectoriale și Instituționale;
7. Elaborarea unui sistem eficient de raportare a rezultatelor și utilizării fondurilor;
8. Elaborarea Metodologiei Granturilor Competitive și a elaborării prin “peer review” a ofertelor de cercetare;
9. Alcătuirea Bugetului pentru 1995 după sistemul de Finanțare complexă;
10. Măsuri pentru îmbunătățirea veniturilor cercetătorilor;
11. Crearea Oficiului pentru integrare în Programele de Cooperare Europene și internaționale;
12. Inițierea legii pentru restituirea patrimoniului AR.

La aceste acțiuni s-au înscris un număr de 54 membri ai Academiei, directori de institute, cercetători, inserându-și numele pe 91 de poziții de participanți la realizarea celor 12 obiective de mai sus. Acești colegi vor fi curând convocați pentru stabilirea în comun a metodologiilor de lucru, termenelor și coordonatorilor.

Impresionanta amplasare a acestui răspuns constituie un revelator indiciu al interesului activ față de mersul mai departe al Academiei Române, o reconfortantă exemplificare a ceea ce spunea Ovidius: “Felix qui, quod amat defendere fortiter audet.”

Ulterior, vor fi abordate acțiunile planificate pentru 1995:

SEMESTRUL I 1995

13. Introducerea Granturilor Competitive cu “peer review”;
14. Crearea de Grupuri de Cercetare pe perioade limitate în universități și alte institute;

15. Evaluarea ex-post a rezultatelor obținute în 1994;
16. Elaborarea unui program complex de formare a tinerilor cercetători;
17. Intervenții pentru asigurarea cadrului legislativ al echivalării funcțiilor și gradelor, cercetare - învățământ;
18. Explorarea posibilităților de creare la Casa Academiei a unui Centru pentru Congrese;
19. Participarea la elaborarea Statutului Cercetătorului;
20. Modificarea Statutului AR conform cu noile restructurări.

SEMESTRUL II 1995

21. Crearea de burse complexe: specializare în străinătate (1-2 ani), plus dotarea laboratorului;
22. Cursuri post-doctorale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

World Science Report 1993, Banson Pbl., London 1993.

Projet de loi de finances pour 1994 – Etat de la recherche et du development technologique, Paris, imprimerie Nationale, 1993.

The Max-Planck-Gesellschaft and its institutes – Portrait of a Research Organization, 111rd edition, Publ.MPG, Munchen, 1993.

Report of the Federal Government on Research 1993. Abridged Version, Federal Ministry for Research and technology, 1993.

Science and Engineering Indicators 1993, National Science Foundation national Science Board, Washington D.C., USA, 1993.

Toward the next century: the state of U.S. science and engineering. National Science Foundation February 1994, Arlington V.A., USA.

Consultation nationale sur les grands objectifs de la recherche francaise – Rapport d'orientation, Imprimerie Nationale, Paris, 1994.

Need for Knowledge and competence in the swedish society at the beginning of the twenty first century. Agenda 2000 – Ministry of Education and Science, Nordstedts Tryckeri AB, Stockholm 1994.

UCSF Science/Health education partnership. A new directions in pre-college science education for NAS. The ASCB Newsletter, 16, No 7, 1993.

Competitiveness for stability. Nature, 364, 571, 1993.

Some lingering controversies confront Bruce Alberts as he succeeds Frank press at National Academy helm, The Scientist, 7, No 14, 1, 1993.

Basic research revisited, Nature, 363, 194, 1993.

Bulgarian strike lifts science budget, Nature, 368, 87, 1994.

Slovak science lacks finance, direction... while Czech budget doubles,

Nature, 368, 386, 1994.

Hungary's academy fights to build a new role. Nature, 367, 503, 1994

Philipson, L. Support for the new biology in an integrated Europe. The New Biologist, 2, No 11, 931, 1990

Evaluation of research. A selection of current practices, OCDE Publ. Serv, Paris, 1987.

Latvian research. An international evaluation. The Danish Research Councils, Copenhagen, 1992.

The scientific and technological development system in Hungary, OMIKK, Budapest, 1991.

Russian science gets caught up in struggles over political reform. Nature, 365, 283, 1993.

Can federal agencies preserve science in CIS, Eastern Europe? J. NIH Res, 4, 52, 1992.

Can good science be done in the newly emerging European democracies? The FASEB J., 5, 2125, 1991

After the wall: East-West scientific exchanges escalate. J. NIH Res., 2, 73, 1990.

Funding research. Workbook for governments wishing to establish a granting council (prep. G. Tillman). The World Bank, Washington D.C., 1992

Czechs revise policy on research funding: aim for a more Western approach. Nature, 361, 104, 1993.

Networks of centers of excellence. Competition announcement, Inter – Council program Directorate, Innovation, Canada, 1992.

Cherfas, J. Peer review: software for hard choices. Science 250, 367, 1990.

M. Khan et al. The national Institutes of Health is going high-tech in peer review. FASEB J., 6, 2385, 1992.

Gershon, E.S. Gillin, J.C. What the intramural and extramural systems of federally funded biomedical research can learn from each other. J. NIH Res 4, 20, 1992.

Sharp, P. The crisis in funding: a time for decisions. Cell, 62, 839, 1990.

Funding: new ideas for tight money. J. NIH Res. 5, 31, 1993.

Proposal for a Council Decision concerning the fourth framework programme of the EEC activities in the field of research, technological development and demonstration (1994-1998), COM (93) 276 final, Brussels, 1993.

Direcții principale ale reformei activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică (C and D) în România. Studiu de sinteză redactat de N. Simionescu, Gh. Zaman, A. Toia și S. Sandu, București, 1993.

**PRINCIPII GENERALE ALE
STRATEGIEI REFORMEI CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE ȘI DEZVOLTĂRII
TEHNOLOGICE ÎN ROMÂNIA**

PRINCIPII GENERALE ALE STRATEGIEI REFORMEI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI DEZVOLTĂRII TEHNOLOGICE ÎN ROMÂNIA

ACAD. NICOLAE SIMIONESCU

PREMIZE ȘI OBIECTIVE

Tranziția României la sistemul democratic al statului de drept și la o economie de piață presupune transformarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică (C&D) într-o componentă primordială, cu statut de invariant, al întregului proces de reformă și de dezvoltare economico-socială și culturală. Implicarea directă a activității C&D în procesul reformei la nivel macro- și microeconomic este o condiție obligatorie, nerespectarea ei având ca efect perpetuarea și adâncirea în ritm accelerat a decalajelor tehnologice și de competitivitate în defavoarea României, cu impact negativ asupra statutului României în evoluțiile care vor avea loc pe plan regional, european și mondial.

Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică reprezintă o ramură strategică prioritară, întrucât:

- (i) participă direct la elaborarea programelor de restructurare a ramurilor, sectoarelor și întreprinderilor din economie; activitatea concretă de re tehnologizare și modernizare a economiei nu poate fi realizată fără acordul concret și direct al activității C&D;
- (ii) contribuie direct, prin programe de interes național, la îmbunătățirea calității vieții în România;
- (iii) conferă identitate patrimoniului intelectual al României în cadrul comunității științifice internaționale;
- (iv) asigură creșterea performanțelor și competitivității unor întreprinderi, tehnologii și produse românești, în vederea pătrunderii și consolidării acestora pe piața națională și internațională;
- (v) sprijină procesul de creare, menținere și dezvoltare pe baze competitive, la nivel tehnologic ridicat, a întreprinderilor mici și mijlocii, orientate spre producție; contribuie la creșterea nivelului general de cunoștințe, la schimbarea mentalităților și fundamentarea deciziei la diferite niveluri.

Realizarea rolului de factor motor pe care îl are activitatea de C&D în economie, implică emiterea unor decizii de principiu însoțite de măsuri concrete corespunzătoare:

- (i) Decizia politică explicită, la nivelul Guvernului și a altor factori responsabili, privind cunoașterea și atribuirea rolului vital pe care îl are activitatea C&D ca problemă de stat de interes național. Sub un anumit nivel de implicare directă a Statului în

elaborarea, coordonarea și realizarea unor Programe de cercetare-dezvoltare de interes național, precum și în asigurarea unui anumit nivel de finanțare din fonduri publice a activității C&D, nu se poate vorbi de o politică guvernamentală reală în domeniul științei și tehnologiei.

(ii) Decizia economică care să asigure finanțarea adecvată a diverselor tipuri de activitate de C&D (cercetare fundamentală, direcțională, aplicativă) într-un cadru instituțional diferențiat, realizată printr-un sistem de finanțare care va trebui să asigure: creșterea și consolidarea surselor publice de finanțare a C&D; diminuarea decalajelor existente și participarea efectivă a României în competiția științifică, tehnologică și economică pe plan mondial; dezvoltarea depinde direct de creșterea treptată, semnificativă, a volumului real al fondurilor de C&D; pluralismul și diversificarea surselor și mecanismelor de finanțare directă și indirectă a C&D; stimularea cererii de C&D; susținerea ciclului cercetare științifică-dezvoltare tehnologică în ansamblul său, până la aplicare; participarea întreprinderilor la finanțarea proiectelor de C&D.

(iii) Deciziile manageriale, la nivelul MCT, ale Academiei Române, ale ministerelor și departamentelor, ale institutelor de cercetare-dezvoltare și ale agenților economici, de realizare a reformei pe plan sectorial și instituțional privind structurile și mecanismele de elaborare, finanțare, coordonare și realizare a programelor și proiectelor de cercetare; restructurările vor asigura și măsurile necesare de protecție socială.

Implicarea activă și constantă a comunității științifice în elaborarea și coordonarea strategiei naționale, sectoriale și instituționale. Includerea în organele de coordonare pe baze rigurose științific-profesionale a specialiștilor cu recunoscută expertiză în managementul și efectuarea cercetării științifice; perfecționarea sistemului de promovare a valorilor intelectuale.

Modelul spre care se tinde prin Reforma C&D în România trebuie să se bazeze, cu suplețea necesară, pe acele experiențe pozitive din alte țări care au elemente comune compatibile cu tradiția, realitățile și obiectivele reformei economico-sociale și cultural-științifice din țara noastră.

Obiectivul global al Reformei C&D este sporirea eficienței economico-sociale și creșterea contribuției românești la dezvoltarea științei și culturii românești și mondiale.

ORIENTĂRI ALE REFORMEI C&D ÎN ROMÂNIA

GENERAL

(I) Datorită complexității, profunzimii și multiplelor sale implicații, se anticipează că reforma C&D va fi un proces relativ lent, treptat, desfășurat pe mai multe orizonturi de timp și obiective sinergice cu etapele tranziției la sistemul democratic al statului

de drept și la economia de piață în România.

(2) Măsurile de reformă trebuiesc bazate pe principiul păstrării, dezvoltării și perfecționării componentelor valoroase din C&D românească, și a completării lor cu noi structuri și mecanisme care să corespundă cerințelor și standardelor actuale ale științei și tehnologiilor performante.

MANAGEMENTUL

(1) Descentralizarea instituțională și funcțională la nivelul necesar pentru asigurarea autonomiei și flexibilității unităților și echipelor de C&D care să permită alegerea celor mai adecvate forme de organizare, programare și realizare a activității de C&D. Descentralizarea procesului decizional și sporirea autonomiei funcționale trebuie obligatoriu dublate de responsabilitatea corespunzătoare față de acțiunile asumate de diverși factori implicați în selectarea programelor, folosirea resurselor financiare și raportarea periodică a rezultatelor obținute. Autonomia și libertatea academică, în sensul lor cel mai larg, funcționează în condițiile creării unui sistem instituțional coerent, capabil să asigure coordonarea și realizarea finanțării și evaluării rezultatelor C&D în concordanță cu obiectivele strategice și prioritățile Programelor de cercetare de interes național, sectorial, instituțional. Acest sistem trebuie să aibă un înalt prestigiu în fața comunității științifice.

(2) Reducerea substanțială a birocrăției în diversele etape ale procesului de C&D.

(3) Evaluarea în condiții de perfectă responsabilitate și imparțialitate deopotrivă a programelor de cercetare propuse “top-down” cât și a celor “bottom-up”, sugerate de cercetători sau grupuri.

(4) Raportul sector public-sector privat al sistemului C&D trebuie stabilit pe baza principiilor competiției și cooperării specifice pieței științei și nu prin măsuri administrative.

(5) Utilizarea de către consiliile în acest scop stabilite la nivelul Academiei Române, Ministerului Cercetării și Tehnologiei, Ministerului Învățământului, Fondului Român pentru Știință, a procedurilor de evaluare ex-ante, interimar și ex-post și a principiului competitivității, în finanțarea programelor și proiectelor de cercetare propuse de diverse instituții sau persoane.

(6) Stimularea și sprijinirea concretă a cooperării și interacției componentelor sistemului C&D.

(7) Stimularea transferului tehnologic și difuzarea cunoștințelor noi la nivel sectorial, interregional și internațional.

(8) Multiplicarea, diversificarea și flexibilitatea formelor de organizare, funcționare și finanțare ale sistemului C&D în vederea unei mai bune concordanțe dintre cererea și oferta de C&D, și a intensificării legăturilor dintre cercetarea academică, universitară, tehnologică și industrie.

STRUCTURA INSTITUȚIONALĂ

(1) Activitățile de C&D se desfășoară în principal în trei sisteme instituționale: Academia Română, Ministerul Cercetării și Tehnologiei (MCT) și Ministerul Învățământului, care au autonomie în elaborarea, coordonarea și finanțarea propriilor programe și proiecte de cercetare. Fiecare din cele trei sisteme are un organism propriu de coordonare a C&D: Academia Română = Prezidiul și Secțiunile de Specialitate însumând 177 de specialiști, membrii ai Academiei Române; MCT = Colegiul Național Consultativ pentru Cercetare și Dezvoltare; Ministerul Învățământului = Consiliul Cercetării Universitare.

(2) Institutele Academiei Române desfășoară activități predominant în domeniul cercetărilor fundamentale și direcționale, institutele MCT îndeosebi în aria cercetărilor aplicative și de dezvoltare tehnologică, iar Ministerul Învățământului în variate domenii fundamentale, aplicative și interdisciplinare.

(3) Concomitent, cele 3 principale sisteme de C&D colaborează în definirea strategiei C&D pe plan național, formularea Programelor Naționale, formarea cercetătorilor, contribuind conform cu specificul, expertiza și rolul lor, la elaborarea și realizarea politicii de stat în domeniul C&D.

(4) Pentru creșterea performanțelor activităților de C&D și a eficienței investițiilor publice în acestea, este absolut necesară auditarea și evaluarea periodică a unităților de cercetare, proiectelor, conducerii institutelor și cercetătorilor.

(5) Pentru ameliorarea sau eliminarea unor disfuncții ale actualului sistem instituțional al C&D, este necesară crearea de noi instituții și organisme de interes național sau sectorial (ex. Fondul Român pentru Știință, Agenția Națională de Transfer Tehnologic ș.a.). Academia Română propune înființarea Comitetului Consultativ pentru Cercetare și Dezvoltare, organism format din specialiști de înaltă valoare în domeniul managementului în cercetare și în cercetarea propriu-zisă. Acest comitet interdepartamental propus și în materialul final al Proiectului Băncii Mondiale (ianuarie 1994) ar avea drept scop elaborarea materialelor pe baza cărora Consiliul Interministerial pentru Știință și Tehnologie să formuleze propunerile înaintate Guvernului.

(6) Sprijin financiar și asistență pentru dezvoltarea în continuare a “centrelor de excelență” din România care sunt recunoscute ca atare pe plan internațional și crearea unor noi astfel de unități de cercetare în care țara noastră are evidente avantaje comparative și perspective.

FINANȚAREA

Finanțarea activității C&D trebuie să se bazeze pe:

- (1) creșterea substanțială a fondurilor alocate de la bugetul de stat;
- (2) cofinanțarea de către industrie și agenții comerciali interesați, îndeosebi a

cercetărilor aplicative și de dezvoltare tehnologică;

(3) aplicarea sistemelor competitive, de tip “grant”;

(4) stimularea asigurării și prin finanțarea indirectă a finanțării C&D, astfel încât ponderea fondurilor private să crească pe măsura consolidării mecanismelor de piață;

(5) obținerea de asistență financiară internațională prin cooperare științifică în proiecte și programe comune.

RESURSELE UMANE

În această componentă cheie a C&D, reforma prevede:

(1) Îmbunătățirea substanțială a salariilor și altor venituri ale cercetătorilor, cu posibil efect pozitiv și asupra emigrării oamenilor de valoare.

(2) Elaborarea unor politici de încadrare, formare/perfecționare, selecție, evaluare a cadrelor și a managerilor de C&D, care să urmărească asigurarea funcționării unităților C&D cu un potențial uman de înaltă pregătire profesională, respectiv managerială, în scopul promovării competenței și excelenței.

(3) Elaborarea unei politici în domeniul mobilității personalului, asociată cu o politică de protecție socială, în vederea asigurării reorientării personalului C&D în corelare cu necesitățile economiei naționale, cu calificarea și opțiunile oamenilor.

(4) Încadrarea prin concurs a directorilor unităților de cercetare și reevaluarea lor la 4 ani.

(5) Bursele de specializare în străinătate a tinerilor cercetători să fie sistematic dublate de investițiile financiare adecvate pentru asigurarea la nivelul standardelor naționale a condițiilor tehnice de lucru la unitatea de cercetare unde urmează să revină.

REFORMA ÎN DOMENIUL COOPERĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE INTERNAȚIONALE

Aceasta urmărește elaborarea și aplicarea unei strategii concretizate într-un program de acțiuni orientat activ spre intensificarea cooperării științifice internaționale și integrarea în programele europene de C&D.

REFORMA SISTEMULUI LEGISLATIV C&D

Aceasta are ca obiective principale:

(1) perfecționarea cadrului legislativ existent, prin introducerea de noi acte normative, reglementări, metodologii necesare aplicării și susținerii măsurilor de reformă în domeniul instituțional C&D, al managementului C&D, al sistemului financiar C&D, al resurselor umane, al cooperării științifice și tehnice internaționale etc.;

2) armonizarea legislației românești în domeniul C&D cu cea aplicată în țările dezvoltate.

INVARIANTII REFORMEI C&D ÎN ROMÂNIA

Principalele obiective strategice de ridicare a competitivității economiei naționale și dezvoltarea culturii, urmărite prin reforma activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică sunt:

- (1) pe termen scurt: consolidarea legăturilor cercetare - dezvoltare - societate în general, și în mod special cercetare - dezvoltare - economie, în scopul accelerării procesului de restructurare în economie și a relansării producției și serviciilor, cât și al îmbogățirii continue a contribuțiilor românești la știința și cultura universală;
- (2) pe termen mediu: integrarea efectivă a României în fluxurile tehnologice internaționale, în scopul modernizării economiei prin asimilarea unor tehnologii avansate și a sistemelor performante de asigurare a calității;
- (3) pe termen lung: obținerea unor rezultate C&D competitive pe plan mondial și atingerea stadiului de independență tehnologică în unele domenii de vârf.

Concretizarea acestor obiective se realizează prin ansamblul măsurilor de reformă orientate spre perfecționarea componentelor sistemului și activității C&D, măsuri care sunt redată mai în amănunt în materialul însoțitor acestei note de prezentare a principiilor generale propuse a sta la baza reformei C&D în România.

FINANȚAREA COMPETITIVĂ A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE FUNDAMENTALE ȘI DIRECȚIONATE PRIN GRANTURILE ACADEMIEI ROMÂNE

Pentru a-și îndeplini rolul său de instituție științifică și culturală de vocație națională, Academia Română a inițiat un plan de măsuri menite să stimuleze cercetarea științifică de performanțe deosebite și să promoveze excelența în știință. În cadrul acestor măsuri, Academia Română va institui începând cu anul 1995 o finanțare competitivă a cercetării științifice prin Granturile Academiei Române (GAR).

Sistemul GAR introduce principiile stimulative ale liberei competiții în știință care a constituit și reprezintă și în prezent una dintre cheile remarcabilelor progrese științifice și tehnologice obținute în țările avansate; el va funcționa concomitent cu finanțarea pe programe și proiecte în cadrul instituțional actual al Academiei Române. În vederea aplicării încă din 1995 a acestui sistem de finanțare a fost constituit Consiliul Granturilor Academiei și a fost aprobat Regulamentul de acordare a acestor granturi care asigură mecanismele adecvate pentru selectarea celor mai valoroase proiecte de cercetare, apte să conducă la rezultate competitive pe plan mondial, cu important

impact în dezvoltarea economico-socială a științei și culturii în țara noastră.

Sistemul de finanțare prin GAR are următoarele caracteristici:

- (a) Sistemul este accesibil tuturor persoanelor fizice și juridice din țară independent de apartenența lor administrativă (universități, academii, ministere ș.a.)
- (b) Procedura de evaluare a cererilor de grant se desfășoară într-o deplină transparență
- (c) Temele de cercetare propuse pentru finanțare prin GAR pot fi inițiate prin cele două mecanisme larg folosite în țările avansate: (i) teme propuse de către persoane fizice sau juridice; (ii) proiecte sau programe de interes național formulate de către Academia Română în domenii pe care aceasta le consideră prioritare și pentru a căror rezolvare invită cercetători și colective să supună spre selecție teme adecvate.
- (d) Sistemul GAR finanțează de asemenea și o serie de acțiuni ajutătoare proiectelor de cercetare: calificarea tinerilor cercetători, organizarea de infrastructuri de înaltă tehnologie, rețele de informatică, colaborări internaționale etc.
- (e) Propunerile de teme de cercetare și activități corelate vor fi examinate și selecționate de Comisii de Evaluare alcătuite din specialiști recunoscuți din țară și străinătate, avându-se în vedere ca principale criterii de selecție meritul științific, originalitatea și contribuția la progresul științei și la soluționarea unor probleme ale vieții sociale și economice în general și ale României în special.
- (f) Continuarea de la un an la altul a finanțării este riguros condiționată de rezultatele obținute evaluate periodic de comisiile de specialiști ai GAR.

Funcționarea sistemului granturilor Academiei Române este condiționată de constituirea unui fond distinct și suplimentar la bugetul de venituri și cheltuieli al Academiei Române, provenit din diferite surse, atât bugetare, cât și extrabugetare (donații, sponsorizări etc.). Potrivit estimărilor, fondul necesar desfășurării etapei inițiale a finanțării competitive prin acordare de granturi se ridică la 7.000 mil. lei, în care partea cea mai importantă (circa 90%) se solicită de la Bugetul de Stat pe anul 1995. Față de cele de mai sus, pentru susținerea activității de cercetare științifică prin granturi, este necesar ca în proiectul legii pentru aprobarea Bugetului de Stat pe anul 1995 să fie prevăzută suma de 7.000 mil. lei în mod distinct pentru Academia Română, pe lângă sumele prevăzute pentru finanțarea Academiei Române și a institutelor sale.

PROGRAME DE INTERES NAȚIONAL ALE ACADEMIEI ROMÂNE:

MOTIVAȚIILE TINERETULUI ROMÂN ÎN PERIOADA ACTUALĂ

Proiectul urmează să identifice problemele actuale ale tineretului român și, totodată, să analizeze măsura în care societatea poate răspunde cerințelor tineretului și modalitățile în care urmează a se concretiza acest răspuns.

ROMÂNIA 2020

Pornind de la progresele științei și tehnologiei, proiectul urmărește a le folosi în soluționarea problemelor economice și sociale cu care se confruntă societatea românească.

DICȚIONARUL TEZAU AL LIMBII ROMÂNE

Prin proiect se urmărește ca această acțiune de teaurizare și evidență a limbii române să fie încheiată până în anul 2000 și va cuprinde 37 volume, din care 27 sunt tipărite.

DICȚIONARUL GENERAL AL LITERATURII ROMÂNE

În acest dicționar, indispensabil oricărei culturi, va fi cuprinsă întreaga literatură română, de la începuturi până la anul 1995, inclusiv scriitorii din ținuturi românești din afara granițelor și din diaspora, el urmând a fi realizat în 4-5 volume.

ISTORIA ROMÂNILOR

Proiectul are în vedere realizarea în zece volume a istoriei românilor, care va înfățișa nivelul actual al istoriografiei naționale, corelat problematicii mondiale și care răspunde unor necesități stringente de cunoaștere de sine ale societății românești.

CONTRIBUȚIA ACADEMIEI ROMÂNE LA PROTEJAREA INTEGRITĂȚII MEDIULUI**“ZIUA MONDIALĂ A MEDIULUI” - BUCUREȘTI, 5 IUNIE 1994**

În decursul existenței sale Academia Română s-a implicat în numeroase aspecte conceptuale sau concrete ale protecției mediului înconjurător. Să amintim doar opera lui Grigore Antipa, fondatorul Școlii românești de ecologie și remarcabila sa contribuție la gospodărirea rațională a Deltei și zonei inundabile a Dunării. De asemenea, aportul lui Emil Racoviță la fundamentarea principiilor și normelor ce stau la baza ocrotirii naturii. Străduințele sale, alături de cele ale eminentului om de știință Alexandru Borza, au dus la promulgarea primei legi de ocrotirea naturii și înființarea în 1930 a “Comisiunea pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii”. Pe baza unor temeinice cercetări științifice, activitatea acestei comisii a condus la statuarea primelor rezervații naturale (1932) și a primului parc național, cel din Munții Retezat (1935). După anul 1954, de când această comisie funcționează sub auspiciile Academiei, numărul rezervațiilor naturale a crescut de la 37 la peste 620, conservând eșantioane reprezentative ale ecosistemelor naturale, martori din evoluția scoarței terestre, fenomene naturale sau situri cu impotantă științifică deosebită.

Institutul de Biologie al Academiei, în colaborare cu Institutul de Geografie și cu alte institute au finalizat recent studiul “Diferențierea ecoregiunilor de pe teritoriul

României”, în vederea evaluării stării acestora și Studii privind dezvoltarea rețelei de parcuri naționale. Prin finanțarea de către Comunitatea Europeană, un colectiv coordonat de Academia Română prin Institutul de Biologie-București abordează în prezent extinderea și completarea proiectului CORINE (Coordination of information on the environment) privind Biotipii în România. Tot în acest an debutează importante programe privind:

- (a) cercetări vizând cunoașterea biodiversității în profil teritorial și dezvoltarea rețelei ariilor protejate;
- (b) cercetări taxonomice privind fauna României și conexiunile ei pe plan euroasiatic și mondial;
- (c) colaborare la programul “Identificarea mecanismelor productivității și evaluarea capacității productive a ecosistemelor din zona inundabilă a Dunării și Delta Dunării”, coordonat de Facultatea de Biologie a Universității București.

În anul în curs, Institutul de Geografie al Academiei își concentrează activitatea pe numeroase programe legate de protecția mediului, dintre care menționăm: (i) Schimbări ale structurilor fizice și economico-geografice din Valea Dunării românești; (ii) Studiul condițiilor geografice actuale din Delta Dunării și de pe litoralul românesc al Mării Negre în scopul protecției ecosistemelor naturale și a unei dezvoltări durabile; (iii) Cauzele și consecințele hazardelor naturale; (iv) Atlasul geografic al mediului.

În timp ce aceste activități de protecția mediului continuă în diverse structuri organizatorice din țara noastră, pe Plan Internațional, s-au impus puternic trei idei:

- (1) Deteriorarea mediului și capitalului natural la scară regională și globală au atins asemenea dimensiuni încât plasează dezvoltarea economico-socială din următoarele decenii într-o zonă extrem de critică;
- (2) Stoparea deteriorării mediului și recuperarea capitalului natural, asociate cu un riguros control demografic, sunt elemente cheie în dezvoltarea mai departe a societății umane;
- (3) Realizarea dezideratelor enunțate mai sus este strict condiționată de elaborarea unei strategii și înființarea unor structuri operaționale complexe naționale, regionale și internaționale.

În lumina acestor noi concepte, Academia Română a înțeles necesitatea de a-și depăși limitele sferei sale tradiționale de activitate și a contribui direct la asigurarea transferului unor rezultate științifice în planurile de acțiune eminate din strategiile enumerate anterior.

Astfel, COMISIA DE ECOLOGIE A ACADEMIEI ROMÂNE a acționat în sensul: (i) promovării și susținerii proiectelor care au vizat evaluarea stării structurii ecologice (ecoregioni) la nivel național; (ii) evaluării informației existente privind diversitatea specifică/taxonomică; (iii) constituirii rețelei naționale de colective/centre care au expertiză și pot asigura derularea proiectelor de cercetare care se dezvoltă (proces

dificil și lent); (iv) integrării în rețele de cercetare regională (ERMAS, DIVERSITAS, CORINE etc.).

Comisia de ecologie își propune ca obiective de prezent și perspectivă imediată a următoarelor priorități: Dezvoltarea și promovarea proiectelor de cercetare a capacității productive și de suport a categoriilor de sisteme ecologice de pe teritoriul țării; Facilitarea integrării în rețele internaționale de cercetare; Implicarea comunității academice în procesul de elaborare a strategiei naționale de "conservare a biodiversității" și de susținere științifică a acțiunilor la nivel național și european de conservare a biodiversității și de menținere a integrității capitalului natural.

În același timp, un alt organism creat de Academia Română în anul 1991, Comitetul Național Român pentru Programul Internațional "Geosferă-Biosferă" își concentrează activitatea pe descrierea și interpretarea interacțiunii proceselor fizice, chimice și biologice care reglează Sistemul Terestru Global, precum și implicarea specialiștilor români în Programul internațional ENRICH (European Network for Research in Global Change).

Prin aceste acțiuni și prin altele ce vor urma, Academia Română înțelege să se alăture din ce în ce mai mult efortului cercetării științifice menită să sporească continuu baza de cunoaștere absolut necesară adoptării unor decizii corecte și eficiente pe termen lung, prin care România să-și aducă o semnificativă contribuție la entropia reciprocă a interacției omului cu mediul natural căruia îi aparține.

**QUO VADIS, ACADEMIA?
FINANȚAREA COMPETITIVĂ A
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
PRIN GRANTURILE ACADEMIEI ROMÂNE**

QUO VADIS, ACADEMIA ? FINANȚAREA COMPETITIVĂ A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE PRIN GRANTURILE ACADEMIEI ROMÂNE

PUBLICAT ÎN ACADEMICA NR. 2, 1994

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu intenția de a stimula și orienta pe orbitele științei contemporane cercetarea științifică din Academia Română, a fost elaborat un plan pe măsuri care a fost aprobat de Adunarea Generală a Academiei Române din 11 mai 1994. O sinteză a acestor măsuri a fost publicată în "Academica" IV/8(44), iunie 1994, pg. 15-18. Reacția imediată a membrilor Academiei a fost remarcabilă: peste 50 de colegi s-au oferit să participe la cele 13 acțiuni preconizate pentru care au fost înregistrate peste 90 de înscrieri. Conform calendarului stabilit pentru anul în curs, 7 dintre aceste acțiuni au început a fi elaborate de colective formate atât din membri ai Academiei, cât și de cercetători și conducători ai unor institute de cercetare. Dintre aceste acțiuni, cea care a ajuns la un avansat stadiu de concretizare este introducerea unui sistem de "Finanțare Competitivă a Cercetării Științifice prin Granturile Academiei Române". Această acțiune, prezentată și aprobată de Adunarea Generală a Academiei la 8 noiembrie 1994, a făcut obiectul Deciziei nr. 852 din 26.XI.1994 a conducerii instituției noastre. Prin ea se validează de asemeni componența Consiliului pentru Granturile Academiei Române și Regulamentul de organizare și funcționare a acestui nou sistem de finanțare a cercetării. Aceste materiale sunt redată mai jos. Cu prilejul publicării lor, deschidem o nouă rubrică în "Academica", purtând motto-ul articolului inițial asupra reformei cercetării în Academie "Quo vadis, Academia?". În cadrul acestei rubrici, pe de o parte vom informa cititorii asupra progreselor realizate și a problemelor întâmpinate în diversele acțiuni de restructurare a cercetării științifice în rețeaua noastră instituțională, iar, pe de altă parte invităm pe toți cei interesați să-și exprime puncte de vedere și propuneri constructive menite să asigure realizarea în cei mai adecvați parametri a acestor acțiuni.

FINANȚAREA COMPETITIVĂ A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE PRIN GRANTURILE ACADEMIEI ROMÂNE

Acad. Nicolae Simionescu, Vicepreședinte al Academiei Române,
Dr. Gheorghe Zaman, Directorul Institutului Național de Economie
Dr. Steliana Sandu, cercetător științific principal la Institutul Național de Economie
Stelian Beldescu, Secretar Științific

Un aparent paradox al lumii contemporane ar opune impresionantele succese ale științei unei relative dar general resimțite limitări ale resurselor financiare alocate cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Această disjunctie a atins dimensiuni îngrijorătoare îndeosebi în domeniul științelor fundamentale, afectate în acest sens chiar și în unele țări dezvoltate. Astfel de aprecieri apar elocvent în majoritatea literaturii recente de politica științei inclusiv în documente oficiale de analiză cum este recentul studiu “Știința în interesul național” emis de Oficiul Casei Albe pentru Politica Științei și Tehnologiei (OSTP).

Deși este recunoscută capacitatea cercetării de a oferi o frontieră nesfârșită, știința în sine este apreciată drept o “nelimitată resursă pentru resursele limitate”. Factorii care au generat disjunctia amintită sunt extrem de complecși. Printre aceștia: distanța pe de o parte între numărul crescând de tineri științivi de excelență calificare, diversitatea și sofisticarea tehnologiilor de lucru și pe de altă parte fondurile pe care statul le poate aloca științei în condițiile în care alte priorități de natură socială, militară, sănătate publică etc. se impun guvernelor. În această conjunctură, competiția între cercetători pentru fonduri a devenit o formulă necesară, deși larg discomfortantă pentru cei care, în loc să se dedice complet minunatei aventuri pentru cunoaștere, trebuie să-și investească 60-70% din timp scrierii de cereri de granturi. Statisticile arată că în țările dezvoltate, deși fondurile alocate cercetării marchează anual o creștere semnificativă, aceasta este practic anulată de fenomenul inflaționist.

Și totuși, în pofida acestor dificultăți a unei ere “de tranziție” marcată de consistența unei științe de succes cu științivi nemulțumiți și neliniștiți, progresele în cercetare, tehnologie și dezvoltare continuă să schimbe radical existența umană. Pe fondul disputat al necesarului incomplet satisfăcut al costurilor pentru cercetare, alocarea limitatelor resurse bugetare disponibile continuă - în marea majoritate a țărilor - să se efectueze prin sistemul granturilor competitive atât pentru cercetarea propriuzisă cât și pentru accesul la formarea ca specialist în știință. Deși criticată de unii, finanțarea prin competiție este în continuare considerată o formulă, deși nu ideală, totuși cea mai rezonabilă. Într-un fel sentimentul este comparabil cu cel asupra democrației pe care Winston Churchill în maniera sa inegalabilă o definea drept “regimul cel mai puțin bun din câte pot exista, cu excepția tuturor celorlalte”.

Măsurile de ameliorare a crizei finanțării științei (în special a celei fundamentale) și tehnologiei variază de la o țară la alta în funcție de un complex de parametrii printre care: nivelul producției economice, gradul de dezvoltare a sectorului particular, nivelul educației generale în știință, capacitatea locală de a produce sau asimila tehnologia înaltă, prioritățile naționale etc. În ceea ce privește sursele și mecanismele de finanțare, în țările din Europa Centrală (în aceasta includem și arbitrara subdiviziune a “Europei de Est”) sistemul bugetelor globale alocate institutelor de cercetare este progresiv asociat cu finanțarea prin competiție a proiectelor individuale sau de grup.

Temele sunt generate printr-unul din cunoscutele formule: “bottom-up” (subiecte propuse de indivizi) și “top-down” (programe elaborate de consilii de experți pentru rezolvarea cărora sunt invitați cercetători din indiferent ce apartenență administrativă). Ambele sisteme sunt larg accesibile, fondurile se alocă exclusiv prin competiție între propuneri evaluate “ex-ante” și apoi și “ex-post” de către comisii de specialiști într-o procedură de totală transparență. Asemenea țărilor avansate, care folosesc granturile competitive de câteva decenii, majoritatea țărilor din jurul nostru aplică deja de un număr de ani acest sistem.

În România, finanțarea cercetării științifice pe bază competitivă este o idee relativ recentă care a fost experimentată doar în câteva domenii ca biotehnologia (inițiată de Comitetul Național pentru Biotehnologie Avansată al Academiei Române și Ministerul Cercetării și Tehnologiei) și informatica. Judecat prin numărul mare al cererilor de grant primite și prin exigența și probitatea comisiilor de evaluare, cele două acțiuni au consuit un succes. În cazul biotehnologiei însă, rezultatul practic a fost în unele cazuri neadecvat datorită scurtcircuitării unor decizii ale comisiilor de specialiști. De remarcat atitudinea emancipată a Curții de Conturi care a cerut ca finanțarea proiectelor să se facă numai după prealabila lor evaluare de către comisii de specialiști în domeniul respectiv. Până acum în țara noastră finanțarea cercetării științifice s-a făcut predominant prin diverse variante de buget global dat unor instituții și prin contracte acordate unor colective de cercetători. Aceste mecanisme, probabil inerente unei etape de tranziție, au fost deseori grevate de inconstanța unor evaluări ex-ante sistematice a proiectelor propuse, cât și a examinării riguroase ex-post a rezultatelor care să condiționeze continuarea finanțării. Ca urmare a acestor imperfecțiuni, unii cercetători performanți nu au avut acces la finanțarea contractelor, în timp ce unele fonduri au ajuns la persoane de contestată valoare profesională.

Ca un rezultat inerent al unor astfel de situații, credibilitatea sistemului în fața comunității științifice poate fi reinstaurată numai prin introducerea unui mecanism responsabil și imparțial prin care și așa puținele fonduri acordate cercetării să fie alocate prin competiție transparentă sub evaluarea specialiștilor de valoare pe care îi are țara noastră. Fără un astfel de sistem competitiv, tinerii care vor să facă o carieră în știință vor fi confuzionați și dezamăgiți și vor continua să-și caute loc de împlinire pe alte meleaguri. În plus, finanțarea prin competiție a unor indivizi sau colective cu dovedite capabilități performante are avantajele majore de a fi sigur mai eficientă decât finanțarea în bloc și de a reprezenta cea mai concretă cale de evaluare și acreditare a unităților de cercetare.

Ca un lucru îmbucurător, în prezent, fiecare din cele trei mari instituții centrale: Academia Română, Ministerul Învățământului și Ministerul Cercetării și Tehnologiei, își organizează un sistem propriu de finanțare competitivă, virtual deschis și celorlalte rețele de cercetare. Aceste sisteme reflectă unele principii generale comune

nuanțate de o serie de particularități. Prin coexistența și interpenetrabilitatea celor trei sisteme se asigură mult necesarul pluralism al surselor de finanțare. Rămâne de realizat o unificare a criteriilor de evaluare folosite în scopul de a asigura ca pe plan național, fondurile să ajungă la cei mai bine pregătiți și mai performanți cercetători.

Aplicarea practică a acestor sisteme de finanțare competitivă este evident condiționată de înțelegerea și sprijinul concret așteptat din partea Guvernului României și, îndeosebi, a Ministerului de Finanțe. În campania de lămurire a autorităților asupra rolului jucat de fiecare tip de cercetare în progresul economico-social al țării și asupra necesității finanțării diferențiate, prin competiție, este hotărâtor ca cele trei instituții centrale: Academia Română, Ministerul Învățământului și Ministerul Cercetării și Tehnologiei să conlucreze în interesul național. Comunitatea noastră științifică dorește și poate fi un substanțial factor în redresarea economică a țării. Oamenii de știință înțeleg că până la redresarea adecvată a producției economice autohtone, fondurile pe care statul le poate acorda cercetării sunt limitate. Dar chiar și în această situație este datoria autorităților de stat ca împreună cu comunitatea științifică să creeze sisteme manageriale prin care minților creatoare să li se ofere infrastructurile și condițiile materiale necesare pentru a produce știință de valoare. O cercetare științifică performantă stă, deopotrivă, la baza a culturii naționale, a progresului economico-social, a asigurării mediului intelectual și tehnologic în care tinerii să se poată împlini, a prestigiului internațional. Treptat trebuie redusă până la anulare distanța care astăzi separa quantumul de fonduri alocate științei de numărul și calitatea cercetătorilor din țara noastră. Introducerea și în România a unor sisteme de finanțare pe bază de competiție are și avantajul obișnuirii cercetătorilor noștri cu standardele și condițiile participării la lupta pentru fonduri din străinătate unde, ca și în alte sectoare ale economiei de piață, competiția a devenit o dimensiune majoră a producției științifice. Sistemul de granturi competitive al Academiei Române este destinat îndeosebi stimulării cercetărilor din domeniile științelor fundamentale și direcționate.

COMENTARIILE GENERALE ASUPRA FINANȚĂRII COMPETITIVE A CERCETĂRII

I. SISTEMUL GRANTURILOR

Toți cei direct sau indirect implicați în știință sunt de acord că este important să investești în cercetare științifică și în științisti. Este, de asemenea, recunoscută valoarea deosebită a interdependenței dintre cercetarea fundamentală, cea direcțională și cea aplicativă, a conlucrării comunității științifice cu guvernul, industria și celelalte activități ale societății pe plan național și internațional. Pe un plan deasemeni teoretic, fiecare guvern asimilează relativ facil dezideratul major al pregătirii adecvate a cercetătorilor și al educării în știință a populației, a contribuabililor din impozitarea cărora rezultă o

mare parte din bugetul alocat științei și tehnologiei.

Dar, pentru satisfacerea acestor obiective, banii publici disponibili sunt insuficienți. Iar atunci când cei ce pledează pentru prioritatea unui anumit gen de cercetare luptă între ei în loc să conlucreze, efectul final este contraproductiv. Astfel de scenarii deosebit de complexe și complicate lasă și în prezent neidentificată -care este- masa critică a surselor financiare, numărul de științisti, al facilităților tehnice care ar putea asigura vitalitatea cercetării științifice, tehnologice și de dezvoltare capabilă să îmbogățească calitatea vieții populației dintr-o anumită țară. De aceea, în raport cu gradul său de dezvoltare economico-socială, fiecare țară a adaptat și modulează în continuare sistemele de finanțare a cercetării pe care experiența le-a validat ca cele mai eficiente.

Dintre acestea, cel mai extensiv folosit este cel al granturilor competitive. Acest sistem este puternic dedicat cercetării inițiate de științisti, oferta de proiect fiind evaluată după meritele științifice, fezabilitate și cost de către comisii de specialiști în domeniu. De-a lungul anilor granturile competitive și-au dovedit eficiența în a promova excelențele, de a aduce oameni noi și idei noi în cercetare, de a stopa impostura și a marginaliza sau elimina non-valoarea; chiar doar din enumerarea acestor avantaje, se poate deduce cât de mare nevoie are cercetarea românească de un astfel de sistem. Prin participarea la finanțarea cercetării fundamentale și a pregătirii cercetătorilor a tuturor ministerelor și agențiilor care depind hotărâtor de progresele științei și tehnologiei, în țările dezvoltate s-a asigurat atât de vitalul necesar pluralism al surselor de finanțare. Acestea li s-a adăugat extinderea (pronunțarea) și diversificarea continuă a cooperărilor internaționale ce promovează fluxul continuu de oameni, idei și date. Legarea tot mai pronunțată a cercetării academice de progresele tehnologice și de industrie, a convertit știința și dezvoltarea dintr-o aparentă linie de producție într-un veritabil ecosistem al cărui rol este asigurarea și preservarea sănătății, prosperității, securității și calității vieții și a mediului înconjurător pentru toți cetățenii.

La toate acestea, un rol hotărâtor l-au jucat granturile competitive, competiția în sine bazată pe recunoașterea și protejarea valorilor autentice în știință. Din analiza modului de alocare a granturilor competitive în diverse țări, reiese că sistemul are un anumit grad de heterogeneitate și că în ansamblul lui nu este lipsit de unele critici. Despre acestea într-un articol viitor vom putea da mai multe detalii, care de altfel pot fi examinate direct în literatura indicată în bibliografie. Datorită scaderii continue în numeroase agenții guvernamentale din străinătate a procentajului de proiecte finanțate (ex. La Institutele Naționale de Sănătate (NIH) din SUA, scderea a fost de la 62% (1970), la 46% (1975), 35% (1985) și apoi la 18% (1990-1992).

Fundația Națională pentru Știință (NSF) (SUA) experimentează în prezent alocarea de granturi cu buget fix predeterminat (10.000-30.000\$). În fața unei extrem de

proliferate birocrății, a unei imense cantități de hârtie consumată (anual la NIH, cca. peste 1000 tone), a timpului investit de mulți cercetători pentru scrierea unei oferte de proiect (cca. 60-70% din timpul de lucru), se încearcă folosirea unui sistem total computerizat atât pentru elaborarea cererii cât și pentru evaluarea ei: Electronic Application Grant, în curs de experimentare la NIH și NSF.

De remarcat că, în timp ce majoritatea țărilor cu știință avansată sunt marcate de limitarea fondurilor bugetare alocabile prin granturi competitive, Japonia raportează o recentă creștere cu cca. 10% a acestor fonduri. Există unele voci, de altfel puține ca număr, care consideră competiția în știință ca ajunsă la un grad dăunător de duritate cu potențiale efecte negative asupra confortului intelectual al unor cercetători. În pofida acestor posibile neajunsuri și în lipsa unei alternative mai bune, sistemul granturilor continuă să domine finanțarea științelor, îndeosebi a celor fundamentale și direcționate (“targeted”) fiind convingător, justificat prin progresele substanțiale înregistrate în cercetarea finanțată prin competiție.

2. EVALUAREA PROPUNERILOR DE CĂTRE COMISIILE DE SPECIALIȘTI (“PEER REVIEW”)

În majoritatea țărilor, mecanismul de evaluare și selectare a cererilor de grant este definit sub denumirea de “peer review”. Deși în conotația sa actuală acest termen are un sens mai cuprinzător (o examinare imparțială, critică dar colegială și nobilă), semnificația inițială a cuvântului “peer” derivă din cuvântul “par” (egal) prin care se subliniază ca evaluatorul trebuie să fie de un rang (calificare) cel puțin egală cu cea a solicitantului. Colocvial, termen de substituție utilizați de unii critici ai acestui sistem au mers până la denumiri ca “prietenoasă închiziție” (friendly inquisition) pe aceeași linie, un “peer” este, în unele țări, numele dat unui expert, membru al unei astfel de comisii de evaluare.

În esență, evaluarea reprezintă elementul de bază al sistemului de granturi competitive. Descrierea amănunțită a întregii proceduri de acordare a granturilor (în particular GAR) va fi redată în articole ulterioare. În cel de față, intenționăm doar să punctăm unele caracteristici de bază ale procesului de evaluare a cererilor de grant, așa cum se efectuează în țările cu experiență în acest sistem.

Comisiile sunt alcătuite pe domenii, funcționând fie permanent, fie ad-hoc. Membrii comisiilor (5-12) persoane, la nevoie chiar cu participarea unor experți străini), inclusiv coordonatorii lor, sunt numiți dintre specialiști recunoscuți, atât prin valoarea lor științifică deosebită, cât și prin calitățile lor morale dintre care imparțialitatea, probitatea și confidențialitatea sunt absolut necesare procesului de evaluare. În unele țări, numele celor aleși în comisiile de evaluare sunt făcute publice de la începutul

acțiunii. Aceasta face parte din transparența totală sub care trebuie să se desfășoare mediatizarea, accesul, analiza, evaluarea și finanțarea proiectelor selecționate. Fiecare ofertă de proiect trebuie examinată și evaluată în scris de către cel puțin 3 membri ai comisiei, pe baza unor criterii principale, adaptate corespunzător la particularitățile disciplinei respective:

- a) meritul științific, originalitatea, importanța potențială a rezultatelor scontate, raportarea lor la cunoștințele deja existente în domeniu;
- b) soliditatea gândirii și construirii proiectului și fezabilitatea lui;
- c) experiența și performanțele anterioare ale solicitanților capabile să confere șanse suficiente pentru realizarea proiectului propus;
- d) condițiile tehnice, de informare, interacțiuni, colaborări, care pot asigura abordarea adecvată a proiectului, factorii de risc, căi alternative;
- e) costurile implicate, eligibilitatea cheltuielilor conform cu specificațiile anunțate de consiliu GAR pentru diferitele tipuri de granturi ce le poate finanța (salarii, aparatură, materiale consumabile etc).

Evaluarea se exprimă pe o scară de notație, conventional stabilită în ordine crescătoare de la 1 la 5, 1 la 10 sau invers de la 5 la 1 (ca în SUA).

Odată cu descrierea propriu-zisă a proiectului (făcută pe un formular tip) solicitantului i se cere de asemenea depunerea și a altor materiale care facilitează și substantiază evaluarea (curriculum vitae et studiorum, lista de publicații și extrase ale acestora, acordul instituției tutelare și al colaboratorilor etc). Practic, pentru fiecare tip de grant se cere un anumit mod de prezentare a cererii, o categorie specială constituind-o programele de interes național, granturile pentru echipamente unicat de înaltă tehnicitate s.a. Asupra acestora vom reveni cu materiale adecvate.

Sistemul de evaluare prin comisii de experți ("peer review") nu a fost scutit de insistente critici, cele mai puternice venind din partea unor specialiști italieni și francezi. Principalele obiecții sunt centrate în jurul următoarelor puncte (enumerarea acestora nefiind exhaustivă):

(i) în disciplinele cu o rapidă dezvoltare și reînnoire, cât de adecvat poate fi asigurată componența consiliilor de evaluare? Soluția ar fi lărgirea sau îngustarea componenței acestora?

(ii) componența comisiilor nu trebuie să țină seama decât de calificarea științifică și nu de considerente geografice, minorități etnice, sex ș.a.;

(iii) folosirea adecvată a indicilor bibliometrici trebuie extinsă;

(iv) este dificil de protejat ideile noi de cei care le examinează;

(v) o știință potențial creatoare este greu de evaluat deoarece este nouă;

(vi) mecanismul judecării contestațiilor este încă rudimentar pus la punct;

(vii) sistemul actual îi avantajează pe cei care scriu mai bine, ceea ce nu este o calitate obligatorie pentru orice creator de știință.

Acest set de criterii se aplică îndeosebi granturilor individuale sau de grup. Evaluările comisiilor sunt validate de Consiliul organismului acreditat cu coordonarea acordării granturilor în cauză, iar rezultatele finale sunt comunicate în scris solicitanților și făcute publice. Finanțarea poate fi făcută pentru perioade de 3-5 ani, dar reînnoirea ei anuală este riguros condiționată de primirea din partea beneficiarului de grant a unui raport detaliat asupra rezultatelor parțiale obținute și folosirii adecvate a fondurilor primite.

Există un consens general conform căruia actualul sistem de evaluare, cu diversele lui variante, necesită o continuă reevaluare de către înșiși cei ce sunt implicați în aplicarea lui, sau beneficiază de acest mod de finanțare. Recent au fost formulate diferite propuneri, dintre care unele par a fi asimilate deja în sistem. Câteva exemple:

i) să se pună un mai mare preț pe performanțele anterioare ale solicitantului (“evaluare retrospectivă”);

ii) acordarea unui număr mai mare de “granturi modulare” cu buget relativ moderat, prefixat, lăsat la libera folosință a beneficiarului; aceasta ar crește numărul tinerilor cercetători finanțați prin granturi competitive;

iii) participarea celor mai calificați oameni de știință în comisile de evaluare trebuie considerată o datorie civică majoră cu atât mai mult atunci când aceștia au fost sau sunt beneficiarii unor astfel de granturi;

iv) apare promițător sistemul de înregistrare și evaluare computerizată a cererilor de grant, dar elaborarea lui în detaliu și dovedirea eficienței și acurateții unei astfel de tehnologii necesită încă susținute experimentări.

Combinând unele dintre sugestiile de mai sus, o interesantă recomandare propune ca alternativă la actualul sistem convențional de “peer review” un mecanism de evaluare “bicamerală”. Conform cu acesta o cerere de grant ar trebui să conțină două părți distincte: una “retrospectivă” și alta “prospectivă”. Partea retrospectivă care descrie ce s-a realizat până atunci (rezultate publicate sau nepublicate) va fi trimisă separat la comisia de evaluare, care va estima valoarea performanțelor în raport cu fondurile primite. Partea prospectivă va fi înaintată unui grup de specialiști în finanțe și știință aparținând agenției care finanțează. Aceștia vor decide asupra bugetului ce se justifică și, în cooperare cu evaluatorii primei părți, pot face recomandări de căi mai economice de a realiza proiectul. Evident, nici acest sistem “bicameral” nu este în afara criticilor.

Ținând seama de avantajele și limitele sistemului de granturi competitive, de faptul că este utilizat de peste patru decenii și adoptat de către marea majoritate a țărilor care, cel puțin în parte, finanțează de la buget cercetarea fundamentală, Academia Română și-a conturat propriul sistem de finanțare după experiențele cele mai puțin criticabile obținute de diferite organisme de finanțare din țările cu știință avansată.

**ACTIVITĂȚILE PROFESORULUI
NICOLAE SIMIONESCU
ÎN ANUL ÎN CARE A FOST VICEPREȘEDINTE
AL ACADEMIEI ROMÂNE
(FEBRUARIE 1994 - FEBRUARIE 1995)**

ACTIVITĂȚILE PROFESORULUI NICOLAE SIMIONESCU ÎN ANUL ÎN CARE A FOST VICEPREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE (FEBRUARIE 1994 - FEBRUARIE 1995)

A.ACTIUNI ORGANIZATORICE PRIVIND CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN ACADEMIA ROMÂNĂ

(1) Inițierea “Planului de Acțiuni pentru Îmbunătățirea Cercetării Științifice în Academia Română”, aprobat de Adunarea Generală 11 mai 1994 (publicat în *Academica* IV/8 (44), 1994, p.15-18). Formarea și interacția cu 14 grupe de lucru pentru elaborarea propunerilor de măsuri.

(2) Inițierea “Sistemului de Finanțare Competitivă a Cercetării Științifice prin Granturile Academiei Române (GAR)” și alcătuirea împreună cu alți colegi a Consiliului GAR și a Regulamentului de acordare a Granturilor, aprobate de Prezidiu și Adunarea Generală la 8 noiembrie 1994 și publicate în *Academica*, 2 (50), decembrie 1994, p. 15-18.

B.ACTIUNI ORGANIZATORICE PRIVIND CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ PE PLAN NAȚIONAL

(1) Elaborarea, în colaborare cu ceilalți membri ai grupului de lucru în Proiectul Băncii Mondiale a studiului “Direcții ale Reformei în Activitatea de Cercetare Științifică și Dezvoltare Tehnologică din România”. Particularizarea unor propuneri privind rețeaua instituțională a Academiei Române.

(2) Introducerea prin intermediul Comitetului Național de Biotehnologie Avansată a unui sistem de granturi competitive pentru (a) proiecte de cercetare și (b) laboratoare metodologice de biotehnologie moleculară (ADN recombinat, anticorpi monoclonali, culturi de celule). Propunerile selecționate de comisii de specialiști, au fost parțial finanțate de Ministerul Cercetării și Tehnologiei (18 proiecte și 14 laboratoare metodologice).

(3) Ca președinte al Comisiei de Biotehnologie a Colegiului Consultativ pentru Cercetări Aplicative și de Dezvoltare, a organizat evaluarea ex-ante a propunerilor de proiecte de biotehnologie printr-un sistem de “peer review”. Au participat 36 de specialiști ce au evaluat 75 cereri de finanțare. Recomandările comisiei au fost transmise conducerii MCT.

(4) Analiza și formularea de observații privind proiectul Legii Cercetării și Legii

Învățământului. Discutarea acestor observații în cadrul Comisiilor de specialitate ale Camerei Deputaților, Senatului, Consiliului de Coordonare, Strategie și Reformă Economică al Guvernului României.

(5) Elaborarea, împreună cu împuterniciții Ministerului Cercetării și Tehnologiei și ai Ministerului Învățământului, a unor propuneri privind “Strategia cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în România”, material solicitat de Consiliul pentru Reformă Economică al Guvernului și de Președinția României.

C. ALTE ACȚIUNI PROFESIONAL-ȘTIINȚIFICE PE PLAN NAȚIONAL

(1) Organizarea, împreună cu Dr. G. Levi (Ecole Normale Supérieure - Paris) a unui Curs Internațional de Tehnologie în Biologie Moleculară, Sibiu, iunie 1994. 28 de cursanți români, prelegeri și demonstrații practice ținute de specialiști din Franța, Italia și România.

(2) Organizarea împreună cu Prof. A. Combiescu, Dr. C. Știrbu și Dr. D. Balazs a Colocviului Româno - Francez pentru comemorarea Anului Pasteur - 1995, ce a avut loc la București între 4 și 6 octombrie 1995 (vezi *Academica*, 2 (50), decembrie 1994, p. 32), sub egida Academiei Române, Institutului Cantacuzino și Institutului Pasteur.

(3) Participarea, în calitate de Vicepreședinte, la lucrările Comisiei Superioare de Atestare și la întâlnirile biroului acesteia cu comisiile de specialitate ale Camerei Deputaților și Senatului.

(4) Alocuțiunea privind “Contribuția Academiei Române la protejarea integrității mediului”, cu ocazia adunării festive consacrată “Zilei Mondiale a Mediului”, București, 1994.

D. PARTICIPAREA LA ACȚIUNI PROFESIONAL - ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE

(1) Participarea, în calitate de Coordonator național al Programelor de Cooperare cu Comitetul Științific NATO, la reuniunea acestui organism, ținută la Bruxelles (17-18 martie 1994), unde a prezentat raportul “Current Activities that could be subject to Cooperation under NATO Science Programme” referit în darea de seamă a reuniunii (publicat în *Academica*, p.32, apr. 1994)

(2) Participarea la elaborarea unor propuneri privind realizarea, în cadrul Programelor Prioritare NATO, unor “Advanced Study Institutes” și “Advanced Research Workshops”, pentru anii 1995-1996 împreună cu cercetători americani (prof. N. Kefalides, Philadelphia, USA) și greci (Porto Caras, Grecia), iulie 1994.

(3) Participarea ca invitat de onoare la deschiderea oficială a Bibliotecii Universale, din Szentes, Ungaria, 18-20 aprilie 1994. În cadrul Simpozionului Inaugural Acad. Nicolae Simionescu a prezentat conferința “The cells, a wisdom in identity and integration”. Participarea împreună cu Acad. Maya Simionescu la întrunirea “Comitetului Director și de Planificare” al “Universității Internaționale a Europei Centrale” (vezi raportul publicat în *Academica*, mai 1994, p. 32).

(4) Urmare a invitației Institutului Pasteur din Paris, în perioada 23 octombrie-2 noiembrie, în calitate de președinte al Comitetului de Organizare Acad. Nicolae Simionescu. Împreună cu Acad. Maya Simionescu și Prof. Combiescu au inițiat discuții cu privire la stabilirea programului preliminar al Comemorării Anului Pasteur, în perioada 4-6 octombrie 1995, la București, sub egida Academiei Române.

(5) Participarea în calitate sa de membru în Comitetul de Selecție pentru acordarea Premiului “The Ettore Majorana Prize Erice: Science for Peace”, Erice, Italia, 1994.

(6) Elaborarea raportului ce urma a fi prezentat la Sesiunea Comitetului Științific NATO de la Budapesta la 23-24 martie 1995. Din nefericire, “timpul nu a mai avut răbdare”, iar acest din urmă punct nu a mai putut fi bifat în agenda de lucru a Prof. Nicolae Simionescu, căci, asemenea multor altor gânduri nerostite, planuri abia schițate sau idei îndrăznețe, în dimineața zilei de 6 Februarie 1994, Profesorul le-a luat cu sine, trecându-le în eternitate.

**REVISTE INTERNAȚIONALE:
DESPRE PROFESORUL
NICOLAE SIMIONESCU**

ARTICOL APĂRUT ÎN REVISTA „NATURE”, VOL. 344, 1990

Aside from his mailing address, there is little to distinguish Nicolae Simionescu from other cell biologists. He publishes in international journals, edits chapters of books, attends conferences and spends as much time as he can in the laboratory.

What is unique about Simionescu is that he does all this under surreal conditions in his native Bucharest, where he is director of the Institute for Cellular Biology and Pathology (ICBP). The institute specializes in the cell biology of the cardiovascular system.

ICBP appears to be the only institute in Romania that has been able to keep up with Western labs. This is no slight to other researchers in Romania, who can be justifiably proud of what they have achieved, sometimes using considerable ingenuity to make up for a lack of resources. But in most cases, working with equipment 20 years old or more and in isolation from the rest of the world has taken a severe toll.

Simionescu, 64 years old and a physician by training, is the first to admit that setting up the institute would not have been possible had he not first left Romania to work in the United States for ten years.

Simionescu began to negotiate with the Romanian government in 1972 about opening an institute. He and his wife, Maya, were professors at the Rockefeller University in New York and did not have to go back to Romania. “My American friends called me a superstitious patriot” for pursuing the “crazy idea” of an institute in Bucharest, he says. “But I persevered.” The Simionescus designed ICBP themselves – “every mistake you see is ours,” they say. They returned annually to Bucharest to supervise construction until ICBP was finally completed in 1979.

Negotiating from strength, Simionescu insisted that he and Maya be allowed to keep their faculty positions at Yale, where they had moved in 1973. And they insisted that they be allowed to “hand-pick” the institute staff of 140 and have their top people trained in the United States.

Maintaining Western contacts turned out to be essential when, in 1980, government support in the form of hard currency “dried up” and the Simionescus were on their own in purchasing books, journals and laboratory supplies. Since then, a renewable grant from the US National Institutes of Health (NIH) has kept ICBP alive. The grant is the only one NIH gives to Eastern Europe and one of only 7 (out of 5,000) given to non-US groups.

“Our library became utterly dependent on donations from people we knew in the States”, recalls Maya Simionescu. Nevertheless, the library became a “magnet” to other researchers in Bucharest who could not read the literature anywhere else.

Life in Bucharest has not been easy. In addition to living with “paranoid” restrictions like only using a single light bulb in a room, Simionescu has had occasional confrontations with the Communist authorities. “Once, a man from the government

came and asked us if we knew about membranes,” says Simionescu. “He wanted us to produce some kind of filters for industry. We had to explain that our area is cell membranes.”

The Simionescus have had answer to the authorities in both Romania and the United States because of their frequent travel. “Both the Securitate [Romanian secret police] and the FBI thought we were sellings secrets,’ says Simionescu.

But aside from these conflicts – and the occasional accusation of “growing up a special breed of apolitical investigators,” the government” did not dare to bother us much,” says Simionescu.

“Of course, we provided them every year with a propaganda coup – we kept returning from the States” to Communist Romania, he says, The revolution came none too soon for Simionescu, who says that the political situation had deteriorated dramatically in the last five years.

Since then, nothing and everything has changed. Simionescu does not anticipate receiving any new money from the government beyond what ICBP already gets, which poses problems for replacing equipment long overdue for overhaul. Nevertheless, he is “very optimistic” about the future of the institute and Romanian science in general. Says Simionescu, “At least now we can turn the lights on.”

“BOOTSTRAPPING A NEW INSTITUTE” ARTICOL APĂRUT ÎN REVISTA „NATURE”, VOL. 372, 1994

Bucharest. The jewel in the crown of the Romanian Academy of Sciences is the Institute of Cellular Biology and Pathology, run by the husband-and-wife team Nicolae and Maya simionescu.

A thriving centre, with 130 staff, 50 of them scientists who have mostly worked abroad, the institut is one of the very few in Romania performing world-class research. It concentrates its efforts on the molecular and cell biology of the cardiovascular system, with particular reference to atherosclerosis.

The centre did not attain this position easily. Its present status is entirely the product of the determination of its director to provide a haven for good science in his home country despite the almost impossible political situation.

Nicolae Simionescu made his escape from Romania in 1970 when, after a year-long struggle, he got a visa to visit the United States. He spent the next three years as a research fellow at the Rockefeller University and then moved to Yale, where he eventually became a professor.

Despite his success across the Atlantic, Simionescu always wanted to return home to help make it possible to do good research work in Romania. In 1972, he sent the government a proposal for the building of an institute of cell biology, in which there were virtually no studies anywhere in Romania. His association with George Palade, a Noble prizewinner and Romanian expatriate, helped his cause; the

following year, the government approved the proposal in principle.

Simionescu agreed to return to run the institute under certain very strict conditions, the most important being that he would be allowed to spend a part of each year in the United States, and that he would be able to send his young scientific staff there for training.

After numerous delays, during which decisions were repeatedly made and unmade, the institute, reasonably equipped, finally came into being in 1979.

The Simionescus came home. But they were immediately told by the Ministry for Health and Education that funds had run out. The institute would receive funds only for salaries and maintenance costs.

For the succeeding decade, the Simionescus survived on substantial grants from the United States – for a time, they were the only institute in eastern Europe to hold grants from the US National Institutes of Health – and brought vast shipments of equipments and journals back with them from their annual visits to the United States. Customs records show that, between 1979 and 1992, they transported 14,000 kg of material, worth US\$33,000.

In addition, Simionescu managed to send 16 young scientists to work in laboratories in the United States during the 1980s. Surprisingly, none defected: all returned to form the core staff of the institute.

The Simionescus established a number of traditions in their institute during the 1980s, in defiance of the government. One was to require all scientists to give regular progress reports of their projects in English, to ensure that language did not become a scientific barrier. They also held regular US-Romanian scientific workshops, bringing in US scientists, using US money.

The Simionescus have sought to nurture a broader appreciation of culture. They play taped classical music concerts in the common-room with information sheets about the composer taped to the tables, and have used their auditorium to hold cultural, as well as scientific, events. They celebrate Christmas – complete with Christmas tree and Santa Claus – for the staff and their children and insist that everyone takes the day off.

These actions regarded by the old regime as provocative, but they were tolerated. But as time went on, the institute began to be regarded with more and more suspicion by Ceausescu, culminating in his declaration in September 1989, at the height of his paranoia, that Simionescu was a US spy, selling Romania's scientific secrets. His visa, needed to allow him to complete his autumn lectures at Yale, where he was still a visiting professor, was withdrawn. After pressure from US scientists and the US embassy, he was belated allowed to go. "It was a very scary time", he remembers thinking it would be his last trip. But when he returned in January 1989, the revolution had changed everything.

There can be no comparison between conditions now and then, says Simionescu, even though present is very far from ideal. Funds are now decreasing, not increasing. And although there is now complete freedom to travel, as often as not

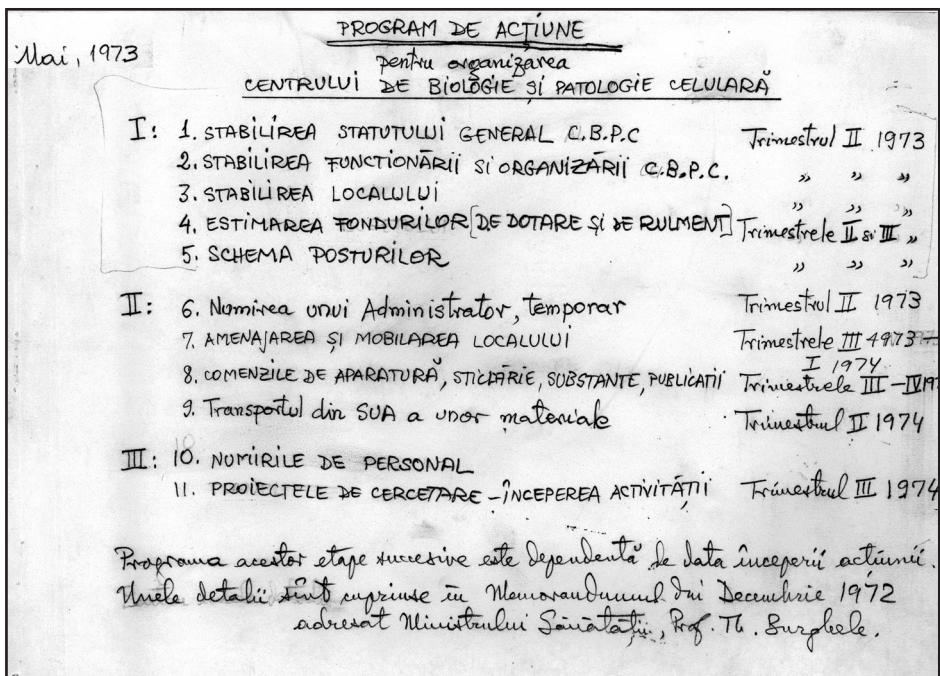
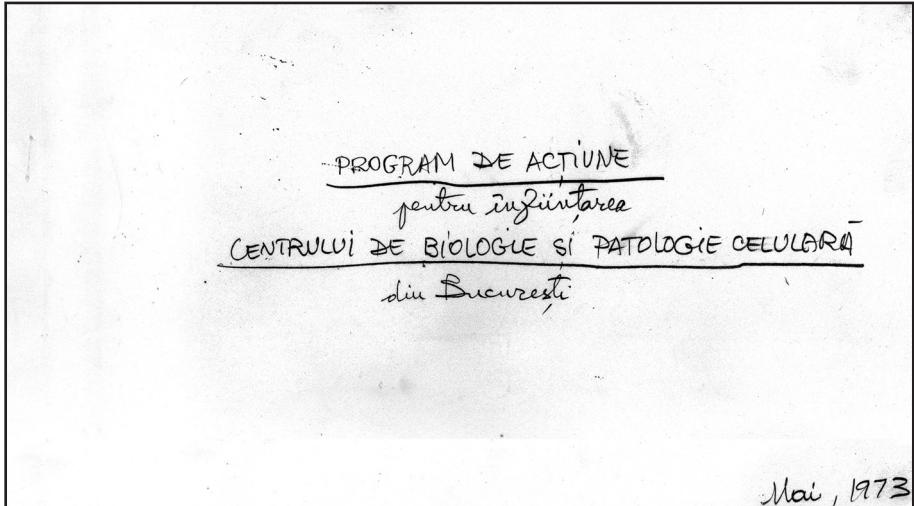
the young scientists who continue to be sent abroad for training no longer return. Indeed, some of those who resisted the temptation to defect during their periods abroad in the 1980s now want to leave. "They do not complain that they cannot do good research here", says Simionescu; "It is mostly because the salaries are too low."

The Simionescus remain undaunted. Their strategy is to keep training new people, even if the returns are now likely to be lower.

Nicolae Simionescu is also devoting energy to encouraging reforms within the academy as a whole. He is also in charge of Romania's biotechnology programme and has arranged for a small amount of its funds to be set aside for competitive grants. This is, for the time being, the only example of competitive project money in Romania.

ETAPE ÎN REALIZAREA VISULUI

CONCEPȚIA

I. 1. STABILIREA STATUTULUI GENERAL AL CENTRULUI DE BIOLOGIE ȘI PATOLOGIE CELULARĂ

1973

Scopul: cercetări asupra funcționării, îmbolnăvirii și recuperării celulelor, în special a celor umane,

Denumirea: Centrul de Biologie și Patologie Celulară (CB) (CBPC)

Apartenență: unitate autonomă, aparținând rețelei de cercetare a Ministerului Științelor sau a Ministerului Sănătății

Subordonare: dublă: Ministerul Sănătății (în special pentru activitatea de cercetare) și Ministerul Științelor (pentru activitatea didactică, recrutarea și pregătirea de doctoranzi și specialiști).

Obiective:

- a. Cercetări de biologie și patologie celulară, în special umană
- b. Învățământ de specialitate
- c. Formare de specialiști
- d. Dezvoltarea diverselor activități științifice în domeniul biologiei și patologiei

Unitatea va fi patronată și susținută în activitatea ei de către Prof. G. Palade și Rockefeller University New York, din toamna 1973, la Univ Yale - New Haven, U.S.A

I: 3. STABILIREA LOCALULUI

Conform specificului funcțional și dotării laboratoarelor de specialitate și serviciilor anexe (pct. I.2):

- construcție nouă sau
- construcție existentă adecvată, care va fi reamenajată corespunzător

[Anexa 1 {soluția de plan} e Memorandum - alina 1 din Dec. 1972]

I: 4. ESTIMAREA FONDURILOR ALOCATE DOTĂRII ȘI A FONDULUI DE RULMENT

FONDURILE INITIALE ALOCATE

- a. Pentru amenajarea și mobilarea clădirii
- b. Pentru dotarea cu echipament: - valută Vest
- valută Est
- producție indigenă
- c. Pentru procurarea de consumabile
[chimicale, veșală, fotografice, publicații etc]: - valută Vest
- valută Est
- producție indigenă

FONDURILE DE RULMENT

- a. Pentru servicii întreținere, piese schimb
- b. Pentru cumpărarea de consumabile
- valută Vest
- valută Est
- producție indigenă
- c. Fondul de salarii

I: 5. SCHEMA DE POSTURI

Personal de cercetare + învățământ: medici, biochimisti, ^{ingineri} biologi etc.
- 10-12 poziții permanente [condiții organizatorice, condiții de lucru, de locuință]
- 8-10 " nepermanente [asociați în cercetare pe timp]

Personal tehnic ajutător

- inginer electronist
- tehnicieni electronisti = 2
- " microscopisti = 4
- " biochimisti = 4
- " radiografisti = 1
- " fotografi = 2
- laboranți = 8
- bibliotecar-documentarist = 1
- secretară - laborantă = 1
- stilar = 1

Personalul de îngrijire: coreșponderențier, ajutorul de întreținere

Personalul birourilor: medic matematic, 2 tehnicieni veterinari, 2 laboranți, 4 îngrijitori la animale.

III: 10. NUMIRILE DE PERSONAL

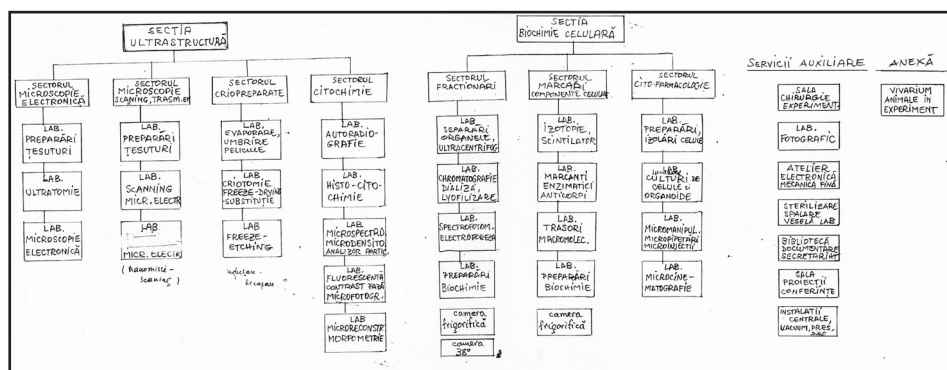
- Conform necesarului indicat la punctul IS.
- Începând cu următorul an școlar vor fi recrutate și un număr de doctoranzi interesați în a lucra în domeniul și a-și face lucrarea de diplomă în cadrul CIBPC.

III: 11. STABILIREA PROIECTELOR DE CERCETARE ȘI ÎNCEPEREA ACTIVITĂȚII

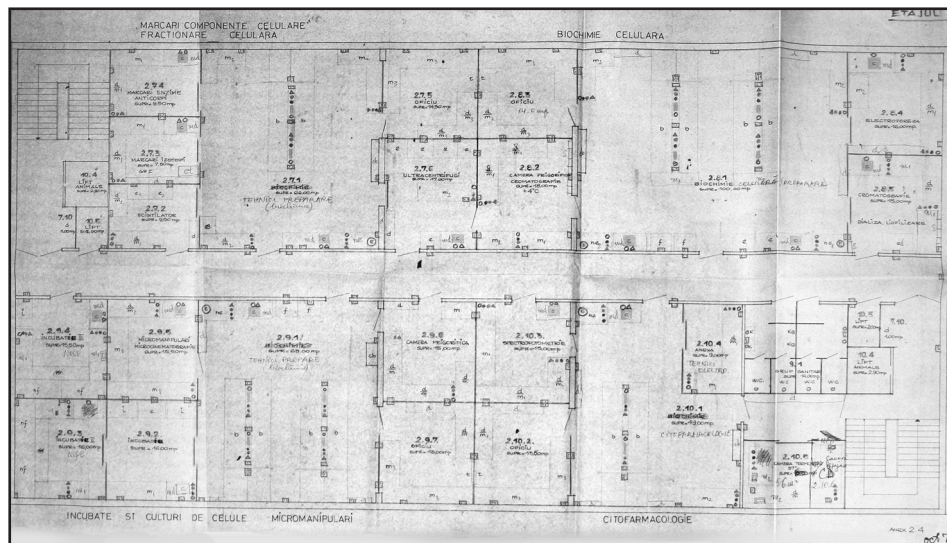
- a. Cercetarea: conform proiectelor de cercetare și a acordului de colaborare cu unitatea Prof. G. Balade (SUA). = trimestrul III 1974
- b. Învățământul: cursul de Biologie și Patologie Celulară poate începe ~~și~~ în cursul anului școlar 1974-75

dr. N. Simbulescu

Octombrie 1974

Octombrie 1974

CONSTRUCȚIA

COLECTIV DE PROIECTARE:

ARHITECTURĂ: arhitecții **IOAN ANTONESCU** (șef proiect), **ȘERBAN PROVIAN, ANCA MUNTEANU, ION ȘTEFĂNESCU, CORINA ASLAN**, proiectant **JOSEFINA GEORGESCU**

REZISTENȚĂ: ing. **EUGEN ȚIGĂNESCU**

INSTALAȚII: inginerii **VALENTIN DRĂGĂNESCU, ANCA MARINESCU** (electrice), **VENERA GHEORGHIU, MIHAI VOICULESCU** (sanitare și fluide speciale), **CONSTANTIN BUZDUGAN** (ventilație, climatizare), **MARCELA COLIU** (termice)

DRUMURI ȘI SISTEMATIZARE VERTICALĂ: ing. **CORNELIU ANGELESCU**

MOBILIER: arh. **AGRIPA POPESCU**

PROIECTANT GENERAL: CENTRUL DE PROIECTARE PENTRU CONSTRUCȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT ȘI DE CERCETARE AL MINISTERULUI EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

CONSTRUCTOR: CENTRALA DE CONSTRUCȚII MONTAJ A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

CONSULTANT DE SPECIALITATE: PROF. DR. NICOLAE SIMIONESCU

Alegerea locului (1973)

Se pun temeliile (1974)

Șantier (1977)

Ridicarea clădirii (1977)

Institutul - Casa noastră științifică
(1979}

AMINTIRI

There is much that I could have said at the beginning of this week - wise words, deep words, words without meaning.

To night, at the end of this memorable week, after Mr. Pană and the wonderful companionship we have enjoyed with our friends of the ICBP, there is nothing left to be said but words from the heart, words with meaning....

Thank you for what you have given us
 Thank you for your hospitality
 Thank you for your example and your wisdom

**Din "Cartea de Aur"
 a Institutului:**

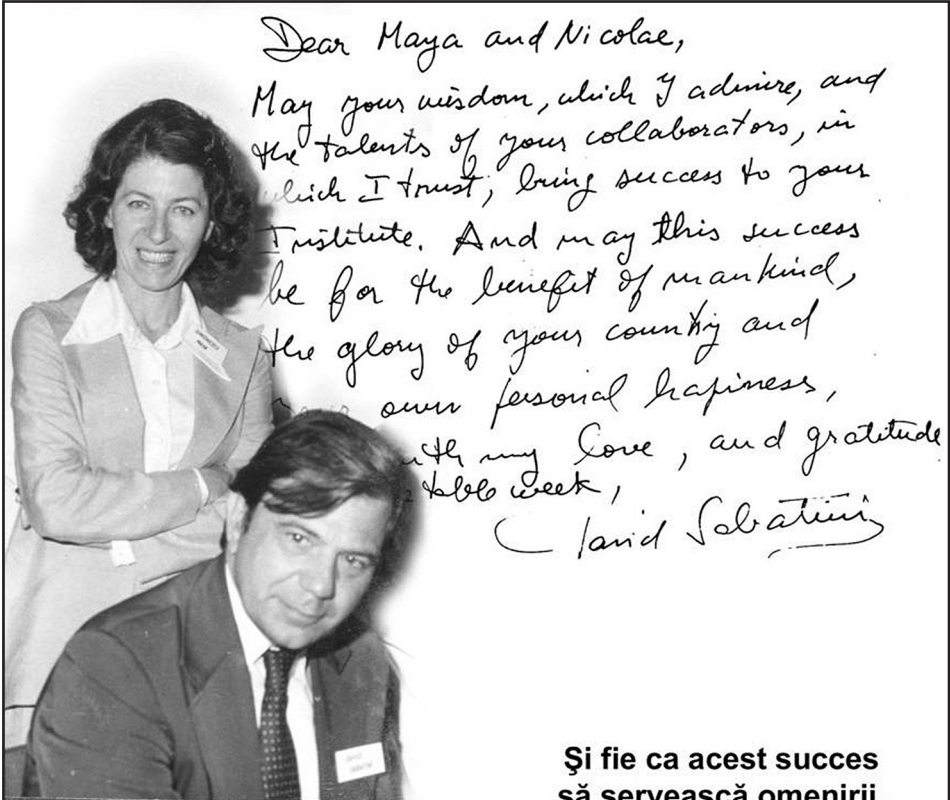
And good luck to you - You have
 started well. All you need now is to
 Long live the ICBP

**Profesor Christian de Duve,
 Laureat al Premiului Nobel,
 la Colocviul inaugural al IBPC,
 2 septembrie, 1979**

Christian

**As fi putut spune multe cuvinte la inceputul acestei saptamani, cuvinte intelepte, cuvinte adanci, cuvinte fara vreo semnificatie speciala... In aceasta seara, la sfarsitul unei saptamani memorabile, dupa placerea pe care ne-au facut-o Dl Pana si prietenii din IBPC, au mai ramas de spus numai cuvinte din inima, cuvinte cu o semnificatie speciala.....
 Va multumesc pentru ce ne-ati oferit.
 Va multumesc pentru ospitalitate.
 Va multumesc pentru exemplu si inspiratie.
 Va doresc succes. Ati inceput bine.
 Trebuie sa continuati. Sa traiasca IBPC.**

Dear Maya and Nicolae,
 May your wisdom, which I admire, and
 the talents of your collaborators, in
 which I trust, bring success to your
 Institute. And may this success
 be for the benefit of mankind,
 the glory of your country and
 your own personal happiness,
 with my love, and gratitude
 always,
 David Sabatini

Dragă Maya și Nicolae,

**Fie ca înțelepciunea voastră -
 pe care eu o admir -
 și talentul colaboratorilor
 voștri - în care eu cred -
 să aducă mult succes
 institutului vostru.**

**Și fie ca acest succes
 să servească omenirii,
 gloriei patriei voastre
 și propriei voastre fericiri.
 Cu toată dragostea și
 recunoștința pentru
 aceasă săptămână
 de neuitat.**

David Sabatini

EMOȚIA ȘTIINȚEI

Unul dintre dumneavoastră m-a întrebat ieri: „Cum se poate câștiga un Premiu Nobel?” Am știut că este o glumă. Aș vrea însă să dau un răspuns serios la întrebarea aceasta: „Nu lucrați cu scopul Premiului Nobel”.

În viață se întâmplă ca un cercetător/o cercetătoare să dobândească o apreciere, ca un premiu, o invitație de a susține o conferință la un congres important, să fie ales/aleasă ca membru al unei academii, să obțină un grad onorific sau alte semne de apreciere. Problema este, însă, că astfel de aprecieri au loc foarte rar și de obicei foarte târziu în viață. Un om care intră în domeniul științei cu scopul de a obține o apreciere este absolut nebun. Recompensele și aprecierile din știință sunt cu totul altele.

Emoția științei este atunci când nu poți dormi noaptea gândindu-te la problema care te frământă, întorcând-o pe toate fețele în mintea ta, luptându-te cu ea până când îți vine în minte o idee, o explicație posibilă, o nouă cale experimentală care ar putea conduce la o soluție.

Emoția științei este atunci când nu ai răbdare să ajungi dimineața la laborator și să-ți experimentezi ideea făcând experimentul la care te-ai gândit.

Emoția științei este rezultatul experimentului, plăcerea aproape senzuală a atingerii pipetelor, eprubetelor, a instrumentelor de măsură și a microscopelor, bucuria fizică a folosirii mâinilor tale cu iscusință și cu acuratețe.

Emoția științei este atunci când începi să vezi primele rezultate... și îți dai seama, cum se întâmplă adesea, că a fost ceva greșit în experiment și el trebuie refăcut sau că este ceva greșit în ideea ta și trebuie să o regândești.

Emoția științei este atunci când ai adunat destule rezultate și începi să le scrii pentru publicare, aruncând la coș versiune după versiune, până când, în final, ajungi la ceva care crezi că merită a fi publicat... pentru că după câteva săptămâni să primești înapoi manuscrisul văzut de referenți cu observațiile acestora mai mult sau mai puțin amabile. Emoția științei este de a-ți vedea lucrarea apărută, de a primi primele cereri de extrase și de a realiza că undeva, la celălalt capăt al pământului se află cineva chiar interesat în ceea ce ai făcut.

Emoția științei este aceea de a te simți parte a unei echipe, de a interacționa cu prietenii și colegii tăi indiferent dacă în discuții aprinse sau în împărțirea satisfacțiilor, și, la o scară mai largă, de a te simți parte a unei rețele mondiale, a comunității internaționale cu aceleași scopuri, interese și standarde.

Acestea sunt recompensele zilnice, de ne înlocuit și cu o valoare imensă. Dacă totuși – oameni suntem – doriți și o asigurare dinafară, pe lângă satisfacțiile personale, atunci sfatul meu este: încercă să câștigi respectul celor pe care tu însuți îi respecti.

Profesor Christian de Duve

Laureat al Premiului Nobel

Cuvânt la masa de adio IBPC, București, 7 septembrie 1979

**A POEM FOR MAYA AND NICOLAE
ON THE OCCASION OF THE WORKSHOP
ON THE BIOLOGY OF THE VESSEL WALL
BANQUET – 25TH AUGUST, 1983**

BY MORRIS J. KARNOVSKY

*Many miles we did fly
To visit Maya and Nicolai,
We came from places far away
As Australia & the USA.
And at this unique Institute
With admiration were struck mute.
If Harward my labs ever renovate in effect,
Nicolai will be my consulting architect,
Of talks we had nothing but the best,
And by the posters were most impressed.
First I learnt that if I mispronounce Simionescu
Guido Majno would come rushing to my rescue.
So I will not try, & in affection call them
Maya & Nicolai.
We also heard that a violin string,
Was a basement membrane, or some such thing.
Majno showed novel observations
On smooth muscle herniations,
Maya's elegant microdomains
A lot of physiology explains,
Folkman may have the answer
To a future cure for cancer.
Of my own work I'll not speak
But I'm pleased junctions may have sprung a leak!
Haulica's rennin, extra-renal
Is even in the pineal,
Curry's talk most efficient
Made easy reflection coefficient.*

*The b.m. architecture glomerular
Was beautifully expounded by Farquhar,
Grotendorst in his talk
Showed cells can take a walk,*

*And when they really get into the act
They can even chemotact.
Nicolai had lots to tell
Of new pathways for LDL,
This news he did boldly assert
Even though he wore no shirt!
Steinberg gave a witty catechism
On lipoprotein catabolism,
Joris showed that athero in the rat
Told something new & not old that.
Velican did on us impress
How athero in man does progress.
How it's hard to know how to follow,
Since Bob, Nick & George speak tomorrow!
However I will try
And will end – by – and – by.
Wissler will make a novel synthesis
To give our thinking new impetus.
Kefalides' virus will take a bite
And give endothelium a fright,
Palade will show us where we are
And what should be our guiding star.
Gabbi's music at lunch & dinner
Didn't help to keep us thinner.
I'm sure we'd all like to come back,
But Pepe & Nicolai must get the knack
Of learning how to drive,
So their guests will survive!
You will say I'm no poet,
I must admit that I know it,
And I can tell from your faces,
That I could stop & be in stasis.
But before I do let me say
We have seen such kindness at play
And it is absolutely unique
To provide such hospitality for a week!
So let us give a standing toast
To our lovely hostess & host,
And say with heartfelt tumult*

“Mulțumesc foarte mult!”

To Nicolae and Maya,

We visited Ellis Island shortly after you arrived in New York this fall. As we walked the halls of the Immigration Museum, viewed the photographs, and thought at the aspirations of the people who had left Eastern Europe to escape totalitarian regimes, I could not help but think of the two of you and of your courage in maintaining liberal thought, personal dignity, freedom of inquiry, and the spirit of creativity at your Institute in Bucharest for more than a decade despite Ceausescu's totalitarianism regime. You too could have left for an easier life in the United States. But you chose a much more difficult challenge. I respect your choice and admire you for it. In saying this I am reminded of Adlai Stevenson's remarks in appreciation of Eleanor Roosevelt. "She would rather light a candle than curse the darkness", he said of her. You have not only lit a candle, but you continue to nourish and treasure it.

With good wishes for the New Year,

Sam and Jo Ann Silverstein

12 December 1992

Pentru Maya și Nicolae,

Cu imensa apreciere pentru tot ce ați făcut și cu deosebită admirație pentru miraculoasa voastră reușită.

Nicăieri în lume nu găsești atâta știință adevărată, spirit elevat și mare curaj.

Voi sunteți un exemplu pentru noi toți.

Cu admirație,

Judah Folkman

Universitatea Harvard, Boston, SUA

29 august 1983

Colegilor și prietenilor mei – rare sunt ocaziile de a te bucura cu mintea și inima de plăcerea căutărilor științifice, așa cum le-am trăit în această săptămână cu voi aici în București!

Mulțumirile și afecțiunea mea.

Michael G. Gimbrone, MD.

1 septembrie 1989

Dragă Maya,
Dragă Nicolae,

Au fost zile de neuitat: admir eforturile voastre herculeene de a construi nu numai un mare institut, ci și un centru de cercetare pentru întreaga țară.

Fie ca anii care vin să fie la fel de rodnici ca cei care au trecut.

Per aspera ad astra!

În numele unei vechi prietenii,

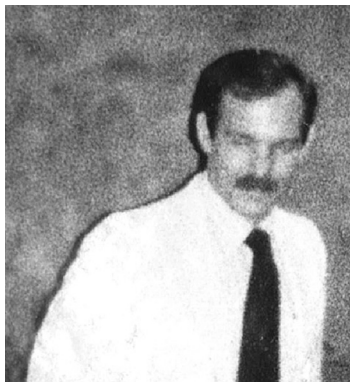
Cu mult respect,

Dentscho Kerjaschki

Profesor, Departamentul de Patologie,

Universitatea din Viena, Austria

3 septembrie 1989

Felicitările mele fiecărui membru al IBPC pentru dezvoltarea unui impresionant grup de oameni și de facilități de care dispune acest institut. Recunoștința mea pentru ospitalitatea și deosebita voastră amabilitate infinită. Fie ca aceasta să fie prima sclipire a unei stele strălucitoare.

Gary Grotendorst

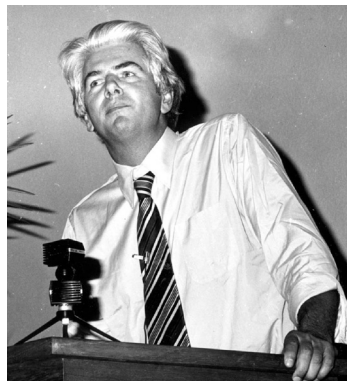
Institutele Naționale de Sănătate, Bethesda, SUA
27 august 1983

Dragilor Maya și Nicolae,

Vă iubesc - pur și simplu - și vă doresc tot ce este mai bun din toata inima.

Vă mulțumesc foarte mult pentru aceste zile minunate.

Al vostru,
Gunter Blobel
Laureat al Premiului Nobel
Rockefeller University,
New York

Pentru Maya și Nicolae,

Aceasta va rămâne una din experiențele de neuitat din viața noastră. Ați realizat un lucru de invidiat, iar comunitatea științifică este mândră de voi. Vă urăm succes continuu.

Jane și Nick Kefalides

Dragă Nicolae și Maya,

La cea de a treia vizită a mea în institutul vostru dați-mi voie să-mi exprim sentimentele de admirație și minunare pentru ce ați realizat cu colegii voștri mai tineri. Entuziasmul și dăruirea voastră pentru munca științifică sunt o forță conducătoare pentru colegii voștri mai tineri. La aceasta a X-a aniversare vă urez un continuu succes.

Cu toata dragostea și respectul meu,

Nick Kefalides

3 septembrie 1989

Maya și Nicolae,

Rar găsești doi oameni atât de plăcuți și de ospitalieri ca voi: doi oameni care au dăruit atât de mult din ei înșiși acestei formidabile realizări. Vizita noastră la București și la Institutul de Biologie Celulară a fost o experiență valoroasă și atât Jane, cât și eu ne vom aminti întotdeauna de ea cu plăcere.

Nick Kefalides

Institutul pentru Studiul Țesutului Conjunctiv, Philadelphia, SUA

29 august 1983

Maya și Nicolae,

Vă știm de mult ca făcând parte din elita biologiei celulare – dar ceea ce ați făcut pentru omenire depășește cu mult granițele științei. Ați folosit celula pentru ca unul - și multe ale vise – să devină realitate sub numele de IBPC și ați fost inspirați să folosiți endotelii ca o legătură între oameni. Într-adevăr voi v-ați dedicat viața chemării celei mai nobile – ați îmbunătățit calitatea vieții pe mica noastră planetă.

Guido Majno și Isabelle Jorris

Universitatea din Massachusetts, SUA

27 august 1983

Cu această ocazie fericită, cea de-a 20-a Aniversare a Institutului de Biologie și Patologie Celulară (IBPC) din București, doresc să felicit conducerea Institutului, cercetătorii științifici și întregul personal pentru performanțele remarcabile realizate. De-a lungul ultimilor ani, Institutul a devenit mai puternic decât înaintea schimbărilor politice care au fost în România cu 10 ani în urmă. Institutul a supraviețuit exodului unora din prima generație din cercetătorii pe care i-a format. Și, din nou, Institutul a supraviețuit dispariției fondatorului său, Nicolae Simionescu, al cărui nume îl poartă azi. Cu trecerea timpului, Institutul a dobândit o viață proprie bazată pe realizările sale trecute și actuale.

Condus de Maya Simionescu, asistată de colegii săi maturi și tineri, Institutul rămâne un centru important al cercetării biomedicale din România și un membru respectat al comunității științifice internaționale. Mai mult, Institutul promite să-și mențină poziția proeminentă actuală pentru mulți ani de acum înainte. Doresc să-mi exprim admirația pentru perseverența hotărâtoare de a lucra în Institut în timpuri grele și rămân al Dumneavoastră cu multă afecțiune.

Prof. George E. Palade

University of California, San Diego, SUA
1999

Draga Maya Simionescu,

Felicitări cu ocazia Aniversarii a douăzeci de ani de la înființarea Institutului!
Este greu de crezut că au trecut douăzeci de ani de când ne-am întâlnit la București, la Simpozionul inaugural al Institutului. Înființarea Institutului a fost ea însăși un eveniment remarcabil, ținând cont de circumstanțele politice dificile din acel timp. Pe scurt, a fost un miracol. Dar, un miracol mai mare a fost faptul că Institutul a supraviețuit și a prosperat în timp, având nenumărate contribuții în înțelegerea patologiei celulei, în special în domeniul mecanismelor bolilor cardiovasculare. Mai mult, când Institutul a fost inaugurat, a fost gândit, de tine și de Nicolae Simionescu, ca un centru pentru competiție științifică, în care tinerii cercetători români să se specializeze la cel mai înalt nivel în domeniul Biologiei și Patologiei Celulare. Un alt record, de care, în mod justificat puteți fi mândri, și o altă vie contribuție a Institutului la viața științifică națională și internațională, sunt numeroșii tineri cercetători remarcabili, pe care i-ați format și pe care îi mai formați încă. Eu sper ca următorii douăzeci de ani vă vor aduce chiar mai multe succese decât primii douăzeci. La mulți ani!

Prof. Marilyn G. Farquhar

Sef de Catedră la Departamentul de Medicină Celulară și Moleculară, University of California, San Diego, SUA

Dragi prieteni din București,

Îmi amintesc foarte bine Sesiunea Științifică din Institut, care a avut loc cu ani în urmă. Profesorii Simionescu au fost gazde excelente, nivelul științific a fost excelent, dar pentru mine aspectul cel mai interesant a fost întâlnirea cu tinerii cercetători ai Institutului. Entuziasmul, energia și pasiunea lor pentru știință a fost extraordinară. Cu toate adversitățile timpului, realizările lor au fost memorabile. Și, înfruntând toate dificultățile, Maya și Nicolae au direcționat proiectele științifice cu inteligență și inspirație, dar și cu eleganță și jovialitate, fiind un exemplu pentru fiecare din noi. Institutul s-a dezvoltat și a prosperat în vremuri grele și în vremuri mai bune și azi este Centru de Excelență alături de alte onoruri primite. La mulți ani la a 25-a aniversare! Să trăiți și să înfloriți!

Toate cele bune.

Cu amintiri frumoase,

Prof. Morris Karnovsky

AMINTIRI CU MAYA ȘI NICOLAE SIMIONESCU

Aniversarea a 25 de ani de la creerea Institutului de Biologie și Patologie Celulară „Nicolae Simionescu” este un moment important în istoria științei din România, și din fericire, și din cea a Revoluției române. Creerea acestui Institut ilustrează foarte bine ceea ce poate oferi mai bun poporul român: tenacitate, curaj, optimism și creativitate.

Îi cunosc pe cei doi Simionescu de aproape o jumătate de secol. Maya a fost colega mea de facultate la Universitatea din București, și, la fel ca mine a fost victimizată la sfârșitul anilor '50, când guvernul a decis că familiile noastre sunt dușmani politici. Anii de persecuții au continuat dar, în final noi am absolvit facultatea și ne-am făcut carierele științifice.

Când Nicolae Simionescu s-a îndrăgostit de Maya, el era deja cercetător la Institutul de Endocrinologie și era un nume respectat atât de comunitatea științifică română cât și internațională. Maya era o absolventă strălucită, dornică să învețe cât mai mult în știință. Apoi, Profesorul George Palade Laureat al Premiului Nobel, i-a invitat să lucreze cu el la Universitatea Rockefeller din New York. Acolo i-am reîntâlnit în 1969.

Realizările și viața lor împreună este o poveste romantică minunată nu numai pentru ce înseamnă dragoste, dar și pentru dedicația lor pentru știința și pentru viitorul științei în România, pentru că în acele timpuri știința nu avea nici un viitor la noi. Am venit în America prin câștigarea unei burse Roosevelt, iar soțul meu a sosit după un an. Am lăsat în urma noastră în țară copiii, părinții noștri și toți ceilalți prieteni și membrii de familie. În fața noastră, în America am avut de surmontat dificultăți, au fost lacrimi și mult efort în anii ce au urmat, dar din primul moment am simțit că numai în America și din America ne putem ajuta familiile să trăiască o viață decentă. Am discutat opțiunile noastre cu cei doi Simionescu. Ei își dădeau seama de lupta imposibilă pentru știința și o viață decentă în România. Soții Simionescu au avut nenumărate ocazii de a rămâne ca profesori în SUA în oricare din universitățile de elită de acolo. Au lucrat la Universitățile Rockefeller, Yale și Columbia aducând contribuții esențiale la înțelegerea mecanismelor de funcționare ale celulei endoteliale în condiții normale și patologice. Cercetările lor sunt esențiale pentru progresele în introducerea de noi terapii pentru nenumărate maladii care implică modificări de tip inflamatoriu în celulele endoteliale. Lucrările publicate de ei în reviste de specialitate de renume sunt azi clasice pentru biologia celulară.

Aceste lucruri au fost apreciate în SUA, Profesorii Simionescu fiind ani la rând Profesori-invitați și realizând cercetări împreună cu colegii americani cu cele mai avansate tehnologii de investigare în biologia celulară. Conștienți de faptul că aceste tehnologii nu erau disponibile în România, ei au decis să caute fonduri pentru echiparea laboratoarelor și să clădească Institutul de Biologie Celulară pe care-l visau. Renumele lor în SUA a fost atât de prestigios încât au obținut burse pentru cercetători în scopul de a studia și a lucra în proiectele inițiate de Profesorii Simionescu în laboratoarele americane. Și apoi, cercetătorii au primit oferte pe care nu le puteau refuza: poziție, salariu bun și o viață mai bună în America.

Promisiuni care nu s-au ținut și mari probleme financiare au fost numai o parte din prețul plătit pentru a duce știința înapoi în România și pentru a crea Institutul. Final, în aceasta luptă a cedat și inima lui Nicolae Simionescu. Faima și reputația nu i-au cruțat inima, astfel încât el a plătit ultimul preț, viața sa. Maya a rămas pentru a continua lucrarea monumentală și a trece peste această durere. Curajul și l-a găsit din dedicația pentru memoria soțului său. Ea a continuat să facă studii eminente, unele chiar de pionierat, să publice în cele mai repute reviste de specialitate și să competiționeze cu laboratoare de vârf din SUA și din Europa de vest.

Institutul de Biologie și Patologie Celulară "Nicolae Simionescu" nu numai a supraviețuit, dar a devenit un Institut de prim rang. Adresa sa este: București, România nu București, Ungaria așa cum era scris pe cererile de extrase de pe lucrările mele din Nature până în 1969, când am plecat. Și astfel, istoria Institutului este o poveste minunată despre triumful dragostei și al științei asupra vicisitudinilor.

Colegi români, nu credeți că povestea lui Nicolae Simionescu și a Institutului său seamănă cu cea a Meșterului Manole? Povestiți-o vizitatorilor dumneavoastră de peste hotare pentru ca ei poate vor auzi vocile care vin din pereții monumentelor noastre.

Prof. Nicole Suciu-Foca

Universitatea Columbia, New York, NY, SUA

Totdeauna trebuie să vă amintiți cât de mult depinde totul de calitatea muncii voastre. Pentru ceea ce ați facut deja aveți admirația mea deplină; pentru viitor aveți urările mele cele mai bune.

George E. Palade

Laureat al Premiului Nobel
Universitatea Yale, New Haven, SUA
29 august 1983

Pentru toți membrii institutului – multumiri pline de recunoștință pentru splendida voastră ospitalitate. Am fost foarte impresionată de progresele voastre științifice remarcabile înregistrate de la prima mea vizită, acum patru ani. Perseverați în muncă, nu vă pierdeți entuziasmul pentru că în mod cert dă rezultate.

Încă o dată, mulțumirile și admirația mea.

Marilyn Farquhar

Universitatea Yale, New Haven, SUA
27 august 1983

Către toți prietenii mei, foarte vechi, nu atât de vechi și foarte tineri din IBPC:
Puteți fi încântați și mândri de ce ați realizat în zece ani în condiții mai curând dificile. Climatul din jurul nostru se schimbă. Există bune motive să credem într-un viitor – foarte apropiat – mai deschis și care să aprecieze mai mult ceea ce oamenii onești pot face în domeniul promițător în care lucrați voi. Asta înseamnă că următorii zece ani vor putea fi de asemenea memorabili. E timpul să păstrați încrederea și să mergeți înainte.

George E. Palade

Laureat al Premiului Nobel pentru Medicină și Fiziologie

Profesor Emerit al Universității Yale, SUA

3 septembrie 1989

Sunt plin de admirație pentru efortul vostru extraordinar și plin de succes de a crea o insulă de excelență științifică în România. Dezvoltarea absolut necesară a științei – atât ca valoare etică, morală, cât și culturală – și datorită importanței sale pentru progresul național – poate începe exclusiv prin tipul de Institut pe care l-ați creat. Venind din Israel, cu multe lupte interne, pot înțelege posibilele voastre momente de frustrare, dar sunt total convins că voi și colegii vostri din institut veți avea un total succes pentru binele țării voastre și a întregii umanități.

Cu cele mai calde urări,

Prof. Michael Sela

Departament Imunologie,

Institutul Weizmann, Israel

7 martie 1991

Nicolai și Maya,

Calitatea vizitei contează, nu perioada de timp. Calitatea a fost excepțională, ospitalitatea și primirea foarte călduroase. Amândoi sunteți din multe puncte de vedere “părinții spirituali” ai muncii mele științifice – a fost o mare și plăcută ocazie pentru mine să discut rezultatele muncii mele cu voi și cu impresionantul vostru personal de cercetare.

Judson Sheridan

Universitatea din Minneapolis, SUA

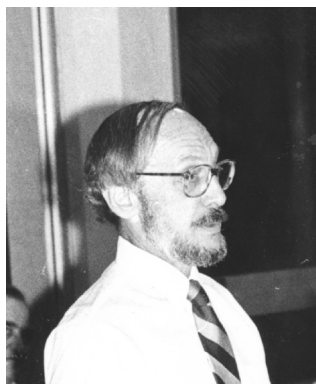
10 aprilie 1981

Dragi prieteni,

A fost o mare plăcere pentru mine să pot fi alături de voi la cea de a X-a aniversare a institutului, să vă cunosc pe toți și să gustăm împreună din bucuria care se emană din știința de bună calitate, din discuții deschise și din entuziasmul sincer pentru celule și biologie. Ați fost cele mai bune și generoase gazde. Ați stabilit un standard foarte înalt atât în știință, cât și în omenie.

Vă urez toate cele bune pentru un succes continuu în tot ce veți face, atât personal, cât și profesional.

Sam Silverstein

Unele întruniri științifice sunt simple întâlniri de afaceri, dar aceasta a emanat căldură, generozitate, prietenie și ȘTIINȚĂ ADEVĂRATĂ.

Multumesc,

Dan Steinberg

MĂRTURIE PENTRU UN VIS DEVENIT REALITATE: INSTITUTUL DE BIOLOGIE ȘI PATOLOGIE CELULARĂ “ACAD. PROF. DR. NICOLAE SIMIONESCU”

1979. Într-o dimineață, pe o vreme plumburie ca și vremurile de atunci, Dr. Constantin Velican mi-a spus: “Vino să-ți arăt cum se infiripă un miracol!”. Cu scepticismul celui care, de la Eminescu citire, știa că “minuni în vremea noastră nu cred a se mai face”, am ajuns în Str. B. P. Hașdeu, la nr. 8.

O clădire mare, aparent impersonală, în care, pe culoare și pe scări erau grămezi de moloz și, ca într-un joc al umbrelor, era un du-te - vino de lucrători, cu saci de nisip în spate și cutii de vopsele în mâini. Într-o cameră mică, în semiobscuritate, printre lăzi și cutii nedespachetate, ne-a întâmpinat Dr. Neacșu, care a pus pe o măsuță un sul de hârtie grosieră și ușor

cafenie. Părea că provine de la ambalajul unui aparat.

Dupa câteva minute, sulul de hârtie desfășurat s-a însuflețit și au început să apară linii, schițe, notițe, scrise în toate sensurile. Ni s-a spus: “Acestea sunt planurile trimise de Prof. Nicolae Simionescu și Maya, pentru viitorul Institut de Biologie și Patologie Celulară”. Brusc, camera parcă s-a luminat și, undeva, departe, am văzut cu ochii minții silueta unui edificiu și a unei instituții moderne, dedicată cercetării științifice, așa cum visam cu toți.

Au trecut ani și prin eforturile uneori sisifice, ale fondatorilor, Institutul a prins viața. Aparatura de înaltă tehnicitate și-a găsit locul în camerele, acum luminoase și vesele că sunt “locuite” de tineri, recrutați dintre cei mai buni absolvenți ai Facultăților de Biologie, Biochimie, Fizică ș.a. Trimiși la specializare în institute și centre de cercetare renumite din toată lumea, aceștia se întorceau acasă pentru a contribui la dezvoltarea științei românești.

În amfiteatrul cu scaune tapitate într-un galben luminos, dătător de speranțe, s-au perindat figuri ilustre ale comunității științifice internaționale, unele purtând aura premiilor Nobel. Au putut fi audiate prelegeri și cursuri, lucrări, prezentate de Profesorii George Emil Palade, Christian de Duve, Guido Majno, Isabel Joris ș.a.

Conferințele internaționale organizate cu periodicitate regulată, Sesiunile Anuale ale Institutului au fost adevărate sărbători care au reușit să pună în vibrație comună pe cei din afară cu cei din țară.

Dorind să formeze “creatori de știință, sensibilizați și fertilizați prin cultură” (cuvântul Acad. Nicolae Simionescu la comemorarea lui Eminescu în 1989), Profesorii Nicolae și Maya Simionescu au ținut strânsă echipa institutului și pe prietenii lor și cu prilejul aniversărilor culturale, al sărbătorilor naționale și personale.

...Dar, “mult prea repede trecătorul timp” nu iartă. Barca institutului, care

înainta cu vântul în pânze, a pierdut unul din cei doi timonieri. Cel rămas, Acad. Maya Simionescu, păstrând durerea pentru sine, și-a strâns puterile și a tinut ferm și drept drumul institutului.

Hans Selye spunea: “Pentru a face un vis frumos să devină realitate, prima condiție este aceea de a avea o mare capacitate de a visa; a doua este perseverența, adică încrederea în vis”.

Institutul de Biologie și Patologie Celulară “N. Simionescu” a avut șansa ca fondatorii săi să-i așeze la temelie aceste două prețioase pietre.

“La mulți, mulți ani !”

Dr. Doina Velican

Membru al Academiei de Științe Medicale

CLIFE DE VIAȚĂ

Institutul nostru împlinește douăzeci și cinci de ani!

Acest loc a reprezentat și reprezintă “o instituție de cultură în care se face știință”, așa cum preciza cel al cărui nume este intrinsec legat de Institutul de Biologie și Patologie Celulară, Profesorul Nicolae Simionescu. Institutul a fost și este un act de patriotism real împlinit prin prestigiul științific, dăruirea și entuziasmul fără limite al fondatorilor săi, Profesorii Nicolae și Maya Simionescu. Totodată, Institutul este o școală modernă de instruire avansată a tineretului și specialiștilor în biologie și patologie celulară; numeroși studenți, masteranzi și absolvenți (din țară, SUA și Spania) și-au efectuat tezele în laboratoarele noastre, inclusiv tezele de doctorat în biologie celulară.

Institutul a fost și un loc de refugiu în fața problemelor vieții de zi cu zi, în timpuri grele, când în liniștea și calmul laboratoarelor ne concentrăm asupra experimentelor menite să descifreze mecanismele implicate în funcționarea endoteliului vascular în condiții fiziologice, iar pe ecranul microscopului electronic observăm căile de transport operante în celulele peretelui vascular și încercăm să înțelegem modificările apărute odată cu instalarea patologiilor cardiovasculare. Așteptam cu neliniște să vedem cum “au ieșit” gelurile, transferurile, radiomarcările, fotografiile de microscopie, etc. și ne desprindeam de mediul înconjurător într-o oază aducătoare de satisfacții științifice și cu potențial de înțelegere și apoi de redresare al maladiilor cardiovasculare atât de frecvente în populația afectată de stress.

Institutul a fost, este și va fi o șansa de realizare profesională pentru fiecare. Am competiționat la selecția de candidați pentru specializare în biologie celulară realizată de Profesorul Nicolae Simionescu înainte de înființarea Institutului și am avut șansa de a fi selectată ca bursier Fullbright. Universitatea din New York, Departamentul de Biologie Celulară a fost locul ideal ales de Domnul Profesor, pentru a-mi însuși metodologia, sistemul de lucru, stilul de seminarii, etc în vederea îndețirilor mele

odată cu deschiderea Institutului.

Mă văd pășind pentru prima oară în clădirea din Str. Hașdeu nr. 8; era încă șantier, cu... 13 persoane angajate înaintea mea. Domnul Profesor mă primește în birou și-mi spune să mă instalez la etajul II în laboratorul mare, de care urmează să mă ocup. Urc scările și descopăr etajul cu faianța bleu, intru în toate laboratoarele cu ferestre și podele încă pline de var și aleg care este laboratorul cel mai mare. Dar, nu sunt sigură că am nimerit bine și... mai urc un etaj. Nimeni în jur. Descopăr faianța vernil peste tot, dar niciun laborator nu este de mărimea celui anterior stabilit. Deci, la etajul II îmi este locul! Ce voi urma să fac aici: organizarea laboratorului de biochimie preparativă, supravegherea funcționării optime a scintilatoarelor, ultracentrifugilor, susținerea de seminarii metodologice, etc.

Primul an, primele seminarii. Pregătim scurte rapoarte asupra progreselor temei fiecăruia. Ne străduim să fie cât mai temeinic fundamentate în contextul literaturii și susținute de rezultatele obținute; discuțiile sunt conduse de Domnul Profesor și orientate cu precădere spre sublinierea elementelor de noutate și a direcțiilor imediate de cercetare. Domnul Profesor cunoștea perfect literatura, în cel mai mic detaliu, inclusiv numele autorilor, avea un talent desăvârșit în moderarea discuțiilor (unele foarte aprinse) și stârnea curiozitatea ca nimeni altul...Plecăm din seminarii cu dorința ca noaptea să treacă cât mai repede, iar a doua zi să încerc să experimentez ideile care mi-au fost sugerate sau observațiile făcute.

O împrejurare, o metodă de lucru care azi nu mai este “en-vogue”, dar de care este absolută nevoie, un caiet vechi de lucru, un anume ac-fluturaș din trusa de microchirurgie, etc. mă fac să-mi aduc aminte de clipe trecute și să le povestesc apoi tinerelor mele colaboratoare.

Este iarna și aproape 9 seara, afară ninge cu fulgi mari; la sala de operație Doamna Maya ne învâța cum să perfuzăm plămânul unui șobolan și să-i îndepărtăm sângele cu soluție tampon cât timp animalul respiră încă; reușita nu este perfectă, fie plămânul rămâne “roz”, fie spargem bariera sânge-aer și în plămân se formează edeme. În disperare, Doamna Geogescu (tehnician de la biobază) ne atenționează că nu mai putem să tot încercăm - avem în mână “ultimul șobolan”, ultima șansă... De atunci s-au perindat mulți șoareci și hamsteri pe masa noastră de microchirurgie, iar plămânul a fost perfuzat cu succes. Studiile “in situ” asupra căilor de transport ale albuminei (glicată reversibil sau ireversibil) în endoteliul capilar pulmonar și modificările acestui pat vascular în diabetul (experimental) au fost publicate în reviste prestigioase din străinătate și în monografiile internaționale.

Alte amintiri... Nicu vrea să izoleze peroxidaza din hrean. Se cumpără hreanul, Marcela îl curăță cu șiruri bogate de lacrimi și se începe mărunțirea lui cu tocătorul de la “Cafeterie”. De atâta tocat, mașina se încălzește peste măsură, i se rupe cuțitul și final, coada... spre hazul nostru general...

Virgil apare în ușă “office”-ului meu cu un ochi vânăt, reclamând că l-a lovit Doctorul Neacșu! Eu nu cred în ruptul capului și, după argumente pro și contra, recunoaște că a fost o glumă... proastă și că s-a vopsit singur cu cerneală ca să mă sperie!

Și, tot iarna, la Pomul de Crăciun, prima întâlnire cu copiii colaboratorilor... fascinați mai puțin de barba de vată a lui "Moș Gerilă", cât de scaunele noastre cu rotile, pe care le împing pe toata lungimea laboratorului și de scaunele cu șurub, înălțate până la limita periculoasă a deșurubării complete.

Doi iunie 1982, este data înființării Societății Naționale de Biologie Celulară (SNBC), o altă inițiativă a Profesorului Nicolae Simionescu. Societatea (afiliată la cea Europeană) a avut și are drept scop promovarea progreselor științifice în domeniul biologiei celulare și moleculare, normale și patologice, organizarea și dezvoltarea în țara noastră a cooperării multidisciplinare specifice acestui domeniu, sprijinirea cercetărilor fundamentale, de largă perspectivă. A fost nu numai o cinste, dar și o mare bucurie să îndeplinesc funcția de Secretar al SNBC timp de... 12 ani. Și acum, după 22 de ani, colaboratorii mei de la filiale mi-au devenit buni prieteni, unii chiar colaboratori.

Anii '85-86: ne mutăm cu laboratorul la parter. Aici este mai însorit și laboratorul mai mic. Se produce prima rocadă, locul lui Șerban, Monica și Rozi este luat de Nicu, Mircea, Junona și Mirela. Din când în când, Domnul Profesor lucrează în "office"-ul alăturat, unde este soare în zilele senine. Trebuie să fim atenți să nu rădem prea tare și să-l deranjăm; dar, de fapt, profităm de dânsul, batem la ușă și-i întrerupem (nepoliticos) gândul cu de-ale noastre...

Discuțiile cu caietul de experimente în fața ghidate cu infinită răbdare și exigență competentă de Doamna Maya oferă alternative de urmat, soluții eficiente, realizează un adevărat "brain storming" și oferă o satisfacție intelectuală aparte, la fel ca și azi.

Este din ce în ce mai frig în Institut. Lucrăm acum îmbrăcați cu costumele de ski destinate inițial folosirii în camerele reci. Soluțiile de detergenți pentru electroforeză sedimentează; căutam alternative de reactivi stabili la temperaturi în jur de 100 C. Dilema însă persistă pentru că rezultatele din literatură sunt raportate la "temperatura camerei", care cert este peste cea din jurul nostru... însă, Junona calmă își pune la picioare un resou adus de acasă și, cu căștile la urechi își perfecționează impasibilă... limba engleză.

Tot în anii '85-86, este august și noaptea se produce un cutremur. Telefoanele sunt întrerupte, pe străzi este un haos de mașini și oameni. Pornesc pe jos în viteză spre Institut și desfășor în minte scenariu care de care mai teribile. La Institut, calm... cele câteva cioburi de la cilindrii le măturase deja Relu.

Anii '90. Se fac interview-uri pentru noi angajări. S-au înscris deja 17 persoane, dar... la interview descopăr după lungi căutări una singură, o tânără mignonă, cu aspect de fetiță speriată, îmbrăcată în roz. Este Gabi, cea care va face o impresie deosebită, va fi angajată și este azi Doctor în biologie celulară și unul din pilonii generației următoare a Institutului.

Se produce un alt cutremur, de astă dată în cursul zilei: Nona iese speriată de la microscopul electronic, eu fug în curte, etc. Numai Domnul Profesor rămâne în biroul său și... dă telefoane familiilor noastre, asigurându-le că totul este în regulă: Institutul rezistă, noi suntem bine... așa cum este și azi, dar numai Dânsul nu mai este... Sunt sigură însă că a rămas în biroul său, cu toate cutremurele mai mari sau mai mici și încă

lucrează spre binele nostru.

Urmează o a doua rocadă; locurile de la mesele de lucru sunt acum ocupate de Adriana, Alina, Gabi și... de computer, iar alte două noi locuri de Nicoleta și Mădălina. Ele sunt schimbul nostru, generația ce formează azi peste 30% din cercetătorii Institutului. Dar, cum vedeți, sunt numai fete... iar când vreun dop se încăpățânează să iasă, colegile mele insistă să mai vina și o mână bărbătească alături...Acum sunt alte aparate la concurență acerbă - termocycler-ul PCR, aparatul de RT-PCR, microscopul inversat computerizat, miograful... se fac programări cum se făceau înainte la "tăiere la microtom" și la microscopul electronic! Alți actori (cercetători), aceeași scenă (Institutul), ducând mai departe făclia pe care ne-au îndemnat să o purtăm cu seriozitate, rigurozitate și nesfârșită dăruire Domnul Profesor și Doamna Maya.

Când scriu aceste rânduri este primăvară (iar). Un pițigoi cu penej albastru superb vizitează mugurii corcodușului de la geamul "office"-ului meu. Din când în când vine și pe pervazul ferestrei. Se uită poate la florile albe primite la ziua mea și care au făcut rădăcini în Berzelius-ul în care le-am pus. Le plantez afară în grădină. Știți unde? Într-unul din "coated-pits" de lângă buturugile-scaunele. Sunt sigură că vor înflori și la anul! La mulți ani I.B.P.C.!

Dr. Doina Popov

Membru corespondent al Academiei Române

LECȚIILE D-LUI PROFESOR

Aduceri aminte și reflecții. Imagini persistente în memorie. Gânduri care recompun perioada de început, dominată de personalitatea d-lui Profesor Nicolae Simionescu. Au fost „LECȚIILE D-LUI PROFESOR”.

NAȘTEREA UNUI CERCETĂTOR - ATRIBUIREA TEMEI DE CERCETARE

Noul venit trece printr-o perioadă de probă de 6 luni și se familiariză cu tehnicile și temele din toate laboratoarele Institutului. Apoi, «marele moment»: fiecare dintre noi este chemat la D-I Profesor care decide laboratorul unde ești repartizat, colegul cu experiență cu care vei lucra și, poate cel mai important lucru, tema proiectului pe care urma să îl realizezi.

Tema mea se intitula «Izolare, cultivare și metabolism al celulelor endocardice». Entuziasm, dar și puțină teamă. Știam că acest tip de celule nu mai fuseseră cultivate, exista puțină literatură în domeniu și trebuia multă muncă și imaginație pentru a realiza proiectul. D-I Profesor a stabilit câteva puncte de plecare, idei despre modul în care puteam să abordez subiectul. Am pornit la drum cu încredere și nerăbdare la ideea «minunilor» pe care urma să le descopar.

Pentru mine, ca și pentru mulți dintre noi, Institutul a început să devină un mod de viață. Ne-am maturizat o dată cu Institutul și am contribuit la evoluția Institutului.

PRIMII PAȘI AI UNUI CERCETĂTOR – SEMINARIILE ȘTIINȚIFICE

Trimestrial, fiecare dintre noi trebuie să prezinte un raport de cercetare în cadrul unui seminar științific. Raportul urmează să fie „validat” de colegi și, cel mai important lucru, de către D-l Profesor. Seminariile sunt adevărate lecții privind modul de prezentare a rezultatelor cercetărilor noastre. Toți ne străduim să le pregătim cât mai bine ca să putem face fața întrebărilor colegilor și, bineînțeles, ale D-lui Profesor. Întrebările D-lui Profesor le așteptăm cu neliniște. Ele te aduc la limita de cunoaștere la care ești și pe care trebuie să o depășești, te fac conștient de locul tău, în acel moment, în evoluția științei.

La finalul fiecărei prezentări, D-l Profesor ține o lecție de biologie celulară în care integrează rezultatele prezentate și evidențiază posibile dezvoltări ale proiectului. Definește drumul pe care trebuie să mergem în continuare și ne arată perspectivele pe care, fiind la început de drum, noi nu le întrevădem. Sugerează fiecăruia cum să continue proiectul și ce mai trebuie completat pentru ca în final să se poată realiza o lucrare științifică valoroasă.

Pentru unii dintre noi seminariile se termină în lacrimi sau revoltă atunci când nu putem să răspundem la câte o întrebare esențială pentru tema prezentată, întrebare care verifică în detaliu cunoașterea „obiectului de studiu”. Indiferent de reacție, în final fiecare realizează că D-l Profesor are dreptate.

MATURITATEA UNUI CERCETĂTOR – LUCRĂRILE ȘTIINȚIFICE

Orice material științific trece pe la D-l Profesor. Este analizat la „sânge” și noi așteptăm rezultatul cu nerăbdare. Profesorul impune anumite standarde care treptat devin obișnuință. Ne obligă continuu să ne documentăm cât mai mult, să ne „gândim” experimentele cât mai profund, să le înțelegem cât mai bine, să lucrăm cât mai corect, să fim cât mai onești în interpretarea rezultatelor, să fim decenți în prezentarea concluziilor lucrărilor noastre, să integrăm rezultatele în teorii generale și să continuăm drumul pe căile cele mai potrivite.

Lecțiile D-lui Profesor sunt aprofundate cu fiecare „eveniment” trăit de noi în Institut: discuțiile despre temele de cercetare și lucrările ce urmau să fie publicate sau prezentate, rapoartele de cercetare trimestriale, examenele, sesiunile științifice naționale și internaționale. Cu timpul, pregătirea noastră științifică ne-a ajutat să fim mai aproape de statutul unui cercetător de valoare, așa cum D-l Profesor ne dorea să fim.

Gândindu-mă la „Lecțiile D-lui Profesor” înțeleg mai bine ceea ce spunea Albert Einstein: „Lucrul cel mai minunat cu care ne putem întâlni este misterul. La baza artei și științei adevărate se află emoția primară. Cel care nu știe acest lucru și nu mai poate fi curios sau simți uimire este ca și mort, asemenea unei lumânări stinse”. Realizez că aceste cuvinte exprimă foarte bine ceea ce gândea și încerca să ne transmită și nouă D-l Profesor, care, cu toată forța personalității sale a reușit să ne facă să existăm în știință și în viață asemeni unor lumânări aprinse, uimiți și curioși la „minunile lumii în care trăim”, dornici să-i descifrăm misterele cu mintea și sufletul. A făcut acest lucru

demonstrându-ne prin propriul exemplu că se poate, mobilizându-ne cu o tinerețe și o energie inepuizabile să ne depășim limitele, să aspirăm către mai mult și mai bine, să încercăm să ne apropiem de standardele înalte pe care le impunea D-I Profesor. După trecerea în neființă a D-lui Profesor, Institutul de Biologie și Patologie Celulară a devenit Institutul de Biologie și Patologie Celulară „Nicolae Simionescu”. Acum Institutul este condus cu succes de cea care i-a fost mereu alături în știință și în viață, D-na Maya Simionescu. Sub coordonarea Dnei Maya am fost selectați, prin competiție, Centru de Excelență al Comunității Europene. Continuăm drumul în spiritul a ceea ce deseori spunea D-I Profesor: „Nu se poate construi nimic durabil, dacă în materialul de construcție nu este adăugat «quatum satis», suflăt. Fără dăruire nu poți deveni niciodată ceea ce admiri”.

Dr. Ileana Mânduțeanu

Nu avem norocul să fim prezenți (fizic) la a 20-a aniversare a Institutului. N-am avut șansa să fim nici la fastuoasa Inaugurare de acum douăzeci de ani. Dar am avut norocul să recităm elegii la împlinirea primăvăraticeii vârste de 5 ani și să participăm la a 10-a aniversare, încrustată în sclipirea de fulger a unui diamant.

Am știut oare atunci la ce evenimente asistăm? Aveam cu siguranță intuiția că se întâmpla ceva deosebit. Și, într-adevăr, în acei ani se întâmpla ceva unic. Toate erau evenimente, adevăratele evenimente ale vieții noastre și ale științei românești: și conferințele internaționale, și sesiunile SNBC, și seminariile din IBPC. Și plugușoarele, și excursiile, și plecările, și venirile Dvs. din străinătate.

Pe plan personal, tot evenimente au fost și șansa de a fi contemporani cu Institutul, de a fi acceptați în procesul de selecție, și aceea de a putea fi angajați în IBPC în acele vremuri turburi. Sau de a ne mândri cu câte un “abstract” la sesiunile din septembrie, iar mai târziu, cu câte o lucrare pe care am avut onoarea ca și D-I. Profesor să-și pună semnătura.

Pe atunci, chiar a ne întâlni cu Domnul Profesor pe coridor era un eveniment...! Sau de a vă vedea mașina în curte, pe geamul laboratorului de la parter... Sau aceea de a răsfoi, din întâmplare, la sala de consiliu, lucrările Profesorului din tinerețe, sau note din perioada de la Endocrinologie.

Aveam atunci, atât admirația discipolilor care încearcă să înțeleagă secretul devenirii unei celebrități și să “fure” ceva din componența magică a Maestrului, dar și jena comiterii unei vagi indiscreții... Oricum, psihanaliza ar putea explica multe din elanurile noastre de atunci și mai ales încăpățânările și ratările multora dintre noi, care ne concuram în a căpăta atenția și aprecierea “tatălui”. Ce naivi eram! Abia acum, când noi înșine suntem părinți, înțelegem că ne iubea pe toți, chiar atunci când ne arăta bățul...

Profesorul a fost el însuși un Eveniment, o apariție singulară în istorie.

El singur a avut puterea să-i contrazică pe marxiști la ei acasă: nu masele amorfe fac Istoria, ci personalitățile. Fie că ele se numeau, așa cum ne-a învățat aniversând chiar în școala de Biologie Celulară de pe chei, pe Eminescu, pe Iorga, pe Brâncuși, fie că erau Palade sau... Simionescu.

Azi, a fi fost „from Simionescu's Institute” e un pașaport transatlantic.

Dacă peste încă zece, cincizeci, sau o sută de ani va mai ști cineva din lume unde este București-ul pe hartă (fie ea și harta științei), asta va datora mult Institutului, Domnului Profesor și Dumneavoastră.

Oboșit de o lume prea mică pentru el, Profesorul se odihnește la temelia Institutului.

Veșnică recunoștință Domnule Profesor...

La mulți ani, IBPC!

Nicanor și Leni Moldovan

Heart and Lung Institute, University Medical Center,

Ohio State University, Columbus, USA

1999

ÎNCEPUTURI

Nu avusesem până atunci un MENTOR. Până în ziua de 26 mai 1979 când am intrat prima oară, cu emoții și speranțe, în cabinetul PROFESORULUI. Nu știam că în acea zi, când mi-a fost acceptată intrarea în Institut, va începe creșterea mea - profesională, umană, morală. Am simțit însă foarte curând că uriașa personalitate, blândă și exigentă, de o statură științifică impresionantă, mă va determina să rămân definitiv legată de Institut.

Cu o forță de granit, neînduplecat, luptându-se cu toate cozile de topor, construia, crea, plămădea Institutul sub ochii noștri. Nu i-a fost ușor. Nici nouă. Dar această “AVENTURĂ” a creat miracolul. Îi invidiez puțin pe cei tineri care au găsit aici o instituție matură, cu un solidificat prestigiu național și internațional. Dar am totodată și o ușoară părere de rău pentru ei, pentru că nu au participat la ÎNCEPUTURI. Nimic nu se compară cu începuturile. În bezna dictatorială de atunci, veneam la Institut ca fluturii spre lumină. Uitam să mai plecăm, angajându-ne în dispute aprige în timpul seminariilor, până la 8-9 seara. Rămâneam în Institut nopțile dinaintea sesiunilor științifice. Bântuiam pe coridoare și prin laboratoare, mânjiți de lipici, certându-ne pentru o bucată de carton și radiind de fericire la fiecare poster terminat. Totul trebuia să fie perfect, nici o literă strâmbă, nici un colț dezlipit. Nu pentru alții, pentru noi. Am învățat asta. Ne strângeam grămadă în jurul meselor de la bibliotecă și făceam claca la alegerea literelor de plastic pentru titlurile de la postere. În unele duminici ne căram și copiii după noi. Fetița mea de 5 ani se rătăcise într-o zi pe coridoare. “Unde

te duci, Diana?” “Mă duc... la familia aceea de la bibliotecă...”

Eram o FAMILIE. O familie mare, cu necazurile și bucuriile ei, cu lupta perseverentă pentru a putea exista, cu luminoasele ei satisfacții. De multe ori – puțini știu – ne-a fost amenințată existența. Capul familiei, PROFESORUL, a știut să lupte și să ne conducă spre realizări considerate atunci utopice, imposibile. Astăzi suntem un arbore cu rădăcinile bine înfipte în pământ. E greu să tai un arbore. E greu, e păcat și până la urmă inutil, pentru că rădăcinile bine înfipte în pământ dau întotdeauna lăstari și muguri primăvara.

Dr. Nona Constantinescu

Domnule Președinte al Academiei Române,
Stimați colegi,
Doamnelor și Domnilor,

Doresc, în primul rând, să vă mulțumesc pentru invitația ce mi-a fost adresată de a participa la Sesiunea Științifică Aniversară - Institutul de Biologie și Patologie Celulară “N. Simionescu” la 20 de ani - și să vă mărturisesc cât de bine mă simt astăzi și ori de câte ori, mă aflu în mijlocul acestui harnic colectiv care activează în Institut și care se bucură de un bine-meritat prestigiu în țară și peste hotare. Cu 20 de ani în urmă, Profesorul Nicolae Simionescu și soția sa Maya Simionescu, care visaseră demult un asemenea Institut, s-au străduit să transforme visul în realitate. Și nu le-a fost deloc ușor. Dar în cele din urmă au reușit, punând într-însul mult suflet. Suflet din sufletul lor. Din păcate soarta nemiloasă l-a răpit prematur pe distinsul Academician Nicolae Simionescu, pe atunci Vicepreședinte al Academiei Române și Director al Institutului, lăsând în urma lui un mare gol, greu de împlinit. Dar, potrivit cuvintelor lui Horațiu “Vasul păstrează multă vreme mireasma de care s-a pătruns mai întâi”, sperăm ca Institutul de Biologie și Patologie Celulară “N. Simionescu” să păstreze multă vreme mireasma spiritului marelui om de știință care a fost Nicolae Simionescu și al cărui nume îl poartă.

Acum 20 de ani, un vrednic colectiv, format din oameni de știință de o înaltă competență, cu o bogată experiență și din tineri entuziaști, dornici să se afirme, porneau împreună pe un drum nou, nebatătorit încă. Cele două generații au conlucrat excelent, într-un veritabil spirit de echipă. S-a lucrat mult. S-a lucrat cu pasiune și dăruire, de dimineața până seara, și adesea, până târziu în noapte. S-a lucrat cu plăcere și roadele n-au întârziat să se arate. În întâlniri internaționale de lucru, cercetătorii Institutului au putut constata cu satisfacție că pot purta discuții, practic, vorbind de la egal la egal, cu prestigioase personalități ale biologiei și patologiei celulare mondiale și că rezultatele obținute de ei prezentau interes pentru aceste personalități, fapt care a avut un efect tonic. Le-a dat mai multă încredere în propriile lor forțe și curajul

necesar pentru a merge mai departe pe drumul atât de spinos, dar totuși atât de frumos, al cercetării științifice. Fără îndoială, meritul mare al Institutului este acela de a fi dat la iveală noi secrete ale naturii în domeniul biologiei și patologiei celulare, dar tot atât de important mi se pare și faptul că Institutul a devenit o școală în care se formează și se desăvârșesc noi specialiști în acest domeniu. Și când subliniez acest merit, îmi vine fără să vreau, în minte, un vechi proverb chinezesc, potrivit căruia “Dacă oferi unui om un pește el se va hrăni o dată, dar dacă îl înveți să pescuiască el se va hrăni întreaga viață”.

În încheiere, vă rog să-mi permiteți să urez Doamnei Academician Maya Simionescu, Vicepreședinte al Academiei Române și Director al Institutului de Biologie și Patologie Celulară “N. Simionescu”, precum și tuturor celor care activează în acest institut, sănătate deplină, tinerețe spirituală, noi și remarcabile succese în descoperirea secretelor vieții, în această dificilă, dar frumoasă confruntare cu necunoscutul. Fie ca, în spiritul celebrului vers al lui Horațiu “Exegi monumentum aere perennius” rezultatele cercetărilor Institutului să se impună și în viitor pe plan mondial, ca un impresionant monument de știință, în slujba omului, mai durabil decât bronzul.

Vivat, crescat, floreat

Institutul de Biologie și Patologie Celulară “Nicolae Simionescu”!

Academician Radu Voinea

Președinte al Secției de Științe Tehnice al Academiei Române
1999

AȘA CUM A FOST

De regulă, luni dimineața, Domnul Profesor dorea să știe cam ce avem de lucru la grafică pentru săptămâna în curs. După ce puneam “țara la cale”, de la un timp mă întreba dacă am urmărit emisiunea de sâmbătă după amiază. Pentru mine acea emisiune era un regal al sufletului alături de Iosif Sava. Generosul amfitrion mă prindea în mrejele pasiunii lui pentru muzică și cultură. Mă capta cu entuziasmul lui mai ales atunci când aducea în fața telespectatorilor un tânăr pe care-l investiga cu cel mai iscusit talent. Se bucura sincer când descoperea în interlocutorul său o persoană care rezista “hărțuielilor”. Se ambala, se entuziasma, uneori exagera, dar era totuși minunat și toată vibrația emoției lui trecea dincolo de ecran. Eu eram fascinată de acest magician. Domnul Profesor se amuza de impactul pe care-l avea asupra mea, mă tachina puțin, apoi plecam la treburile mele. O dată ieșită pe ușa cabinetului său, ziua de luni căpăta o anumită aură. Cred că pentru fiecare dintre noi Domnul Profesor avea un “buton de reglaj fin” cu care să te ajute să rezonzi cu ceea ce urma. Reușise să mă determine să-mi doresc să aflu cât mai multe despre ceea ce reprezentau diagramele sau fotografiile de microscopie unde evidențiam prin diferite semne și săgeți miracolele care se petreceau în structurile respective și, nu cred să

fi fost cineva din institut care să nu aibe habar de ceea ce se petrecea între pereții lui. Până și o anostă ședință de sindicat se transforma într-o disertație științifică. Acolo vorbea pe înțelesul tuturor. Toți aflam cum e structurată baza de cercetare a institutului și cam ce face fiecare cercetător. Uneori măi apela la câte o pildă, dojenind delicat pe câte cineva, dar tot ce spunea era gândit ca activitatea în totalitatea ei să se desfășoare armonios. Nu-i plăceau stridențele, nu îngăduia duritatea, dar cultiva seriozitatea și fermitatea. Era altfel. Se impunea prin exemplul personal: de la ținută până la impactul fiecărui cuvânt adresat cuiva. Era de o punctualitate exemplară și atunci când programa pe cineva la o discuție și atunci când participa ca invitat. La fiecare eveniment științific nu pregeta să amintească de problemele societății noastre și să punteze importanța implicării fiecăruia dintre noi la bunul mers al cetății. Era preocupat să transmită mereu mesaje ce puteau penetra crusta de egoism și indiferența care sălășluia pe conștiința oamenilor. Va rămâne pentru cei ce au avut șansa să-l fi cunoscut un punct incandescent în constelația sa.

Corina Neacșu

DIN AMINTIRILE UNUI CERCETĂTOR

...Se petrecea la un început de februarie, în urmă cu aproape 13 ani, mai exact pe 13 februarie 1996. Mă aflam în laboratorul "Disfuncții vasculare în Diabet" și emoția mă cuprinsese deja. „Cum va fi?” mă întrebam.

Mi se oferise posibilitatea, ca în urma unui interviu riguros cu Doamna Doctor Felicia Antohe, iar după aceea chiar cu Doamna Academician Maya Simionescu, să mă dedic cu totul cercetărilor științifice. Știam că fizicienii au fost cei dintâi care au abordat analiza conceptului de viață, dar mă temeam de necunoscut, de capacitatea sau incapacitatea mea de a face performanță într-un domeniu nou. Priveam nedumerită în jur, toți erau preocupați de munca lor. Dar, toate aceste temeri au dispărut pe măsură ce mă integram în colectivul laboratorului nostru, printre colegii din Institut. Coordonatorul laboratorului în care am fost repartizată și în care sunt și acum, Doamna Doctor Doina Popov, a căutat cu toate prilejurile să-mi stimuleze interesul pentru munca de laborator, pentru inițierea în cercetarea științifică. Am învățat cum se abordează o problema de cercetare, cum se redactează o lucrare științifică, un proiect de cercetare. Ne-am bucurat și ne-am întristat împreună atunci când primeam întrebările și răspunsurile la articolele trimise spre publicare. Și astăzi suntem copleșite de aceleași emoții.

Au urmat perioada doctoratului și examenele de promovare. Am avut astfel șansa să o cunosc mai bine pe Doamna Academician Maya Simionescu. La examene era exigentă, fără să fie dură. Cu cât răspunsurile erau mai bune cu atât întrebările erau mai dificile. Se urmărea întotdeauna logica și judecata, corectitudinea și rigurozitatea

rezultatelor obținute. La fel se urmăresc și astăzi.

Îmi amintesc că la prezentarea tezei de doctorat Doamna Academician era emoționată la fel ca și mine. Discursul ținut mi-a arătat că reușise să vadă dincolo de aparențe, să cunoască omul din lăuntru lui, să-l înțeleagă.

Am avut șansa ca sub aceeași îndrumare să-mi desfășor activitatea și în continuare, după terminarea doctoratului, în același laborator, în preajma aceluiași oameni.

În toți acești ani am înțeles că în activitatea de cercetare nimic nu este impus, nici în privința temelor de cercetare nici a programului, totul decurge firesc. Firească mi se pare și prezența spiritului Domnului Profesor Nicolae Simionescu în laborator, în Institut. Tabloul cu portretul profesorului pe care l-am găsit la venirea mea în laborator, mai poate fi văzut și astăzi. Uneori am senzația că mă urmărește cu privirea și simt o mare responsabilitate pentru tot ceea ce fac.

...Anii au trecut și mă încercă nostalgia pentru momentele frumoase petrecute alături de colegi; mărturisesc că un edificiu multiform mi se pare acest templu al științei, iar cu totul diferiți sunt oamenii care îi trec pragul și diferite sunt forțele sufletești care îi conduc la acest templu.

Dr. Adriana Georgescu

Ușa Institutului s-a deschis pentru mine în anul 1994. A doua zi după examenul de licență plecasem de acasă cu gândul să-mi depun CV-uri pentru angajare la toate institutele din jurul facultății de biologie. Am intrat mai întâi la IBPC, pentru că în timpul examenului de licență văzusem pe tablă un anunț de angajare în IBPC pentru proaspeți absolvenți. Am dat interviu cu doamna dr. Ina Heltianu și mă pregăteam să plec și la celelalte institute. O ploaie de vară m-a întors din drum și n-am mai ajuns niciodată la celelalte institute! Trecusem de prima etapă de selecție și urma să mă prezint la interviu cu Profesorul Simionescu. În ziua interviului aveam mari emoții, fiindcă auzisem de personalitatea Profesorului. Gândeam că voi întâlni omul de știință afundat în gândurile lui și care mă va privi de sus și cu neîncredere. Toate gândurile mi s-au risipit când ușa biroului Profesorului s-a deschis și am fost poftită înăuntru. L-am găsit pe Profesor la biroul lui și am fost impresionată de câtă eleganță inspira. Eleganță în vorbă, în gestică, în îmbrăcăminte. Mi-a pus multe întrebări, iar la toate răspunsurile mele, el își nota într-un carnet niște semne. Știu că i-am spus despre tehnicile pe care le învățasem în timpul pregătirii lucrării de licență, dar am insistat să spun că nu făcusem nici o electroforeză cu mâna mea. Profesorul mi-a răspuns: "vei face multe electroforeze de acum încolo". Pentru mine a fost o rază de speranță, adică un viitor care se deschidea... Într-adevăr, peste puțin timp am fost anunțată că pot veni la Institut pentru a începe lucrul. La 1 august 1994 am sosit la institut și la intrare am întâlnit-o pe Luminița Rădulescu, care fusese și ea primită în rândul IBPC-iștilor. Din păcate, eu și Luminița am fost ultimele cercetătoare angajate de Profesor...

După o perioadă de acomodare în institut, doamna dr. Maya Simionescu ne-a chemat

și ne-a repartizat în laboratorul doamnei dr. Ina Heltianu. Eu urma să lucrez cu doamna dr. Ina Heltianu, iar Luminița cu doamna dr. Felicia Antohe. Mai târziu am aflat că s-a dat cu banul, pentru că repartiția noastră între cele două șefe să fie total aleatorie. Nu știu dacă pentru mine a fost cap sau pajură, știu însă că doamna Ina mi-a arătat atât primii pași în lumea fascinantă a cercetării, dar mi-a fost și îndrumător în laborator pe toată perioada stagiului meu de doctorat. Și astfel, zece ani am lucrat împreună cu doamna Ina, alături de care am învățat despre rigurozitatea experimentelor, molipsindu-mă totodată cu entuziasmul și pasiunea pentru această meserie.

În 1999 am avut o altă experiență, participând alături de doamna Maya la realizarea aplicației pentru obținerea titlului de Centru de Excelență și totodată a unui grant de mobilitate acordat de Comunitatea Europeană prin Programul Cadru 5. Împreună cu doamna Maya am lucrat o lună de zile până seara târziu. A fost o experiență importantă pentru mine, pentru că am realizat cu câtă seriozitate trebuie abordat un astfel de proiect. În plus, în toată acea perioadă am fost uimită cu câtă putere de muncă și dedicație doamna Maya se apleca asupra proiectului. Nu pot să uit că, în ciuda faptului că mulți alți cercetători de la alte institute renunțau pe parcurs, doamna Maya nu putea fi oprită din muncă și nimic nu a influențat negativ realizarea proiectului nostru. Înainte de termen am avut o noapte albă, iar în zorii zilei proiectul trebuia tipărit și trimis prin poștă. Bineînțeles că printerul și calculatorul de rețea s-au blocat. Împreună cu doamna Maya, bântuind prin institut, pe la ora 5 dimineața am reușit să deblocăm printerul și calculatorul și să facem și copiile necesare. Când s-a deschis poșta eram deja cu proiectul în mână, gata de expediat. În anul 2000, Institutul a fost ales ca Centru de Excelență al Comunității Europene, spre bucuria tuturor, dar parcă mai mare, a mea...

La începutul anului 2004 mi-am susținut teza de doctorat, iar în toamnă, împreună cu doamna Maya am început realizarea altei aplicații la Comunitatea Europeană. De această dată, am mai avut un ajutor, cel al Madălinei Fenyo. Pot spune că perioada pregătirii acestui proiect a fost una cu multă muncă, dar și cu momente pline de haz. Aplicația trebuia trimisă electronic, așa că deși nu mai aveam problema tipăririi, totuși înaintea termenului a fost din nou o noapte albă. Ca să nu treacă momentul aplicației fără peripeții, serverul de la Comunitatea Europeană s-a blocat, iar termenul de depunere a fost extins cu o zi sau două - perioadă binevenită, ca orice zi dinaintea unui examen. Proiectul - SERA - a fost unul de succes și majoritatea cercetătorilor din institut au putut beneficia de stagii de specializare în laboratoare din străinătate sau au participat la diferite întruniri științifice în perioada 2005-2008.

Și iată-ne în 2009, când institutul împlinște 30 de ani de existență, iar pentru mine... 15 ani de când îmi e a doua casă!

Dr. Anca Gafencu

De aici, din Canada, gândurile mă poartă deseori către Institutul de Biologie și Patologie Celulară (IBPC) din București care poartă azi numele fondatorului său, Profesorul Nicolae Simionescu.

IBPC „Nicolae Simionescu” din București este locul unde, ca proaspăt absolvent de facultate am avut șansa să descopar tainele biologiei celulare de la doi maeștri ai domeniului: Prof. Nicolae Simionescu și Prof. Maya Simionescu. Domnul Profesor, așa cum îl numeam noi pe Prof. Nicolae Simionescu, avea o forță de muncă extraordinară și plăcerea nedisimulată a savantului care trăiește din plin bucuria noilor descoperiri din domeniul său de cercetare. Institutul, o oază de știință și cercetare avansată în România anilor '80 și mai departe, este de asemenea locul unde atât eu, cât și alți colegi ne-am format ca cercetători. După 14 ani petrecuți în IBPC „Nicolae Simionescu” am plecat spre Canada cu regretul de a părăsi țara și un loc de muncă care devenise a doua mea familie.

Acum la 30 de ani de al înființarea institutului doresc să trimit un gând bun tuturor colegilor de muncă și recunoștința mea Acad. Maya Simionescu care a continuat să conducă mai departe destinele și standardul înalt al institutului, după trecerea în neființă a Prof. Nicolae Simionescu.

Mirela Hașu

27 may 2009,

University of Ottawa Heart Institute, Ottawa, ON, Canada

Vă mulțumesc foarte mult pentru această experiență atât de bogată, cum a fost vizita în acest institut. A fost momentul cel mai semnificativ al scurtei mele vizite în România și voi fi onorat să mă întorc din nou aici. Și mai important este cu siguranță faptul că mulți oameni de știință din multe țări vor dori să muncească aici, deoarece un astfel de mediu nu poate decât să stimuleze performanțele științifice.

Claude Lenfant

Centrul Internațional Fogarty, Institutele Naționale de Sănătate

Bethesda, SUA,

Ianuarie 1981

Mi-am dat seama că nu este niciodată prea târziu să înveți, să te bucuri că iubești, să dai și să primești. Cele mai călduroase urări colegilor mei din România.

Sampath Parthasarathy

Universitatea California San Diego, SUA

16 mai 1985

Nicolae și Maya,
 Vă mulțumesc pentru minunata ospitalitate în această săptămână. Va rămâne o săptămână foarte memorabilă în cariera mea științifică.
 Felicitări pentru a zecea aniversare a institutului.
 În acești zece ani voi ați câștigat o reputație mondială recunoscută pentru excelența în știință și reprezentați un model renumit pentru viitorii oameni de știință români.

Urările mele cele mai bune pentru viitor,

Bryan Brewer, Jr.

Directorul Diviziei de Boli Moleculare a Institutelor Naționale de Sănătate Bethesda, SUA

1 septembrie 1989

Cu admirația mea pentru incredibila voastră ospitalitate și pentru sejour-ul minunat pe care ni l-ați oferit aici în București, dar mai mult decât orice, pentru influența cea mai evidentă pe care voi ați avut-o și continuați s-o aveți asupra științei din România și pentru contribuțiile voastre consistente la cercetările asupra endoteliului. Nu voi uita această călătorie.

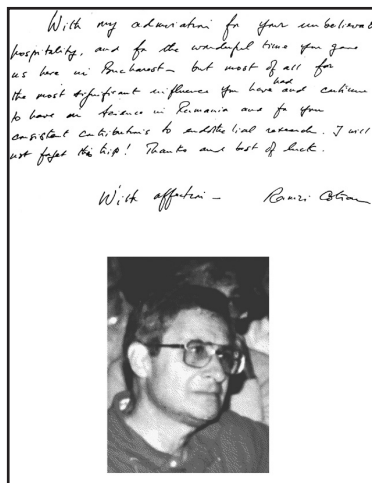
Vă mulțumesc și vă doresc cel mai mare succes.

Cu afecțiune,

Ramzi Cotran

Profesor și Chairman al Departamentului de Patologie al Universității Harvard Boston, MA, SUA , Președintele Societății Americane de Patologie

1 septembrie 1989

Thank you for a wonderful week. The science was superb and the hospitality exceeds any I have ever previously experienced. You and Maya have created a lasting center of Scientific Excellence that will serve as model for the whole world. I will always remember and treasure my visit to your Institute. Mostly, I will recall the excitement and dedication that you have inspired in your young Scientists.

With Admiration and Affection

Alan M Fogelman

September 1, 1989

Vă mulțumesc pentru această săptămână minunată. Știința a fost superbă, iar ospitalitatea depășește pe oricare am întâlnit-o pînă acum. Tu și cu Maya ați creat un centru durabil de excelență în știință care va servi drept model pentru întreaga lume. Îmi voi aminti și prețui pentru totdeauna vizita mea la institutul vostru. În mod special voi memora stimularea și dăruirea pe care ați inspirat-o tinerilor voștri cercetători.

Cu admirație și afecțiune,

Alan M. Fogelman

Profesor și Director al Diviziei de
Cardiologie

la Universității din Los Angeles, CA, SUA

1 septembrie 1989

Dragi prieteni,

Aceasta este a X-a aniversare a institutului vostru și sunt onorat să fiu aici cu voi la celebrarea acestui eveniment. Voi ați creat aici un așezământ de știință de înaltă calitate, de mari oportunități și, mai presus de asta, o sursă de lumină și rațiune pentru toți oamenii. Fie ca următorii zece ani să fie și mai productivi, iar prietenia începută să înflorească.

Cu cele mai calde gânduri,

Joe Witzum

Profesor, Departamentul de Medicină
Internă,

Universitatea California San Diego, SUA

3 septembrie 1989

Dear Friends

This is the 10th anniversary of the Institute and I am pleased to be here with you to celebrate the event. You have created a place of high science, great art and most importantly a haven of love and reason for all people to see. May the next ten years be even more productive and may the Institute continue to grow beyond flourish.

With warmest thoughts

Joe Witzum

Sept 3, 1989

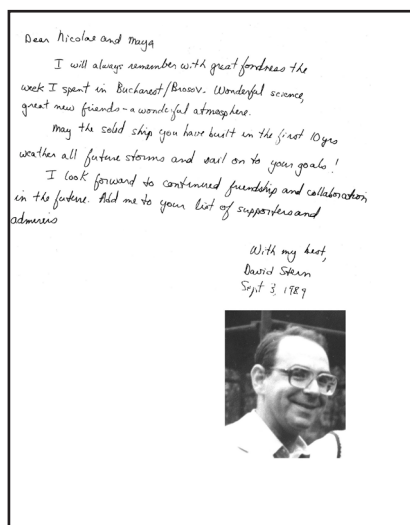
Dragă Nicolae și Maya,
Îmi voi aminti întotdeauna cu multă
duioșie săptămâna pe care am petrecut-o
în București/Brașov. Știință minunată,
noi prieteni extraordinari – o atmosferă
minunată. Fie ca solida corabie pe care ați
construit-o în primii zece ani să înfrunte
toate furtunile viitoare și să navigheze spre
scopurile voastre!

Sper într-o continuă prietenie și colaborare
în viitor. Adăugați-mă la lista voastră de
suporteri și admiratori.

Cu cele mai bune urări,

David Stern

3 septembrie 1989

Pentru Maya și Nicolae,

Mulțumesc pentru această neașteptată și incredibilă experiență. Am venit fără să știu
ce să mă aștept și îmi găsesc greu cuvintele să descriu ceea ce am găsit. Unicitatea
acestui institut creat de voi constă în combinația între calitate și bucuria de a lucra.
Am vizitat laboratoare din diferite părți ale lumii, dar niciodată până acum nu am avut
privilegiul să întâlnesc atât de mulți oameni de știință de primă clasă, depunând atâta
pasiune în munca lor. Acest institut este creația voastră. Vă felicit. Vă salut.

Michael Balls

Secretarul General al Organizației Europene de Biologie Celulară

Universitatea din Nottingham, Anglia

11 iunie 1982

Cu mare admirație pentru munca profesorilor Simionescu, pentru semnificația ei în
medicină, pentru înțelegerea între oameni, pentru prestigiul țării lor, pentru pregătirea
studenților și în beneficiul tuturor acelor care au o inimă în piept. Le doresc succes
continuu în tot ceea ce întreprind.

Roger Kirek

Ambasador al Statelor Unite ale Americii

17 iunie 1987

Vizitarea acestui institut de cercetări remarcabil a fost o ocazie cu totul deosebită. Nu poți să nu fii impresionat de spiritul efortului scolastic care domnește peste tot, ca și de devotamentul și pasiunea omniprezente.

Sunt mai convins ca niciodată că natura muncii dumneavoastră și rezultatele ei vor contribui cu siguranță la înțelegerea atât a (pato)fiziologiei, cât și a viitoarei ere terapeutice.

Erik Tomlinson

Fundatia Ciba-Geigy, Horsham, Departamentul de Farmacie

Universitatea din Nottingham, Anglia

21 sept. 1987

Nu găsesc cuvinte să îi spun Doamnei Simionescu și colaboratorilor săi cât de mult sunt impresionat de Institutul care poartă numele gloriosului său fondator. Este remarcabil faptul că, în ciuda numeroaselor obstacole, aveți siguranța unei calități a cercetării recunoscute de Comunitatea Europeană și este cu totul meritoriu faptul că sunteți Centru de Excelență. Sunt convins că vom stabili o colaborare foarte bogată și mulțumesc Prof. Montreuil, care este la originea acestei apropieri.

Prof. Jean-Charles Fruchart

Institutul Pasteur și Universitatea din Lille, Franța

1 martie 2002

AMINTIRI DESPRE CEI DOI SIMIONESCU

Sunt bucuros să am ocazia de a spune câteva lucruri despre Maya și Nicolae Simionescu, pe care i-am cunoscut la Yale la sfârșitul anilor '70 și începutul anilor '80, când eram conferențiar la Secția de Biologie Celulară de la Yale. La acea vreme, ei seseau la Yale anual și susțineau cursul de Biologie Celulară, piatra de încercare a educației la Facultatea de Medicină, curs organizat și condus de George Palade și de Marilyn Farquhar. Împreună cu Maya și Nicolae am avut responsabilitatea predării histologiei. Pentru mine personal, lucrul cu cei doi Simionescu a fost o experiență remarcabilă. Ei prezentau un impresionant exemplu de dedicatie, entuziasm și competență. Totul trebuia preparat și planificat dinainte, în cel mai bun mod posibil. Nu lăsau nimic la voia întâmplării și a improvizațiilor. Erau foarte exigenți asupra calității cursurilor pe care le predau și acest standard l-au transmis și colegilor mai tineri, cum eram eu. Iar studentii le apreciau cursurile cu cele mai înalte calificative. Astăzi, când întâlnesc doctori sau cercetători care au fost educați la Yale, descopăr ca și ei au amintiri

minunate despre Maya și Nicolae.

Îmi făcea plăcere să-i văd venind în fiecare toamnă și le simțeam lipsa la sfârșitul cursului. Aduceau cu ei o perspectivă revigorantă în atmosfera unei instituții americane privilegiate. Era evident că cei doi Simionescu își puseseră toată energia (și mai mult decât atât) în crearea noului Institut de la București. Dedicarea lor unei „cauze”, aceea de a crea un centru științific de excelență în țara proprie a fost extraordinară. De fapt, ei au fost cei care m-au inspirat la întoarcerea mea în Italia, după o prima perioadă în SUA. Am fost fericit să fiu multi ani în contact cu cei doi Simionescu, a fost o bucurie totdeauna să ne vedem și să aflăm progresele lor științifice și despre Institutul lor. Când viața m-a adus înapoi în America la sfârșitul anilor '80, m-am bucurat din nou de susținerea lor. Nu aș fi azi unde sunt dacă nu ar fi fost ei. Este cu adevărat remarcabil ceea ce au înfăptuit Maya și Nicolae. Cu rezultatele cercetărilor lor au contribuit la conturarea formei actuale a biologiei celulare a vasculaturii. Totodată, ei au contribuit la conturarea științei în țara lor și au creat un Institut excepțional în Europa de Est.

Pietro De Camilli, M.D.

Eugene Higgins Professor, Department of Cell Biology
Howard Hughes Medical Institute, Yale University School of Medicine
24 mai 2004

IBPC LA VÂRSTA ADUCERILOR AMINTE

Tristețea se amestecă cu bucuria acum, când ne pregătim să sărbătorim Institutul lui Nicolae Simionescu - în absența lui. Ce ironie a sorții a făcut ca el să fie doborât tocmai de maladia care a constituit subiectul de cercetare al Institutului. Noi ne simțim extrem de privilegiați de a avea împreună cu Nicolae și Maya o întregă comoară de amintiri, unele chiar de acum 28 de ani, din etapa pe care am putea-o numi stadiul embrionar al Institutului.

În 1975 am întâlnit doi biologi celulari eminenți, cunoscuți ca „Cei doi Simionescu” (și, uneori, inevitabil, „SimoNIESCUS”). Ei au fost aleși personal de Dr. George Palade în București; în laboratorul renumit al Dr. Palade, au devenit pasionați de studiul endoteliului. La acea vreme, endoteliul era peste tot (ceea ce așa și este) și fiecare cercetător în acest domeniu și-a dat seama că, dacă vrei să știi noutățile asupra endoteliului, trebuie să vii în contact fie cu unul, fie cu ambii cercetători români. Ne-a făcut cunoștință cu ei Dr. Palade, iar prietenia noastră a fost instantanee (de fapt, Nicolae ne-a fost martor la nuntă). În cercetare, ei aveau aceleași standarde riguroase ca Dr. Palade; aveau același accent distinct „RRRromanian”, lăsând impresia că, pentru a fi la vârful biologiei endoteliului, trebuie să ai o pronunție adecvată a unor cuvinte ca „RRRibosomes” și „TRRRanscytosis” (și aceasta era adevărat).

Cei doi Simionescu au arătat clar că ei nu erau dezertori din România, ci dimpotrivă, ei așteptau să se construiască noul lor Institut conform cu planurile pe care le trasasera cu atenție și grijă. Noi lucram în Worcester, la Universitatea din Massachusetts, Facultatea de Medicină. Distanța dintre New Haven și Worcester era prea mare doar pentru a lua masa împreună, așa că ne întâlneam la jumătatea drumului. Dacă aveam timp suficient, petreceam un sfârșit de săptămână la Haven sau la Worcester. Oriunde ne întâlneam, discutam în detaliu experimentele noastre; nicicând nu ne-am gândit că eram, în fapt, competitori.

Nicolae și Maya desenau planurile viitorului Institut pe servetețele de hârtie de la restaurant. Părea ca un vis de cercetător: biologi desenând cuibul lor științific, un cuib care include biologie și patologie. După câte cunoaștem noi, această caracteristică a IBPC era unică la acel moment; cele două litere reunite - BP - reprezintă un plan de lucru, dar și o filosofie a naturii: patologia nu este o știință per se, ci o extindere a biologiei normale. Virchow, fondatorul patologiei moderne, exprima acest concept în 1858: „Patologia este fiziologia cu obstacole” („Physiologic met Hindemissen”). Rezultă că nu poți înțelege complet „normalul”, fără starea anormală, și invers.

Deschiderea oficială a IBPC a fost în 1979. O veste bună, dar viața a devenit și mai stresantă pentru soții Simionescu; în baza unui contract oficial, ei urmau să vină în fiecare an pentru 3 luni în SUA, în scopul unor cercetări și activități didactice avansate. Dar dacă Guvernul le refuză viza de ieșire? Ce s-ar fi întâmplat cu angajamentele de la Universitățile Yale, Columbia, Rockefeller sau din alte locuri, unde Maya și Nicolae erau implicați în activitatea didactică? Aceasta catastrofă a fost cât-pe-ce să se întâmple de mai multe ori, iar stresul ei a fost greu de suportat chiar și de către noi. În ultimii ani am avut de două ori plăcerea și onoarea de a vizita IBPC. Primirea organizată de soții Simionescu pentru musafiri era așa de extraordinară, încât aspectele umane, ca și rezultatele științifice au rămas de neuitat. Unul din noi (G.M.) a fost impresionat de numele frumoase ale doamnelor: Doina, de exemplu, sună în urechea unui italian ca două note muzicale ale unui instrument străvechi.

Cu toate lipsurile și dificultățile vremurilor, Nicolae și Maya reușeau să organizeze pentru vizitatori meniuri românești de neuitat. O altă experiență miraculoasă, de data aceasta pentru urechea muzicală, au fost sunetele unui violonist, un domn mai în vârstă, care ne-a încântat cu melodile sale. În timp ce cânta la vioară, se apropia blând de urechea noastră și eram martorii unui sunet pur, de muzică pură, aproape fără nici un zgomot mecanic interferent. A fost extraordinar, iar pentru un violonist amator este aproape imposibil de realizat așa ceva.

Când am vizitat laboratoarele, am fost uluiți de eforturile echipei de cercetare în numele „economiei”. În ultimul moment, guvernul decisese să platească salariile, dar nu și materialele de laborator. Nimic nu era de unică folosință; nici chiar soluțiile. Când minusculele preparate ce urmau a fi examinate prin microscopie electronică erau fixate în osmium, acest reactiv era re-extras și refolosit. Judecând după rezultate, această metodă - disperată, după cum ni s-a părut nouă - a dat rezultate. În anii din urmă am văzut exemple minunate ale „economiei” în microscopie electronică

folosind fragmente de valve aortice de la animale cu hipercolesterolemie.

Micrografiile electronice ale „liposomilor” peretelui vascular, situați sub un endoteliu intact sunt până astăzi cea mai bună reprezentare a leziunilor aterosclerotice incipiente vizibile prin microscopie electronică.

Noi am fost și martorii timpurilor grele trăite sub dictatură: greutățile zilnice sau chiar ale fiecărei ore erau așa de departe de tot ce este normal și uman, încât azi par a fi de necrezut. Nicolae era intransigent, și la fel și Maya, patenera sa esențială în știință și în viață. Umorul nestăvilit al lui Nicolae l-a ajutat poate, dar riscurile pe care și le-a asumat erau zilnice. Maya și Nicolae au refuzat rațiunile suplimentare oferite prietenilor regimului. Ca Director al Institutului, Nicolae era obligat să afișeze portretul dictatorului în biroul său. El l-a atârnat undeva afară și-l arata vizitatorilor spunând: „Wrong Nicolae”.

Pentru cercetătorii noilor generații care lucrează liniștiți la mesele de laborator este imposibil, poate, să-și imagineze cum era să efectuezi experimente la aceleași mese, în aceleași laboratoare, sub un regim dictatorial. O criză se putea produce în orice moment. Nicolae trebuia să fie permanent pregătit să aplaneze orice măsură care venea de la oficialități. De exemplu, într-o bună zi a aflat că Institutul va fi dărâmat imediat, deoarece interfera cu priveliștea viitoare de la ferestrele Palatului Poporului. Încearcă să faci un experiment, când o astfel de perspectivă plutește în aer!

Poate este normal să uităm acele vremuri - dar nu trebuie să uităm niciodată curajul celor care au ținut făclia pe drumul drept și corect în timp de furtună. Acest tip de curaj, mergând până la uitarea de sine, se numește eroism.

Anul 1995 a adus o lovitură cruntă: Nicolae a plecat brusc dintre noi. Maya a fost de admirat, ca de obicei. În stilul tipic Simionescu, ea a continuat să lucreze cât doi, cu energia care trebuie să-i fi motivat pe înaintașii lor, Dacii.

Suntem mândri de a fi prietenii ei și ai Institutului de Biologie și Patologie Celulară “Nicolae Simionescu” - un centru de excelență pentru știință și pentru umanitate.

Isabelle Joris-Majno și Guido Majno

University of Massachusetts

2004

AMINTIRI DESPRE INSTITUTUL DE BIOLOGIE ȘI PATOLOGIE CELULARĂ ȘI DESPRE FONDATORII SĂI

Fondatorii IBPC, Nicolae și Maya Simionescu mi-au fost colegi, prieteni apropiați și, în multe privințe, cel de-al doilea rând de părinți în cea mai mare parte a carierei mele științifice. Eram absolvent și studiam cu George Palade și Jim Jamieson la Universitatea Rockefeller, când l-am cunoscut pe Nicolae și apoi pe Maya, care începuseră acolo studiile asupra structurii fine și permeabilității microvasculaturii. În

anii care au urmat am participat împreună la nașterea biologiei celulare moderne. În timp ce eu eram interesat de explorarea zonei distale din calea de secreție în celule

exocrine, am fost martorul explorării sistematice a permeabilității capilarelor în stilul Simionescu, și la definirea variatelor forme ale transcitozei care sunt astăzi recunoscute ca proprietăți ale endoteliului. La acea vreme, Rockefeller era paradisul nostru intelectual, un loc de refugiu într-un oraș tumultuos, un loc unde eram uniți prin dragostea

pentru biologia celulară și eram feriți de orice alte lucruri exterioare care ne-ar fi distras atenția. În multe privințe cred că acest mediu a servit ca model pentru ceea ce a creat Nicolae și Maya la IBPC în București.

În 1973, Nicolae, Maya și cu mine ne-am „transcitat” împreună din New York la New Haven. Mutarea la Facultatea de Medicină Yale a fost importantă pentru IBPC din cel puțin două privințe: prima, a marcat începutul perioadei când „discipolii” Simionescu au fost trimiși la laboratoare internaționale, în scopul de a forma conducători de grupuri de cercetare pentru viitorul Institut; a doua, a fost locul în care cei doi Simionescu au început cea de-a doua carieră, ca arhitecți ai activității fizice din IBPC. Îmi amintesc creionarea viitorului Institut de către echipa științifică de renume a celor doi Simionescu, alegerea înțeleaptă a direcțiilor științifice, discuțiile periodice cu George Palade; pentru mândrii părinți, procesul de naștere al IBPC a semănat cu nouă ani de eforturi... (în loc de o gestație de... nouă luni). Interacția mea cu cei doi Simionescu la Yale a avut și o conotație personală importantă, deoarece m-am întors în 1978 în calitate de cadru didactic de Biologie Celulară, iar Nicolae a fost mentorul meu în primul an de predare la studenții mediciști. Îmi sunt vii în minte până azi lucrurile pe care le-am învățat sub conducerea sa – descrierea logică și ierarhică a organizării secțiunilor histologice, discutarea funcției fiziologice în contextul structurii și rolul acestui eșafodaj pentru înțelegerea patologiei țesuturilor. Sunt sigur că mulți dintre dumneavoastră înțeleg ce vreau să spun! Și azi continui să-i fiu recunoscător lui Nicolae care a menținut standardul meu educațional la cel mai înalt nivel. Și tot acum, la împlinirea a 25 de ani de profesorat la Facultatea de Medicină, continui să folosesc cu mândrie bogatul set de ilustrații splendide din capitolul celor doi Simionescu din Manualul clasic de Histologie editat de Weiss și Greep.

Deși încă nu am vizitat IBPC, experiența mea cu Nicolae și Maya m-a făcut să apreciez în mod deosebit modul în care poți trăi la un nivel științific ridicat și în care poți

aduce contributii științifice valoroase. IBPC, o temelie științifică modernă dedicată înțelegerii proceselor biologiei celulare și a celor patologice este astăzi, după 25 de ani, Centru de Excelență al Comunității Europene, fapt cu adevărat remarcabil. Acest Institut este o moștenire concretă, rezultat al combinării viselor, viziunilor, descoperirilor, creativității și perseverenței. Este un model viu pentru fiecare din noi. Închei cu urarea de fericitări din inimă și urez IBPC inspirație și succese și în următorii 25 de ani!

J. David Castle

Profesor de Biologie Celulară

Director al Programului de Biologie Celulară și de Biologie a Dezvoltării,
Universitatea din Virginia, SUA

2004

EVOCAREA UNEI PERSONALITĂȚI CREATOARE ÎN ȘTIINȚELE BIO-MEDICALE: PROFESORUL NICOLAE SIMIONESCU

Cu emoție scriu aceste rânduri evocatoare, dăruite și nu formale. Figura lui Nicolae Simionescu induce o puternică personalitate, răpită așa de devreme din comunitatea științifică. Un creator de adevăr științific, un creator de instituții, un ideal pentru tineri care vor aspira să ajungă acolo unde a ajuns el. Câte aș putea spune! Sunt emoționat de ultimele lui cuvinte pe care le-am auzit la Academia Română după ce a prezidat ședința de intrare a unui coleg care și-a rostit cuvântul de recepție. L-am oprit și i-am spus: „De ce te obosești așa de mult? Trebuia altcineva să vorbească!” Nu e cazul să explic de ce! A răspuns: „V-am urmat exemplul pentru că sunteți pentru mine unul din maeștrii mei.” Acestea au fost ultimele cuvinte. M-a mișcat profund și acum evocându-l nu o fac pentru mine, o fac pentru el, care nu și-a renegat maeștrii. Ne-a arătat că nimeni nu vine în știință fără o formație istorică.

A vrut să facă și în Academia Română tot ce trebuia. S-a devotat și în această instituție, să-i confere alt orizont științific, a elaborat planul grant-urilor competitive, contracte de cercetare, realizate prin respectarea libertății creatoare.

Ce exemplară a fost cunoașterea noastră când a venit prima oară lângă mine! Eram atunci directorul Institutului de Endocrinologie. Apare în fața mea, neașteptat - un tânăr. Dar ce înfățișare avea! Privirea lui, o văd halucinant în această evocare. „Vă rog să mă primiți să lucrez în institutul ce-l conduceți.” „Dar de ce?” I-am întrebat. „Știu că ești conferențiar de anatomie la facultate, și solicitat de cei mai mari chirurgi să devii chirurg” (a fost colaboratorul lui Juvara). Putea să fie un mare chirurg, un distins anatomist și profesor. Renunță la aceste posibilități și vine în fața mea. L-am întrebat: „Ce vrei și de ce?” „Vreau să lucrez în știință.” Adică în această nobilă preocupare a

omului care caută să pătrundă tainele Universului. Pentru că noi facem parte dintr-un Univers cu misterele lui. Niciunul dintre ele nu se poate explica, de ce este sau cum este. Suntem! În acel tânăr, care a apărut în fața mea, am simțit patosul lui, acea forță interioară căreia nu-i rezistă nimic. Renunță la două posibilități de afirmare din toate punctele de vedere și vine într-o instituție în care i se oferă două camere modeste la etajul întâi la Biobază. Și ce? Un microscop optic modest, un microtom și câteva substanțe colorante, așa cum se găseau atunci. Le-a perfecționat, a schimbat totul. Ce tensiune interioară, ce aspirație spre cunoaștere! Știința ne permite o reflectare mai reală a tot ceea ce vedem căutând explicația fenomenelor. A demonstrat-o din plin.

Nicolae Simionescu nu a semnat niciodată condica, a fost un colaborator fără program birocratic. Atunci când începea o cercetare, dacă trebuia să stea noaptea, rămânea și dormea în laborator până la terminare. Într-o zi i-am spus: „Prin acest laborator au trecut mulți și nu au descoperit ce se poate vedea”. Într-adevăr, în cancerul glandei tiroide, pe lângă care trecuseră alții, a reușit să vadă cancerul medular. Se știe că tiroida are două varietăți de celule: celulele C și celulele foliculare. Cancerul banal, cunoscut, este cel folicular, dar acela din celulele C este cancerul medular. „Nu se poate, i-am spus, să nu fie printre zecile de cazuri operate”. L-a găsit! Acei ochi pătrunzători și mintea care se ascundea îndărătul lor, cât a pătruns în ceea ce alții nu au văzut! A fost un descoperitor; el a adunat după aceea cazurile de biopsie ale cancerului tiroidian, care se operau în institut și i-am propus să scriem împreună o sinteză. Nu trebuiau să rămână numai în comunicări. „Sinteza rămâne pentru că reflectă gândirea asupra faptelor pe care le prezinți”. Am semnat împreună propunerea la Editura Academiei pentru „Formele anatomo-clinice și fizio-patologice ale cancerului tiroidian”. S-a devotat problemei cu aceeași stăruință și înțelegere afectivă. Era sensibil în procesul cunoașterii. Este explicabil de ce am comunicat cu el în diferite împrejurări. Este de fapt un factor condițional al cunoașterii. A luat de la mine, dar și eu am primit de la el. Acest tonus misterios pe care fiecare din noi poate să-l aducă, dacă e dăruit. Am refuzat în final ca lucrarea să fie semnată împreună, pentru că eu nu aveam ce căuta, când totul era el. Așa de bine era elaborată și originală. Descifrase peste zece forme anatomo-clinice și fiziopatologice pe care nimeni nu le-a văzut în literatură. Ce căutam eu acolo? Să parazitez gândirea și opera lui? Nu! Și așa a apărut „Histogeneza Cancerului Tiroidian”, tradusă apoi în engleză și publicată la cererea a două edituri din Anglia și SUA (W. Heineman Medical Books Ltd., London Grune și Stratton, New York). Contribuția lui, în Institutul de Endocrinologie a fost marcantă, cu trăsături originale. N-a fost repetitor; a gândit în nou. În condițiile extrem de simple, pe care i le-am oferit atunci, a organizat evidența lucrărilor și sistematizarea lor. Laboratorul era impresionant prin această ordine care reflecta personalitatea lui.

Am mărturisit doar unele aspecte din comuniunea cu Nicolae Simionescu; ceea ce este caracteristic, instructiv și exemplar pentru personalitatea acestui mare învățat care a dispărut așa de timpuriu.

La prima vizită a Profesorului G. E. Palade în Institutul de Endocrinologie, nu mi-a cerut decât să-l vadă pe Simionescu. Îl cunoștea de la catedra de Anatomie. După vizita de

câteva ore, Prof. G. E. Palade mi-a spus: „Luptă-te pentru el” (era greu atunci să pleci în străinătate, trebuia să-ți iei răspundere ș.a.m.d.- în perioada comunistă). „Poate mai mult decât îi oferi aici.” Și într-adevăr a demonstrat cu prisosință aceste posibilități.

A început astfel o nouă perioadă fecundă în activitatea lui științifică și profesională, reușind în colaborare (începută încă din Institutul de Endocrinologie) cu distinsa și dotata sa soție să-și perfecționeze metodele de cercetare, să-și însușească cu pasiune metodologia contemporană, impunându-se prin rezultatele obținute în institutele de cercetare și învățământ din SUA. I-a fost acordat gradul de profesor la două universități americane și s-a impus internațional la congrese și invitații prin capacitatea de reprezentare a unei activități devotate.

S-a reîntors în țară după o îndelungată absență, cu hotărârea de a construi un institut consacrat biologiei celulare. Pe un loc viran, cu discreție, aproape în secret, a construit împreună cu Maya Simionescu Institutul de Biologie și Patologie Celulară. Este opera lui. Asemenea marilor constructori ai științei medicale românești, a introdus Biologia și Patologia Celulară în țara noastră, a lăsat poporului nostru o instituție în care se poate dezvolta știința, se poate învăța, se poate găsi noul și arăta că noi putem fi creatori. El a demonstrat din plin această capacitate. Nu trebuie să-l uităm! Cei care uită, sunt uitați la rândul lor.

Academician Ștefan Milcu

Institutul de Biologie și Patologie Celulară este asemănător unei opere de artă, prin concepția ce a stat la baza construcției sale, prin distribuția spațiilor și prin armonia legăturilor funcționale. Nu este surprinzător că a fost realizat astfel de către doi iluștri elevi ai școlii românești de biologie și medicină, care au reușit să se impună prin opera lor în lumea științifică contemporană și să ajungă la poziții de prestigiu. Elevilor și prietenilor mei, Dr. Nicolae și Maya Simionescu, le datorăm admirația și recunoștința pentru tot ce au făcut și pentru tot ce vor dăruia științei în anii viitori, ce-i dorim să fie îndelungați și rodnici.

Vă urez o deplină realizare în tot ce întreprindeți!

Academician Ștefan Milcu

5 mai 1980

Îl cunosc pe Dr. Simionescu din 1953 când, în dorința mea de a avea colaboratori tineri și dornici de a se instrui, a fost numit în Clinica de Chirurgie pe care o conduceam. Am lucrat împreună 4 ani, tânărul Dr. Simionescu distingându-se prin întreaga sa activitate, ca un element ieșit din comun, poate prea bun pentru a rămâne doar un „simplu

chirurg”. Așa se face, probabil, că a trecut în cercetarea științifică fundamentală în care i-am urmărit activitatea și care a culminat prin specializarea sa în Biologie Celulară. Institutul pe care îl conduce, conceput personal atât din punct de vedere organizatoric, cât și funcțional, precum și calitatea cercetărilor sale deosebite, marchează din plin calitățile sale deosebite pe care le-am constatat cu ocazia colaborării noastre. A știut să-și aleagă colaboratorii, a știut să-i dirijeze creând o unitate de cercetare care reprezintă un unicat în țara noastră. Vreau să subliniez, de asemenea, simțul său patriotic, în sensul creării în țara noastră a unei școli de cercetare cu răsunet internațional.

Soția sa, Maya Simionescu, a fost și este o colaboratoare excepțională care l-a secondat permanent în întreaga sa activitate. Îi felicit pe soții Simionescu și le doresc mari succese în activitatea lor.

Cu veche și constantă prietenie,

Prof. Ion Juvara

August 1983

CUVÂNT LA A 20-A ANIVERSARE A IBPC

Înființarea Institutului de Biologie și Patologie Celulară, în anul 1979, a constituit atunci, un fenomen de excepție, o aventură aproape incredibilă. A reuși implantarea unei instituții științifice de vârf, de tip occidental, era ceva efectiv de domeniul fantasticului. Și, totuși, acest Institut s-a născut, a funcționat și am văzut cum s-a dezvoltat ca un centru de excelență al științei românești, nu doar din 1999, când a primit această etichetă, ci încă de la început.

Sigur că elementul conjunctural al sprijinului moral primit din partea Profesorului George Palade a fost esențial, dar factorii decisivi au fost existența, calitățile, strădaniile și abnegația părinților acestui Institut, soții Nicolae și Maya Simionescu. Valoarea lor ca personalități științifice, susținută de renumele dobândit prin opera științifică realizată au fost ceea ce a permis dobândirea încrederii și de partea cealaltă a Atlanticului, unde funcționa în continuare un sistem de apreciere realistă, exigentă, aș zice chiar dură a valorilor, și faptul că au trecut cu bine acest examen și apoi, au reușit să-l treacă în continuare, cu întreaga echipă, după înființarea Institutului, acum 20 de ani. Grant-urile obținute au constituit oxigenul pentru funcționarea în continuare a noului Institut. Dar, pentru ca materialele, reactivii să ajungă în strada Hașdeu, a fost nevoie de multe strădanii, de multe subterfugii și de eforturi disproporționat de mari.

Echipa a crescut și s-a maturizat. A trecut de bună-seamă printr-un proces de selecție naturală. Au rămas dintre cei mai buni. Este o adevărată echipă, foarte unită în jurul căpitanului navei și a secundului său și, pentru toți, motivația trece prin inimă și prin neuronii de elită, și mai puțin prin pusculiță. Curând după Institut, s-a creat Societatea

Națională de Biologie Celulară, lărgind sfera de acțiune a Institutului.

După decembrie '89, când zidul Berlinului dispăruse, îl folosesc ca simbol, și totul părea să se fi schimbat. Profesorul Nicolae Simionescu și-a dirijat firesc activitatea și pe un plan mult mai larg, întreprinzând o adevărată cruciadă pentru instaurarea unui sistem coerent și corect de judecare a valorilor în cercetarea românească. A fost uneori aproape mai greu decăt înființarea Institutului. Nu mai era vorba numai de implantarea unui grefon sănătos și viguros într-un organism bolnav, era vorba de încercarea de a vindeca însuși organismul. Și s-a dedicat acestui ideal cu aceeași obstinație, cu același optimism și cu binecunoscuta sa bună-credință. A fost și de data aceasta o ocazie de a face uz de cea mai rară și cea mai prețioasă formă de curaj: curajul intelectual. Și roadele au început să se arate, chiar dacă mai timide și mai lente, la început, decât le-ar fi dorit impetuoșitatea lui.

Astăzi, D-na Maya Simionescu ține nu numai cârma Institutului și a Societății Naționale de Biologie Celulară, dar se îngrijește și de continuarea a ceea ce începuseră împreună pentru vindecarea mentalităților în știința românească. Și îi dorim din toată inima succes pe toate fronturile, atât domniei sale, cât și tuturor membrilor echipei, întregului Institut pe care îl aniversăm astăzi.

Profesor Dr. Andrei Combiescu

Director al Institutului de Microbiologie și Imunologie „I. Cantacuzino”
1999

CUVÂNT LA A 20-A ANIVERSARE A IBPC

În cei 20 de ani de când pionierii și conducătorii Institutului, Profesorul Nicolae Simionescu și Profesor Maya Simionescu, au pus bazele Institutului, ei și Institutul lor au intrat în istoria științei, a cardiologiei și a învățământului din țara noastră. Permiteți-mi să explic de ce Institutul a fost și este un exemplu pentru noi toți, foruri academice, științifice și universitare.

În primul rând, au creat pentru cercetarea medicală și pentru cercetarea biologică standarde care au devenit de referință pentru țara noastră. Aceste standarde sunt standardele medicinei și biologiei din Europa și Statele Unite, standarde către care trebuie să tindă cercetarea științifică de pretutindeni. Metodologia lucrărilor Institutului, planificarea cercetării, modul de prezentare în reuniunile științifice, publicațiile din revistele de specialitate, modul de constituire a echipelor de cercetare, cel puțin toate acestea au plasat Institutul într-o poziție de referință pentru medicina noastră și pentru cercetarea științifică de la noi.

În al doilea rând, aș vrea să subliniez că, de la început, conducătorii Institutului și cercetătorii din Institut s-au concentrat pe câteva probleme de biologie și patologie cardiovasculară, care abia după 15-20 de ani au devenit fundamentale și prioritare

în cardiologie. De la cardiologia clinică în perioada '60-'90, s-a dezvoltat cardiologia de explorare și cea intervențională. În ultimii 5 ani, cardiologia a trecut în era cardiologiei celulare și moleculare și aceste domenii, altădată rezervate cercetătorului hiperspecializat, au devenit astăzi domenii obligatorii pentru cardiologi.

Știința înseamnă, desigur, nu numai cercetare, înseamnă și anticipare. Și conducătorii Institutului au dovedit un spirit excepțional de anticipație pentru cardiologie, pentru care trebuie să le fim recunoscători. Fiziologia și patologia endoteliului vascular, care reprezenta în urmă cu 15 ani, un domeniu al inițiaților, a constituit de-a lungul a 20 de ani, domeniul prioritar de cercetare al Institutului.

Astăzi, patologia endoteliului vascular reprezintă un element central în cardiologia modernă, în ateroscleroză, în hipertensiunea arterială, în boala cardiacă ischemică. Dar, toate acestea nu ar fi fost posibile fără dăruirea totală, înalta responsabilitate științifică, calitățile de cercetător, educator și de conducător ale Profesorului Nicolae Simionescu și a Profesorului Maya Simionescu. Destinul nedrept a făcut ca Profesorul Nicolae Simionescu să nu fie prezent astăzi, dar spiritul său a rămas în Institut.

Închei prin a spune că, oricât de grele ar fi situațiile istorice, când există speranță și când există inteligență, se poate realiza ceva. Institutul și Dumneavoastră ați dovedit-o cu prisosință.

Prof. Dr. Leonida Gherasim

Spitalul Clinic Universitar - Bucuresti
1999

Stimată Doamnă Academician Maya Simionescu,
Onorată Asistentă,

Filiala București a Societății Naționale de Biologie Celulară cinstește memoria Profesorului Nicolae Simionescu, strălucit om de știință și prestigios întemeietor de școală. Dispariția lui fulgerătoare a însemnat o pierdere ireparabilă pentru știința românească și a îndurererat profund pe toți cei care l-au cunoscut și iubit. Prin opera sa, prin ceea ce a sădit în mințile și inimile celor care i-au fost colaboratori și discipoli el rămâne și va fi mereu prezent în mijlocul lor.

Natura a fost darnică cu Profesorul Simionescu. L-a înzestrat cu o inteligență creatoare, cu o putere de muncă fără seamăn, cu o generozitate rar întâlnită. Analiza operei sale științifice nu poate fi făcută decât de specialiști, de aceea ne vom mărgini la schițarea principalelor ei momente.

Deși consemnată în peste 500 lucrări, dintre care mai mult de jumătate apărute în publicații de peste hotare, opera științifică a Profesorului Simionescu a avut la bază o concepție unitară, aceea a relației dintre structură și funcție în stare normală și patologică. Găsim aici ideea lui Goethe: „Forma nu este decât o funcție care s-a

consolidat”, idee implicată în formula lui Francisc Rainer: „Anatomia este știința formei vii”. În decursul celor 4 decenii în care s-au desfășurat cercetările Profesorului Simionescu au reflectat progresele uimitoare ale tehnicilor de investigație, ca și evoluția accelerată a concepțiilor teoretice ce a avut loc în biologie în ultimile etape ale acestui mileniu.

Începutul cercetărilor Profesorului Simionescu e reprezentat de studii de morfologie vasculară și angioarhitectonie publicate în perioada 1956-1960. În paralel și apoi în continuare s-au succedat cercetări de morfologie și morfopatologie endocrină. Un moment important îl reprezintă colaborarea Prof. Simionescu la cercetările Acad. Șt. Milcu asupra patologiei topochimice și ultrastructurale a gușii familiale. O altă importantă cercetare în colaborare cu Prof. Milcu privește glanda pineală și căile hemocrine și interstițocrine ale acesteia.

O cuprinzătoare monografie publicată de o editură din Londra și New York sintetizează contribuția Prof. Simionescu la histogeneza cancerului tiroidian.

În perioada 1970-1979, Prof. Simionescu își desfășoară activitatea la Universitatea Yale și Rockefeller din Statele Unite. Aici, împreună cu George Palade își începe cercetările privind biologia celulei endoteliale. Acestui domeniu Prof. Simionescu îi va rămâne credincios pentru toată durata vieții sale și îi va consacra întreaga sa putere de muncă și creație. În acest domeniu el a adus strălucite contribuții care au intrat în patrimoniul internațional al biologiei și patologiei celulare. Cu tehnici remarcabile a demonstrat existența unor microdomenii diferențiate pe suprafața celulelor endoteliale, a descris particularitățile unor receptori și a urmărit transportul transendotelial al macromoleculor.

Profesorul Simionescu a fost întotdeauna animat de dorința de a întemeia în România un centru în care studenții și doctoranzii să fie antrenați în cercetarea biomedicală. Din această idee, din acest vis a luat ființă Institutul de biologie și Patologie Celulară. În construcția, dotarea și organizarea acestui Institut a investit imensa sa putere de muncă și tot atâta experiență și creativitate. Gândit de el până în detaliile construcției și funcționalității, Institutul reflectă spiritul său ordonat și metodic. S-a confirmat încă o dată vechiul adagiu „mens agitat molem”, spiritul însuflă materia.

Echipa de cercetători formată de profesorii Nicolae și Maya Simionescu a desfășurat o cercetare de calitate ale cărei rezultate sunt recunoscute și larg citate în literatura internațională. Se realizează în continuare un program de cercetare cu laboratoare din Statele Unite. Institutul a fost reprezentat în foruri internaționale de profesorii Nicolae și Maya Simionescu în calitatea lor de „visiting professors” la universități americane și canadiene precum și prin participarea lor ca organizatori, președinți sau raportori generali la numeroase manifestări științifice internaționale.

La nivelul Institutului s-au dezvoltat în continuare lucrările asupra transportului transendotelial. Noțiunea și termenul de “transcitoză” a fost introdus în terminologia internațională ca rezultat al acestor cercetări. Într-un articol din revista „Science”, în 1993, Anderson subliniază rigurozitatea științifică și valoarea argumentelor cu care Nicolae și Maya Simionescu documentează în mod definitiv fenomenul de transcitoză.

Descrierea canalelor transendoteliale precum și diferențierea segmentelor joncționale intercelulare în endoteliul vascular sunt alte contribuții importante aduse de Nicolae și Maya Simionescu în colaborare cu George Palade.

Acad. Vlad Voiculescu

Doamnă profesor Maya Simionescu,
Onorați oaspeți,
Stimați colegi,

Alături de întreaga spiritualitate românească, care a deplâns în această primăvară dipariția unui Eugen Ionescu, a unui Emil Cioran, medicina românească, parte integrantă a științei și culturii de pe aceste meleaguri, deplânge dipariția profesorului Nicolae Simionescu.

Eternitatea pentru Ionescu, Cioran și Simionescu începe în primăvara lui primăvara lui 1995, an care va rămâne în istorie pentru aceste pierderi irecuperabile. De ce simțim așa de acut dipariția profesorului Nicolae Simionescu? În primul rând pentru modelul de om profesionist, de intelectual. Să nu mai amintim de profesionalitatea și farmecul profesorului Simionescu. Pentru, așa cum spunea profesorul Guido Majno, pentru eroismul de a se întoarce pe aceste meleaguri dintr-o țară în care avea aproape tot ce și-ar fi dorit cineva și care i-a recunoscut din plin valoarea. Simțim profund această dipariție pentru faptul că instituția pe care a creat-o, școala, reprezintă într-adevăr ca cea mai durabilă instituție dintr-o societate cu un etalon și un standard nemaîntâlnit la noi. Resimțim această dipariție pentru verticalitatea omului care a îndrăznit, în vremuri în care niciunul dintre noi nu îndrăznește să spună acele adevăruri. De asemenea, resimțim acut această dipariție pentru faptul că profesorul Simionescu ne-a învățat să prețuim valoarea în știință, în artă sau în literatură și nu în ultimul rând, pentru faptul că ne-a deschis calea către un nou tip de cercetare, nou pentru această țară dar mai ales nou prin ea însăși pentru că distila o viață de om, de morfolog, de fiziolog, de chirurg chiar, și ce școală de viață și de muncă este această chirurgie și iarăși nu în ultimul rând faptul că a dedicat o viață cercetării fundamentale pentru a elucida probleme încă neabordate și cu tehnici neabordate. Iată deci un model, un om, o instituție, o școală și pentru că toate acestea trebuiau să poarte un nume, un singur nume, i s-a spus "Nicolae Simionescu", Institutul de Biologie și Patologie Celulară "Nicolae Simionescu". Această instituție va dăinui peste veacuri amintind de ctitorul ei, de acea lumină care a fost la începutul acestei mărețe întreprinderi. Dacă există o ironie în știință atunci cu siguranță aceasta este faptul că endoteliul acela pe care profesorul l-a studiat mai bine decât oricine este și acela care l-a răpus, probabil datorită faptului că a smuls în acest domeniu naturii mai mult decât ar fi trebuit să o facă. De la dipariția profesorului Simionescu avem totuși mângâierea că Dna profesor Maya Simionescu,

cea cu care s-au împletit idealurile, visurile și împlinirile sale, este alături de noi și avem certitudinea că va continua toate aceste visuri și idealuri făcându-le să se împlinească și mai mult. Vom fi cu siguranță alături de dânsa pentru a cinsti memoria profesorului Nicolae Simionescu. Eu personal am un motiv în plus de mângâiere, acela că este alături de mine sau sunt alături de mine Dan și Agneta Simionescu care fără îndoială poartă ceva din filonul de aur al profesorului Nicolae Simionescu. De asemenea trebuie să mărturisesc că port povara, ca exponent al chirurgiei cardiovasculare, că tot ce știm și am învățat n-am putut să oferim profesorului Simionescu pentru a fi și astăzi sau poate mulți ani de acum împreună cu noi. În ce măsură această remarcabilă instituție, pe care profesorul Simionescu a creat-o, a smuls naturii acele secrete foarte bine protejate în patologia cardiovasculară vom vedea în partea a doua a acestei sesiuni în care vor fi prezentate concepția institutului și a profesorului Nicolae Simionescu despre aterogenează.

Vă mulțumesc.

Prof. Radu Deac

Dragă Doamna Maya Simionescu,
Anii petrecuți în IBPC, începând cu marile emoții ale interviului de angajare cu Dumneavoastră (unic în felul lui pentru lumea românească a acelor ani) au reprezentat o perioadă extrem de fericită pentru mine. Acolo am făcut cunoștință cu adevărat cu biologia celulară și moleculară, trecând dincolo de litera cărții la experimente pe care nu mi le-aș fi închipuit posibile. Nu voi uita schimburile de replici științifice, și nu numai, din cadrul seminariilor lunilor februarie - martie, sau de la sesiunile S.N.B.C., senzația de mare familie pe care Dumneavoastră și Domnul Profesor ați creat-o după ani de zile de colaborare apropiată cu fiecare cercetător. Oricât de prețios ar suna, sunt sincer mândră că mi-ați oferit ocazia să fac parte din marea familie a IBPC-iștilor. Experiența profesională și umană dobândită în institut mi-a folosit enorm în anii de doctorat de la New York University, SUA și a atenuat incredibil de mult șocul adaptării la lumea științifică americană. În institut am legat prietenii extrem de strânse, cum se spune că numai în anii școlii se întâmplă. Dar ce altceva decât o școală a fost IBPC pentru noi toți? Oriunde m-aș afla, în viitor ca și până acum, îmi voi aminti cu nespusă plăcere și nostalgie de anii petrecuți în clădirea de pe Strada Hașdeu nr. 8. Și tare aș fi vrut să ne reîntâlnim cu toții, cei noi și cei vechi la acest moment aniversar. Dar cum nu a fost să fie așa, nu-mi rămâne decât să urez "electronic" Institutului, Dumneavoastră și iubiților mei colegi, La mulți ani și multe succese!

Cristina Iftode

New York University, NY, USA

AMINTIRI DIN PREZENT

Ce am primit fiecare dintre noi și purtăm cu noi în permanență indiferent în ce colț al lumii ne-au împins destinele personale? Respectul pentru munca și adevărul științific, grija pentru întreg și în egală măsură pentru amănunt și context. Am învățat ce înseamnă lucrul meticolos și corect, cum să ne comunicăm ideile și rezultatele, cât de importantă și plăcută este munca în echipă. Nu am avut senzația că venim “la lucru”, lucrul era parte din întregul vieții noastre și Institutul era a doua familie. Am plâns și am râs împreună, ca orice ființă omenească copleșită uneori de prea multe poveri sau fericită pentru împliniri. Am învățat că schimbarea paradigmelor în știință cere inteligența de a observa și explica lucruri aparent improbabile și perseverența de a le impune lumii științifice cu spirit critic și luciditate. Am învățat că a-ți recunoaște greșelile și imperfecțiunile de moment nu este o rușine, ci o sursă de învățatură pentru mai târziu. Și, nu în ultimul rând, am învățat că știința înseamnă renunțarea la multe, multă muncă și răbdare. Sunt, cred, lucrurile esențiale fără de care oricât de învățat ai fi, nu poți face știință de calitate pe termen lung. Șansa noastră a fost că toate aceste lucruri să ne vină sub formă de exemple de la oamenii cu care am lucrat. Ei ne-au dat mereu de-a lungul anilor putere și speranță, ne-au învățat cu dragoste și profesionalism și ne-au corectat greșelile folosind mânuși de catifea. De aceea tot ce am scris mai sus nu sunt simple învățături impersonale, ci poartă învelișul unor amintiri dragi. De aceea sunt atât de persistente și se confundă mereu cu prezentul. La toate acestea se adaugă o imagine care îmi răsare în minte nu de puține ori în diminețile când mă trezesc departe de casă: o clădire alb-roșie, cu trei etaje, însoțită de pomi și flori în care se transmit aceleași daruri și se continuă truda începută cu 20 de ani în urmă cu mintea, inimile și mâinile dragilor noștri Profesori - Maya și Nicolae Simionescu.

Dr. Anca Dobrian

1999

O ANIVERSARE CU ÎNALTĂ SEMNIFICAȚIE PENTRU ȘTIINȚA ROMÂNEASCĂ – 25 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA INSTITUTULUI DE BIOLOGIE ȘI PATOLOGIE CELULARĂ „NICOLAE SIMIONESCU”

Cu 25 de ani în urmă, ilustrul cercetător, omul de știință Acad. Nicolae Simionescu, a pus bazele institutului care astăzi spre deosebită cinstitoare îi poartă numele.

Înființarea acestuia a însemnat o nouă treaptă în evoluția unui domeniu modern, biologia celulară și moleculară. Prin dezvoltarea sa impetuasă, condus cu măiestrie și înaltă competență științifică și organizatorică de Nicolae Simionescu, institutul s-a impus rapid în lumea științifică națională și internațională. Opera sa este continuată astăzi cu deosebit succes de cea care i-a fost colaborator apropiat, Acad. Maya Simionescu.

Pentru rezultatele științifice de o deosebită importanță teoretică și aplicativă Institutul de biologie și Patologie Celulară "Nicolae Simionescu" a primit distincția de excelență. M-am apropiat de acest institut, încă de la începutul existenței sale prin preocupările mele legate de biologia celulară, la plante. În acest mod am putut lua cunoștință mai îndeaproape de obiectivele și tematica sa.

Cercetările întreprinse în domeniul biologiei celulare a endoteliului vascular, a fenomenelor de transcitoză, descoperirea canalelor transendoteliale, studiul modificărilor endoteliului vaselor sangvine în maladiile cardiovasculare sunt câteva dintre subiectele abordate cu predilecție în institut.

Tehnicile moderne de biologie celulară și moleculară abordate la Școlile de vară organizate în ultimii ani s-au bucurat de un interes aparte din partea cercetătorilor. Așa se face că de la începutul creării sale, institutul a reprezentat o înaltă școală pentru numeroși tineri însetați de cunoaștere și dornici de afirmare.

Activitatea prodigioasă a institutului s-a împletit permanent cu cea a Societății Naționale de Biologie Celulară și Moleculară înființate la scurt timp (în anul 1982), al cărei președinte a fost același neobosit și entuziast profesor Nicolae Simionescu, iar după 1985 Acad. Maya Simionescu.

Prin sesiunile sale anuale țintite pe probleme extrem de actuale, de larg interes științific, societatea a reușit să polarizeze, în scurt timp toate forțele din domeniul biologiei celulare românești, cu referire la biologia celulară umană, animală, vegetală sau microbială. Tematici ca: "Mecanisme celulare și moleculare ale adeziunii celulare", "Polaritatea celulară", "Mecanisme de răspuns ale celulei la factori de agresiune: adaptare, lezare, apoptoză", "Procese moleculare ale senescentei și morții celulare", "Biotehnologia la nivelul secolului XXI", ca și nelipsitul simpozion de "Tehnici recente în biologia celulară și moleculară" sunt subiecte puse în discuție la aceste simpozioane. Fiecare întâlnire constituie adevărate momente de bucurie în care ne împărtășim deschis succesele și neîmplinirile, găsim noi căi de rezolvare ale problemelor dificile și plecăm de fiecare dată mai bogați spiritual.

Volumele publicate, „Current problems in cellular and molecular biology” și recent „Analele Societății Naționale de Biologie Celulară”, „Buletinul Societății Naționale de Biologie Celulară” cuprind un mare număr de lucrări ale căror rezultate vin să îmbogățească patrimoniul științific național și internațional.

Aniversarea a 25 de ani de existență reprezintă o etapă importantă în viața instituției și a colaboratorilor săi constituind baza sigură a dezvoltării sale în continuare.

Cu modestie urez institutului, conducătorului acestuia doamna Acad. Maya Simionescu și colaboratorilor săi deplin succes în cercetarea științifică spre propășirea continuă a Institutului de Biologie și Patologie Celulară „Nicolae Simionescu”.

Dr. Aurelia Brezeanu

Institutul de Biologie, București

2004

O ALTĂ LUME

Institutul de proiectare unde lucram când am aflat de postul de la Institutul de Biologie și Patologie Celulară avea dificultăți în procurarea unor noi proiecte. Se vorbea de detașarea unora dintre noi la Pitești, așa că eram dispusă să mă mut, oarecum, oriunde.

Când am ajuns în fața institutului, nu mi-a venit să cred că ași putea avea norocul să lucrez într-o clădire atât de frumoasă și am ezitat să intru, dar pentru că tot făcusem drumul, am îndrăznit și primul om la care am fost îndrumată a fost Doamna Maya. Era în holul de la intrare, o doamnă slăbuță, cu o privire vie, îmbrăcată cu o fustă neagră cu trandafirași și un tricou alb cu aceeași bobocei de trandafir. M-a cucerit această prezență atât de feminină, dar am intrat în panică aflând că e soția directorului. Nu-mi amintesc tot ce am vorbit cu dânsa, dar rețin că mi se adresa foarte natural. M-a rugat să dau o probă de scris, dar îmi tremura atât de tare mâna, încât dânsa dorind să mă scoată din dificultate, m-a întrebat dacă nu am vreun desen făcut de mine sau ceva scris. Salvarea a venit de la agenda mea de telefon, ponosită, dar scrisă în momente de calm. Mi s-a adus apoi un vas de plastic pe care am scris cu un marker numărul 103, adică Laboratorul de organele, pe atunci. M-au lăsat singură, m-am liniștit și totul a ieșit bine.

Am aflat că deși dânsa mă acceptase, trebuia să merg și în audiență la Domnul Profesor. Audiențele se țineau în după-amiaza zilei următoare. Când am ajuns, era plin de oameni în hol și am fost îndrumată către secretariat, unde trebuia să confirm sosirea. Acolo era un domn sobru, impecabil îmbrăcat cu cămașă albă, sacou și cravată (era vară). Văzând așa un secretar, m-am întrebat, oare cum o fi directorul. Când am început să lucrez în institut am constatat că distinsul „secretar” nu era altul, decât Doctorul Hillebrand, care în acea după-amiază fusese de gardă. Domnul Profesor, o prezență ieșită din comun, un interlocutor ferm și totuși uman, după ce a aflat ce am lucrat până atunci, mi-a dat să desenez un suport de plastic, pe care era o rolă consumată de scotch. Am mers într-un laborator, unde mai erau două desenate, tot cu câte un suport în față. După ce am revenit la Domnul Profesor în cabinet, mi s-a părut corect să-i reamintesc ce salariu aveam și am comentat jenată că nu cred că-mi va putea da la fel de mult ca să desenez asemenea nimicuri. La fel de impenetrabil mi-a mulțumit și mi-a spus să aștept un răspuns acasă. Am plecat foarte descumpănită și mare mi-a fost nedumerirea când spre seară am primit un telefon prin care eram invitată să vin a doua zi să-mi iau hârtiile prin care solicitam transferul. Așa am ajuns eu la Institutul de Biologie și Patologie Celulară.

APARATUL GOLGI

Foarte curând, după sesiunea inaugurală, Domnul Profesor m-a chemat să-mi dea de lucru. Era ceva asemănător cu o celulă, era chiar o celulă cu vezicule, mitocondrii, nucleu și încă ceva. Acel “ceva” semăna cu o aglomerare de „pișcoturi”, drept care l-am întrebat, dacă formațiunea aceea trebuie așa grupată. Le-am zis „pișcoturi” și

imediat am simțit că ceva nu e în regulă. Mi-a adresat o privire contrariată și m-a întrebat, cum de știu despre aparatul Golgi? Era un cuvânt cu totul nou pentru mine. M-a cuprins o panică cumplită, pe care Domnul Profesor a sesizat-o și ca să destinda atmosfera, mi-a spus că ar trebui să scriu, ca pedeapsă, de o sută de ori, cuvântul cu pricina, pe care mi l-a caligrafiat, calm, cu un creion impecabil ascuțit. A doua zi, când i-am adus desenul, aveam în mână un caiet unde scrisesem de o sută de ori aparatul Golgi.

Peste un timp am aflat că pe câinele Doamnei Maya și al Domnului Profesor îl chema Golgi.

DOUĂ SCAUNE!

Ce mă fascinasese cel mai mult în atelierul meu de lucru, nu era planșeta impecabilă și mult diferită de cea plină de găuri de la pioaneze, pe care lucrasem până atunci, ci scaunul cu rotile. L-am îndrăgit de cum m-am așezat pe el. Aveam două scaune cu rotile.

Într-o bună zi sosesc de la specializare din SUA doi cercetători și mă trezesc cu Lixăndrel, administratorul, că vine să-mi rechiziționeze scaunele. Când am încercat să-l înduplec să-mi lase măcar unul, mi-a replicat că e dispoziția Doctorului Neacșu. M-am simțit atunci foarte nenorocită și am început să plâng. Când suspinam eu mai cu elan, sună secretara și mă invită la Domnul Profesor. M-am spălat repede pe ochi și m-am dus. Dânsul a observat imediat că plânsesem și n-a trebuit decât o întrebare amabilă ca eu să izbucnesc iar în lacrimi. După ce a realizat amploarea “catastrofei” m-a trimis să mă liniștesc și m-a rugat să revin peste zece minute. Când am sosit a început imediat discuția despre ce aveam de lucru. La întoarcerea în atelierul de grafică, nu mică mi-a fost mirarea văzând cele două scaune tronând în mijlocul camerei.

Cinci ani mai târziu mă căsătoream cu Doctorul Neacșu.

NOCTURNE

În vremea sesiunilor rămâneam împreună cu Mihaela, după program, să terminăm ceea ce peste zi nu se putuse face. Deși mai prin toate laboratoarele găseai încă cercetători, fiecare era cufundat în treaba lui și nimeni nu ne mai deranja, iar noi două buchiseam concentrate la desenele noastre. Erau lungi perioade de tăcere acompaniate de orchestra greierilor. Într-o seară au început să ciripească niște păsărele și probabil m-a deranjat zgomotul care se suprapunea peste concertul meu preferat. Atunci am rugat-o pe Mihaela să închidă “butonul”. Ea a înțeles întotdeauna ce spun, chiar dacă exprimarea mea suna ciudat pentru ceilalți. Plecam apoi spre casă amândouă și ca să ne dezmoțim încheieturile de atâta stat pe scaun, o luam prin cartierul Cotroceni și urcam pe jos până la Academia Militară. Ne îmbătam cu parfumul florilor de Maica Domnului și ne refăceam puterile pentru a doua zi.

De câte ori aud cântând greierii, trimit un gând duios serilor petrecute în atelierul de grafică din institut.

PRIMA ANIVERSARE

La împlinirea unui an de la Sesiunea inaugurală din 3 Septembrie 1979, se hotărâse ca, după Sesiunea Științifică, să sărbătorim în institut realizările unui an de muncă. Nici unul dintre noi nu știa cum trebuie să arate o astfel de sărbătoare. Deci, era aniversarea cuiva de un an, putea fi un copil, copilul Domnului Profesor, căci în mintea dânsului se născuse ideea înființării acestui institut. Am făcut rost de o păpușă, pe care am îmbrăcat-o în bebeluș. Apoi au început să curgă ideile. Bebelușul a fost așezat într-un leagăn. Doamna Moldoveanu i-a brodat pe babețică sigla institutului. Ca piul nostru să nu flămânzească, la prima lui aniversare, i-am pus lângă el două biberoane, unul cu Serotonină, altul cu Feritină, două substanțe cu care lucrase Ina Heltianu pentru a pune în evidență receptorii la histamină. Nu știam cum vor primi Doamna Maya și mai ales Domnul Profesor gluma noastră. Au fost amuzați de idee și ne-au rugat ca bebelușul să rămână în institut. La aniversările ulterioare, veneau mândri, purtând între dâșii mascota institutului.

Pe primul lui tort am desenat cu frișcă sigla. A fost o petrecere de neuitat.

Peste 15 ani, adăugam pe siglă inițialele N.S.

LA PAISPREZECE ANI

Conform tradiției, după Sesiunea Științifică, în fiecare an, urma o petrecere în familie. Sărbătoarea se ținea în „octocel” celula octogonală din aluminiu și sticlă, care adăpostea o parte din postere. Panourile erau împinse cât mai mult spre pereții celulei și în mijloc se puneau măsuțe pliante și scaune. Toată lumea aducea bunătați și abia așteptam să fie laudate și realizările noastre culinare.

Acum institutul împlinea 14 ani, așa că în comitetul nostru de organizare am gândit că e momentul să-i oferim un buletin de identitate ca oricărui cetățean. La capitoul părinți, Maya și Nicolae Simionescu.

Am făcut cocarde la acea aniversare. S-a citit prezența după condica din septembrie 1979.

Pe pereții din sticlă apăruseră altfel de postere, cu alte realizări decât cele profesionale. Acolo erau trecute numele tuturor copiilor care se născuseră de la înființarea institutului, erau enumerate familiile celor care se cunoscuseră în institut, precum și a celor care-și întemeiaseră o familie cu cineva din afara institutului.

Pentru prima oară însă, Domnul Profesor a întârziat la o întrunire. Nimeni nu știa ce se întâmplă. Adriana, secretara dumnealui, era mută și foarte abătută. La un moment dat, a apărut zămbitor, și-a cerut scuze pentru întârziere, s-a bucurat de surprizele pregătite, dar mai tot timpul a stat sprijinit de unul din stâlpii din centrul octocelului. Era palid. S-a retras mai repede ca alte dați, dar a rămas cu noi Doamna Maya. N-am aflat nimic în ziua aceea, abia mai târziu, am auzit că îl necăjea inima.

INSTITUTUL MEU

Institutul meu și al tuturor celor care-l poartă în inima lor este o clădire modernă, dar sobră, cu spații generoase și ferestre mari ca să pătrundă cât mai multă lumină,

căci e nevoie de ea atât fizic, cât și metafizic.

Între pereții lui m-am simțit onorată de a lucra, dar și protejată de impostură și prostie. Am trăit alături de colegii mei, implicați în cercetare, dorința de cunoaștere, plăcerea competiției și satisfacția rezultatelor. Am fost o mică rotiță în acest mecanism magic care creează specialiști și aduce totodată contribuții esențiale științei în domeniul biologiei celulare, dar unde s-au cizelat caractere și s-au deschis noi orizonturi celor care s-au lăsat prinși în vibrația unică a unor oameni deosebiți: Doamna Maya și Domnul Profesor.

Aceasta este singura clădire pe lângă care atunci când trec, retrăiesc cu emoție cele mai multe realizări ale mele și știu că, în intimitatea ei va sălășlui întotdeauna o parte a sufletului meu.

Corina Neacșu

2004

SFÂRȘITURI DE AN ÎN IBPC

După ce viața științifică a început să pulseze în institut și se cristalizase un colectiv de „lucrători științifici” formați din înăuntrul și din afara țării (prin bursele obținute de Profesor la diferite institute de profil din lume), activitatea în acest „stup” al cercetării în ale biologiei celulare a căpătat un caracter deosebit: se formase o comuniune familială ce cuprindea în efervescența trăirilor entuziaste și membrii familiei fiecăruia care nu erau pe “statul” de plată al institutului.

Aniversările de nume, după dorința „conducerii”, se făceau prin „grija” celor care erau sărbătoriți, iar Crăciunul și Anul Nou prin „adunare generală”, cuprinzând toți membrii familiei, inclusiv cei care nu erau încă la grădiniță.

An de an, Pomul de Crăciun (alias de Iarnă) aduna în jurul său și al lui Moș Crăciun (cu barbă și costum adecvat), toată suflarea schemei institutului - inclusiv însoțitorii de acasă ai fiecăruia - în frunte cu organizatorii și sponsorii de bază: Profesorul și Doamna Maya.

Se spuneau glume, scheciuri, pamflete și chiar un plugușor, care purta pecetea anului care se termina.

Se „petrecea” sufletește și gastronomic corespunzător entuziasmului culinar al exponentelor feminine din schemă și nu numai. Se trecea din an în an cu pasarea ștafetei de dragoste și omenie spre consolidarea tânărului echipaj al instituției ce purta sigla IBPC... astăzi și “Nicolae Simionescu”.

Dr. Constantin Neacșu

2004

AMINTIRI LA UN SFERT DE VEAC – IBPC NS 1979 - 2004

Suntem dintre cei care cunosc (și recunosc) din proprie experiență caracterul unic al Institutului, dat de modul cum a fost conceput, organizat și condus, în intenția de a-i forma pe membrii săi ca oameni de știință. Activitatea de laborator, seminariile, discuțiile periodice, redactarea lucrărilor, simpoziioanele internaționale, activitățile culturale - toate au avut marca personalităților inconfundabile ale creatorilor lui. Fiind totdeauna alături, ei și-au pus amprenta de savanți, de profesori și de oameni de cultură pe Institut, adică pe noi cei care am avut șansa de a lucra acolo.

E foarte greu să alegem acum între miile de amintiri care ne leagă de acele zile de aur ale Institutului. Dar să luăm, de exemplu, examenele de doctorat (de admitere sau colocviile). Pentru noi, candidații, pregătirea acestor examene a fost ca a doua universitate, confirmând misiunea Institutului de a fi nu numai o unitate de cercetare de nivel mondial, dar și una de învățământ, la același nivel. Ni s-a dat mult și ni s-a cerut mult. Au fost trei elemente care au contribuit la asta: (a) Programa, care a făcut o acoperire excelentă a biologiei celulare, văzută dinlăuntru ei, ca de cei care au contribuit la însăși formarea disciplinei; (b) Biblioteca, dotată cu revistele și tratatele de bază ale domeniului; (c) “Sala de consiliu”, unde s-au putut consulta publicațiile de ultimă oră, o colecție impresionantă de reprinturi cerute de noi prin „Current Contents”, într-o vreme când puțini oameni de știință din Europa de est abia auziseră de acest sistem de informare. În particular, un mare impact credem că l-a avut folosirea ca referință a manualului „Molecular Biology of the Cell” de Alberts et al., până azi nedepășit decât de re-editările lui îmbunătățite. De aceea, fiecare examen a fost pentru noi o sărbătorare, căci ne justifica dedicarea unei cantități apreciabile de efort lecturii și studierii lui „Alberts”. Aceste ocazii ne creau o imensă satisfacție, deoarece puteam să înțelegem un mare număr de lucruri, despre care aflam de ce sunt așa cum sunt. De asemenea, iluminante erau pentru noi erau examenele orale, adevărate dialoguri unde învățam despre subiecte mai mult chiar decât spuneam!

În Institut se muncea serios, dar se și... juca serios! Mai puțin în pauze, dar cu siguranță în „programul” de tenis de câmp inițiat chiar de domnul Profesor și de doamna Maya. Așa ne-a adus în conștiință nevoia exercitiului fizic și a relaxării mentale, atât de necesare vieții moderne, dar atât de străine spiritului de înregimentare socialist. Terenurile selecte de la „Tenis Club”, atmosfera destinsă, neprotocolară, unde am întrezărit dimensiunile umane atât ale colegilor noștrii, cât și ale familiei Simionescu. Ne stimulau și înclinațiile speciale pentru tenis ale lui Mugurel Badea și ale lui Victor Jinga, care povesteau despre mirifice terenuri și meciuri amicale de peste ocean, în vremea șederii lor în America.

S-a întâmplat odată că nici unul din colegii noștrii nu a venit la tenis într-o duminică după-amiază, decât eu (N.M.). Domnul Profesor și doamna Maya au venit însă. Obişnuiam să jucăm la dublu și înainte, dar acum situația era destul de incomodă pentru mine. Eu eram un începător, care făcea ce-i stătea în putință de unul singur, ceea ce nu însemna prea mult: alergam mult pe teren, nu cu prea mare folos, dar

faceam față. Domnul Profesor a realizat că va fi dificil pentru mine, dar a vrut probabil să mă încerce. M-a întrebat dacă vreau să joc și am acceptat provocarea. Era o împrejurare când eram testat dincolo de capacitățile mele obișnuite. Am simțit că domnul Profesor vrea să îmi dea o lecție, să îmi arate că dacă am încredere că pot, voi reuși, și să nu mă las intimidat de situație, care era destul de jenantă pentru mine (ținând cont de timiditatea mea înăscută). Spre mirarea și încântarea mea, jocul a mers bine. Curând m-am încălzit și simțeam că „dau” din mine mai mult ca de obicei, nu atât cât credeam eu că pot, ci atât cât domnul Profesor îmi cerea. Mă simțeam din ce în ce mai bine și cred că n-a fost o partidă slabă. Dar mesajul a fost clar pentru mine: „Crezi că poți și vei putea!”.

Ce bine era dacă aș fi pus asta în practică de atunci... Dar mai târziu, m-am amintit de această împrejurare de multe ori. Domnul Profesor mi-a pus în mână cheia succesului (și) pe terenul de tenis; rămânea doar să o folosesc, la timpul potrivit.

O altă împrejurare, asemănătoare, a fost legată de ieșirea la ski, la Poiana Brașov. Învățasem să skiez de curând, și, din nou, activitatea era o solicitare dincolo de domeniul obișnuitului. Domnul Profesor și doamna Maya erau printre noi și ne urmăreau atenți. Pe pârtia de la Drumul Roșu, am trecut de câteva ori zburând ca vântul. Poate m-aș fi oprit în vreun brad, dar gândul ca „iată, e alt test pe care e bine să-l trec și că pot să-l trec” (“dacă și Profesorul crede asta!”) mi-a dat siguranță. Și, într-adevăr, domnul Profesor a părut plăcut surprins de cum skiam, pentru că, eram, evident un începător, dar curajul ținea locul experienței și mi s-a părut că apreciază asta în mod deosebit. Celor ce eram pe pârtie la ora aceea ne-a spus „zmei” și ne-am simțit mândri de asta. Încă o dată, domnul Profesor își exersa charisma formătoare, arătându-ne chiar prin propriile noastre confruntări cu necunoscutul și cu pericolul ceea ce are, într-adevăr, valoare.

Domnul Profesor era uneori, mai ales în ultima perioadă, preocupat și îngândurat. Simțeam că pe umerii săi stăteau grave probleme ale științei, ale administrației și ale politicii și, poate, ale sănătății. Asta îl făcea să pară distant câteodată, dar am avut prilejul să mă conving că asta nu era decât o aparență. Într-o după-amiază am fost programat la o discuție în biroul dumnealui (cel nou). Cred că avea să-mi spună, sau să mă întrebe ceva despre organizarea unei comemorări, ca de exemplu cea a lui Brâncuși, sau poate a unei zile a Institutului; nu mai știu. Dar îmi amintesc ca acum, că după subiectul propriu-zis, domnul Profesor nu m-a „expediat”, ci a început să-mi povestească altele, tot legate de cultură. Mi-a spus de exemplu, ce mult îi place să asculte „Concertul pentru vioară” de Bruckner și despre faptul că în viață a scris și chiar a publicat literatură, sub pseudonim... Până azi am rămas cu dorința de a afla care au fost acele cărți (sau poezii?) și care a fost numele lui de literat...

Printre multe alte momente remarcabile din acea vreme, întoarcerile în țară ale Profesorului și doamnei Maya din America, unde mergeau în fiecare an pentru un semestru universitar, erau adevărate evenimente. Mergeam să-i așteptam la aeroport după Anul Nou, cândva prin ianuarie. Pentru noi, cei ne-ieșiți din țară, însuși aeroportul era ceva misterios, chiar periculos. Securitatea mișuna peste tot și paza strictă arăta

cât de mult „lagărul socialist” era de fapt, un lagăr!

Ceea ce ne-a uimit și ne-a încântat întodeauna era că domnul Profesor și doamna Maya reveneau, cu regularitate de anotimp, în lagăr. Ne era și nouă clar că o faceau din ce în ce mai greu, dar trăiam cu sentimentul că, de fapt, noi reprezentam familia lor lărgită și întoarcerea la București era pentru dâșii de două ori o întoarcere acasă... Și nu veneau niciodată cu mâna goală: cadourile noastre erau tonele de chimicale, de instrumente și mai ales de cărți și de reviste, care reprezentau adevăratul „combustibil” al Institutului, pe ani de zile. Alt combustibil nu prea aveam: înghețam în hainele de ski în Institut, pentru că se „tăia” căldura, încât precipitau soluțiile cu SDS în tampoanele de electroforeză...! Iar dr. Sampath Parthasarathy care venise la unul din simpozioane, l-a întrebat pe Aurelian Radu pe Calea Victoriei, seara, în taxiul de la aeroport: „Am ajuns oare în București...?”. Gândindu-se poate la acest întuneric, când ne-a revăzut la aeroport, doamna Maya a oftat: „Dacă ați vedea cum sunt pomii de Crăciun în America... Câte lumini, câtă feerie!”.

Ne gândim acum, că poate dorința unora dintre noi de a lucra în Occident a fost (desigur, involuntar) cultivată de aceste adevărate spectacole ale revenirii. Multe lucruri pe care le-am auzit de la dâșii, atunci și cu alte ocazii, ne-au stârnit curiozitatea. Dar când am ajuns dincoace de Ocean, am putut cunoaște realitatea, nu așa de grozavă peste tot. Ne-am spus apoi de multe ori, cu naiva uimire, că lucrurile „vai, nu sunt ca în Institut”! Căci Institutul a rămas și va fi întodeauna pentru noi, sistemul de referință.

Da, viața merge înainte, ca vârful copacului care crește. Dar se poate desprinde vreodată vârful de rădăcini?

Nicanor și Leni Moldovan

Davis Heart and Lung Research Institute
Ohio State University, Columbus, OH, USA.

Onorată Asistență,
Stimați Colegi,
Dragi Prieteni,

Astăzi, la ceas aniversar, copleșiți de emoție, reînviem din cotloane ascunse ale sufletului calde amintiri din anii tinereții, ce s-au împletit în mod fericit cu existența acestui Institut. Aducem astfel, recunoștința noastră tuturor celor care cu fermitate dar și cu blândețe, ne-au călăuzit pașii pe drumul, adesea anevoios, al vieții, omagiind o dată în plus, prin prezența noastră, memoria Profesorului Nicolae Simionescu, ilustră personalitate a științei românești.

Singurul lucru care imi da curajul sa ma adresez D-voastră, acum și aici, este sentimentul că mă aflu printre ai mei, acasă, în sânul unei mari familii, ai cărei membri,

si-au lasat pentru cateva ceasuri preocuparile cotidiene și s-au adunat pentru a cinsti prin prezenta lor acest lăcaș.

Spun asta cu convingerea că fiecare dintre cei ce au ținut să fie azi de față, la ceas aniversar, păstrează în amintire Institutul mai mult decât ca pe un simplu loc de muncă. Cu toții simțim încă vie căldura sufletească pe care acesta o emană. Ne leagă de el nu doar nostalgia tinereții, ci și faptul că într-un fel sau altul, pentru fiecare dintre noi, întâlnirea cu Institutul reprezintă un punct ce ne-a marcat destinul.

O vorbă veche spune că „omul sfințește locul”. Este prefect adevărat, dar eu cred și în reciprocitatea acestei teorii. Cred că și locul poate sfinți oamenii, îi poate înnobila, îi poate face mai puternici, mai serioși, mai buni, mai generoși. Un astfel de loc e Institutul de Biologie și Patologie Celulară, ce poartă astăzi în semn de respect și prinos de recunoștință numele unuia dintre cei doi ctitori ai săi: Prof. Nicolae Simionescu. Aici, de-a lungul a 25 de ani s-a creat nu doar știință. S-au făurit destine. Acest “lăcaș de cultură în care se face știință”, așa cum inspirat îl definea Profesorul, s-a născut din vise și speranțe și a fost pus în operă cu pasiune, inteligență și o muncă neobosită. Și, de aceea, el nu se putea limita doar la creația științifică. Mai presus de orice, el a modelat OAMENI cu caractere puternice, creând punți de legătură inter-umană.

O paranteză: vorbeam acum câteva zile cu D-na Maya și, mai în glumă, mai în serios, i-am spus că în Institutul nostru s-a descoperit nu doar ABP-ul - Albumin Binding Protein, adică proteina care leagă albumina, ci și probabil PBP-ul - People Binding Protein, adică proteina care creează punți de legatură între oameni.

Alături de zestrea genetică, de educația primită în familie și în școală, în desăvârșirea personalității individului, un rol deosebit îl are atmosfera de la locul său de muncă. Prin intermediul, ei un om își poate descoperi valențe nebănuite, își poate accentua sau remodela trăsăturile pozitive sau, din contră, pot ieși la iveală trăsături latente ce urătesc firea umană.

Cu măiestrie de bijutieri, cei doi mentori ai noștrii, Dl. Profesor și D-na Maya Simionescu au șlefuit caracterele tuturor celor ce le-au fost aproape, dându-le străluciri de diamant. Bineînțeles că numărul karatelor a ținut de fiecare dintre noi în parte.

Puterea exemplului personal, perseverența și plăcerea cu care reușeau să-și depășească propriile standarde, din ce în ce mai ambițioase, și-au pus în mare măsura amprenta și asupra noastră, a celor ce timp de atâția ani le-am fost colaboratori. Seriozitatea și respectul reciproc au reprezentat un model pe care ni l-am însușit cu totii, aplicându-l nu doar în relațiile profesionale, ci și în cele de familie.

Am pășit pragul acestui institut la vârsta de 19 ani, venită direct de pe băncile școlii. Pentru tinerii de azi, ce au la dispoziție Internetul și zeci de canale de televiziune, șocul nu mai poate fi același. Dar pentru o adolescentă, în 1979, în plină eră comunistă, impactul a fost colosal. Obișnuită cu peisajul anost al clădirilor vechi și sobre ale Facultăților de Biologie și Medicină Veterinară (unde făcusem practica în timpul liceului), intimidată de clădirea impunătoare a Facultății de Medicină, intrarea în

clădirea din aluminiu și sticlă a Institutului mi-a tăiat răsuflarea, mi-a dat sentimentul că am patruns într-o altă lume, într-o altă țară. Dar șocul nu s-a oprit aici. Denumirea primului laborator pe care l-am văzut scris pe o ușă m-a uluit: „Citofarmacologie”. Nu îmi venea să cred. Aspectul laboratoarelor, aparatura, halatele cu sigla institutului, toate îmi păreau a fi frânturi din documentarele de la „Teleenciclopedia”. Totul mă copleșise și nu mi-aș fi închipuit vreodată că voi putea ajunge să lucrez aici.

Mi-am depus cererea de angajare, dar mi s-a spus să revin în ianuarie, pentru că Dl. Profesor Simionescu și D-na Maya Simionescu pleaseră în America și urmau să se întoarcă abia peste 3 luni. Pentru mine acest fapt era de-a dreptul halucinant. Cum se putea ca niște oameni odată plecați în AMERICA, să se mai întoarca... în ianuarie. De ani de zile bunicii și parintii mei ascultau „Europa liberă” și „Vocea Americii” și știam că, cine reușește să plece acolo, nu se mai întoarce niciodată.

Și, totuși, în ianuarie... cei doi s-au întors. S-au întors, pentru că aici era împlinirea visului lor.

Pentru mine a urmat apoi interviul cu Dl. Profesor Nicolae Simionescu. Atitudinea sa, plină de jovialitate și condescendență, m-au făcut să depășesc emoțiile primului meu interviu. Acest moment a reprezentat pentru mine trecerea graniței dintre adolescență și maturitate. Am simțit pentru prima dată ce înseamnă să fii luat în serios și ce înseamnă să-ți asumi o responsabilitate.

Au trecut 25 de ani de atunci! La scara istoriei nu este decât un fir de nisip pe țărmul mării. Dar pentru o viață de om înseamnă foarte mult. E o perioadă ce practic se confundă cu tinerețea mea, cu prietenii, puține, dar trainice, legate în acești ani, a căror trăinicie nu au putut-o știrbi nici timpul și nici distanțele.

Sunt 25 de ani în care dintr-un copil, am devenit pe rând soție și mamă a trei minunate fete, reușind să trec cu dinții strănși peste inerentele obstacole ale vieții. Am încercat, urmând exemplul minunatului cuplu format de ctitorii acestui institut, să îmbin viața de familie cu cea profesională. E o rețetă care, aplicată cu seriozitate, dă rezultate pe ambele planuri.

În incheiere, dar nu în ultimul rând, aș dori să subliniez colaborarea cu totul specială cu D-na Maya Simionescu, clădită pe un imens respect și o mare admirație, pentru care întotdeauna am considerat, că nici un efort nu este prea mare și față de care se îndreaptă toată dragostea și recunoștința mea.

Vă mulțumesc și aștept să ne revedem la Aniversarea a trei decenii de activitate.

Marilena Daju

GÂNDURI SCRISE SAU SPUSE...

DESPRE CELULĂ

„Celulele reprezintă Universul redus la esență de la care societatea ar avea multe de învățat. Înțelepciunea la care te îndeamnă este respectarea sinelui și, în același timp, respectarea „celuilalt”, conviețuire în armonie”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Există multe pilde pe care le capeți studiind viața celulelor. Cu cât le studiez mai îndeaproape, cu cât cred că le înțeleg mai bine, mă uimesc formulele directe și regulile simple cu care, cele trei miliarde de celule ale corpului uman, își desfășoară funcțiile răspund provocărilor mediului înconjurător; se adaptează, evoluează, se divid și, în final, mențin viața. Am învățat că celulele organismelor vii în timpul a milioane de ani de evoluție, prin mijloace simple, au reușit ceea ce societatea umană se străduie să reușească, anume să viețuiască, să comunice și să se dezvolte în armonie ele între ele și, în același timp, cu mediul înconjurător. Celula, unitatea fundamentală a vieții, a găsit mecanisme înțelepte prin care să acomodeze entități aparent opuse: armonia între unitate și diversitate, între identitate și cooperare, între identitate și integrare”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Am convingerea că celula este pacientul secolului XXI”.

(Maya Simionescu)

„Cercetările (in biologia celulară, n.r.) au dus la înțelegerea faptului că „celula este sediul vieții și al bolii” și când vom înțelege pe deplin limbajul celulelor, vom câștiga bătălia împotriva acestor boli ucigătoare (boli cardiovasculare, n.r.)”.

(Maya Simionescu, Ziua – 10 ianuarie 2005)

DESPRE CERCETĂTORI

„Ideea curioasă pe care o auzi uneori că noi am putea fi importatori și beneficiari ai rezultatelor obținute în alte țări, în afară că umilește inteligența românească, nu este posibilă, deoarece utilizarea creației științifice o pot face doar cei pregătiți în domeniu.”

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Cercetătorii veritabili sunt, după mine, o speță aparte. Ce vor ei? În primul rând, condiții de lucru, tehnologie modernă, aparatură performantă, modalități de informare, cum sunt abonamente la reviste științifice, acces la cărți publicate în edituri internaționale, internet, posibilitatea de a-și prezenta rezultatele la congrese naționale și internaționale, de a publica în reviste științifice (care deseori cer taxă de publicare). În al doilea rând, și foarte important, ei cer condiții de viață demne (în

traducere: salarii)”.
(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Domnilor, vă rog nu umiliți inteligența românească! Nu umiliți eforturile unor oameni care prin liberă alegere stau în România și mai ales fac tot ce pot să producă știință bună. Nu-i ignorați pe aceștia”.

(Maya Simionescu, Curentul – 8 octombrie 2001)

„Lumea se globalizează azi. Dar pentru știință, asta s-a întâmplat de mult. Știința nu are granițe naționale, dar fiecare națiune are nevoie de știință, pentru că știința nu se poate importa sau chiar cea care se importă trebuie să fie întâmpinată de oameni pregătiți. De aceea, eu mă uit cu smerenie la toți cei care nu se sperie, nu se blazează și continuă să mențină pe mapamond știința românească”.

(Maya Simionescu, Curentul – 8 octombrie 2001)

„Vedeți că mă refer mereu la cercetătorii veritabili. Ca și în alte domenii, lumea științei este poluată de neaveniți și nechemați. Cred că trebuie găsit un mecanism social prin care aceștia să fie distribuiți unde se potrivesc. Ne trebuie un sistem de criterii și un grup de evaluatori care, cu blândețe intransigentă să pună cercetătorii și proiectele de cercetare pe o reală scară ierarhică a valorii”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„...dăruirea cercetătorilor (de la IBPC, n.r.) a întreținut o stare de spirit în care să te bucuri pentru ce ai descoperit și te strădui ca în fiecare zi să înțelegi lumea în general și lumea dinăuntru în particular, propriile noastre celule”.

(Maya Simionescu, Ziua – 20 septembrie 2004)

„...cercetătorul nu umblă pentru recunoaștere publică, umblă pentru cunoaștere, iar când o găsește, chiar în parte, simte nevoia să o comunice în publicații științifice, iar când se acumulează multe date, ele sunt uneori adunate într-o carte”.

(Maya Simionescu, Ziua – 10 ianuarie 2005)

DESPRE CERCETARE

„Cercetarea științifică este mai mult decât o profesie, este un mod de a trăi, cu strădani reușite alături de încercări nereușite, iar între ele marea agitată a îndoielilor care te invită la înțelepciune. Iar în lupta dintre bucuria succeselor și amăreala eșecurilor, principalul instrument de conservare rămâne pasiunea”.

(Nicolae Simionescu)

„În viitorul apropiat, știm înspre ce ne îndreptăm, dar nu știm ce vom găsi... Am elaborat planuri, dar nu și predicții, pentru că, în realitate, dacă lucrurile ce vor fi găsite vor fi într-adevăr noi, ele sunt prin definiție necunoscute azi. Suntem tonificați de fiecare observație nouă și, în același timp fericiți că suntem atât de ignorați încât să facem din fiecare zi, când reintrăm în laborator, o confruntare cu propriul nostru intelect.”

(Nicolae Simionescu - 1980)

„Cercetarea este un act de creație care, pe lângă neliniștea căutătorului, cere și liniștea actului în sine. Pentru liniștea mentală a cercetătorului este necesară asigurarea condițiilor respectabile de trai și un statut social potrivit funcției lui. Ce se poate face? Cred că este important ca cei care iau hotărâri pentru destinele cercetării românești să evalueze bine dorințele și putințele noastre. Eu cred că, în condițiile României de azi, este greu să faci cercetare performantă, dar nu este imposibil! Societatea (mă rog, statul) trebuie să sprijine cercetarea fundamentală și în special cercetarea fundamentală direcționată, care, cu siguranță, mai repede sau mai încet, devine baza fără de care nu se poate dezvolta bine, cercetarea aplicativă. Fără cultură (prin cultură înțelegând și știință) nu se poate imagina dezvoltarea societății”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Până la urmă, ajungem la fondurile alocate cercetării și, egal de important, la distribuirea lor. Cu cât fondurile sunt mai mici, distribuirea lor este mai importantă. Există o masă critică de finanțare a unui proiect de cercetare. Sub această masă critică, fondurile care se dau unui proiect sunt o risipă, deoarece cu ele nu poți realiza proiectul și se risipesc fără nici o finalizare. Dacă unui proiect de cercetare, care ar costa 200 milioane de lei, îi dai un grant de 20 milioane, realizarea lui nu are nici o șansă”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Știința începe cu o întrebare și aceasta este continuată de o mare curiozitate intelectuală. Dacă întrebarea este importantă și curiozitatea te neliniștește, dacă ai înțelepciunea și șansa să alcătuiesti o echipă de cercetători talentați, genuin interesați în știință, dacă muncești fără încetare, dacă te chinuie un rezultat pe care nu-l înțelegi decât dacă mai faci încă 20 de experiențe care cer alte șase luni de lucru, dacă te culci seara cu o idee și accepți a doua zi că nu a fost ideea cea mai bună și o iei de la capăt cu aceeași dorință, dacă accepți eșecurile și reușitele cu același calm și determinare, rezultatul final al cercetării tale poate fi foarte bun”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Cred că va veni momentul când în discursul politic o să apară și cuvântul “cercetare”, alături de educație și învățământ și când se va înțelege că finanțarea cercetării fundamentale nu este o subvenție, ci o investiție pentru un viitor mai bun

al societății... Un cercetător și o cercetare bună costă scump, dar un cercetător și o cercetare mediocră costă cu mult mai mult”.

(Maya Simionescu, Ziua – 9 mai 2005)

„Grant-urile sunt o formă bună de finanțare a proiectelor de cercetare științifică. Ele se folosesc de multă vreme în lume, iar la noi în țară au fost introduse pentru prima oară în Academia Română de către acad. Nicolae Simionescu. Primite cu multă reticență la început, ele au fost apoi preluate atât pentru finanțarea cercetării din învățământ, cât și pentru cercetare aplicativă”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„Filizofia de bază este ca cercetătorii să vadă, să creadă și să se convingă de faptul că lucrează într-un proiect important, că rezultatele lor bune sunt apreciate de comunitatea științifică națională și internațională, că insuccesele în știință sunt multe, dar nu descurajatoare, că ceea ce nu înțelegi azi, mâine ar putea să devină limpede, că ei fac parte dintr-o lume uneori neînțeleasă, dar o lume plină de fascinația descoperirii “necunoscutului” care există în jurul nostru sau chiar în noi înșine. Dacă reușești să faci asta ani și ani la rând, să transmiți neliniștea căutării și bucuria găsirii, dacă perseverezi în credința cercetării, ai șansa să creezi o “școală științifică””.

(Maya Simionescu, Ziua – 9 mai 2005)

„Cercetarea este un act de creație. Cere libertate! Descoperirile nu se pot comanda; în cercetare știi ce cauți, dar nu ce vei găsi, fenomenele noi sunt prin definiție necunoscute. Înveți în timp să tratezi egal cei doi “înamici”: bucuria succeselor și amărăciunea eșecurilor”.

(Maya Simionescu, Jurnalul Național - 24 februarie 2009)

„Cred că cercetarea științifică de calitate și cercetătorii genuini, veritabili, sunt o avuție națională. Bogăția unei țări se măsoară în primul rând, cred eu, prin talentele și valorile cu care contribuie la patrimoniul cultural național și universal. Cercetarea științifică la noi este, în bună parte, de valoare, dar la ora actuală se află foarte aproape de marginea supraviețuirii. Aceasta este trist și inacceptabil pentru un popor cultural”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

DESPRE MENTORI ȘI TINERI

„Rolul profesorului, ctitor de școală, mi se pare asemănător cu rolul părinților în primii ani de viață. Nu cred că trebuie să facă nimic special, ci doar să-și ducă existența firesc și să se lase observat. Rolul principal este să croiască un drum, să vadă ceea ce este important și să ofere tinerilor posibilitatea de a-l urma. De fapt, să ofere o paletă largă de probleme, de întrebări, de șanse dintre care tinerii să-și poată alege ce li se

potrivește, ce le place”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

„N. Simionescu și G. Palade au fost modelele după care mi-am format propriul meu mod de a gândi știința. Încerc și eu să fiu un model pentru tineri (fără să dau lecții) și să le arăt prin propria mea existență că le trebuie idei, cutezanță, putere de muncă și încredere pentru a nu dezerta în fața insucceselor inerente cercetării”.

(Maya Simionescu, Jurnalul Național - 24 februarie 2009)

DESPRE ȘTIINȚĂ

„Știința în România nu a ajuns la statutul pe care-l merită deoarece sunt unii care din incompetență ignoră știința și pe cei care o slujesc. Mai mult, alții contestă rolul cercetării, și îndeosebi a celei fundamentale în progresul socio-economic, în felul acesta condamnând ceea ce nu înțeleg. De aceea, în aceste vremuri, comunitatea științifică trebuie să iasă din pasivitate și să-și impună punctele de vedere pentru a schimba mentalitatea organelor de decizie”.

(Nicolae Simionescu, 1994)

„Democrația nu înseamnă populism și politicianism declarativ. Democrația implică competență, responsabilitate și intelocrație”.

(Nicolae Simionescu, 1994)

„Cercetarea este efortul intelectual cel mai creator de care omul este capabil. În istoria omenirii, nevoia de cunoaștere a apărut ca o trăsătură definitorie a ființei umane. În lupta cu natura, omul a trebuit să caute sau să creeze mijloace de adaptare, apărare sau atac. Astfel, cunoașterea din curiozitate a fost ulterior arbitrar definită “cercetare fundamentală”, iar cunoașterea generată de nevoia de soluții a fost, într-un sens foarte larg, numită cercetare aplicativă. Această taxonomie este larg criticabilă, iar folosirea acestor termeni operaționali în politica științei a creat și creează încă dificultăți și uneori erori în soluții”.

(Nicolae Simionescu, 1984)

„.....cercetarea fundamentală în biomedicină are prin obiectul ei - omul - cea mai aplicativă dintre cercetări deoarece se adresează omului ca fiind nu numai pateticul nostru capital, dar neîndoielnic unicul producător al oricărei alte cercetări”.

(Nicolae Simionescu, 1984)

„Investiția constantă în științele de bază și în formarea noii generații de științisti este cea mai lucidă și mai sigură investiție în viitor”.

(Nicolae Simionescu, Academica - 1994)

„Generația „biologică” (calendaristică) se dovedește, în unele cazuri, a fi neesențială,

cum este exemplul unor eminenți oameni de știință, ca Prof. Ștefan Milcu sau Prof. G. E. Palade (și exemplele sunt numeroase). Beneficiari ai unei structuri biologice și intelectuale de excepție, prin felul în care gândesc și acționează ei au aparținut și aparțin în continuare generației științifice tinere, de avangardă. Cât de relativ este impactul generației biologice asupra performanțelor profesionale se poate vedea și în strălucitele exemple din alte domenii, ca cele ale artei și culturii (P. Picasso, P. Cassals, A. Rubinstein, A. Horowitz etc.)”.

(Nicolae Simionescu, 1994)

„Știința mare este generată de întrebări mari și de setea de răspunsuri la marile întrebări ale cunoașterii, răspunsuri care odată obținute vor genera noi întrebări și mai profunde... Năzuința biologilor celulari spre adevărul științific este o izbândă a adevărului în general de care societatea noastră are atâta nevoie...”.

(Nicolae Simionescu)

„...finanțarea corespunzătoare a Cercetării Fundamentale nu apare ca un lux, ci ca cea mai potențial productivă investiție în inteligența românească”.

(Nicolae Simionescu)

„...Orice minte informată, știe că nu se poate sconta pe un progres economic fără sprijinirea cercetării fundamentale...”.

(Nicolae Simionescu)

„...Știința este parte a culturii, iar ...Cultura înseamnă deopotrivă trei lucruri: creație, asimilare și transmitere de valori”.

(Nicolae Simionescu, 1989)

„...să ne aducem aminte de minunații cărturari și oameni de știință ai țării noastre care, în vremuri grele, au știut să găsească resursele spirituale și fizice pentru a crea asociații și societăți științifice și culturale ce au modulat hotărâtor istoria social-politică și culturală a țării”.

(Nicolae Simionescu, 1982)

„...să înțelegem obligația ce ne revine de a lăsa generațiilor viitoare un început de drum”.

(Nicolae Simionescu, 1982)

„Să vorbim azi de o ecologie a culturii la care avem datoria de a participa activ pentru identificarea și combaterea surselor de poluare și a gravelor efecte pe care le pot avea asupra purității și viabilității moștenirii spirituale pe care o transmitem viitoarelor generații”.

(Nicolae Simionescu, 1989)

„De ce sunt atât de importante pentru noi caietele lui Eminescu? Pentru că ele reflectă o imensă sete de cunoaștere pentru tot: filozofie, filologie, economie, istorie, etc... caietele lui conțin zeci de pagini de adnotări de biologie, chimie, fizică, matematică. Comemorându-l pe Eminescu, reiterăm îndemnul, adresat îndeosebi tineretului nostru, pentru încredere în geniul creator al poporului român și năzuința activă spre o formare complexă”.

(Nicolae Simionescu, 1989)

DESPRE ACADEMIE

„Academia este o parte și o emanație a cercetării științifice. În primirea de noi membri, Academia Română ar trebui să fie ca Janus, zeul roman patron al tuturor începuturilor dar și al tuturor sfârșiturilor – cu o față să privească înapoi spre creatorii de știință și cultură de ieri, pe care să-i consacre – cu cealaltă față să scruteze înaintea pentru a identifica mințile tinere creatoare, capabile să ducă mai departe pe o orbită superioară viitorul acestei Academii”.

(Nicolae Simionescu, 1994)

„Viata academică, în general, și a Academiei noastre, în special, este cunoscută și recunoscută de cine vrea să o cunoască, cine se apleacă cu spiritul liber și liniștea gândului bun și își ia răgazul să observe. Acești observatori corecți văd că, în condiții deloc simple, în Academia Română de azi, trecutul, prezentul și viitorul culturii noastre (știință și arte) au devenit un proiect central, al cărui obiectiv este restabilirea ordinii firești a valorilor noastre, a bogatului nostru patrimoniu național”.

(Maya Simionescu, Curentul – 26 martie 2001)

IMPOSIBILUL NU EXISTĂ

Gânduri de viitor

- o Institutul să dăinuie și să continue drumul ascendent început în urmă cu 30 de ani;
- o Tinerii cercetători să se lase seduși de farmecul ascuns al cercetării și să se împlinescă descoperind secretele naturii cu pasiune, cutezanță, determinare și onestitate.
- o ...regret că nu am răgazul și nici talentul să scriu o carte despre „imposibilul nu există”.

ACADEMICIAN MAYA SIMIONESCU

Director al Institutului de Biologie și Patologie Celulară

„Nicolae Simionescu”

Co-fondator al Institutului

